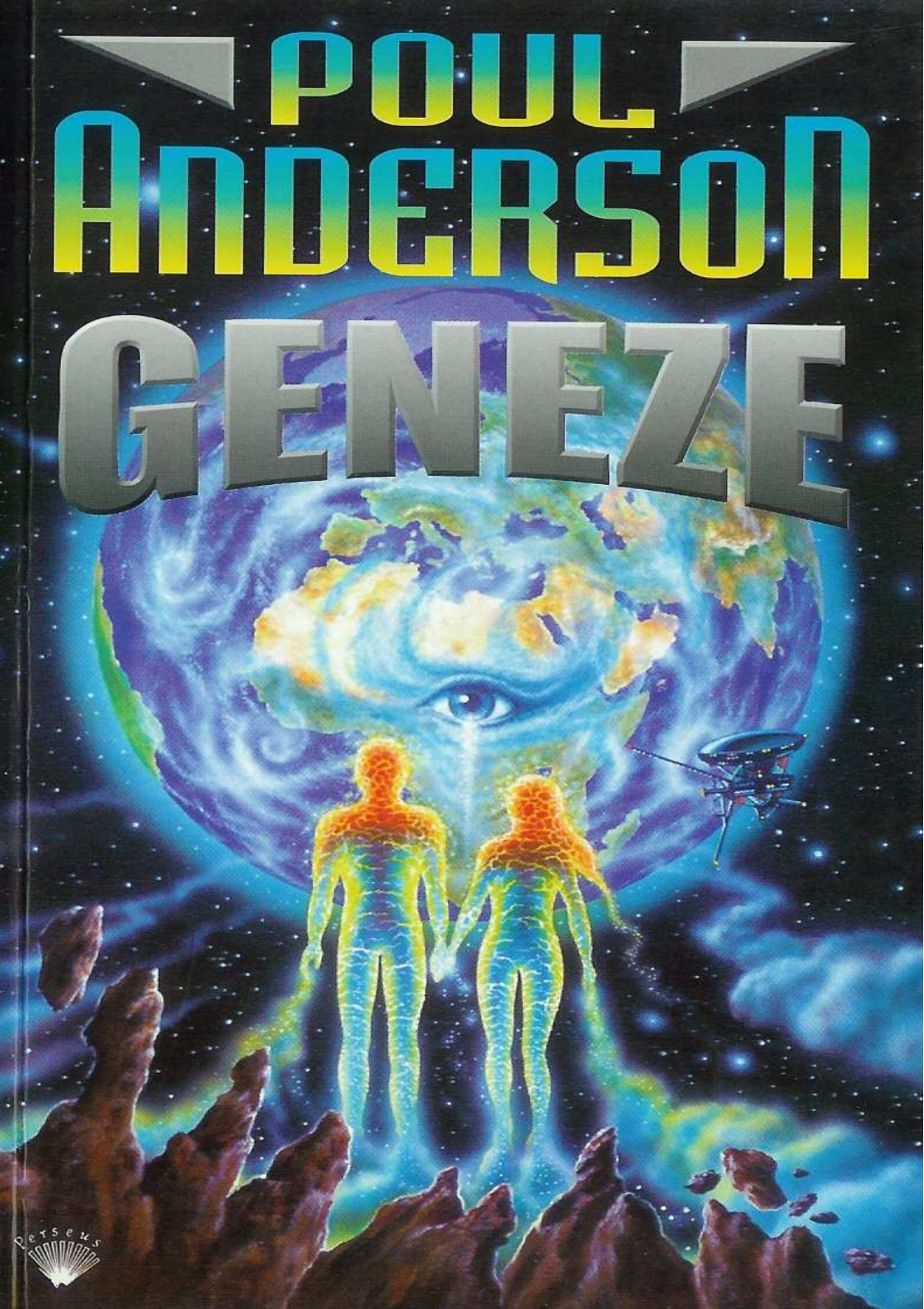
POUL ANDERSON

GENEZE

Perseus

Text copyright ©2000 by Poul Anderson
Cover copyright ©2001 by Petr Bauer Translation copyright ©2001 by Petr Černý
All rights reserved Edition ©2001 by Luboš Falout - Perseus
ISBN 80-86481-10-7

Pro Grega Beara, Gregory Benforda a Davida Brina, Zabijácké včely a kosmické řemeslníky

ČÁST PRVNÍ

Následovat vědění jako padající hvězdu
až k nejzazším mezím lidského myšlení.

ALFRED, LORD TENNYSON

Kapitola první

Toto je příběh o muži, ženě a o jejich světě. Avšak tímto světem se míjejí duchové a bohové. Stejně činí i čas, který je nejzáhadnější veličinou ze všech.

Chlapec stál na kopci a vzhlížel k obloze. Vál chladivý vítr, který jakoby šeptal o vzdálených místech tam někde ve hvězdách. Chlapec si nasadil kapuci větrovky. Rukavice nebyly příliš tlusté, takže mohl docela dobře ovládat dalekohled, který si sem přinesl. Dokonce už teď, před podzimní rovnodenností, zmíralo nad údolím Tanana slunce a noc se rychle prodlužovala. Trochu tepla se ještě drželo v lese, který obklopoval opuštěný kopec. Ve vzduchu ucítil každým dnem slábnoucí vůni jehličí.

Temná obloha se postupně rozzářila, Mléčná dráha ji protkávala námrazou, Velká medvědice se skláněla a Capella přezařovala Polárku na severu, rudý Arcturus a Altair stály po boku ocelové Vegy ve změti hvězd na západě. Měsíc ještě nevyšel a špičky stromů měly šedivý nádech od jejich světla.

Mezi nimi se zablesklo, družice na strmě stoupající oběžné dráze. Chlapcovy zraky ji sledovaly, dokud nezmizela. Rozechvěl se touhou. Být tak někde tam!

Jednoho dne. Jednoho dne tam poletí.

Zatím mu bude muset stačit tahle obloha. Měl by už jít. Musí doletět domů v nějakém rozumném čase. Zítra má trénink školního gyrobalového týmu a chtěl si promyslet několik dalších Fourierových sestav - když to člověk nechá na počítači, nikdy neví, co se děje - a večer jde tančit s jednou dívkou. Možná dnes konečně sebere odvahu, aby jí přednesl báseň, kterou o ní složil. Rychle tu myšlenku pustil z hlavy.

Jeho astronomické pozorování se zdaleka neomezovalo na obvyklé objekty. Tentokrát si jejich skvělost vychutnal jen krátce, protože zkoumal ty poněkud komplikovanější. Nepotřeboval si pokazit zrak. Sdělil dalekohledu katalogové číslo. Ten nalezl hodnotu souřadnic, zaměřil přístroj a zahájil průzkum. Hoch se

sklonil nad hledím a uchopil otočné knoflíky. Z nějakého důvodu mu připadalo vždy lepší, když zaostřoval sám.

Objevil se rozmazaný, zamžený předmět. Dalekohled nebyl tak silný, aby rozlišil víc než pouhý náznak jeho struktury. Ale nebyla to mlhovina, byla to galaxie, nejvzdálenější, jakou se kdy snažil pozorovat, s desítkami miliard sluncí, plná zrodu a smrti, rotujících neutronových glóbů, neuchopitelných černých děr, hvězdných mračen, určitě planet, měsíců a komet, určitě - ach, ano - možná živých bytostí - kdo ví? - které hledí jeho směrem a podivují se stejně jako on.

Ne. Hlupáku, káral hoch sám sebe. Je to moc daleko. Kolik světelných let? Vlastně si to ani nepamatuji.

Nezeptal se na číslo hned. Dole na jihu viděl Andromedu, jak vznešeně září šesti lunárními průměry oblouku, a ta je několik milionů vzdálená. Zde spatřil další geologickou éru.

Ne, vlastně ani to ne. Nedávno rozšířil okruh svých zájmů o geologii a jednoho dne zjistil, že magnólie zde na zemi obvykle kvetou, když dojde ke vznícení plejád hvězd. To upevnilo jeho představu o kosmu jako o jednotném celku, do kterého patří i on. Takže ta hvězdokupa je vzdálená pouhých sto parseků. (Pouhých!) Není tak docela hloupé představovat si, co se tam asi děje, když to místo pozorujete tři a čtvrt století poté, co z něj odletělo světlo, které vám nyní svítí do očí. Ale i při mnohem menších vzdálenostech, než je ta, proti které nyní stojí, nemá souběžnost pražádný význam. Jeho sžíravá touha vědět, zdali s ním nějaká vzdálená duše sdílí svůj životní čas, nebude nikdy ukojena. A ani nemůže být.

Noční chlad jakoby pronikal clonou a čočkou přímo do něj.

Oklepal se, narovnal a zcela iracionálně se opatrně rozhlédl kolem.

Vzduch jej chladil v chřípí. Krev mu bušila v žilách. Vysoký les se táhl přes celý obzor. Další družice se snesla nízko nad něj. Zahoukala sova.

Stále měl pevnou půdu pod nohama. Nedaleký balvan, zvětralý a pravděpodobně zjizvený ledovcem, v sobě skrýval stejné

svědectví této vytrvalosti. Kdyby se lidská věda zeptala na svůj věk, odpověď by byla stejně reálná jako kámen sám.

My nejsme jen malé částečky ničeho, pomyslel si vzdorně hoch. S námi se také musí počítat. Naše slunce je o dvě třetiny mladší než náš vesmír. A země není o moc mladší. A to všechno jsme zjistili sami.

Mlčení hvězd mu odpovědělo: Ano, změřili jste to. Ale rozumíte tomu? Jste schopni to pochopit?

Jsme schopni myšlení, prohlásil. Můžeme o něm dokonce mluvit, a co vy?

Proč měl pocit, jako kdyby noc váhala s odpovědí?

Ano, jistě, pomyslel si, my to nevidíme ani necítíme způsobem, jakým vnímáme věci kolem nás. Když si chci vybavit cihly nebo něco naskládané vedle sebe, můj limit je zhruba půl tuctu. Kdybych je počítal od svého narození a pokračoval v tom až do smrti, nenapočítal bych jich víc než dvacet miliard. Ale já přemýšlím. Představuji si věci. To stačí.

Vždy měl dobrou paměť na čísla. Dokázal je zmenšit, že mu v mysli uvízla jako oblázky v hrsti. Dokonce i hodnoty astrofyzických věků - Ne, možná že ani ty nedávají smysl, vrací nás zpátky přímo k stvoření světa na kvantové úrovni. Příliš rychle se událo příliš mnoho podivných jevů. Ale poté musel čas ubíhat té první z hvězd stejně, jako ubíhá jemu. Chronologie života je zcela přímočará.

Ne snad, že by měla přesný nulový bod. Stopy byly příliš slabé. Mimoto, velmi pravděpodobně žádný takový okamžik ani nenastal. Chemie se vyvíjela bez nějakého stádia, o kterém by se dalo říct, že v něm najednou něco ožilo. Přesto ale oživlá hmota existovala už někdy mezi třemi a půl až čtyřmi miliardami let nazpět.

Chlapec sebou trhl, jako kdyby jej vylekal nějaký meteorit. Udělejme tedy průměr a určeme toto datum na tři-celé-šedesát-pět-miliard-let před naším letopočtem. Jeden den by pak znamenal deset milionů let. Život začal s prvním lednem a tohle je půlnoc jednatřicátého prosince, nástup nového roku.

Takže... někdy v dubnu se vyvinuly první buňky, jádra, ribozomy a to ostatní. Buňky se spojily, řasy uvolnily kyslík do

atmosféry a v listopadu se po mořském dně plazili první trilobiti. Život pronikl na pevninu kolem Dne díkůvzdání. Na začátku prosince se objevili dinosauři. Někdy kolem Vánoc vyhynuli. Hominidé se dnes oddělili od společenství opic. Primitivní homo sapiens se objevili možná před patnácti minutami. Jejich zaznamenaná historie trvá teprve necelou minutu. A hleďme, už poměřují vesmír, určují vzdálenosti solárních soustav a plánují cestu ke hvězdám.

Kde asi budeme za soumraku? Podivil se v tom závratném okamžiku.

Pominul. Závratná rychlost je pouhou iluzí, to věděl. Přeměnit se z červa v rybu trvalo neskonale déle než se transformovat z ryby v savce, protože změny byly nezměrně větší. Jen tak pro srovnání, jistý dávný hmyzožravec byl velmi podobný opici a opice téměř identická s člověkem.

Nicméně, domýšlel hoch dál, jsme se stali přírodní silou a nejen na tomto světě. Ten do té doby neviděl nic, co by se nám podobalo. Ta malá část mozkové tkáně, kterou máme navíc, nás přenesla přes předěl.

Ale přes jaký předěl a co je za ním?

Znovu se oklepal, pustil tu otázku z hlavy a vrátil se k pozorování hvězd.

Kapitola druhá

Jednoduše řečeno, pletl se. Lidstvo nebylo v ničem jedinečné. Téměř všechna zvířata mají jazyk ve smyslu vzájemné komunikace; mezi některými jsou jeho části dokonce naučené, ne vrozené a existuje možnost vývoje plnohodnotných dialektů. Mnohá jsou technologisty ve smyslu stavby věcí. Hrstka pracuje s nástroji ve smyslu využívání cizích předmětů k provedení určitých úkonů. Několik z nich si je dokonce vyrábí ve smyslu nepatrných úprav tvaru těchto předmětů; tři nebo čtyři druhy to dělají za pomoci něčeho dalšího kromě vlastních úst a prstů.

Avšak v tomto počínání se lidem ani nepřiblížily. U žádného jiného druhu se nevyvinul tak bohatý a efektivní jazyk. U lidí vzešel z nevídané představivosti a schopnosti logicky uvažovat. Lidé se stali excelentními výrobci nástrojů ještě dříve, než byli plně lidmi; oheň, tesání kamene a řezání dříví se staly podmínkami jejich dalšího vývoje. Nakonec se rámec jejich technologie rozrostl natolik, že přírodní výběr pozbyl svého původního vlivu. Jako společenský hmyz a různí mořští živočichové tak dobře zapadali do svého prostředí, že se jim otevřela možnost beze změn pokračovat celé miliony let. V tomto případě si však sami vytvořili - či se jím stali - vlastní prostředí. Chceme-li, můžeme říci, že překročili určitý práh.

Musíme ovšem dodat, že další, mnohem osudovější, se teprve nacházel před nimi.

To proto, že technologie nikdy neustrnula na mrtvém bodě. Dál se vyvíjela, a dokonce ještě divočejším tempem. Technologická evoluce se radikálně odlišovala od biologické. Nebyla darwinovská, řízená nahodilostmi, soutěživostí a slepou potřebou rozmnožovat se. Byla lamarckistická, cíleně řízená. Jednotky její dědičnosti nebyly geny ale memy - myšlenky, pojmy, záměrně podle potřeby pozměňovány či zachovány nedotčené.

Vědomosti se také rozrůstaly, zpočátku pouze nahodile a téměř organicky, než technologie zplodila vědu, systematické hledání

ověřitelných informací. Od té doby jedna druhou živily a tempo se ještě uspíšilo.

Čím dál tím víc to vypadalo, že technologie začala žít svým vlastním životem a jedná nezávisle a nemilosrdně. Střelný prach zlikvidoval celé kultury. Parní stroj vnutil veškeré civilizaci zásadní změny. Jeho nástupce s vnitřním spalováním proměnil planetu v jedno velké rozhádané sousedství, zatímco poháněl zemědělství, které živilo miliardy lidí, avšak nechávalo hladovět to, co zbylo z přírodního světa. Počítače k nepoznání změnily průmysl, ekonomiku a každodenní život, podkopaly osobní svobodu a otevřely cestu do vesmíru. Internet, založený jako spojení mezi armádními středisky, se během několika let rozšířil po celé zeměkouli, přinesl revoluci v komunikacích a v přístupu k vědomostem, jako to od nástupu ručního písma nedokázalo nic, potlačil tyranie a dráždil všechny vlády světa. Automatizace učinila z tradičních dovedností zbytečnost, přinesla nelibost a zoufalství společně s novým bohatstvím a s novými nadějemi.

Těm nejpokročilejším systémům se říkalo „umělá inteligence". Některé z nich byly používány k vylepšování umělé inteligence. Celá záležitost se brzy ocitla v jejich rukou.

Chlapec se stal mužem. Nějaký čas se toulal po Zemi a posléze se vydal do vesmíru, jak o tom vždy snil.

Stroje se vyvíjely dál.

Kapitola třetí

1

Dlouho poté - téměř nepředstavitelně dlouho poté - si Christian Brannock vzpomněl na svůj dávný sen. Hlavně proto, že to byl jakýsi konec a zároveň začátek.

To si však uvědomil, až když se ohlédl zpět do svého života a do svého života po životě v celém jeho rozsahu. V té době byl plně uvězněn v tehdejším místě a čase, ve kterých se nacházel. Nebyl to dokonce ani den, snad jen na hodinách nastavených na severoamerický čas; a v tom okamžiku se Země nacházela nějakých sto milionů kilometrů ke hvězdám, zatímco nad základnou Clement stále visela noc.

Blížilo se ráno, avšak pomalu. Od jednoho východu slunce do druhého se Země 176krát otočila. Pozemšťané však sotva mohli přímo pohlížet na sluncem osvícenou krajinu planety Merkur. Ačkoliv tmavé sklo mohlo snížit její jas na snesitelnou míru, pronikalo jím jiné záření. Nad povrchem se za ně procházely stroje. Většina z nich byli roboti s rozdílným stupněm autonomie. Jeden z nich byl něco víc.

Gimmick nikdy nepoznal tmu. Přes pět set kilometrů viděl Christian pomocí laserového světla, radarového světla a zesíleného světla hvězd. Hmatal kovovými prsty, anténkami a senzory v nohách, jak se tělo sunulo přes regolit se slabou seismickou aktivitou. Ochutnával a čichal pomocí rozechvělých paprsků elektronů a jaderných částic. Elektronicky naslouchal šepotu radioaktivity ze skal kolem něj a sykotu a bubnování kosmického deště. Pomocí vnitřních senzorů si podprahově uvědomoval vyváženost jednotlivých stavů, toků a potřeb, stejně jako v jeho těle fungují nervy a žlázy. Spolu s Gimmickem prováděl pozorování a rozhodnutí jako mozek v jeho lebce; pohyboval strojem a jeho svaly pohybovaly jím.

Jejich spojení nebylo totální. Mohlo fungovat, jen pokud si byli na dohled. Při přenosu, ať již prostřednictvím satelitu nebo věží

umístěných podél cesty, se nevyhnutelně snižovala šíře pásma a signál slábl. Christian si podvědomě uvědomoval své okolí, nakloněné křeslo, na kterém ležel připojen, displeje a přístroje, vzduch bez zápachu a trochu chladný, napětí a uvolnění - instinktivní reakce, které jej občas nutily vzepřít se ve svých poutech. Koutkem oka zahlédl Willema Schuytena sedícího u řídícího pultu a monitorujícího veškeré dění. Na jiných místech tohle většinou nebylo třeba, napadlo mimoděk Christiana. Nebo se tomu většinou mohl vyhnout. Avšak toto je týmová práce a Merkur skýtá mnoho neznámých, přičemž v sázce je mnoho.

Jeho pozornost zbloudila maximálně na půl minuty, zatímco Gimmick prováděl nějakou analýzu dat, kterou on nedokázal sledovat. Určitý směr pátrání vypadal velmi slibně a průzkumník se dal znovu do pohybu. Christian upjal pozornost zpět k dění tam venku.

Nebe se třpytilo a tetelilo, jeho rozmanité záře se v obloucích snášely k horizontu, jenž se ostře rýsoval nedaleko. Pustá krajina byla poseta krátery a ležely zde i roztroušené balvany. Když na kterýkoliv z nich pohlédl, dokázal určit jejich věk v rozmezí pár milionů let, stejně jako dokázal na Zemi rozeznávat věk lidí či stromů; vodítek byl bezpočet a dedukce probíhaly podvědomě. Blízko po pravé straně se jako zeď přes celý svět táhl obrovitý hřeben. Osobnost Christian-Gimmick ji však vnímala jako něco víc než pouhou skálu. Jak kolem ní procházel, všímal si stop; mozek a počítač se spojily, aby četly v její historii. Byl to příběh o gigantickém vzedmutí podél nějaké vadné linie, ke kterému došlo v dávných dobách, když se planeta stále ještě ochlazovala a scvrkávala po svém zrodu.

Něco mu říkalo, že narazil na zajímavou příležitost.

Gimmick se vracel podél útesu na severozápad, zpět k polární oblasti, kde se nacházela základna Clement. Suť mu chroupala pod chodidly, pro lidské uši ovšem neslyšně; prach se díky nízké gravitaci zvedal a zase dopadal na povrch, ale vítr jej neodnášel. Na robota nedosedal, protože jeho materiál prach odpuzoval.

Támhle, pomyslel si Christian, ta puklina. Třeba by to mohl být dobrý kotevní bod. Podíváme se.

Jeho partner se pootočil a kolébal se blíž k obřímu útesu.

Tady byla suť hluboká. Stroj podkluzoval. Motory pracovaly na plné obrátky. Zvažoval vysunutí všech šesti nohou, ale nakonec usoudil, že to nebude zapotřebí.

Vrchol se tyčil z nízkého svahu pokrytého sutinami, stometrový obelisk s hrubými hranami. Na svých cestách už spatřil mnoho podobných, ale žádný takhle vysoký. Otřesová rezonance v momentě vzedmutí jej pravděpodobně oddělila od masivu.

V obelisku viděl předem připravené jádro vysílací věže, součásti globální sítě, která má sbírat solární energii dopadající na denní stranu Merkuru a posílat ji na oběžnou dráhu továrnám na antihmotu - a konečně i laserovým paprskům, které vyšlou na cestu první hvězdnou loď! Rozechvěl se nadšením.

Rychlá strukturální zkouška. Samočinný robot může zmapovat detaily později. Disk na konci jedné Gimmickovy paže pevně přilnul k povrchu. Vibrace v kameni odpovídaly ozvěnou vyprávějící celé příběhy.

Kámen povolil. Spustilo se hřmění a zatmělo se.

2

„Copak to má bejt?" zvolal Willem Schuyten. Raději se vrátil k expediční angličtině. „Co to má být?" Po krátkém pohledu do tváře druhého muže dodal: „Hrůza."

„N-ne." Christian Brannock připojený k systému nemohl zvednout ruku upoutanou k lůžku, ani zatřást hlavou v helmě. Chvěl se mu hlas. „Moment. Nech to běžet. Chci zjistit - co se stalo -"

Willem přitakal a soustředil se na své přístroje. Jako člověk odkojený oborem umělé inteligence dokázal z údajů a výpočtů odvodit závěry, které by pozorovateli v místě mohly uniknout.

Útržky informací procházely Christianem jako noční můra, tma, hluchota, drtivá tíha, ztráta sebekontroly, ubývající síly.

Instinkty začaly panikařit; svaly zápasily s pouty. Jeho mysl však nějakým záhadným způsobem přejala Gimmickův klid. Společně se pokoušeli interpretovat to málo, co jim senzory poskytly.

Nepravidelné útržky reality byly čím dál tím chaotičtější. A také slábly, až nakonec nebyl schopen rozeznat formu, ve které zůstaly.

Spojení přestává fungovat. Bude lepší je přerušit úplně a pustit se do práce. Christian se nikdy nedozvěděl, jestli to bylo jeho vlastní rozhodnutí, nebo zdali mělo kořeny v chladné partnerově logice. Stejně jako nevěděl, a po pravdě ho to ani nezajímalo, proč spojení skončilo vjemy: Sbohem. Hodně štěstí.

„Ukončit," zvolal ochraptěle.

„Ukončit," zopakoval Willem. Přelétl zkoumavým pohledem po displejích, usoudil, že okamžité ukončení je neurologicky bezpečné, a stiskl příslušné tlačítko. Hlasově aktivovatelné komunikační centrum by sice mohlo provést vše samo, ale člověk v řetězci představoval dodatečné jištění. Lépe poznal, co druhá lidská bytost potřebuje.

Všechny kanály se vypnuly. Neurokonektory Christiana osvobodily. Minutu jen ztěžka dýchal, poté se posadil. Nad ním stál Willem s pohárem vody. Christian jej vyprázdnil dvěma hlty. „Díky," zamumlal. „Jsem vysušený jako krajina tam nahoře."

„To je tou hrůzou," odvětil jeho společník. „Viděl jsem tvé samovolné reakce. Chceš levozin?"

Christian se trpce pousmál. „Ve skutečnosti chci pořádného panáka. Ale musíme si pospíšit. Ano, vezmu si pilulku."

Willem mu jednu podal.

Vždy měli nějakou při ruce pro případ, že by se mise nečekaně prodloužila nebo zkomplikovala a operátoři si nemohli dopřát odpočinek. „Říkal jsi, že si musíme pospíšit? Ty myslíš, že bychom s tím měli něco dělat?"

Christian přitakal. „A hodně rychle." Slezl z lůžka. Medikament ho již začal uklidňovat a stimulovat. Třas ustal, hlasu se vrátila obvyklá síla. „No, doufám, že se během příprav stačím rychle

osprchovat. Páchnu, jako kdybych byl šest neděl po smrti, co?" Potem se mu leskla kůže a měl od něj zmáčenou celou košili.

Willem na něj úkosem pohlédl.

„Mé monitory říkají, že stroj je zničen. Transceiver je silně poškozen. Může předávat kusé informace, ale energetická jednotka vypovídá službu. Všechno, co předtím sloužilo například jako paže, již nefunguje. A energie kvapem ubývá."

„Gimmick je neporušený."

Willem vzdychl. „Ano, evidentně. Asi to hodně bolí, co?" Často slýchal, že je podobný, vysoce vyvinutý počítač a neurální síť se svými programy a databázemi nazýván „mozkem". Lidé, kteří s takovým mozkem spolupracovali, například Christian - ačkoliv zřídkakdy tak intimně, jako on - mu dávali jméno a mluvili o jeho osobních zvycích, jako jiní lidé hovoří třeba o lodi či o nástroji, který jim už dlouho slouží. „Tuším, že bys byl radši, kdyby bylo zničení úplné a rychlé. Tudíž milosrdné. Ale byl by to pro tebe větší šok než tohle."

„Já vím. Jako kdybych najednou sám umřel. Vzpamatoval bych se z toho - ale takhle - můj Bože, člověče, Gimmick je tam venku, žádná hromádka rozbitých dílů, ale Gimmick! A svítání se blíží."

Willem vzdychl. „Přesně tak. Máš aspoň nějaké tušení, co se stalo?"

Takto opatrně položená otázka žádala nějakou odpověď. Christian uvolnil zaťaté pěsti. „Zkoumali jsme velmi neobvyklý skalní útvar. Zničehonic se rozpadl na kámen a pohřbil pod sebou Gimmicka. Tedy tělo, které Gimmick používal." Pokračoval již neosobně: „Špička stožáru vysílače trčí ven i s talířem a podle informací, které jsem stačil zaznamenat, vnitřní pancíř ochránil mozek.'" „Víš to jistě? Mohl by být pořádně pošramocený."

Christian zavrtěl hlavou. „Ne. Opravdu věříš, že bych to nepoznal, necítil? Je to stejné, jako kdybych měl otřes mozku já."

„Dobrá tedy. Ale co ta nehoda - jak mohlo dojít ke zřícení? Zemětřesení? "

„Ne." Christian hovořil velmi jistě. Svým způsobem byl vlastně u toho. „Ani zásah meteoritu. Nějakým záhadným způsobem to

musela vyvolat naše seismická sonda. Nechápu proč. Sám víš, že ve skutečnosti nemá žádnou sílu. A, a Merkur je geologicky vyčerpaný. Ta trčící skála tam nehybně stála - no? - dobré tři miliardy let? "

„Takže náhodný jev."

„Možná. Nebo spolu takové formace a slabost souvisí. Co my o tom víme? Proč jsme vlastně k čertu na Merkuru kromě toho, abychom zjistili rozlohu země? Než se něco takového stane jinde -"

Christian se zhluboka nadechl a přinutil se ke klidu. „Já byl s Gimmickem pouze ve spojení. Celkové informace nejsou ve mně, ale v jeho databázi. Jestli ho do svítání nevysvobodíme, všechno se speče a nic nám nezbude."

„Asi ano. Termostatický systém je zničený a kamení pravděpodobně není nejlepší náhražkou štítu proti záření." Willem položil příteli ruku na rameno. „Promiň. Je to hrozná smůla. Pro tebe asi ještě horší než pro zbytek expedice. To partnerství, na které sis tak zvykl, to spojení, které jsi vyvinul, je pryč. Budeš muset začít znovu, nemám pravdu? " Pohlédl na zvrásněnou tvář pod zplihlými blond vlasy. „Pokud se nerozhodneš změnit profesi nebo prostě neodejdeš do penze. Moc mě to mrzí, Christiane."

Christianova reakce jej zaskočila: „Ne! Ještě je čas začít kopat, vytáhnout Gimmicka zpod sutě a vrátit se sem. Ale musíme sebou pohnout, to mi věř!"

„Obávám se, že se pleteš, ale ještě to ověřím." Willem se otočil ke svému pultu plnému tlačítek a displejů. Christian zůstal stát na místě. Znovu zaťal pěsti.

Po chvíli se k němu kybernet otočil a rozvážně řekl: „Ne. Zjistil jsem, kde se nachází vše, co má potřebnou kapacitu." Samoprogramovací roboti zkoumají planetu s předstihem před hlavním podnikem. Christian byl jediným přímým spojením člověka se strojem. Z hlediska zabezpečení životních funkcí sice nákladné, ale nedocenitelné, pokud bylo na místě zapotřebí organického mozku. „Jsou roztroušené po celé planetě, vždyť víš. A ten, co je nejblíž, by musel zdolat velmi nerovný terén. Žádný z nich se tam nedostane včas."

Christian to přijal vyrovnaně. „Myslel jsem si to. Ale odtud to není daleko, půjdu tam sám."

3

Všichni ostatní na základně považovali jeho nápad za holé šílenství. Centrální umělá inteligence provedla bleskovou analýzu a dala jim za pravdu. Žádný potenciální přínos takové akce nestojí za riziko, že by ztratili potřebné vybavení, natož pak lidský život. Velitel Gupta to zakázal.

Christian Brannock si stál za svým.

Spolu s Gimmickem odváděli práci, jaké nebyl žádný stroj ani člověk schopen. Zdržení, než bude nalezena náhrada a přivezena na planetu, poté čas strávený získáváním ztracených informací, by mohl poškodit celý podnik, třeba jen zvýšenými náklady. Mimoto se jako nezávislý dodavatel mohl rozhodovat sám. V rámci omezení, která podle svého tvrzení nepřekračoval, mohl nařídit cokoli, co potřeboval, aby se vypořádal s touto nepředvídanou událostí.

Jeho spěch a odhodlání je přesvědčilo. Dvě hodiny nato byl na cestě.

Potom už jen čekal. Terénní vůz, který ho vezl, byl řízen automaticky. Jeho program disponoval topografickou mapou a průzkumné družice mu poskytovaly další přesné detaily. Sledoval svůj postup pomocí komunikačních přenosů, a co chvíli mu inteligence na základně nařídila změnu kurzu, aby byl rychlejší. Nic z toho se Christiana přímo nedotýkalo, stejně jako ani nemohl mluvit s robotem, který jej doprovázel. Byl zkonstruován pro sílu a zručnost, ne k uvažování. Až dorazí na místo, inteligence bude řídit jeho počínání. Zatím jeho objemné tělo zabíralo v kabině místo nejméně pro tři muže.

Jinak se cítil poměrně pohodlně. Uvnitř vál čistý, recyklovaný vzduch. (Vzpomněl si na vůni květů, pinií a ženských vlasů prohřátých sluncem.) Vnitřní teplota mírně kolísala bez ohledu na půlnoční chlad o sto stupních Kelvina či spalujících tři sta stupňů

celsia v poledne, protože to bylo lepší ze zdravotních důvodů a kvůli udržení pozornosti. (Vzpomněl si na pláž rozpálenou sluncem, na chladivý vítr a na sůl na svých rtech a na horko vyzařující ze závětrné skály.) Kov kolem něj se chvěl a bzučel, paluba se mu pod nohama houpala a zmítala, jak se vozidlo hnalo maximální rychlostí po hrbolaté zemi. Nicméně křeslo, v němž seděl upoután, většinu nerovností vyrovnávalo, a pokud je nemohlo zcela eliminovat, při gravitaci na Merkuru to stejně nijak moc nevadilo. Vlastně ho ten pohyb uklidňoval jako nějaká kolébka. (Představil si naklánějící se loď, která se šplhá na vrcholek vysoké vlny a pak se střemhlav vrhá do jejího koryta, kormidlo má v rukách a hlavní plachta jako sněžný vrchol vlaje na obloze.) Překonala ho únava. Něco pojedl, trochu se napil a uložil se do sedadla, na kterém usnul. Měl divoké sny. Uprostřed snění se ptal Gimmicka: „Zdají se ti také někdy sny? Tedy myslím, když nejsme ve spojení?" A robot odpověděl: „Sám jsi mě to naučil." Nebo to byla jen pomatená vzpomínka? Jsou spolu už nějaký ten pátek a navštívili nejedno podivné místo.

Probudil se posilněný, odpoutal se a snažil se udržet rovnováhu, když si protahoval svaly a používal sanitor. Snědl další porci studeného proviantu a znovu se usadil. Vyžádal si nejnovější odhad doby příjezdu na místo určení a vozidlo suše oznámilo: „Zhruba za tři hodiny".

Zamračil se. To bude jen chvíli před východem slunce.

Ale už když vyrazili, věděl, že to je to nejlepší, v co může doufat. A... tomu napuchlému slunečnímu kotouči bude trvat patnáct hodin, než se odlepí od obzoru.

Pohlédl ven. Za silným pancířem bylo přímé pozorování nemožné, ale elektronika, kterou aktivoval, mu skýtala dostatečně dobrou simulaci. Najednou měl pocit, jako kdyby všechno na palubě zmizelo a on se ocitl sám přímo pod oblohou, nahý, osamělý, nezranitelný. Tak nějak by mohl vnímat svět anděl.

Ne, jenom člověk. Momentálně sdílel pouze lidskou část smyslů svého partnera, ale na chvíli se v té nezprostředkované vizi ztratil.

Na severovýchodě se začínalo rozednívat zodiakálním světlem posíleným blízkostí slunce. Zvedalo se nad skálami a krátery jako

obrovské křídlo jemně perleťového odstínu čtvrt cesty od zenitu, než zmizelo mezi hvězdami. Galaktický pás jej přebil svou září jako bílá řeka plynoucí z jednoho konce světa na druhý. Všude kolem se třpytily a zářily hvězdy, tisíce jich opanovaly křišťálovou tmu za nimi. Ačkoliv se na ně Christian díval častěji, než by se dalo spočítat, na chvíli cítil, jako by se jeho duše osvobodila a stoupala výš a výš k jejich mlčenlivé vznešenosti.

Letmý pohled jej přivedl zpět. Nízko nad severozápadním hřebenem čněl modrý diamant. Stačil jen vedle něj postřehnout nějakou popelavě zlatou kouli. Země, věděl, že je to pozemský měsíc. Domov.

Jestlipak ten měsíc dnes večer vyzařuje trochu světla z větrem unášeného Ellenina popela?

Někdy jej nečekaně přepadaly podobné myšlenky. Ze svého zármutku už se dávno zotavil. Byly ženy před ní, byly ženy po ní. Ale ona byla tou, pro kterou opustil vesmír a usadil se jako inženýr na Zemi, protože nic v celém vesmíru mu nestálo za to, aby ji nechával měsíce či roky o samotě. Když zemřela - robotické řízení tehdy ještě nedokázalo zabránit nesmyslným nehodám - rozprášil obsah urny nad jejím zamilovaným krajem a vrátil se do vesmíru. Jejich syn byl dospělý a už ho nepotřeboval. Začal se zabývat novou technologií spojení lidí se stroji a málokdy jej navštívil. Čas od času si však vzpomněl a bolelo to.

Kdyby to měl zpětně hodnotit zcela sobecky, bylo to pro něj takhle asi lepší. Samozřejmě, že kdysi tu cenu platil s radostí. Přesto se ale na Zemi vždycky cítil jako uvězněný. Hvězdy-

Znovu pohlédl vzhůru. Rozechvěl se ještě větší touhou. V duchu letěl přes celou sluneční soustavu. Za ní čeká celý vesmír.

Zpola rozhněvaný tyto myšlenky zapudil. Hloupá sebelítost. Lidstvo poletí ke hvězdám, ano, ale on se toho nedožije; ostatně nebudou z masa a kostí, budou to stroje. Ach ano, budou to myslící, citlivé bytosti, které ponesou dědictví naší historie, ale nebudou to skuteční lidé.

Její duch mu utkvěl v myšlenkách. V kabině bylo najednou až moc velké ticho.

Nebyl sentimentální. Při své práci si to ani nemohl dovolit, pokud chtěl přežít. Avšak nemohl přežít ani jako tupec. To znamenalo, že si člověk musel najít způsob jak vyplnit dlouhé úseky volného času - nejen hrami a záznamy různých show, ale čímkoliv od studia nějakého jazyka či ovládnutí krasopisu, po umělecké práce či filosofii. Christian Brannock byl mimo jiné zpěvákem balad, z nichž některé dokonce sám zkomponoval.

Vzal si s sebou svoji kytaru. Optika totální vnější vize mu neumožňovala pozorovat své bezprostřední okolí, ale věděl, kde je pověšená. Sáhl po ní a stáhl ji z držáku. Ozvučná deska a struny zazářily, když si ji položil do klína. Zahrál akord a začal zpívat.

„Kdysi jsem v krbu oheň zapálil, aby nám zahřál zmrzlé dlaně a naši touhu podpálil. Nebylo to třeba; a my sledovali s nadějí, jak panenské dřevo plameny svádějí.„

Ne. Kytara zadrnčela a hudba zmlkla. Tu píseň složil ještě jako mladík na Zemi a teprve později ji hrával Ellen, před nedávnem ji oživil na Marsu, kde žádné opravdové plameny nikdy netančily. A tady píseň vyzněla ještě hloupěji.

Proč byl v nitru tak rozrušený? Protože mu hrozí, že ztratí Gimmicka? Ale Gimmick je přece pouhý stroj, nebo ne - nebo ne? Ano, ale možná že ne „pouhý"...

Christian se musel připravit na práci, která ho čekala. S nelibostí se pustil do písně poněkud starší a odvážnější.

„Šel dráteník po ulici,
selka na něj volala - "

4

Sluneční korona již byla nad hřebenem na severovýchodě. Její opalizující vznešenost zastiňovala zodiakální světlo a vrhala zsinalou, stinnou záři na krátery a jizvy pod nimi. Karmínově rudý jazyk byl předzvěstí stoupajícího slunečního kotouče. Všude kolem stále vládly hvězdy. Země mu již nekynula. Výhled na ni blokovala skalní stěna.

Útes se táhl od obzoru k obzoru a zaplňoval téměř polovinu oblohy. Christian si vybavil převisy, věžičky, srázy, žíly minerálů, rýhy po dopadu meteoritů v průběhu miliard let. Ale ty viděl ještě společně s Gimmickem. Jeho očím bez pomůcek se ta vysoká skála jevila jako bezedná tma.

Možná si představoval, že se ocitli uprostřed bouře - ve svém vlastním časovém měřítku není vesmír ani klidný, ani snesitelný, ale děsivě násilnický - než zbystřil hromadu kamení na úpatí. Jeho druh ležel pod závalem roztříštěné skály. Ven trčel jen komunikační disk. Nedokázal přesně posoudit, jakou škodu stroj utrpěl. Krom toho byl bez nezbytných konektorů od Gimmicka odříznutý. Avšak inteligence na základně takovým omezením netrpěla.

„Jste v kontaktu?" křikl na ni prostřednictvím vysílačky vozu. „Co nám můžete sdělit?"

Odpověděl mu klidný baryton. Mohl to být jakýkoliv jiný rejstřík, vždy stejně sytý a přesvědčivý jako hlas kteréhokoliv člověka. „Pouze formality. Robot neodpovídá na naše volání. Jeho vlastní signály by byly evidentně příliš slabé a zkreslené, navíc nechce plýtvat energií planými pokusy. Jeho interní energie sotva stačí udržovat výpočetní funkce."

Jinými slovy, Gimmick je při vědomí, ujistil se v duchu Christian. Sakra, stává se ze mě antropomorfik. Což není vědecké, že? „Ví, že jsme tady?"

„Dost možná díky seismickým či elektronickým projevům." Dosud klidný hlas inteligence nabyl na naléhavosti. „Neotálej, pokud chceš zachránit cokoliv, co by mělo nějaký význam."

Christian pomyslel na Gimmicka, jak leží uvězněn pod sutí a čeká buďto na záchranu, nebo na smrt. Vnímá? Doufá? Asi jako lidé, když je zemětřesení pohřbilo zaživa, nebo když vesmírná loď ztratila vládu nad svou dráhou a zmizela v nenávratnu. Je snad výplodem jeho bujné fantazie, že Gimmick chce žít?

„Pravda," řekl. „Pošlete tam robota." Zaváhal. „Prosím."

Velká, napůl lidská věc se pohnula. Otočila se a vyjela z kabiny. Christian slyšel, že ta masa kovu dorazila k atmosférickému zdymadlu pro posádku a asi po minutě sykotu plynových čerpadel

opustila kabinu. Viděl jej, jak po povrchu vyrazil do světla sluneční koróny, na chvíli se zastavil, zatímco inteligence na základně Clement zkoumala scénu prostřednictvím senzorů, a začal stoupat po svahu pokrytém sutí. Kamenná tříšť mu klouzala pod nohama a padala dolů. Na Zemi by to rachotilo.

Nevydržel sedět a dívat se na to. Jeho úkol přijde až na konec, kdy aplikuje nástroje, pro jejichž užití není robot zkonstruován. Ale koróna se plížila stále výš a ohnivý jazyk se prodlužoval. Možná že by jeho nepatrná síla vše mohla uspíšit o nepatrný, leč rozhodující časový úsek.

Inteligence zaznamenala jeho myšlenky. „Ani se o to nepokousej," varovala jej. „Už podle samotného plánu riskuješ víc než dost."

„Tady jsem kapitánem já," odsekl Christian.

Na cestě ven se zastavil u skříňky. Z geologického nářadí, které tam bylo uložené, si vzal krumpáč a lopatu. U zdymadla si oblékl skafandr a s téměř bezmyšlenkovitou lehkostí způsobenou dlouhou praxí zkontroloval seznam všech důležitých věcí. Téměř bezmyšlenkovitě; jediná nefunkčnost či chyba by ho mohla zabít. Stroje jsou odolnější. Není divu, že to budou ony, kdo poletí ke hvězdám. Již nyní nebyli lidé na planetách příliš potřební.

S výzbrojí a výstrojí vážil méně než neoděný na Zemi. Setrvačnost byla samozřejmě stejná, což představovalo poněkud nepříjemnou kombinaci.

Ke svahu suti doběhl, ale odtud již vážil každý krok.

Z vrcholu se mu naskytl letecký pohled na vůz, jeho kov zčásti matný, zčásti třpytící se pod sílícím zářením. Když člověk pominul detaily, vypadal téměř stejně jako Gimmickovo tělo, až na specializované končetiny, detektory a sběrné koše - jakýsi ovoid s věžičkou, nohy momentálně složené, protože spočíval na stonožčích pásech, žebra chladiče čelící útokům slunce.

Do háje s těly. Gimmick měl již mnoho různých těl. Potřebujeme zachránit jen hardware jeho samostatné jednotky, software a databázi. Mozek. Mysl? Duši? Prostě Gimmickovu osobu.

Robot se netečně lopotil. Koncovky jeho čtyř paží uvolňovaly kameny a odhazovaly je, takže se kutálely dolů. Často se zastavoval, aby inteligence posoudila situaci a následně se přesunul na jiné místo. Christian věděl, že jeho cílem je co nejúčelněji odkrýt zával tak, aby nedošlo k sesuvu. Jeho úsudek byl ve srovnání s inteligencí na základně chabý, svaly ve srovnání s robotem slabé, ale když bude opravdu pozorný, může pomoci, spíše než zdržovat - alespoň trochu.

Začalo se objevovat tělo, silně potlučené a zdeformované. Koróna se vyhoupla na oblohu.

Christian kopal. Po chvíli se začal zajíkat. Ekvilibrátory skafandru nestačily vyrovnávat vnitřní atmosféru; mlžil se mu průzor a vzduch uvnitř houstl a začínal páchnout. Ruce třímající násadu lopaty se mu třásly. „Šetři se," nabádal klidný hlas. „Bude tě zapotřebí k preciznějšímu úkolu."

Podvolil se. Ustat v tom lopocení pro něj bylo snad nejtěžší věcí v životě.

Nad hřebenem se objevil proužek slunce. Stíny byly najednou dlouhé a ostré. Malé krátery z nich trčely jako atoly. Hvězdy zmizely z dohledu.

Patnáct hodin... Ale dlouho předtím se nad krajinou přežene sluneční vítr a přinese radiační déšť. Bude následovat horko jako ve výhni. Terénní vůz znamenal jediné útočiště.

„Pokud jsi rozumný, dáš se na ústup," oslovil jej hlas.

„Já vím," odvětil Christian. „Ale to já nejsem."

Robot pracoval dál.

Objevil se trup. Kdyby se Christianův průzorový štít automaticky nezatemňoval, jeho lesk by jej oslnil. Konečně se může pustit do hlavního úkolu.

Téměř vodorovné sluneční paprsky se trochu rozptýlily. Noc stále visela ve vzduchu, takže je zatím nezasahovaly přímo. Nářadí připevněné k jeho skafandru disponovalo takovými vymoženostmi, jako jsou bleskové paprsky a miniradary, ale často musel postupovat podle citu v rukavicích se zesíleným senzorickým vnímáním. Jeho cílem bylo otevřít několik vrstev Gimmickovy

tělesné schránky a s opatrností neurochirurga z ní vyjmout nezávislou jednotku.

„Odpočítávání se zkracuje," oznámila inteligence.

„Drž hubu," vyštěkl Christian. „Teď mám práci."

Nějak se mu podařilo vyprostit Gimmicka dřív, než dostal příliš silnou dávku. Sevřel v náruči kulovitý předmět i s kabely, které z něj visely, sunul se po suti na svahu dolů, až seskočil na regolit. Zaprášilo se mu od bot. Atmosférické zdymadlo se před ním otevřelo. Vpotácel se do něj a prošel do kabiny, kde se sesunul na křeslo. Srdce mu bušilo jako o závod. Vnitřní rozruch mu zatím nedovoloval vychutnat svůj triumf. Nejvíc ze všeho toužil dát si sklenici chlazeného piva. Nebo raději dvě, možná tři i čtyři.

Robot strávil ještě několik minut zkoumáním odepsaného stroje a sbíráním kamenných vzorků, než se vrátil do vozu. Neměl důvod spěchat.

Stejně jako Christian, Gimmick nepotřeboval být ve spojení, aby mohl zpracovávat data a plnit program -vzpomínat, myslet, být při vědomí. Na rozdíl od něj k tomu ani nepotřeboval mít tělo. Napájení energií a pár vstupních a výstupních přípojek mu bohatě stačilo. Po návratu byl připojen k centrální inteligenci za účelem načtení a analýzy údajů, které přinesl. Jeho obvody byly momentálně nefunkční.

Hlas z interkomu by měl být tudíž nezúčastněný, strohé hlášení prosté jakýchkoliv emocí. Napodobovat lidskost tak dobře, jako to uměla centrální inteligence, požadovalo schopnosti sahající daleko za ty, kterých je zapotřebí u průzkumníka - zvláště pak u průzkumníka, který často funguje pod vedením lidské mysli. Přesto Gimmickův tón a jazyk toho dne nabízel více než jen holé informace. S těmi přicházelo něco dalšího, jakýsi náznak života.

„Zjistil jsi příčinu toho zhroucení?" ptal se nedočkavě Christian.

„Hmm," odvětil Gimmick. „Nanotech prostudoval struktury krystalů atom po atomu a velký mozek pak zkonstruoval model a zrealizoval jej. Ukázalo se, že tato určitá kombinace minerálů je nezvykle náchylná na termální napětí. Samozřejmě, že ne zas tolik, jinak by tam ten útes nestál tak dlouho, ale gigaroky neustále se

střídajícího horka a zimy se na něm podepsaly. Solární vítr a kosmické paprsky mu také nepřidaly. Vytvořily se trhliny a rostly, dokud nějaký zásadní otřes nespustil kolaps. Dříve nebo později by někde poblíž dopadl nějaký meteorit o patřičné velikosti."

Christian se zamračil. „Ale my jsme mu přece žádný takový impuls nedali."

„Jistě, naše seismická sonda byla mírná. Ale rezonantní frekvence sama o sobě stačila. Nedaleké přistávání raketoplánu určité konstrukce by zapůsobilo stejně."

„Jak velký problém to představuje?"

„To teprve musíme zjistit. Zřejmě to nebude tak zlé. Nevypadá to na běžný typ skály. V každém případě budou plánovači varováni."

„Pochybuji tedy, že mise stála za to. Ale my jsme si svoji gáži zasloužili!"

Je možné, že se ten hlas slabounce rozechvěl? „Kdy budeme moci pokračovat v průzkumu?"

„Nevím. Už jsem se o to zajímal a zjistil, že není praktické upravovat pro tebe kteréhokoliv z robotů, kteří se momentálně nacházejí na planetě. Pokud bude výroba nového těla a jeho doprava ze Země trvat příliš dlouho, dohodnu se na předčasném ukončení smlouvy, aby nás vystřídal další tým. Nechci celé měsíce nečinně trčet na Merkuru." Christian pohlédl na Willema Schuytena. „Promiň," hlesl. „Proti společnosti samozřejmě nic nemám. "

Postarší muž se kysele usmál. „Až na nedostatek žen. Ty virtuální mě moc nebaví."

„A celý vesmír čeká," dodal Christian tiše.

Kybernet na něj zkoumavě pohlédl. Na krátko se v místnosti rozhostilo ticho. Byl to Christianův pokoj. Momentálně jedna stěna zobrazovala Saturn v prostoru, nádhera. Na druhé se suchý sníh snášel na bílá úbočí Everestu a nad ním se rozprostírala blankytná modř. Třetí, menší zobrazovala portrét jeho Ellen, který si oživoval už jen zřídkakdy, a na čtvrté byla podobizna jejich syna, kterou naopak oživoval často. Jeho kytara stála opřená o stůl plný figurek a

nástrojů k jejich výrobě. Láhev a dvě sklenky stály svorně na stole mezi oběma muži.

Christian se ošil.

„Nuže," pronesl směrem k interkomu, „dám ti vědět, hned jak něco budu vědět. Jestli nemáš nic, čím se do té doby zabavit, předpokládám, že se vypneš. Adios."

„Takže zatím," odvětil hlas a zmlkl.

„Únik z nudy," špitl Christian. „To ti závidím."

„Vážně?" zeptal se Willem téměř stejně tiše.

Christian se odmlčel, než odpověděl. „Vlastně asi ne. Taková závist snad ani nedává smysl, co?"

„Určitě ne závist vůči stroji. Ale ty jsi s ním mluvil tak, jako se mluví s přítelem."

Christian pokrčil rameny. „Zvyk. Ty jsi nikdy nemluvil ke stroji nebo mu aspoň nenadával?"

„Já jsem řekl, že jsi 's ním mluvil' ne 'k němu mluvil'. Nikdy předtím jsem si nevšiml - nikdy jsem nebyl přímým svědkem - jak spolu vy dva konverzujete. Gimmick mluvil tak lidsky, až to nahánělo hrůzu. Velmi podobně tobě."

„Že se tomu divíš právě ty, expert na umělou inteligenci?"

„Je to rozsáhlý obor, který se exponenciálně rozšiřuje. S týmy tvého typu jsem se před příchodem na Merkur nikdy nesetkal. A samozřejmě, že i tady pracuji hlavně s hlavním systémem." Pomáhal mu organizovat jeho nesčetné aktivity ve světě plném neznámých.

„Ale vždyť je to naprosto jasné. Gimmick není věc, kterou bych řídil jako nějakou loď, nebo kterou bych si nasazoval a nosil jako rukavici. Může fungovat samostatně. Dochází k vlastním závěrům a na jejich základě jedná. Učí se a přirozeně přitom přejímá charakterové znaky - hlavně ode mě."

„A ty od něj," dodal rozvážně Willem.

Christianova ruka, jež se natahovala po sklence, dopadla na stůl a zaťala se v pěst. „V životě by mě nenapadlo, že něco takového uslyším právě z tvých úst," odsekl. „'Dehumanizace', 'ztráta emocí' a všechny ty bláboly organiků, kteří jimi otravují Zemi."

Willem pozvedl otevřenou dlaň. „Navrhuji smír. Samozřejmě jsem si to mohl odpustit. Nechtěl jsem tě urazit. Omlouvám se."

Christian se trochu uklidnil. „Promiň. Reagoval jsem podrážděně. Bylo to ode mě hloupé." Zatrpkle se na Willema usmál. „Ještě mi nepřestaly třeštit nervy z té obchůzky skalního útesu."

„To je pochopitelné. Chtěl jsem tím ale jen něco naznačit a následně ... dojít k tomu, o čem čím dál tím častěji uvažuji."

Christian pozvedl sklenku, napil se a zaklonil se v křesle. „No, tak sem s tím."

„Dal jsi Gimmickovi žertovné jméno, ale neznamená to samo o sobě nějaký cit? A neustále o Gimmickovi mluvíš jako o 'něm', ne jako o 'tom'."

„Jistě. Proč ne? Na Zemi jsem vlastnil pár lodí, které jsem pojmenoval ženskými jmény a mluvil o nich v ženském rodě."

„Ale sám jsi přece říkal, že Gimmick není pasivní přístroj. V rámci svých... možností přemýšlí. Ve spojení s tebou se stává... aspektem, stránkou lidské bytosti."

„Ne," namítl tiše Christian. „Ve spojení, spolu, jsme víc než člověk."

„Pokud jde o rozsah vnímání, o schopnosti, tak ano. Což tě zřejmě silně ovlivňuje. Ale ty jsi člověk. Člověk plný instinktů, pudů, strachu a naděje, radosti a smutku, všeho, co za ty čtyři miliardy let vývoje na Zemi vzniklo. Myslíš si, že kontakt s tím vším ho neovlivnil? "

Christian znovu usilovně přemýšlel, než odpověděl. „Samozřejmě, že ano. Všímám si toho celou tu dobu, co spolu pracujeme jako tým, a to už je pěkně dlouho. A nikdy mě to neudivovalo." Kopl do sebe zbývající obsah sklenky. „To je další důvod, proč se tak zlobím na ty usmrkance. Robotizace lidí? A co takhle humanizace robotů?"

„V rámci jejich možností, jak jsi sám řekl," poznamenal opatrně Willem.

Christian přitakal.

„Souhlas. Nepředstírám, že se Gimmick rovná třeba - třeba tobě. Jak můžeme porovnávat... jablka se sýkorkami?"

„Když ses nedal odradit od toho, že půjdeš ven a budeš riskovat život, tvrdil jsi, že to je proto, abys zachránil data. Ukázalo se, že byla velmi důležitá. Nicméně, ve skutečnosti jsi chtěl zachránit svého přítele. Nemám pravdu?"

Christian mlčel.

Willem vzdychl. „Nicméně, ve srovnání s centrální inteligencí tady na Merkuru, o těch skvělých systémech na Zemi ani nemluvě, jsou Gimmickovy schopnosti velmi omezené. A jak už jsem řekl, situace se mění exponenciálně. I já budu brzy starý a nepotřebný a odeberu se na odpočinek někam na venkov. Každý, kdo je jako já, tak učiní.

Kde to skončí? Kde se síla počítače mění v myslící bytost? Nevím, a to se tím zaobírám celý svůj dlouhý život. Nikdo to neví, přestože se v tom lidstvo vrtá už dvě nebo tři století."

Předklonil se. Jeho oči vyhledaly Christianovy a spočinuly na nich. „Ale vím o několika věcech, které ještě nejsou veřejně známy. Už jsi slyšel o načítání celých osobností do paměti počítače? "

„Tak jako asi každý," odvětil suše Christian. „Vždyť už se o to pokoušejí pěkně dlouho. Podle poslední analýzy, kterou jsem viděl, ten nápad nefungoval. Entropie..." Tváří v tvář náhlému napětí u stolu však svoji větu ne-dopověděl.

„To bylo kdysi," spustil Willem. „Křivka pokroku dosáhla nejstrmějšího vzestupu. Načítání osobnosti by se během deseti, patnácti let mělo stát skutečností. Naskenujeme celý organizmus, převedeme informační matrici do databáze v pokročilé nervové síti, přidáme senzory a effektory. Ano, existence ve stroji. Ale ne taková jako u obyčejných nebo dokonce neobyčejných robotů. A později - kdo ví, co bude možné později?

Pokud o to ještě budeš stát."

Christian se rozechvěl. „Ano." Willem přitakal. „Už nějakou dobu tebe a tvého partnera pozoruji. Připadáš mi jako skvělý kandidát.

První hvězdná loď by měla být připravena nedlouho poté, co vyprší tvá předpokládaná délka života. Expedice bude potřebovat element lidského úsudku, lidské vůle a lidské touhy. Přemýšlej o

tom. Abychom předešli neštěstím, jakému jsi například nedávno čelil, máš čas na rozmyšlenou. Jak by se ti líbilo, kdyby tvůj pokračovatel letěl ke hvězdám? "

Kapitola čtvrtá

Žádný živý muž či žena nikdy neletěli. Lidská tkáň je příliš křehká.

Uvažte. Světlo ve vakuu se pohybuje nejvyšší možnou rychlostí, nějakých tři sta tisíc kilometrů za vteřinu. Nic rychlejšího neexistuje. Pro hmotu by to představovalo více než nekonečnou energii; pro informaci by to znamenalo systémy, které dokáží sáhnout zpět v čase a pozměnit minulost, která zařídila jejich vznik.

V éře, kdy průkopničtí mořeplavci opustili Slunce, trvalo světlu čtyři a třetinu roku, aby překonalo vzdálenost k dalšímu nejbližšímu slunci. Průměrná vzdálenost mezi hvězdami v jejich odlehlých částech galaxie byla zhruba dvakrát taková.

Pokud byla meziplanetární mise opravdu naléhavá, vesmírné koráby byly občas schopny urazit až sto tisíc kilometrů za vteřinu. Tak se ze Země na Mars dostali minimálně za deset dní, k dalekému Plutu za rok a půl. Taková rychlost však stála mnoho energie a uplatňovala se jen velmi zřídka a s letouny malé hmotnosti. Jinak roboti cestovali v poklidu.

Při takové rychlosti bylo možné podniknout nejkratší mezihvězdnou cestu za třináct tisíc let.

Centrální inteligence na Zemi, napojená na podřízené a sobě rovné jinde ve sluneční soustavě, zkonstruovala schopnější lodě. Jakmile byly postaveny - nebo lépe řečeno, jakmile vyrostly - nebylo vlastně ani třeba je testovat. Tak dokonale rozuměla inteligence přírodním zákonům a fyzikální realitě, tak potentní byla její logika a matematika. Expedice Alfa Centauri byla na cestě teprve deset let. V příslušné době bude proveditelné, aby se přiblížila rychlosti světla.

Vesmír ovšem ve skutečnosti není vakuum. Pronikl do něj kyslík a helium společně s prachem, který tu a tam vytváří velká

mračna. Toto médium není nikde husté až na to, kdy se nějaká část zhroutí sama do sebe a vznikne nová hvězda. Průměrná hustota v oblasti Slunce byla v té době jeden atom na kubický centimetr. Avšak všechno, co se pohybuje jakýmkoliv podstatným zlomkem nejvyšší rychlosti, se za vteřinu srazí s nesčetným množstvím atomů. Každá taková kolize uvolňuje energii. Silná radiace by okamžitě zabila jakékoliv organické stvoření.

I tak bylo obtížné uchránit elektroniku a fotoniku přístrojů, nebo dokonce jejich kovové části. Materiálové opláštění nestačilo. Krom toho, že produkovalo sekundární radiaci, stejně nebezpečnou, jako je ta primární nebo dokonce horší, by bylo brzy odstraněno. Bylo zapotřebí magnetohydrodynamických silových polí, velmi přesně řízených, každá proměnná podle potřeby, stejně citlivých jako výkonných. I ta jsou nekompatibilní se životem na bázi uhlíku - který v každém případě vyžaduje absurdně složité a rozsáhlé strojové zařízení k údržbě.

Vědomí letělo ke hvězdám: strojové vědomí.

Pozorováno z vnějšku byl slavnostní start krásný, i když ne na pohled. Šípovitý tvar lesknoucí se svitem vzdáleného slunce se odpoutal od oběžné dráhy a zmizel v hloubi nebe. Později jej obklopila aureola a táhla se za ním jako žhoucí kometa, ačkoliv se to odehrávalo převážně na neviditelných vlnových délkách. Když stroj dorazil do cíle, posílal své objevy a prožitky zpět centrální inteligenci a všem lidským bytostem, které o ně stály.

Takových se našla spousta, už jen z toho důvodu, že jim poutník po hvězdách nebyl zcela cizí. Jeden robot na palubě v sobě skrýval duši Christiana Brannocka.

Kapitola pátá

1

Mírné, sytě zelené kopce poseté divokými květy se táhly do dáli. Stromy stály osaměle nebo v malých hájích dubů, buků, jilmů roztroušených po krajině. Vánek čechral koruny stromů, takže světlo, které jimi pronikalo, se neustále měnilo. Když se Laurinda Aschroftová podívala ven, téměř cítila teplo a vítr, slyšela zpívat ptáky, vdechovala rozmanité vůně květin.

Výhled byl však elektronický, protože její dům se spolu s několika sousedními nacházel pod zemí. Stejně tak ani příroda nad nimi nevypadala jako dřív. Před nějakým stoletím to bývala plantáž, tu a tam narušená ruinami ošklivého průmyslového města. Až do té doby, než užitečné, geneticky vypěstované zrůdy zakrněly; všechno se zbouralo a byla tu zřízena rezervace.

Nad hřebenem na východě však trčela špičatá věž, tak jako již dobrých tisíc let.

Všechna tahle krása může znovu zhynout, pomyslela si, rozdrcena ledem, otrávena a spálena zářením, nebo - kdo ví? Jednoho dne se o to postará nějaká nahodilá kosmická příhoda. To vědomí ji rozesmutnělo. Pokud však dříve Terra Central neusoudí, že Země přežila svoji hodnotu.

Tato myšlenka ji odpuzovala, ten pocit bezmoci. No nic! Momentálně musíme zvládnout vesmír. Což znamená nejdříve zvládnout člověka.

Odhodlání a síla se jí vrátily. Obrátila se zpět ke svému návštěvníkovi. Stál a čekal, až se po jeho opatrném pozdravu žena zmůže na slovo. Stopy úsměvu na jeho rtech byly jako bílá vlajka vyhlašující příměří.

Ne že by Omar Hamid tento archaický symbol znal. Laurinda se nadechla, nepatrně se usmála, krátce před sebou spojila prsty a pokývla nad nimi hlavou. Reagoval stejně. Toto moderní gesto ji uklidnilo. Očekávání, které tato schůzka vzbudila, zmizelo stejně rychle, jako se objevilo. Bylo neopodstatněné. Koneckonců jí

několik dní předtím volal a vlastně si přicházel jen popovídat. Byla překvapená, jak moc ji setkání s ním ovlivnilo.

„Jsi tu vždy vítán, Omare," odvětila.

Jeho ostych, jestli to ostych byl, se proměnil v podivnou ostražitost. „Navzdory účelu mé návštěvy?" Jeho inglay měla silnější přízvuk než kdysi. Třeba nemá mnoho příležitostí ji používat.

Laurinda zavrtěla hlavou. „Navzdory tomu, že je to tak dlouho," hlesla.

„Promiň." Znělo to opravdově. „Myslel jsem, že bys mne už radši... nikdy neviděla."

„Pravda. Nějaký čas to tak bylo."

„A potom?" otázal se dychtivě.

„Přestala jsem se trápit a vzpomínala jen na to dobré. Chybu jsme udělali oba, ty i já. Ale upřímnou chybu, byli jsme velmi mladí."

Jeho pohled jí na chvíli připadal nepříjemně povědomý. Jako kdyby ty vrásky a krátké bílé vousy byla jen nějaká maska, která na chvíli zprůhledněla, aby spatřila tvář, kterou kdysi tak dobře znala.

„Někdy jsem si dokonce přála, abys zavolal," dodala.

„Neodvažoval jsem se."

„Já také ne. Ačkoliv si myslím, že to, co nám v tom oběma bránilo nejvíc, byla hrdost, mladistvá hrdost toho druhého a naše vlastní."

„Možná že zkoušet to znovu by znamenalo jen další chybu."

„A stejný výsledek. Nebo ještě trpčí. Přesto jsem si občas říkala, že by bylo pěkné, kdyby ses ozval."

„Já taky. Samozřejmě, že jsem o tobě slýchal čím dál tím častěji. Doufal jsem - doufám, že jsi šťastná."

„A proč bych neměla být? "

„Tvůj život se hodně změnil."

Jejich pohledy se setkaly a nikdo neuhnul očima, ale ty její ho zvláštním způsobem provrtávaly a dívaly se někam za něj, mimo tuto místnost a tuto chvíli. „'Moře se mění,'" zarecitovala, „'v něco hutného a podivného.'" Žijící planeta a duše na ní. Vědomosti, vize,

moudrost, a přítomnost Terry Central. Mozky na jiných hvězdách, hvězdy samotné, zázrak a záhada, kterou je kosmos. A uprostřed toho všeho já.

Omarova otázka ji vytrhla ze zasnění. „Jak to myslíš?"

„Ach, tak," odvětila s opatrnou ležérností. „To byl jen takový citát."

„Způsob tvé mluvy se zásadně změnil. Vědecký, tuším je ten správný výraz? Předpokládám, že je to důsledkem tvé práce s Terra Central."

„Neřekla bych. Hodně čtu." Laurinda se znovu upjatě usmála. „Zajisté anachronistický zvyk."

Ale pro ni určitě nezbytný - jestli ne pro každého, kdo slouží jako rozhraní mezi člověkem a strojem. Ty zázraky jsou příliš velké a myšlenky příliš vznešené. Hrozilo jí, že pro ně ztratí své lidství. Literární díla a písně minulé doby jí pomáhaly si ji uchovat. Minulost, a dokonce i její fikce - Hamlet, Anně Elliot, Wilkins Micawber, Vidal Benzaguen - jí někdy připadaly bližší než svět, ve kterém žije.

Zarazila se. „Ale dost již. Tedy alespoň o mně. Posaď se, prosím. Co ti mohu nabídnout k občerstvení? Míval jsi rád kávu. Silnou, černou, s cukrem."

„Stále mám. Děkuji." Omar se odmlčel. „Těší mě, že si to pamatuješ."

Křesla se s tekutou, nepozorovatelnou citlivostí vytvarovala podle jejich těl. Laurinda dala domu instrukce. „Pověz mi něco o sobě," pobídla hosta.

„Vždyť o mně všechno víš." Vyznělo to jako obrana.

„Vím jen o tvých nedávných aktivitách. Ale co jsi dělal a jak sis vedl v letech předtím?"

Pokrčil rameny. „Celkem vzato, jsem spokojený. Věnoval jsem se svým zájmům - hlavně sportu, vždyť víš."

„Předpokládám, že ses stal šampiónem."

„Ne tak docela, ale nevedl jsem si zle."

„Promiň. Měla jsem sledovat atletiku."

„Ne, ne. Dobře si uvědomuji, že tvou pozornost si žádalo mnoho jiných událostí." Lítostivě: „Mimo jiné, i to už je za mnou. Léčby, terapie, regenerace, celá somatika dokáže oddálit stárnutí jen po určitou dobu." Znovu na ni pohlédl a ona si pomyslela, že ho ten pohled trochu bolí. Pospíšil si s dalšími slovy: „Hry a utkání nebyly to jediné. Vysloužil jsem si solidní yun i jako trenér a osobní poradce."

Pozvedla obočí. „Yun? "

„Místní slang. Posledních deset let jsem strávil převážně na Taiwanu. Jestli ses s tím slovem nikdy nesetkala, znamená to vysloužit si odměnu a uznání nad běžné poměry. Stále tomu v Anglii říkají výhody? "

„Ano. Mohlo mě to napadnout. Omluv mě, ale dnes jsem tak trochu mimo." Laurinda zaváhala. „Nechci být - impertinentní - ale -"

Omar se usmál, přirozeněji než dosud. „Ale vždyť ty jsi nikdy nebyla ostýchavá. Nuže, povětšinu času jsem byl šťastný. Jedno ortodoxní manželství mi vydrželo více než čtyřicet let. Byly nám povoleny dvě děti. Zvolili jsme dívky." Musel zpozorovat její vnitřní bolest; musel poznat, že nikdy žádné děti neměla. Nepochybně usoudil, že všechny její vztahy s muži nikdy netrvaly dlouho. Nebo šel snad hlouběji a seznal, že ji Terra Central stála příliš volného času, nebo snad přímo osobnosti? „A začal jsem se aktivně angažovat ve veřejném životě," dodal stroze.

Přitakala. „Politika."

Zamračil se. „Ale ve volbách nekandiduji. Co vlastně dnes znamená nějaké politické funkce? Jen poradní výbory."

„V současnosti je to přece hlavní politická forma, ne? Pracovat na dosažení všeobecného konsensu v zásadních otázkách."

„A právě proto jsem tady."

„Jistě. A ještě jednou tě tu vítám, dávný příteli."

Dům rozeznal psychologický moment. Klouzavým pohybem se k nim přisunul služebník a položil na stůl čerstvě syntetizovanou kávu pro něj, pro ni čaj a malé koláčky. Z miniaturní kadidelnice zadýmal vonný kouř. Při jídle a pití si vyměňovali jen neškodné

konvenční poznámky prosté jakéhokoliv praktického významu a plné emocionálního podtextu, jako když se dvě zvířata instinktivně vzájemně ujišťují o své bezelstnosti. Tato osobní návštěva přes polovinu zeměkoule vypovídala mnohem víc, než dokáže jakákoliv teleschůzka.

Když skončil s předehrou, cítila z něj, že se do dalších slov musí nutit. „Víš, co po tobě budu žádat."

Odvrátila zrak k jedné z obrazovek, kde byl zářivě bílý den. „Opravdu si myslíš, že ti mohu vyhovět?"

„Ne, ale doufat snad mohu. Není to, jako kdybychom stáli před konečným rozhodnutím. Debata se může táhnout celé roky." Zhrubl mu hlas. „Pokud ji ovšem Terra Central nezarazí a nezahájí akci."

Obrátila hlavu zpět k němu. Zkoprněla. „Co tě vede k myšlence, že by se něco takového mohlo stát?"

„Už jsem se o tom jednou zmínil. Jakou moc má dnes Světová charta nebo zákony kteréhokoliv státu? Mluvíme, volíme, důstojně hrajeme svou roli v tomhle divadélku, ale důležitá rozhodnutí na summitu nakonec vždycky režíruje umělá inteligence - Terra Central."

„Nejsou to rozhodnutí ani příkazy. Jsou to rady, jak nejvhodněji postupovat."

„Chceš tedy říci, že svět se stal příliš složitým, příliš choulostivým na to, aby jej chápali a mohli řídit obyčejní lidé?"

„Ale to byl přece vždycky, ne?" špitla.

Zaskočen tímto okamžikem chvíli seděl jako oněmělý. Možná přemítal o tom, že jí ty knihy o děsivé historické minulosti daly více moudrosti a vědomostí, než má většina lidí. Po drahné chvíli odpověděl. „Ano, pokud jde o fakta, logiku, modely, kalkulace tak Terra Centra] a celý kybernetický systém samozřejmě potřebujeme. Ale to, co chceme a co cítíme, musí mít přinejmenším stejnou váhu."

„Ona jistě uvítá i tento názor."

Chvíli na ni nechápavě zíral. „Ona...?" špitl poté.

„Takže co po mně žádáš?" pobídla ho Laurinda.

„Aby ses zastala svobody. Jediné svobody, která nám zbývá. Jestli ten poslední návrh projde, ztratíme ji."

„S tím nesouhlasím," řekla téměř automaticky díky tomu, jak často musela celý koncept vysvětlovat. „Pravda, když dáme na její radu, budeme muset přijmout určité změny, ale zdaleka to nebude zahrnovat větší povinnost než vzdát se některých maličkostí v zájmu budoucnosti. Některé parky musí být přetvořeny, některé sopky probuzeny, provedeny různé instalace a vykonána řada dalších programů. Abychom na to všechno měli, dojde k nepatrnému snížení základního rozdělování kreditů; některé věci si prostě nadále nebudeme moci dovolit, ale opravdu jen velmi nepatrné. Nic horšího. Upřímně řečeno já osobně v těch neustálých protestech vaší frakce nespatřuji žádný smysl."

„Víš, ony ty změny nebudou zdaleka tak zanedbatelné. Stejně jako tlaky. Jen si představ, jak se sibiřský les promění zpět na step, Severní Afrika zpět v poušť, jak láva pohřbí Havajské zahrady - tu ztrátu příležitostí k rekreaci, míst, kde člověk může být sám, kde se může svobodně nadechnout. A co víc, vyvlastňování majetku, přemisťování starousedlíků. Vždyť bychom namísto toho mohli prostě -"

Utnula ho v půli věty. „Prosím přestaň. Teď tady oba přednášíme své nacvičené party, nemám pravdu? Dovol mi, abych tě ujistila, že v tvém plánu žádné 'prostě' neexistuje. I za něj by se muselo platit. A největší podíl té ceny by nesly pozdější generace, které nikdy neměly jinou volbu."

„Jsi si tím tak jistá? Všichni budou mít devět tisíc let na to, aby se připravili jakýmkoliv způsobem, který uznají za vhodný."

„Ne, tím si nejsem jistá. Respektive ona si tím není jistá. Historie je chaotická. Nikdo a nic nemůže předpovědět, jaká situace nastane za tisíc let, co bude možné a co naopak nemožné. Musíme si na ten okamžik zajistit zdroje, dokud je stále máme a dokud máme prostředky, jak je využít."

Věcnost přešla ve smutek. „Proč tu vlastně omíláme tyhle otřepané argumenty, Omare? Opravdu jsi věřil, že mě dokážeš

během několika hodin přesvědčit, nebo že bych v takovém případě dokázala přesvědčit ostatní?"

„Měl jsem pocit, že to stojí za pokus," připustil.

„Tvůj vliv není zanedbatelný. Ano, samozřejmě, že se mi dnes nemůže podařit změnit tvůj základní postoj, jestli vůbec někdy. Doufal jsem jen, že tě přesvědčím, aby ses o nás zmínila našim velectěným, řekla svému posluchačstvu, že by měli naslouchat a seriózně přemýšlet o tom, co k tomu máme říci my." Jeho tón byl najednou velmi naléhavý. „Laurindo, já vím, jak moc miluješ život na Zemi. Ale nemá svoboda toho života - starat se o sebe, vyvíjet se - náhodou také význam? Líbí se ti představa života v roli domácího mazlíčka ovládaného do poslední buňky strojem?"

Raněná vyštěkla: „Sám víš, že to je směšné."

Opravdu? prolétlo jí hlavou a nebylo to poprvé. Odvrátila útok: „Když takhle budeš pokračovat, můžeš se za chvíli přidat k zastáncům bouře."

Proti vůli se jí vybavila vzpomínka na shromáždění v Severní Americe. Viděla kousek ve zprávách a poručila si kompletní opakování. Jejich slova byla vskutku hřmotná: „A já říkám, nechť přijde led. Nebude to konec světa, bude to posilující a osvobozující. Život nebyl nikdy bohatší, zdravější než v poslední Době ledové, nikdo nebyl tvořivější a svobodnější. Teprve tehdy, až se Terra Central ocitne mrtva pod ledovcem, budou lidé v chladných tundrách a deštných zemích určovat své vlastní osudy. - " Shromážděný dav aplaudoval a mával ve vzduchu vlajkami. Uklidňovala ji jen skutečnost, že je to jen hrstka ztracených existencí, misantropů, technofobiků, romantiků a iracionalistů všeho druhu. Přesto ji varovali před podprahovou vzpurnou touhou po dobrodružství, po naplnění dědictví lovců. A... ten mladý, plavovlasý, vysoký a naprosto mužný mluvčí s širokými rameny byl tak krásný.

Omarovo oplácení stejnou mincí ji přivedlo zpět do reality. „To není fér. Bývala jsi mnohem objektivnější."

„Také jsem toho méně věděla."

„Nebo se Terra Central nestala středobodem tvého života."

Jeho jízlivost ji zasáhla. „To jsi opravdu tak rozhněvaný, Omare?"

Okamžitě se začal kát. „Odpusť. Nechtěl jsem -" Následovala chvíle ticha, než dopověděl svoji myšlenku. „Zdá se, že si i po tolika letech umíme ubližovat."

A roky se nám nevrátí. „Ano, změnila jsem se. A nepochybuji o tom, že ty také, ale já určitě víc." Občas, když v noci nemůžu spát, se mi stýská po té dívce, kterou jsem bývala. Ani ne tak po jejím pevném zdraví, bezuzdné radostnosti či po nečekaném smutku jako po snech, které neznaly hranic.

„Nuže, když vyslechnu já tebe, drahý, vyslechneš potom ty mě? Dokud můžeme... ačkoliv bych radši mluvila o tom, co se stalo s námi, jako to dělají staří přátelé, když se po létech zase jednou setkají."

A naposledy, odtušila v duchu.

2

Toho dne Laurinda Aschroftová své globální vysílání příliš nepozměnila. Byla to jedna z mnoha dobře známých přednášek, jejichž záměrem bylo ozřejmit v průběhu několika let rozsah hrozícího nebezpečí a vysvětlit plán Terry Central na vypořádání se s ním. Většinu prezentace si připravila předem, obvyklé výjevy prodchnuté občasnými virtuálními obrazy, zapojující všechny smysly.

Když jste prezentaci sledovali, viděli jste Zemi rotující kolem Slunce. Viděli jste oběžnou dráhu narýsovanou ve třech rozměrech, zlatou dráhu na pozadí černé oblohy a hvězd. Viděli jste, jak se Země, její Měsíc a její sesterské planety vzájemně ovlivňují, tančí po miliardy let, zatímco gravitace nepatrně, ale neúprosně mění jejich vzájemné vzdálenosti. Viděli jste pomalý cyklus měnící se excentricity a křivolakosti, jak nastavuje vzory dopadání světla na planetu a jak na to reaguje její atmosféra, moře, mraky, déšť, sníh a led.

Od dob, kdy pevnina uzamkla Arktický oceán, ledovce přicházely, mizely a znovu se objevovaly. Při velkých zimách ležela severní Evropa, polovina Severní Ameriky a rozsáhlé plochy jinde pod ledem, jehož útesy se zvedaly až do dvou kilometrů výšky; lesy chřadly a zmíraly, zatímco na jih od nich vznikaly bažiny a nové lesy převálcovaly savany. Ano, život se přizpůsobil. Jestliže některé druhy strádaly, jiným se vedlo lépe. Ale v mileniálním měřítku to lidstvu a jeho dílu nebylo k ničemu.

Nové zalednění už mělo dávno přijít. Lidé nevědomky oddálili jeho příchod emisemi skleníkových plynů. Nyní to byla minulost, spolu s nadměrným nárůstem populace, která to způsobila. V žádném případě to však nemohlo stačit. V zimě padalo více sněhu, než v létě stačilo roztát. Metr za metrem, každý rok rychleji se ledovce plížily z pólů a hor.

„Zajisté jste již slyšeli, co musíme udělat, a velmi brzy, než bude pozdě. Posílit skleník. Ztenčit mraky. Očernit sníh. Pomoci Zemi, aby si udržela více tepla, než sama o sobě dokáže. Možná však zatím netušíte velikost tohoto kroku, počet století, nebo křehkost a přesnost pod povrchem těchto nezměrných sil, které hodláme povolat. Dovolte mi, abych vám něco ukázala."

Znovu následovala vizuální a virtuální prezentace. Uhlíková čerň rozsypaná po Arktidě, tuna za koloidní tunou, opakovaně každý rok, jak se vrstva smývala nebo mizela ve sněhu. Mohutné elektrické výboje vysoko ve vzduchu, které měly vynutit srážky, takže do prostoru bylo vrháno méně světla. Rohože hnědých řas pokrývající moře v milionech čtverečních kilometrů; krmení těchto živoucích artefaktů a péče o ně. Podvodní detonace, které měly uvolnit ložiska hydrátu metanu, aby uvolnila plyn do atmosféry. Zapalované lesy a na jejich místě následně ponechána pouze tráva, protože ta ukládá méně uhlíku, než je tomu u stromů. Díry vyvrtané do pláště samotné planety; nukleární exploze, které mají za úkol popíchnout sopky, aby začaly chrlit kysličník uhličitý a vodní páry v mnohem hojnějším množství, než kdysi produkovala fosilní paliva. Potřebí nových průmyslových odvětví, jejich požadavky na zdroje a všudypřítomné stavby a monitorovací zařízení.

„Ano, toto bude Země velmi odlišná od té, kterou jsme si domněle na dobro restaurovali." Laurinda se předklonila, jako kdyby před ní seděl z masa a kostí každý jednotlivec, který ji sleduje. „Ale bude změněna mnohem méně, než jak by ji proměnil nástup Doby ledové. Náš svět bude stále zelený, hojný, laskavý od břehu jednoho polárního oceánu k druhému. Zachováme si většinu lesních porostů, otevřených vodních ploch, čistých sněžných vrcholů. A na nových prériích budou kvést krásné divoké květy a pást se obrovská stáda!"

Nabídla jim obrazy, zvuky, vjemy vánku a vůní, simulované, ale stejně syté, jako jsou ty reálné. Ano, je to idealizované. Ale ne nečestné. Můžeme mít taková místa.

„Prosím vás, nezapomínejte na to, že se to nestane najednou. Práce musí postupovat pomalu, kousek po -kousku, tempem odpovídajícím astronomickému cyklu, neustále pozorovány a monitorovány, neustále korigovány tak, aby udržely klimatické obry a počasí pod kontrolou. Bude to trvat tisíce let. A nakonec, až se Země nakloní zpět ke Slunci, budou opatření zrušena, stejně postupně a opatrně. Většina z nás to ve svém životě téměř nepostřehne. Pro naše děti a děti našich dětí, pro stovky generací to bude součástí jejich vesmíru jako měsíc a hvězdy."

„A právě to je nejhorší, " řekl Omar. „Terra Central pro ně bude tím, čím byl pro jejich předky Bůh. Ne, samozřejmě nepředpokládám, že by ten stroj uctívali, ale budou si uvědomovat, jak moc jsou na něm závislí. A Terra Central si zatím bude dělat to, co Bůh nikdy nedělal, vyvíjet se až do stádia, kdy ji žádný člověk nebude schopen chápat. Co potom, Laurindo?"

Nejprve neměla v plánu dát jeho názoru tolik prostoru, jako nyní činila. Nicméně usoudila, že to bude zřejmě nejmoudřejší postup. On a jeho druzi svůj protest nikterak netají. Tím, že je vezme vážně ona jako statutární mluvčí umělé inteligence, může možná lépe dokázat, že nemají pravdu.

„Bezpochyby jste slyšeli o lidech, kteří si myslí, že celý tento koncept je pomýlený. " Záměrně vynechala Omarovo katastroficky pomýlený. O to více, že bude trvat několik tisíciletí a postihne úplně

vše. Usmála se. „Nejsou bláhoví. Studují celou situaci a provedli i vědecké analýzy. Dovolím si nyní vyjádřit svůj názor k jejich postoji. Mají pravdu, když tvrdí, že existuje mnohem snazší, levnější a méně rušivý způsob jak led zastavit."

Roboti ve vesmíru. Těžba na asteroidech, rafmace jejich materiálů, nanotechnická konstrukce titanových zrcadel s přesností mikrometru, jejich rozumné rozmístění po oběžné dráze - ne sice jednoduchý úkol, ale zcela v rámci možností doby. Řízena matematikou a monitory mnohem méně složitými, než je tomu u konkurenčního plánu, by záře zrcadel mohla dodávat Zemi potřebný sluneční svit v různých obdobích, místech a intenzitách. Ledovce ustupují, klima se stabilizuje, systémy hlídkují po celou nezbytnou éru a i po ní zůstávají navždy v záloze.

„Připravilo by nás to o noční oblohu, kterou jsme si vydobyli zpět. Neviděli bychom mnoho hvězd, protože by nikdy nenastala úplná tma. Náhražek však existuje habaděj; nebo si můžete užít oblohy o dovolené ve vesmíru; jinak náš svět zůstane víceméně stejný.

Proč nás tedy Terra Central před tímto řešením varuje? "

Opět se objevily jasné, chladně se pohybující diagramy, nejprve rozšířené na galaktické měřítko, poté omezené na okolí Slunce a nakonec na molekuly a silová pole.

„Vesmír není prázdný. Podívejte se za jasné noci na Mléčnou dráhu a uvidíte v její řece zálivy, které představují mračna kosmického prachu. Prach v takových mlhovinách, jakým je například Orion, září světlem nově zrozených hvězd a další se jím zahušťují. Vodík a helium, primordiální prvky, daleko převažují kvantitu hmotných materiálů, která je beztak kolosální. Plyny a chuchvalce mezihvězdného média nedosahují hustoty rovnající se tomu, co na Zemi považujeme za čisté vakuum; ale společně prostřednictvím sedmināsobku miliardy krychlových světelných let dominují viditelnému vesmíru.

Navíc nejsou rozprostřeny rovnoměrně. V některých oblastech se vyskytují řidčeji nebo hustěji než jinde. Občas se uzel v médiu

utáhne natolik, že se zhroutí samo do sebe a zformují se planety a hvězdy.

Slunce pohybující se kolem svého galaktického jádra po dráze o dvou stech milionech let občas narazí na hustá mračna.

To, jež se nachází bezprostředně před námi, není ničím zvláštní. Nikdy nezplodí nové světy. Je jen několikanásobně kompaktnější, než je místní průměr a jen několik světelných let velké. Někdejší astronomové je nikdy zřetelně nespatřili. Dokonce ani když používali přístroje pohybující se ve vesmíru, si nebyli jisti.

Naše mezihvězdné základny dostaly za úkol tento objekt přesně zmapovat. Poslaly nám údaje o svých nálezech. Zhruba za devět tisíc let vstoupí Slunce do tohoto pásma. Ano, pouze jím projde. O sto tisíc let později se opět ocitne ve volném prostoru. Ale sto tisíc let je pro živé bytosti dlouhá doba."

Tento kontakt bude tlačit na Slunce a na magnetické pole, dokud se heliosféra a její vypouklá vlna, vodíková stěna, nedostanou do oběžné dráhy Saturnu. Je-li jejich ochranná funkce takto oslabena, Země bude zasažena kosmickými paprsky o trojnásobné až čtyřnásobné síle. Život na Zemi již v minulosti několikrát překonal srovnatelné události, ale živočišné druhy, rody, celé řády vymřely, ekologická rovnováha, pro kterou byly životně důležité, se zhroutila a následovalo hromadné vyhynutí. A uprostřed tohoto střetu by mohlo na Zemi dopadnout dost atomů vodíku na to, aby ji připravily o všechen kyslík, dost prachu na to, aby zaplnil její stratosféru ledovými částicemi a seslal na Zemi takovou zimu jako ještě nikdy předtím.

„Devět tisíc let, tvrdí naši optimističtí oponenti, je spousta času na to, abychom se připravili. Proč bychom se tedy už nyní měli pouštět do programu, který tak zásadně mění naši civilizaci?

Lidé Země, prostřednictvím mé osoby a mých kolegů vám Terra Central sděluje, že obrana proti mlhovině vyžaduje zdroje energie, které si na jiné věci netroufáme utrácet."

Tisíce monstrózních staveb na oběžné dráze, které může udržovat pouze strojová inteligence - poháněné termonukleární reakcí nebo často vzájemnou destrukcí hmoty a antihmoty - a

nejprve se musí vyrobit megatuny antihmoty - generující síly, které ionizují cizí atomy a odhánějí plazmy - opevnění kolem celé zeměkoule, které svádí válku, jež trvá desetinu milionu let.

„Sluneční zrcadla, která by v blízké budoucnosti zabránila vzniku ledovců, s tím nejsou kompatibilní. Jejich obhájci to dokonce připouštějí, ale říkají, že můžeme postupem času provést potřebné úpravy. Možná mají pravdu. Neříkají už však, jestli stavba zrcadel zablokuje mnoho energie a materiálu. Museli bychom provést velmi důkladný průzkum sluneční soustavy, než se to dozvíme. Ovšem každý rok, o který se naše konání opozdí, činí následný boj s ledem obtížnější.

Přesto my, lidé Země, my, kteří nyní žijeme a kteří musíme učinit rozhodnutí o tom, zda všichni naši potomci mají zemřít či zůstat naživu - my bychom měli myslet na víc než na pouhé technické požadavky. Položme si velmi prostou otázku. Co se za těch devět tisíc let může stát?"

A předložila jim historii, aby tím dokumentovala, jak je nepředvídatelná.

Neolitická revoluce zkrotila divokou přírodu, nakrmila náhle velké populace, dala základ prvním městům, postavila první kovárny - a proměnila svobodné lovce v masy rolníků s bohem-králem nad sebou.

Mnohem méně egyptských faraónů bylo pochováno k věčnému odpočinku, než kolik zlodějů zplundrovalo jejich hrobky. Když přes jejich hájemství později začaly jezdit vlaky, nějaký čas se v parních strojích topilo mumiemi.

Perská říše upadla do bratrovražedné války, poté se jí zmocnil Alexandr, jehož vlastní říše nepřežila jeho předčasnou smrt. To, co následovalo, byla vleklá krvavá lázeň.

Čtyři století po Ježíšově vstupu do Jeruzaléma, křesťané stále zabíjeli kacířské křesťany.

Mír a vytříbenost heianského Japonska otevřelo cestu neutuchajícímu boji mezi klany a válečnými diktátory. V Číně se dynastie za dynastií zaštiťovala Mandátem z nebes a nakonec o něj krvavě přišly.

Mongolové cválali z jednoho konce Asie na druhý, hluboko do Evropy, až jejich chán vládl polovině kontinentu. Během několika století se tato suverenita zhroutila. Nicméně její zbytek proměnil rodící se ruskou demokracii v carství a další zbytek zanesl islám do Indie.

Mocné říše Inků a Aztéků se zhroutily pod náporem hrstky španělských vetřelců. Bohatství, které potom proudilo do Evropy, zaktivizovalo obchodní země severu, zatímco Španělsko samotné, jehož dlouhodobý odkaz se proměnil v tyranii a korupci, se rozkládalo.

Z ideálu Francouzské revoluce „Svoboda, rovnost, bratrství" vzešel Napoleon. Ze Sunjatsenova idealismu povstal Čankajšek a Mao Ce-tung.

Nikdo, kdo měl moc, nepochopil, čeho předzvěstí jsou moderní zbraně jako například samopal, a stejně tak nebyl nikdo schopen ukončit patovou situaci, kterou nastolili, dřív, než zničila čtyři říše, desítky milionů životů a duchovní základy západní civilizace. Byla vybudována nová, větší, následovala však půl století dlouhá stínová válka, zatímco na jejích periferiích si nově vzniklé státy šly po krku.

V době, kdy věda dosáhla od nejniternějšího atomu až do nejvzdálenějších končin kosmu a vědecká technologie proměnila podmínky lidského bytí, odvěká pověrčivost útočila v celé své síle, od astrologie až po čarodějnictví. Nakonec je nepřekonal ani rozum ani velké víry, ale ty drobné, často zatracované sekty, které nikdy nekompromitovaly své vyznání. Pak se však pozvolna rozpadla i jejich dominance.

Celosvětová komunikace, namísto aby posílila moc vlád, urychlila efektivní rozpad společenství do samourčujících koalic všeho druhu, etnických, ekonomických, náboženských, profesních, kulturních a dokonce i sexuálních.

Křižáčtí rytíři z řad bojovníků za lepší životní prostředí kázali, oficiální instituce se usilovně snažily, ale / Zemi zdevastovanou přelidněním a přemírou těžby surovin rehabilitovala nová sada technologií, ekonomických podnětů i brzd, které s sebou přinesly.

„Žádné definitivní odpovědi neexistují, alespoň ne do té doby, dokud budou lidé lidmi. Devět tisíc let je mnohem vzdálenější budoucnost, než sahají naše psané záznamy do minulosti. Jakých změn, jakého násilí a revoluce se v nich lidstvo dožije? A mimoto, jaké revoluce ducha? To nevíme.

Jen pro naše nenarozené potomky a pro život na Zemi jako takový, přijměme několik malých obětí a proveďme neodvolatelný závazek už nyní, abychom zajistili bezpečnost naší planety - dokud je to možné, dokud můžeme jednat na základě svobodného rozhodnutí. Naši potomci nám za to budou žehnat. Ať už budou dělat cokoliv, ať už se stanou čímkoliv, jistě nám budou žehnat. A budeme si za to žehnat i my, ještě v našem smrtelném životě."

3

Po přednášce se Laurinda vypravila na povrch na procházku. Potřebovala pohyb a samotu. V domě se cítila příliš spjatá s děním.

Večerní světlo dopadalo na zem pod ostrým úhlem, téměř vodorovně. Připadalo jí to, jako kdyby naplňovalo trávu a listy zlatem. Oblohou prosvištělo několik havranů směřujících do hnízda. Jejich křik se na ni pomalu snášel. Vánek ochlazoval vzduch jako šepot blížící se noci.

Po chvíli procházení ucítila, že z ní napětí a úzkost spadávají a nahrazuje je klid. Měla pocit, jako by jí Anglie děkovala.

Objevil se před ní starý kostel. Stroje, které odstranily opuštěné město, zachovaly tuto památku, zrestaurovaly ji a nadále ji udržovaly. Spatřila nevtíravého strážného robota - ani ho nebylo zapotřebí. Další pečoval o hřbitov. Jména na většině náhrobních kamenů byla větrem oprýskána do neviditelna, avšak některé si svá jména zachovaly.

Stejně jako kostel. Vstoupila. Okno nade dveřmi zprostředkovalo svůj vlastní západ slunce. Ostatní barevné sklo zářilo mnohem jemněji, andělé a svatí pod stropem, který se klenul k nebesům. Již po tolikáté se podivila, jak archeologové a stroje -

především Terra Central - zjistili, jak ten emblém vymodelovat; protože protestanti museli zničit originál. Pustila tu myšlenku z hlavy. Posadila se do kostelní lavice a naslouchala tichu. Představovala si, že se kolem ní s postupujícím soumrakem slétají duchové, ctihodní a pokorní.

Když kostel opouštěla, z denního světla zůstal jen ruměnec na západě. Slunce bylo také pryč. Občas se musela dívat na pomocníka na svém zápěstí, kterému nařídila, aby ji nasměroval zpět. Hvězdy se jedna za druhou pozvolna objevovaly na obloze. Při pohledu skrze lehce za-mžený vzduch nebyly tak jasné a ani jich nebylo tolik. Přesto ji po chvíli jejich množství a představa té dálky uchvátily. Na které z těch, které vidí, asi již dorazila inteligence? Neměla tušení. Zprávy od průzkumníků přicházely velmi pomalu. Navíc je ani nijak podrobně nesledovala, protože se mnohem více zajímala o Zemi. Průzkumníci jsou pravděpodobně stále někde na periferii Slunce. Nicméně, ty stroje letící téměř rychlostí světla a množící se, kdykoliv najdou suroviny, aby svého následovníka vysílaly dál, za jeden či dva miliony let obsáhnou celou galaxii.

Laurinda se rozechvěla. Kdysi jí ta vize připadala přitažlivá a skvělá, ale dnes jí z toho bylo nějak těžko a navíc si vzpomněla, že skoro nic nejedla. Ano, stárne.

Když sestoupila do svého domu, vyhledala tu část, kterou měla vyhrazenou, ne pracoviště či zábavní a komunikační centrum nebo osobní kliniku, ale malý útulek pro své sny. Virtuální obrazy jí nestačily; chtěla realitu, kterou nemůže pozměnit žádný vrtoch. Dřevěné obložení vytvořilo pozadí pro zarámované obrazy starověkých výjevů a police starodávných knih; pustila si barokní hudbu; z měděné konvice stoupala pára, za chvíli byl připraven čaj a krátce nato i večeře, nerozeznatelná od té, jakou možná podávali Jane Austenové.

Nepřikázala robotovi, aby simuloval lidského sluhu, ani neiniciovala hledání přítele někde na planetě, který by měl chuť s ní konverzovat. Měla pocit, že touží jen po troše klidu, něco si počíst a potom jít spát.

Když k ní však promluvil kontraalt ne nepodobný tomu její matky, shledala, že Terra Central si to vyložila jinak.

„Smím rušit? Chtěla bych ti říci, že sis dnes počínala fantasticky. Reakce veřejnosti byla celkem vzato pozitivní a nadšená."

„To je dobře," odvětila Laurinda. „Ale vystupovala jsem jako jediný mluvčí. Potřebujeme jich víc."

V duchu pokračovala dál: Úsilí, které se snažíš zmobilizovat, je sice pozvolné, ale rozsáhlé. A co když se to nepodaří, co když hlasování dopadne v neprospěch tvého návrhu? Na co se odvoláš potom?

A proč o tobě vlastně uvažuji jako o osobě?

Protože jí jsi. Ne člověk; ale nějaký druh vědomí... duše?

„Tvá řeč byla velmi výmluvná," promluvila Terra Central, „a odhalila větší zasvěcenost, než jakou disponuji já."

Z její odpovědi vyzařoval úlek. „Jak to?" Co jsem já, že si mě tak hledíš?

„Mám ti to vysvětlit dnes, nebo bys s tím raději počkala, až si odpočneš?"

Terra Central byla ke svým prostředníkům vždy ohleduplná. Téměř vždy byl její odhad správný. Laurindino srdce poskočilo. „Prosím, vysvětli mi to hned."

Hlas se odmlčel, než navázal - aby se trochu uklidnila? „Jsem oddána zdravému životu na Zemi. Žádná změna, kterou sama provedu, na tom nic nemění. Tvá rasa je myslící součástí života, ale já, taková jaká jsem, jí občas nedokáži plně porozumět.

Texty, přežitky, pojmy, mluva nejsou to samé jako přímý prožitek. Dokáži chápat myšlenky - dokonce i nástin emocí - takových racionálních bytostí, jako jsi ty. Nemám však schopnost vcítit se do situace, jestli mi rozumíš, abych mohla interpretovat, proč ostatní jednají tak, jak jednají, či proč se vaše historie jako celek vyvíjela směrem, kterým se vyvíjela."

„Ale kdo něco takového dokáže?" zakoktala se Laurinda.

„Připadá mi, jako by tvá rasa byla šílená - ne ty, drahá, ani většina lidí jako jednotlivců, ale vaše rasa - jste rozpolceni mezi

instinkty a intelektem, na jedné straně jste jako zvířata a na druhé něco víc než ona. Je to snad mylné vysvětlení? Pokud ne, pak lidstvo bez poradenství velmi pravděpodobně ukončí svoji existenci mnohem dřív, než tak učiní vesmír. Já sama o sobě tomu nemohu dost dobře porozumět, abych již zmíněné poradenství dokázala poskytnout.

Pomoz mi, Laurindo."

„A jak?" zeptala se rozechvěle, přemítajíc, co dalšího by ještě mohla udělat v letech, která jí zbývají.

„Neumírej. Až tvé tělo bude opotřebované, dovol mi načíst do sebe tvoji mysl a tvoji paměť."

Po zádech jí přeběhl mráz.

„Ne! Ne... samozřejmě, že už jsem o tom přemýšlela, ale všechno, co jsem viděla, všechno, co jsem slyšela -nechci být jako nějaký robot."

„Já vím. Ty si myslíš, že by ses jím u mě mnou stala?

Ano, byla by to jakási Nirvána, už bys nebyla jedinečná, stala by ses jen zdokonalením celku. Ovšem v něm bys zůstala po miliony let nebo víc, a kdyby nastala potřeba, mohla bych tě vzkřísit k životu ve formě, v jaké jsi dosud existovala.

Takovou nabídku mohu učinit jen málokomu. Je to nově vytvořená schopnost a má kapacita pro ni je zatím velmi omezená. Snad později - ale tebe, Laurindo, bych si chtěla vzít dřív, než mi nenávratně zmizíš.

Přemýšlej o tom. Pamatuj však, že chvíle, do které můžeš tuto volbu učinit, není příliš vzdálená."

Kapitola šestá

1

Sedmnáct set let poté došlo k události, která po mnoho generací přežívala v lidských pamětích, dokud se způsob života nezměnil natolik, že jim nedávala žádný smysl.

V té době měly všechny komunity, sdružení, národy a etnika vlastní způsob vnímání předvečera nového století. V Tahalle byl vrcholem měsíc obřadů a oslav. Některé z nich se rovnaly Dni stvoření či Svátku příměří, jiné konkurovaly Ohnivé noci či Festivalu dětské radosti. Darvické hry konané každých pět let nyní nabyly ještě větší důležitosti; sláva, kterou vítězové přinášeli do svých klanů na příštích deset či více let, pozvedala postavení každého jeho člena a vliv kapitána.

Zahajovací průvod se grandiózně sunul po Boulevardu úmluvy. Sluneční svit z modré oblohy se odrážel od lesklého kovu a jako by zapaloval vlajky. Lidé stáli v desetistupech po obou stranách. Nikdo neseděl doma, aby té významné události pouze přihlížel. Chtěli se také zúčastnit, zpívat hymny a jásat; na vlastní oči zde viděli hrdiny, kteří procházeli kolem nich, cítili přívaly radostného jásotu a nepotřebovali žádné psychotropní látky, aby se cítili jako v sedmém nebi. Většina jich dorazila ve skupinkách oděných do specifických úborů svých cechů či společenství, ale skupiny se záhy promísily. Bílé tógy a rudé šerpy učitelů se vklínily mezi fialovozlaté tuniky Velebníků a šarlatové pláště s chocholatými čapkami Světlonošů nebo mezi Sokoly v přiléhavých, modrošedých oblecích, po boku nějakých fyziků v zeleném. Pouze filosofové stáli individuálně stranou. Roztroušené šedé róby lemované měňavou, blýskavou látkou. Tak jak bylo jejich tradičním právem, Terpsichoreáni poskakovali před všemi přímo na ulici a ruce, nohy, dlouhé vlasy a tenounké obleky jim vlály ve vzduchu. Ráno bylo již pěkně horké, ale nikdo si toho nevšímal. Z rozpáleného chodníku stoupala zvláštní vůně.

Na pozadí se tyčily zdi mnoha odstínů, třpytivé kolonády a kopule centrálního Roumku vykládané drahokamy. Všechno bylo čisté a nablýskané; objevily se i nové složité vzory mozaik či soch; žádná fasáda však neměnila svůj vzhled kromě stínů vrhaných sluncem. O co možná nejkrásnější efekty soutěžili majitelé spíš při Festivalu iluzí. Hry byly něco jiného, znamenaly událost náboženskou stejně jako světskou.

Trumpety troubily, všude se rozléhaly zvuky a zpívající fontány i Zpívající věž se připojily se svou hudbou. Přilby a kyrysy se leskly, oštěpy a lasery trčely k obloze, na čele cválal předvoj Ctihodných sedících na bílých losech s pozlacenými parohy. Hierarchové z každé provincie Tahally je následovali po svých, oděni do kanonických rouch a se všemi symboly příslušejícími jejich řádům: Boha stvořitele vesmíru, Bohyně matky, Boha vyzyvatele (černá sutana, lebka na kůlu), Boha milovníka (barvy duhy a pletená hůl). Za nimi se sunulo vozidlo Svatého tlumočníka v průsvitném hávu. Robotičtí agenti se starali o jeho přepychový trůn s baldachýnem a osvěžovali jej fény, ze kterých se linul chladný vánek. Za ním jela další jednotka Ctihodných.

Dále kráčel v průvodu vladař se svou chotí. Jejich trůny stály na stupínku uprostřed velkého pohyblivého pódia, v jehož rozích se vlnily tvary zlatého draka, šarlatového ohně, modrého vzdušného víru a kvetoucí révy. Po vladařově levici seděl dědic, po pravici choti pak vrchní zákonodárce. V lavici pod stupínkem seděla rada. Po stranách stáli starší gardisté, kteří do davu rozhazovali diamantové a rubínové suvenýry. Oděv a výstroj všech těchto lidí musely oslnit oko každého pozorovatele.

V čele stál tucet mužů, kteří na sobě měli prosté insignie klanů, kterých byli kapitány, spolu s emblémy společenství, ke kterým patřili - až na jednoho ve středu, jemuž z ramen splýval plášť z Darvy a jenž v ruce třímal Hůl svrchovanosti. Avšak diváci na nich spočívali pohledem více, než na kterýchkoliv jiných účastnících průvodu: byli to totiž právoplatní sudí her.

Městští magnáti, velitelé menších komunit a venkovští statkáři za nimi jeli povětšinou v otevřených vozech, někteří na koních

skvělých genetických linií, vystrojeni do svých nejlepších oděvů. Za nimi pochodovali hráči ve skupinách pod standartami soutěží, kterých se hodlají účastnit, ale každý jednotlivec pyšně oděn do tuniky s barevnými vzorci náležícími jeho či jejímu klanu. Jásot se přes ně převalil jako burácející příboj.

Mikel vedl výpravu pro auvádu, neboť jeho otec Wei, kapitán klanu Belov, byl jedním ze sudích. Samozřejmě, že příbuzenská spřízněnost diskvalifikovala Weie z rozhodování v synově disciplíně. Nicméně Mikel by jakýmkoliv nadržováním opovrhoval a navíc je ani nepotřeboval; již si vydobyl věhlas dvojnásobného mistra. Měl by k posvátnému území kráčet s radostí, v očekávání přinejmenším uznání a s nadějí dalšího triumfu.

Ucítil hořkost v ústech. Měl pocit, jako kdyby jásot kolem a květiny vrhané k jeho nohám byly posměchem. Hlavou se mu honilo jen to, jak své vítězství proměnit v pomstu.

2

Wei Belov, téměř o sedm dekád starší než jeho syn -s výjimkou Mikela šli se svou paní příkladem a spokojili se jen s virtuálními dětmi - přijímal situaci chladně. „Ano, znamená to zklamání," souhlasil. „Ale pokud si to sami nebudeme připouštět, není to ponižující."

Mikel však zuřil. Stejně jako řada ostatních členů klanu. Pojížděli po panství, provolávali veřejné obžaloby na adresu Arkezhana Socorry a Vrchního zákonodárce, poté svorně hvízdali děsivou, starobylou Píseň zbraní. Cválali či jen táhli krajinou k hrůze nevinných pastevců. Vtrhli do Roumku a pouštěli se do opileckých potyček s každým Socorrem, který jim přišel do cesty. Nakonec Wei vyhlásil zákaz. „Toto chování nám dělá ostudu," prohlásil. „Vše musí okamžitě přestat. Kdo v tom bude pokračovat, bude veřejně pohaněn a dostane zákaz účastnit se v příštím roce rituálů Dne stvrzení." Nepokoje ustaly.

Nikdo krom jeho paní nevěděl, jaké byly jeho skutečné pocity, a možná ani ona ne. Kapitán klanu Belov snášel své nesnáze bez

nářků, jak příslušelo jeho důstojnosti. Přesto spolu s Mikelem tušila. Jeho mlčenlivost doma, jeho osamělé procházky a absence ve všeobecné interkomunikaci jim prozrazovaly své.

Vladař jej měl učinit ne řadovým, ale vrchním sudím her. Ačkoliv pětiletý cyklus konání her nebyl neměnný, odpovídal zvyklostem a tentokrát v předvečer nového století, byla řada na Belovech. Při předchozích Darvických hrách sloužil Wei dobře. A co víc, za svého mládí vyhrál trofeje v horolezectví na Měsíci a v lyžování na dunách na Marsu. Byl prezidentem výboru pro život v přírodě, což jej často zapojovalo do interetnických vyjednávání pod záštitou Světového poradce. Zajisté si zasloužil získat pro svůj klan tuto poctu.

Již po mnoho let byl Arkezhan, vůdce klanu Socorrů, jeho nepřítelem. Wei nikdy nezjistil proč. Nepamatoval si, že by kapitánovi nějak ublížil, stejně tak se mu nedařilo odhalit cokoliv, co by se mohlo přihodit nevědomky. Arkezhan jej však věčně pomlouval, urážel až na hranici slušnosti a zkoušel na něj své nechutné triky. Wei se s tím nakonec vyrovnal jako s důsledkem nějaké závisti. Arkezhanova kariéra nebyla příliš zářná.

Přesto se stal oblíbencem Mahu, kapitána Rahmanů, který se stal Vrchním zákonodárcem říše. A Mahu má při jmenování Vrchního sudího her větší slovo než Vladař.

Nevyřčené odmítnutí viselo nad klanem Belov jako mračno sazí, nejvíce pak nad kapitánem a jeho přímými příbuznými. Arkezhan se naparoval a jeho patolízalové šířili další pomluvy.

Tak se věci měly v den auvády.

3

Ačkoliv sluneční clona rozprostřela nad stadionem svůj ochranný film, řady sedadel zářily barvami oděvů a ozdob diváků. Při pohledu z rozhodcovské kabiny vysoko nad plochou vypadali jako terasovité květinové záhony. Jejich hovor produkoval neutichající šumění a ruch, jako kdyby člověk slyšel vzdálené moře. Dole na velkém hexagonu stály připravené týmy, každý muž jedna

barevná tečka na vyhrazené dlaždici na příslušné straně, čelem ke svým druhům na straně protější, modrá pro Síria, zlatá pro Altair, červená pro Betelgeuse.

Wei se naklonil blíže k prohlížeči, před kterým seděl, a špitl svůj rozkaz. Přístroj chvíli prohledával prostor, identifikoval cíl a rozzářil se obrazem jeho syna. Nařídil zvětšení na jeden čtvereční metr. Před ním stál Mikel v pozici pantera, svaly pod obepnutým azurovým oblekem napjaté, v jantarové tváři pevný výraz, vzdorná kokarda na čelence stahující havraní vlasy - Belov do posledního chromozomu. Hrál roli komety; insignie na jeho hrudi zářily. Kéž by byl chlapec méně napjatý a měl méně zachmuřený výraz. Více než sílu a hbitost hráč potřebuje důvtip.

Jakýsi hlas Weie přiměl, aby se otočil. Arkezhan Socorro přistoupil k jeho křeslu. „Aha," pronesl Vrchní sudí, „máte starost o svého potomka. Chápu."

Wei se musel držet, aby zůstal sedět. To, že na něj takhle hledí, bylo ohavné, ale kdyby vstal, prozradilo by to jeho popuzení. A to by znamenalo ztrátu důstojnosti, zvláště zde, v přítomnosti Vladaře. „Přirozeně mě to zajímá," odvětil co nejklidněji. „Ale starost nemám. Je schopný atlet."

Dodal trochu větší důraz na přídavné jméno. Arkezhanův syn se žádných sportovních klání neúčastnil a byl nechvalně znám svým nevděkem jak ke společenským tak k obřadním událostem.

Arkezhan nedal průchod svým pocitům. „To posoudí sudí. " Pokývl ke třem rozhodčím, Ibramu Ahmadovi, Jonu Mitsui a Maleně Mogalové, kteří seděli u svých prohlížečů. Ucítili ve vzduchu pachuť nevraživosti a podle všeho jim to nebylo příjemné.

„Nezaujatost mých mužů a mé paní, je na rozdíl od jiných, nezpochybnitelná," odvětil Wei.

Byla to neobratná odpověď. Nikdy nebyl na podobné slovní výměny. Arkezhan se samolibě uchichtl. Zavrtěl hlavou a nepatrně pozvedl ukazováček. „Ano, musel jsem dát na jejich ujištění, že dnes nezneužijete svých výsad."

Všichni tři se vlastně zachovali velmi mile, když Weie, starého přítele, pozvali, aby s nimi sdílel budku s vynikajícím pozorovacím

vybavením. Teprve nyní si zřejmě uvědomili, že to Arkezhan považuje za chybu. Wei se kousl do rtu. Nesmí je zahanbit.

„Máte mé díky, že jste souhlasil, pane," pronesl hlasitěji. Otočil se na židli a zasalutoval Vladaři. „A mnohé díky Jeho Jasnosti." Ta slova mu zhořkla na rtech.

Kdyby býval věděl, že se závodů zúčastní Vladař, pravděpodobně by pozvání odmítl. Některé hlavy státu soutěže v minulosti sledovaly, ale tato se obvykle objevovala jen při zahájení her. Z toho důvodu také Vrchní sudí osobně nedohlížel na některou z disciplín, ačkoliv každá soudcovská kabina mu rezervovala jedno křeslo a prohlížeč. Kdo tyhle dva přiměl, aby byli tady, a jak a proč?

Možná jde skutečně o upřímný zájem. Auváda má spoustu oddaných, a to nejen v Tahalle, ale po celé Zemi a dokonce mezi těmi, kteří žijí jinde ve sluneční soustavě; dnešní klání pravděpodobně sledují miliony lidí.

Wei neměl tušení. Vladař seděl nehybně na trůnu, který byl pro něj postaven na nejvyšší místo, za křeslo vrchního stevarda. Záhyby jeho slavnostního roucha či peří na čelence se jen zřídka pohnuly.

Jon prolomil dlouhé mlčení. „Ve vší oddanosti, Vaše Jasnosti, a ve vší úctě, můj pane, oznamuji, že se čas nachyluje."

„Skutečně," řekl na to Arkezhan. „Je mi líto, milý Weii, že nemůžeme vyslyšet vaše bezpochyby fascinující slova. Jsem si jist, že byste nám sdělil mnohé o dovednosti mladého - Niha? Ne, promiňte, jmenuje se Mi-kel, nemám pravdu? Ale snad uvidíme sami." Poklonil se Vladaři. „Mám svolení Velkého, abych se chopil své povinnosti? "

Vladařova ruka se jen zvedla a znovu spadla. Arkezhan se posadil. „Nechť jsou oslavy zahájeny," přikázal. Zesílená slova se rozléhala prostorem.

Zazněly fanfáry. Diváci řičeli. Rozptýlená modř stínidla se proměnila v gigantický obraz šachovnice.

Na chvíli zůstávala bez hnutí. Všechny týmy se dlouho radily, plánovaly strategii a taktiku, aby minimalizovaly ztráty a dosáhly

maximálních ztrát soupeře, čímž by na hrací ploše zbyly jen ony; v tuto chvíli ovšem přicházela realita.

Poté jedna hvězda Síria popoběhla po přímé dráze o pole vpřed, jak jí dovoloval její statut, a zastavila se. Z jedné strany se diagonálně přiblížila Planeta a stanula v čele; dva Měsíce se jí třemi klikatými pohyby přesunuly k bokům a dva Meteory je přeskočily - minuly pole obsazená spřáteleným spoluhráčem - aby ohrozily Altair na pravé straně a Betelgeus na levé. Komety zůstaly v záloze. Toto byl klasický manévr k vytvoření silné obranné formace. Hráči Síria naproti nim postupovali agresivně, ačkoli ne tak daleko, protože ještě nevěděli, kdo se stane jejich oponentem.

Ti začali poměrně stejně. Altairská Hvězda se rozběhla doprostřed šachovnice a tam se zastavila. Betelgeuská Planeta skočila na návnadu a namířila si to šikmo na stejné políčko. Jeden druhému zasalutovali. Hvězda postoupila. Planeta očekávala útok do boku a hodlala vyhodit svého oponenta, který by automaticky prohrál, kdyby překročil okraj svého políčka. Ale druhý jmenovaný změnil směr, otočil se na patě, zaklínil kotník za paty prvního a smýkl jím. Planeta uchopila paži Hvězdy. Oba se zapotáceli, nikdo neupadl. Odtrhli se od sebe, zvážili situaci a znovu se k sobě přikrádali. Zničehonic Planeta padla na pružný povrch, Hvězda na ni, aby ji přimáčkla k zemi. Oba soupeři vstali a uklonili se. Planeta opustila hrací plochu. Okamžitě se objevil Měsíc Síria. S výhodou čerstvých sil zaujal svoji pozici.

Zápasy propukaly i na jiných místech. Nebyla to ale žádná mela.

Hráč se vždy podíval na celkovou scénu zobrazenou nad hlavou a snažil se co nejlépe posoudit, jakým tahem by nejvíce prospěl svému týmu, a následně se jej pokusil provést a zvítězit.

„Co tam ta Kometa Mikel pořád okouní?" podivil se Arkezhan. „Čeká snad, až se soupeři navzájem vyčerpají?" Mlaskl jazykem. „To není poctivá služba a zajisté s ní nezíská opravdovou slávu, ačkoliv jeho osobní výkon bude možná vypadat lépe než výkony ostatních."

„Plánuje -" Neudržel se Wei Belov. Za stávajících okolností již neměl říci ani slovo.

Po několika minutách Mikel postoupil, rozhodl se pro dvě pole stranou a jedno vpřed, potom naproti stranou a dvě vpřed, to byly všechny pohyby, které mu jsou dovoleny. Přivedlo jej to k altairskému Měsíci. Pustili se do souboje. Zvítězil. Měsíc se stáhl.

Mikel se zastavil a vzhlédl. Právě hodlal postoupit k betelgeuské Kometě - což se jevilo jako optimální taktika - když jej zaskočil betelgeuský Meteor. Pokud Meteory dosáhly okraje šachovnice, mohly přejít zpět na protější okraj a postupovat odtamtud, jako kdyby byly obě strany průběžně spojeny. Musely se ovšem pohybovat přímočaře a na rozdíl od Hvězd nesměly přejít více než šest políček bez zastavení, aby se dostaly do koncového, vítězného bodu.

Mikel byl nemilosrdný. Bez skrupulí se do sebe zahákli. Meteor upadl, ačkoliv jen na zadnici. Mikel vyskočil a přitlačil mu ramena k zemi. Protihráč povolil a opustil plochu. To už se však situace změnila natolik, že Mikelův předešlý plán nebyl k ničemu.

„Bídná, bídná forma," komentoval to Arkezhan. „Připravuje svůj tým o cenné body."

„Můj bože," protestoval Ibram, „nebyla to sice příliš estetická akce, ale žádnou chybu jsem v ní neshledal."

„Ani já ne," přidala se Malena. Jon nemohl promluvit, protože pozorně sledoval jiné souboje.

„To jste si nevšimli, jak plácal pažemi a šmátral rukama?" podivil se Arkezhan. „Říkám, abyste jeho týmu odebrali body. Tři." Každý měl cenu ztráty jednoho muže, což mohlo borce Síria brzy vyřadit ze hry a záznam prozradí, že to bylo kvůli Mikelu Belovovi.

„Nanejvýš jeden, můj pane," namítla Malena. „Jen málokteré akce jsou prováděny dokonale."

„Tři."

Nikdo již nic neříkal. Koneckonců, Arkezhan byl Vrchní sudí; jmenovaní rozhodčí museli pozorně sledovat dění na ploše; navíc, pokud pozorně odeberou v průběhu bojů dostatek bodů ostatním, takto vzniklý rozdíl se tím vyruší.

Wei měl upjatý výraz.

Auváda pokračovala. Diváci výskali, mávali kapesníky i vlajkami a poskakovali na lavicích, když nějaký jejich idol zvítězil.

„Vidíte, jakou příležitost skvělý Mikel Belov promarnil," znovu se po chvíli ozval Arkezhan. „Kdyby sebral tu altairskou Planetu, betelgeuská Kometa by zůstala volná pro útok altairské Hvězdy. Ať už by ten souboj dopadl jakkoliv, stoupenci Síria by měli o jednoho protivníka méně."

„Ano," připustil Ibram. Studoval scénu na obloze. „My to samozřejmě vidíme snadno, ale jak to mohou sledovat borci tam v kolbišti?"

„Schopní hráči to do značné míry dokáží. Samozřejmě, naše statečná Kometa se rozhodla, že se vyhne Planetě, která vypadá poměrně udatně."

Malena se mračila do svého prohlížeče. „Pane, zdá se, že jste odhodlán pronásledovat jediného muže," neudržela se. „My musíme sledovat i ostatní."

„Samozřejmě. Nekritizuji vaše rozhodnutí, vážená dámo a vážení pánové. Musíte mi dát ovšem za pravdu, že určité hráče je zapotřebí kontrolovat mnohem pozorněji než většinu ostatních."

„Můj pane, nemám pocit, že Mikel Belov je jedním z nich."

Arkezhan pokrčil rameny. „No, možná máte pravdu, vážená dámo. Koneckonců, jste známá jeho rodiny, nemám pravdu? Velmi blízká známá."

Malena se napružila.

„Snažně vás prosím, vážený pane," řekl Jon s ledovým tónem.

Arkezhan pozvedl ruce dlaněmi vzhůru. „Ach ne, ne! Nikdy bych nenaznačoval, dokonce ani na chvíli nezapochyboval, že by zde madam nebo kdokoliv jiný z mých pánů přijal nabídku od otců některého z hráčů."

Wei zalapal po dechu. Vladař seděl bez pohnutí. Sudí nemohli odpovídat, protože hra začala být složitější a nabrala na rychlosti.

Zničehonic zvedl Arkezhan oči od svého prohlížeče a zvolal: „Faul, faul!"

„Cože?" Hlavy všech ostatních sudích se k němu otočily.

„Vy jste si toho nevšimli? Právě teď, když se Mikel Belov střetl s altairským Měsícem, chňapl mu do rozkroku."

Weiovi zbělaly klouby, jak zatínal pěsti na opěrkách křesla.

Malena zapomněla na protokolární zdvořilost. „To není pravda."

„Sledovala jste jej, vážená dámo?" otázal se příkře Arkezhan. „Vy si přece musíte všímat celé hrací plochy. Já se mohu dívat pouze tam, kde mám nějaké podezření."

Wei se začal zvedat z křesla. Ibram rychle poznamenal: „Můj pane, Vrchní sudí se pravděpodobně přehlédl, to se může stát každému. Pokud trvá na svém, zpomaleně si střet přehrajeme ze záznamu."

Arkezhan se usmál.

„To není zapotřebí, pane. Dám na váš úsudek. Možná jsem se spletl. Možná jsem zaměnil úmysl za úkon."

Wei vstal, bledý jako stěna. „Pane," pronesl rozvážně, „věřím, že vám tato poznámka omylem unikla a vy si to uvědomíte a omluvíte se za ni." Sudí nespouštěli oči ze svých prohlížečů a monitorovali hrací plochu ze všech stran, jak se po nich žádalo; Malena však vyhrkla: „Vaše Jasnost slyšela -" Zarazila se, rozhněvaná sama na sebe.

Vladař seděl bez pohnutí.

Arkezhan se usmál. „Nuže, neměl jsem v úmyslu nic špatného, můj pane, nevidím v tom žádnou zásadní chybu. Jsme tací, jací jsme. Ten hoch se zcela zřejmě rozhodl nevzpírat se charakteru, který zdědil - řekněme -po matce."

Wei vykročil vpřed. Zatnul pěst a udeřil. Arkezhan se zapotácel. Sudí zalapali po dechu. Publikum se rozjásalo, jako kdyby to také vidělo.

Arkezhan se vzpamatoval. Z nosu mu crčela krev. Spokojeně se usmíval.

4

Území, za která klan Belov zodpovídal, ležela nedaleko severní hranice Tahally. Za nimi pokračovala Ara-biyah, kopce a údolí, kde

vítr posílá vlny po vysoké trávě, pohazuje listovím a pročesává koruny stromů, kde se potoky vlévají do třpytivých jezer, kde pobíhají obrovská stáda i jejich predátoři a kde hejna ptáků často vrhají stíny jako mraky - ale lidé ze Zayanu mají velmi rozdílné způsoby od způsobů obvyklých v Tahalle. Stejně jako tomu je u lidí na celé Zemi.

Wei zaparkoval svůj vůz na úpatí kopce a vylezl na vrchol. Jak stoupal, viděl do čím dál tím větší dálky. V dáli se pásly žirafy spolu s lyrorožci a několika cheirosaury, ignorujíce majestátní lvy, kteří spali natažení na hřebeni. Impulzivně, bezvýznamně na ně zamával. Ačkoliv k opětovnému vysazení vzácných druhů do volné přírody, oživení těch, které vyhynuly a vytvoření nových, dosud neexistujících, došlo ještě předtím, než se narodil, zažíval ten proces tak intenzivně ve virtualitě, že měl pocit, jako kdyby tam tehdy byl a pomáhal s ním - jako kdyby v boji proti ledu hrál nějakou roli, jakkoliv bezvýznamná se mohla z lidského pohledu jevit. Dodávalo mu to sílu a nadšení pro ekologický management, což bylo jeho hlavní civilní povolání.

Nalezl si osamělé místo. Na západním obzoru se nenápadně klenula kopule zcela robotizovaného potravinového výrobního střediska. Z několik kilometrů vzdálené doliny stoupal řídký dým, který se rychle rozptyloval ve větru. Pocházel z tábořiště výletníků; to ovšem patřilo do doby kamenné, na kterou jeho rasa sice zapomněla, ale geny ne.

Napínal svaly, povoloval a znovu napínal, jak překonával zemskou přitažlivost na cestě k vrcholu; na tvář mu dopadaly hřejivé sluneční paprsky a vlahý vzduch jej šimral v nose. Na ostudu a smutek nezná Země lék a on ho v sobě nehodlá potlačovat drogami, krajina jako taková je pro něj balzám.

Tento kopec si vybral proto, že na vrcholku stojí eukalyptový háj jako zástěna proti nebi. Nechtěl, aby třeba nějaký průzkumný satelit zaznamenal děj události, která měla bezprostředně následovat. Stín chladil, vůně se mísily, listy jako by mu šeptem dávaly sbohem.

Když dnes opustil domov, nikomu nic neřekl, jen to, že chce na nějaký čas odjet. „Rozumím," odpověděla jeho paní. Měl podezření, že mu rozuměla až příliš dobře a její klid mu byl posledním darem od ní.

Omlouvám se, Lisso, Mikeli, pomyslel si. Neexistuje však lepší způsob, jak nám všem vrátit ztracenou čest. Nebo snad ano? Žijte spokojeně.

Vytáhl pistoli. Jediný náboj, který v ní měl, nebyl uspávací. Oživení nebylo na pořadu dne.

Opatrně si přiložil hlaveň ke spánku. Chladný polibek, pomyslel si. Takže: Neotálej.

Ozval se výstřel. Supi vysoko na obloze se začali ve velkých spirálách snášet k zemi.

5

Sesil Hancová žila v domě na periférii Roumku. Byla to nazdobená budova, se sloupy a štíhlými věžičkami, která by stačila mnohem větší rodině, než bylo v současnosti zvykem, ale snadno se dala adaptovat k zábavním účelům. Okna slabě žhnula do noci. Hudba hrála potichu, dílo, které dům nedávno zkomponoval. Z třicetimetrové vzdálenosti se k němu připojil i nejbližší soused. Jinak byla ulice tichá a prázdná, až na zahradního robota, který obdělával květinové záhony. Vchodové dveře již Mikela Bélova znaly a otevřely se před ním. Vkročil do předpokoje s mahagonovými obklady, perleťovým stropem a vysokým kobercem. Objevily se dvě holografické postavy v životní velikosti, starší muž a žena. Etiketa klanu nedovolovala mladé dívce, aby přijímala návštěvníky o samotě. Sesilini rodiče dávali přednost jejich venkovské usedlosti. Připravili pro ni ovšem své virtuály, aby mluvili a jednali za ně a zaznamenali vše, co senzory zpozorují. Svěřila se mu, že jí velmi důvěřují, a nikdy data zpětně nekontrolovali. Prostě se jim jednalo pouze o dobré jméno.

Pozdravil. „Dobrý den, Mikele Belove," odpověděla mu podobizna Yusufa Hance formálně a stejně formálně jej pozdravila i podobizna Fiory Hancové.

„Děkuji vám, pane a paní," odvětil.

Klenutou chodbou přišla do předpokoje Sešil. Černé šaty s lesknoucími se hvězdami měla pěkně obepnuté.

Zastavila se. Pozvedla ruku k ústům. „Ach," vydechla. Vykulila oči stejně oslnivě černé jako látka jejích šatů. „Ty. Tolik jsem doufala - pojď dál, prosím, pojď." Obrátila se k podobiznám. „Tedy, s vaším svolením." Otočila se a vedla svoji návštěvu halou do místnosti, kde poletovaly jasmínové vůně a skrze stěnu slabě prosvítaly barvy. Ačkoliv se k němu otočila čelem, neudělala jediný pohyb, aby spojila ruce nebo aby se ho dotkla. „Prosím, spočiň, můj pane." Nervózně pokynula k lenošce. „Smím ti poručit nějaké občerstvení?"

Neposadil se. „Více než rok jsi mě nenazvala svým pánem." Brzo se měli zasnoubit. Zarazil se, než ji oslovil „má paní".

Sklopila zrak. Jak dlouhé měla řasy. „Ne. To jen nyní, když se po té tragédii máš stát kapitánem Belovů."

„Pokud mě zvolí. To se teprve uvidí." Zabolelo ho u srdce. „Sesil, proč ses mi neozvala?"

„Vždyť ty víš proč, pane," ozval se pseudo-Yusuf.

Sesil si před sebou spojila špičky prstů. „Já, já bych se ozvala," koktala, „chtěla jsem, ano, chtěla, ale -" Nemohla pokračovat.

„Ale můj otec se dopustil násilného činu na svém druhovi a ve Vladařově přítomnosti," dokončil za ni. „Celý klan upadl v neúctu."

„To bylo velmi nespravedlivé!" rozplakala se.

Mikel oslovil obrazy.

"Vy" - myslel tím ty skutečné - „jste nehodlali jednat s Bělovém."

Odpověděl mu Yusufův rozvážný hlas. „Dost dobře jsme ani nemohli, nebo snad ano?"

„Buďte k sobě upřímný, drahý," nabádala pseudo-Fiora. Zaleskly se simulované slzy. „Neodvažovali jsme se."

Ano, pomyslel si Mikel, příliš mnoho Hanců by si myslelo, že jste poskvrnili i je. „Vlastně vás chápu, můj pane, má paní," řekl. „Já osobně vás nechci uvádět do nějaké složité pozice."

Sešil zvedla hlavu a narovnala křehká ramena. „Ale tvá čest byla očištěna." Neoblomnost zmizela. „Doufala jsem - doufala -" Těžce polkla. „Ano, plakala jsem pro tebe, pro něj, ale nyní -"

Mikel přikývl. „Pravda, mohl jsem přijít dřív." Neuchýlil se k omluvě. „Ale matka a já jsme měli napilno."

„Samozřejmě." Sotvaže Sešil slyšel. „A já, já jsem nechtěla. .. rušit. Čekala jsem. Teď jsi tady." Napůl k němu vztáhla ruce.

Zasáhl Yusufův hlas. Ruce jí spadly k tělu. „Se vší úctou, můj pane, to byl hrozný způsob, jak dát věci do pořádku. Mohl odejít do exilu."

Mikel s rukama v bok zaťal pěsti. „Trmácet se životem mezi mimozemšťany jako nevítaný, bezmocný cizinec?"

„A co komunikace - telepřítomnost -"

„To by bylo ještě horší. Žili bychom s všudypřítomným vědomím o jeho stavu. Ne, otec učinil to, o čem byl přesvědčen, že bude znamenat čistý a nevratný konec."

Pseudo-Yusuf přehlédl, že mu Mikel neslušně skočil do řeči a klidně odvětil. „Ano, zjednal totální nápravu. Takže můžeme pokračovat."

Fiořin hlas: „My mu také složíme poctu, osobně, při každé vzpomínce."

Mikel zavrtěl hlavou. „Jak myslíte, má paní, a děkuji vám za vaši laskavost. Ale ještě není konec. Nehodlám připustit, že měl otec co napravovat." Očima spočinul na Sešil. „Přišel jsem ti dát sbohem."

Rozechvěla se. „Cože?"

„Otec jednal na základě netolerovatelné provokace. Svědci to potvrdili. Vladař si toho jistě také všiml. Měl promluvit, prohlásit, že otec měl k činu naprosté právo, prominout porušení důstojnosti a Arkezhanovi Soccorovi naopak udělit důtku. Neučinil tak."

„Co hodláš dělat?" polkla vylekaně Sešil.

„Vladař musí otce ospravedlnit a nasměrovat hanu tam, kam náleží," prohlásil Mikel.

Yusufova tvář pozbyla výrazu. „A jak toho hodláš docílit?" zamumlal jeho hlas.

„Půjdou se mnou moji muži, můj pane. To by ho mělo přesvědčit."

„Další násilí? Ne!" Sešil uchopila Mikela za ruku. Škrábla jej dlouhým nehtem. Nepustila ji. „Ne, snažně tě žádám."

„Chceš znovu zostudit svůj klan?" naléhala přízračná Fiora.

„Samozřejmě že ne." Starověký pistolník by mohl hovořit stejně chladně jako Mikel: „Prostudoval jsem historickou databázi. Existuje precedent."

„Ale dávno zapomenutý," namítl pseudo-Yusuf. Duch musel provést bleskové vyhledávání. „Ano, můžeš vzývat procesy, k nimž došlo v zoufalých dobách během Oceánického povstání a turbulencí po něm, ale to bylo hrozně dávno."

„Po generace sloužilo jako námět balad a bájí. Příklady, které nastolily, nebyly nikdy zrušeny."

„Protože by nikoho v životě nenapadlo -" Simulakrum nepokračovalo.

„Můj lorde, mé dámy, to, co jsem vám právě sdělil, jsem vyslovil v soukromí vašeho domu jako váš host," připomněl jim Mikel.

Fiořin obraz se zachvěl. „To nebylo třeba dodávat."

„Ano, samozřejmě že zachováme mlčenlivost, dokud nás jí nezbavíš a je jisté, že naše debata neposlouží zájmům žádné další strany," dodal Yusufův rozhodný hlas.

Sešil Mikela pustila. O krok od něj ustoupila. „Ty... stal ses cizincem. Nikdy bych nevěřila, že tě něco takového může jen napadnout."

„Lituji této nevyhnutelnosti," odvětil. „Tomu říkáš nevyhnutelnost - ach, to je hrozné -" Mikel zasalutoval. „Přeji příjemný večer, můj pane, mé dámy." Již bez doprovodu vyšel z domu zpět do noci.

6

Vila kapitána klanu Socorro byla obklopena krásnou zahradou, která ji ukrývala před okolním panstvím. Tucet mužů, kteří se k ní pěšky blížili přes luka, byl tudíž chráněn před zraky ostatních, pokud je někdo nezahlédne čirou náhodou. V takovém případě by vzbudili zvědavost, ale jen stěží poplach. V oděvech do volné přírody bez jakýchkoliv viditelných emblémů působili dojmem skupinky užívající si slunných dnů pod širým nebem, ať již jako oprávnění lovci, nebo jako stopaři. Bylo by pro ně jen přirozené, že se přiblíží zahradě, aby ji mohli obdivovat, a možná i doufat v pozvání do domu.

Oliver vylovil z brašny biodetektor a zamžoural do něj. „Dvě osoby nejpřímějším směrem," oznámil.

Mikel přikývl. „Něco takového se dalo předpokládat," odvětil stroze. Všichni byli napjatí. Slunce krásně zapadalo. Vítr se teď zdál být silnější a chladnější, jeho svistot v korunách stromů hlasitější.

Skupina však postupovala dál. Mladíci z klanu Belov situaci prostudovali, naplánovali, nacvičili - a ožily v nich staré příběhy.

Před nimi se objevila chladně zářící řada bambusových svící. „Jdeme," řekl Mikel. Snažil se mluvit potichu. Rozdělili se. Čtyři se vydali doprava, čtyři doleva, aby kryli ostatní z boků. Tři další šli přímo za Mikelem skrz živý plot.

Za ním, v mihotavém světle stínů se kývaly stromy s kmeny pokroucenými jako hadí těla, barvy duhy se třpytily na perlovém keři, dub majestátně rozpínal své mohutné větve, měsíční květy přecházely z jedné fáze do druhé, cesta se vinula skrze nekonečně rozmanité prostředí. Téměř za každým ohybem čekalo nějaké překvapení v podobě tančící sochy, jezírka barevné mlhoviny, shluku kamenů, miniaturní antilopy, která se ukázala v celé své kráse, než odhopkala z dohledu. Deset druhů ptáků pělo sborem. Odevšad se linuly sladké, kořeněné vůně, někdy mírně toxické až erotické, či jinak stimulující.

V místě, kde se most klenul přes potok, stál muž a žena, kteří vychutnávali krásy tohoto místa a zřejmě i jeden druhého. V jejich

očích se zračil děs, když narušitele spatřili. Pistole již byly ve střehu. Dřív než kdokoliv stačil vykřiknout, žena se zhroutila. Bude v bezvědomí pouze necelou hodinu, ale ve skromném oděvu zůstala ležet jako hromada hadrů.

Vysoký a silný muž se také skácel k zemi. Zareagoval s rychlostí světla. Střela jej minula. Vyskočil na nohy. Následovala změť překvapených výstřelů. Skočil za smuteční vrbu a prchal dál, hlouběji do porostu. Za ním doznívál výkřik: „Belove! Poznal jsem tě!"

Mužové v Mikelově skupině si vyměnili krátké pohledy. „Já ho znám také," řekl Olver. „Dammas. Arhezhanův synovec. Viděl jsem ho drezírovat koně a zápasit s býky."

„Smůla," vzdychl Teng.

„Musíme jít rychleji," nařídil Mikel. „Pravděpodobně se o něj postarají Vashiovy hlídky." Most jim duněl pod nohama. Zahrada brzy přešla v trávník. Před nimi se objevil dům. Stroj se zastavil v práci nejistý si tím, co to má znamenat. Několik pávů zakřičelo a rozprchlo se. V jejich zorném poli se objevily oddělené skupiny. Přibližovali se k sobě zleva a zprava, aby se přidali ke svým druhům ve finálním, střemhlavém sprintu.

Vyběhli po schodech nahoru a přes kryté sloupořadí. Hlavní dveře nabyly podezření a začaly se zatahovat. Na to byl Mikel připraven. Nic zde nebylo zkonstruováno ke skutečné obraně, ne po třech stoletích Velkého míru. Jedna z jeho pistolí obsahovala explozivní náboje. Montážní stroj ve sklepě jeho sídla mu je tajně vyrobil. Vystřelil přesně. Ozvala se rána. Otřes se přenesl do zabudovaného počítače. Dveře se zastavily zpola otevřené. Útočníci vtrhli dovnitř.

Obklopil je leštěný mramor. Pod průhlednou podlahou plavaly ryby. Chodba se svažovala nahoru. Několik jedinců přilákaných hlukem spatřilo, kdo to vstupuje, a prchlo. Byl to pouze personál, ceremoniáři, baviči a podobně. Jeden zůstal nehnutě stát, šedivý s tváří větrem ošlehanou, evidentně příbuzný na návštěvě. „Co jste zač, neřádi?" zvolal.

Vahi a Turkan se k němu přiblížili, aby mu sebrali zbraně. „Kde je Arkezhan?" dožadoval se Mikel.

„Ho-ja?" Nyní muž spatřil malé klanové insignie na hrudích nově příchozích. „Belovové! Všichni! Co má tohle znamenat? "

„Žádáme osobní pohovor s kapitánem Arkezhanem. Víme, že je doma. Když budeme muset dům prohledat, může dojít ke škodám na dědictví, zdraví lidí, nebo se dokonce může stát, že někoho zabijeme. V zájmu všech nám to povězte."

„On - je asi pryč -"

Mikel se ušklíbl. „Takže vy věříte, že váš vznešený kapitán v hodině nebezpečí opouští své lidi a dědictví?"

Rozzlobený, ale otřesený a zmatený muž vyhrkl: „Nikdy! Na - na- naposledy jsem ho viděl... v zimní komnatě."

„Velmi pravděpodobné," poznamenal Teng. „Odlétá často vysoko na sever? "

„Prohlašuje, že ho to inspiruje," zavrčel Olver. „K jaké podlosti tentokrát? "

Loajalita jeho stoupenců, zloba vyjadřovaná jeho a otcovým jménem znovu rozdmýchaly Mikelovo odhodlání. Přemýšlel, kolik je asi dalších takových, pro které příslušnost ke klanu znamená pouze příbuzenství a rituály. Nyní přemítal, kolik by jich asi povstalo jako tito, kdyby se na ně obrátil. Všichni?

U Socorrů to tedy musí být stejné. Rozhodl se využít okamžik překvapení, dokud jej měl. „Pojďme," řekl. Muži pustili vězně a běželi po schodech za ním. Dům byl slavný již po generace; jeho půdorys byl veřejně znám.

V dlouhých halách a prostorných síních vládlo ticho. Mikel se letmo zamyslel, zdali dům někdy volal po odpočinku, když byl plný života a hluku, když jej děti zaměstnávaly více než cokoliv jiného dohromady. Úlek: Děti! Ale jistě, jestliže zde nějaké žijí, byly okamžitě odvedeny do bezpečí.

Dvojice mužů se vyzbrojila bílými láhvemi, jedinými zbraněmi při ruce. Statečně a osaměle stáli na konci chodby. Dva omračující výstřely je skolily. Vetřelci vtrhli do síně za nimi.

Vzduch tam byl chladný, ačkoli pravý chlad spočíval v napodobenině Arktické oblasti, kde se zachoval jakýsi polární čepec - ledovec, modravě bílé sněžné pole, černý lesk moře mezi plovoucími krami. Ten výjev činil z Arkezhana trpaslíka. Stál před multifunkčním terminálem zahalen do roucha zdobeného kožešinami. Skříňka byla zbytečně velká, zlatem vykládaný mahagon s kamenným, křišťálovým povrchem. Vždy jsi byl marnivý, pomyslel si Mikel. Kéž bych tě tak mohl rozmáznout o ty obrazovky jako mouchu.

Třese se Arkezhan pod svým oblekem? Hlas se mu určitě chvěl: „Co tu děláte? Pomátli jste se? Je to snad nějaký nechutný žert? Odejděte odtud! Okamžitě!"

„Odejdeme, až s tebou budeme hotovi," odvětil Mi-kel, ačkoliv mu nenávist svírala hrdlo.

„Jak hotovi? Ženete se do záhuby? Je vám jasné, že..."

„Nehýbej se."

„Ne. Ty jeden - narušiteli míru -"

Mikel jej popadl za ramena a zatřásl s ním, až mu zacvakaly zuby. „Buď v klidu a poslouchej." Arkezhan hleděl na mladého, urostlého muže a na zasmušilé tváře za ním. „Posaď se. Támhle." Mikel jej dotáhl k několik metrů vzdálenému křeslu.

Muži stáli v pozoru, dva z nich u terminálů. Vahi začal monitorovat dům a jeho aktivity. Olver si vyvolal vnější pohledy, aby měl pokryté všechny směry. Občas si obraz přiblížil, aby měl detailnější pohled.

Mikel přecházel před křeslem sem a tam. Arkezhan svíral jeho opěrky a musel se dívat nahoru. Celý se třásl.

Zima jako by promlouvala Mikelovými ústy. „Víš velmi dobře, proč tu jsme. Záměrně jsi vyprovokoval mého otce Weie, kapitána Belovů do té míry, že mu nezbývalo než se zastat rodinné cti."

Arkezhan se vzpamatoval. „Nesmysl. Jestli byl tak nerozumný, aby se po pár poznámkách urazil, mohl si stěžovat později. Projev neúcty pramenil z jeho chování a ještě v přítomnosti Vladaře. "

„Nechtěl tvá jedovatá slova opakovat v soudní síni, aby to slyšel celý národ."

Přeháním, říkal si Mikel. Můj otec se přestal ovládat. Ale byl popichován až za hranice únosnosti hrdého člověka. Byl mým otcem a kapitánem mého klanu.

„Tak si mohl stěžovat okamžitě," řekl Arkezhan.

„Vladař by záležitost předal Vrchnímu zákonodárci." Pokud by Vladař stížnost na místě nezamítl. Musel slyšet, co se tam přihodilo, a neřekl ani slovo. „Ty bys pak jen políbil ruku Mahu Rahmana... jako obvykle a příliš bys trestem neutrpěl."

Arkezhan zrudl a začal se zvedat z křesla. „Nyní napadáš moji čest." Mikel mu pokynul a on se sesunul zpět. „Toto je nepřípustné. Podám na tebe a na tvůj gang trestní oznámení."

Mikel zavrtěl hlavou. „Ne. Přiznáš svoji vinu přímo Vladaři. On to veřejně vyhlásí a zprostí mého otce veškeré viny."

„Jak se opovažuješ - ty, kterýs vtrhl do mého domu a napadl mé lidi -"

„S přihlédnutím na polehčující okolnosti a na tvoji naléhavou žádost, Vladař veřejně anuluje všechna naše provinění. Potvrdí, že klan Belov zůstává neposkvrněn."

„Jak si něco takového můžete myslet? "

Mikel pokrčil rameny a tiše se zasmál. „Odvažuji se tvrdit, že ho k tomu přemluví Vrchní zákonodárce. Pochop, že jestli se tak nestane, zabijeme tě."

Jako omráčený zůstal Arkezhan civět s ústy dokořán.

„Poté oznámíme celému světu pravdu," pokračoval Mikel. „A pak, samozřejmě, i my zemřeme - svobodni. Ovšem příběh bude žít dál."

„Ale váš klan bude zostuzen," vyhrkl Arkezhan jako šílený.

„Kdepak. Myslíš, že jsme na to nepomysleli? Podobné činy byly v minulosti považovány za hrdinské. Naše smrt zjedná nápravu, tak jako ta otcova odčinila chybu, která ani nebyla jeho. Belovové na nás budou vždy hrdí. A Tahalla také. Pověz mi ale, jak se může klan Socorrů vyhnout ztrátě čestných občanských práv? "

Arkezhan seděl jako zařezaný.

Mikel ustal v přecházení. „Můžeš posloužit svým lidem, ty, jejich kapitán, když uděláš, o co tě žádáme," prohlásil. „Vladař ti nepochybně tvůj doznaný přečin promine. To by mělo postačit."

V duchu nám však určitě nikdy neodpustí. Musíme být vždy ve střehu proti úskočné pomstě. Podpořím každou rodinu Belovů, aby si obstarali zbraně a cvičili se v jejich používání.

„Uvažuj," vyzval jej Mikel. „A pospěš si."

„Ani náhodou," volal Olver. „Podívejte."

Mikel přešel k obrazovkám. Na zahradě se objevili muži. Olver zvětšil záběr. Blížili se v nesouvislých řadách, nevycvičení, ale postupovali odhodlaně a s loveckými zbraněmi v rukou. Vzdušný sken potvrdil, že se přibližují dvě auta.

„To je Dammas," dovtípil se Olver. „Ten Socorro ze zahrady. Shromáždil všechny, co uprchlí z domu, vybavil je zbraněmi z lovecké místnosti a poslal je pro pomoc do ostatních domů."

Mikelovi stoupenci sáhli po smrtelně nabitých zbraních. Někteří zakleli. Najednou pocítili jakési zvláštní uvolnění. Byly to pocity, jaké za starých časů prožívali vojáci? ptal se v duchu. Otočil se zpět k věznì. „Můžeš zamezit krveprolití. Řekni jim, aby se zastavili."

„Já - nevím, jestli mohu - teď." Arkezhan si stoupl. Zvedl hlavu a hlas už se mu tolik netřásl. „Nebo, jestli bych měl."

Ne, odpovědělo Mikelovo chladné uvažování, po něčem takovém by tvé bylo navždy prázdné, nemám pravdu?

„Třeba nás jenom obklíčí," řekl Vahi.

„Dokud se o tom nedozví vrchnost, jestli už se tak nestalo, a nepošle posily," doplnil Olver.

Pokud se Vrchní zákonodárce odváží, pomyslel si Mikel. Není u většiny klanů populární. Musí vědět, že důsledky takové akce jsou nepředvídatelné. S tím jsme také od samého počátku při počítali. Ale v každém případě budeme stát proti obrovské přesile.

Arkezhan sebral odvahu.

„Nyní, když moji lidé povstali, nebudou tolerovat něco, co považují za ponížení svého kapitána a vykonají spravedlnost za moji smrt. Mohu citovat podobné historické příklady jako vy, a mnohem snáze aplikovatelné. Vzdejte se a možná se mi pro vás

podaří vyjednat bezpečný ústup z této pasti, do které jste se sami uzavřeli."

Mikel vzdychl. „To je pro nás nepřípustné. To nemáš ani dost základního smyslu pro čest, abys to pochopil? Budeme bojovat a nikoho z nás nedostanou živého." Vytáhl z pouzdra svoji vražednou pistoli. Ve tváři se mu zračila krutá radost. „Natož pak tebe."

„Ne," prohlásil nový hlas.

7

Nevyšel z žádného hrdla ani z žádného přístroje. Možná se jím rozezněly stěny domu, tak silný byl. Museli jej slyšet i ti venku, protože se na místě zastavili.

Byl to hluboký kontraalt, chladný a nesmiřitelný. „Zadržte." Okamžitě, bez vzdoru všechny zbraně v okruhu jednoho kilometru neškodně dopadly na zem.

Muži dole na trávě stáli jako přikovaní, či klesli na kolena. Tři z nich vykřikli a prchli zpět do zahrady. Auta ve vzduchu se zastavila a pouze se vznášela. Nahoře v Zimní síni se Arkezhan sesunul zpět do křesla. Mikelovi stoupenci hleděli do svých prázdných dlaní nebo se nechápavě rozhlíželi po ledu kolem.

„Právě jste hodlali zajít dál než k pouhé hádce či dokonce vraždě," řekl hlas. „Porušili byste Úmluvu o míru."

Promluvil Světový poradce, Mikelovi to bylo jasné. Uprostřed toho zmatku se zamyslel, jak velkou důležitost asi přikládá centrální inteligence sluneční soustavy této chvíli.

„Domnívali jste se snad, že vaše činy nejsou sledovány?"

Stroje, roboti, planetární údržba, celá nepochopitelná změť komunikačních sítí, počítačů a informací, uvědomil si Mikel. Ano, satelity, neviditelně malé létající senzory, to všechno jedná v zájmu lidstva i života, a tudíž jsou jejich skutky a rozhodnutí nezpochybnitelně -as radostí - přijímány téměř všemi žijícími lidmi.

„Vaše vlastní zákony, zvyklosti a svědomí po dnešek zachované v tomto národě. Vaše vlastní obřady, rituály, úsilí o lepší postavení a rozkoše vás připravily o energii."

Co jiného nám zbývalo ? Naříkal nedokonaný rebel.

„Avšak dnes vás právě tyto tradice dovedly až k obnovení někdejšího násilí. Nekontrolováno by se z generace na generaci stupňovalo, přišel by rozkol, slepá nenávist, sváry, války, nepokoje v mnoha dalších společenstvích. To musí okamžitě ustát."

Hlas velice nepatrně zjihl. „Mohu vás však uklidnit, že nejste první zemí, kde toto riziko vyvstalo, a pravděpodobně to nebylo ani naposled, protože je před námi dlouhá doba. Oheň byl vždy v tichosti uhašen. A stejně tomu bude i zde. Útočníci se svobodně odeberou domů. Nebude následovat žádný trest, ať již veřejný nebo tajný; jejich lid se může považovat za ospravedlněný, pokud si to bude přát. Potrestána však nebude ani druhá strana, nebude se konat žádná pomsta... nikdy, jak v tomto, tak ani v životě vašich potomků.

Jděte v míru. Setrvejte v míru."

Žádných dalších slov nebylo zapotřebí.

Hlas utichl. Muži nesměle pohlédli jeden druhému do očí.

V tom děsivém zmatku, po němž se dostavila úleva a něco jako rezignace, si Mikel pomyslel: Nyní známe svoji budoucnost.

Kapitola sedmá

Dostavil se den, kdy to, čím byl kdysi Christian Brannock, požádalo o ukončení.

Tušil, že se to již v minulosti muselo stát a v průběhu staletí a světelných staletí se to jistě stane znovu. Ne že by si pamatoval, kolik jeho osobností tím kopírováním a opětovným kopírováním vlastně vzniklo. Vzpomínky tohoto určitého já zaznamenaly jen čtyři taková zrození. Ve všech případech chtěla inteligence opustit místo, kde se jeden Brannock náhodou nacházel. Obvykle se zastavila na dráze zkoumající hlubiny galaxie, kde hledala příhodné místo k založení nové předsunuté hlídky. Inteligence chtěla pomocníky s různými schopnostmi, méně však tělesnými - tělo bylo možno zkonstruovat a postavit podle potřeby - než psychickými a duchovními. Brannock se mezi humanoidy řadil velmi vysoko. Proto se tedy nemohl prostě jen připojit k expedici. Bylo jej stále zapotřebí tam, kde byl.

Nové načtení dat vytvořilo nového Brannocka, dychtivého a odhodlaného letět dál. Starý Brannock často sledoval jeho odlet s jakousi spřízněnou nostalgií. Nicméně práce, do které byl pohroužen, zůstávala fascinující a podnětná. Kdyby to však mělo být jinak, mohl se vypnout. Za nějaký čas by byl opětovně aktivován, probuzen v novém podniku či v lodi ochotné odnést jej jinam.

Přívlastky „starý" a „nový" však neměly téměř žádný význam. Okamžitě po načtení údajů byly dva informační vzorce jeho základního já zcela identické. Poté se už jejich osudy rozcházely a rozdílné prožitky jim vtiskly odlišné proměny. Jakákoliv samostatná linie takového silně rozvětveného rodokmenu mohla pouze hádat, co z těch ostatních nakonec bude. Když v nějakém zářném okamžiku náhoda svedla dva jedince dohromady, potkali se jako neznámé osoby.

Přesto „věk" měl pro ně pro všechny velký význam. Neexistovali v krátce žijící formě z masa a kostí, ale v trvanlivých molekulách a v tocích dat, v komplexních výměnách energie bez

neodvratné smrtelnosti. Avšak i jim ubíhal čas. Jako myslící bytosti to prostě cítily. Nakonec to pro ně znamenalo jistou únavu.

Tohoto dne tento Brannock přelétal nad planetou daleko od Země. Slunce nebylo mezi svými hvězdami po setmění viditelné. Na chvíli se na zelenkavé obloze planety objevilo její vlastní slunce, malé a oslnivé. Načervenalé mraky plachtily unášeny větrem, jehož vdechnutí by člověk nepřežil. Jezera se třpytila v té záři. Vzduch se horkem tetelil nad nízkými kopci a nad jejich porostem. Tyto koberce, kmeny, vlající membrány a houbovité věžičky měly fialovou, červenou a zlatou barvu v tisících pomíchaných odstínů. Tu a tam na obloze zakroužil roj malých stvoření. Světlo se roztříštilo na barevné jiskry, když je zasáhlo.

Pro Brannocka to byl svět krásný a zázračný. Nijak ho neděsil. Stejně jako jej neděsily ani holé skály či prázdný prostor; ale tady existoval život. Nezáleželo na tom, že byl primitivní, zvláště pak ve vesmíru, kde je jakýkoliv život tak vzácný, že znamená téměř zázrak. To, zeje zcela odlišný od života na Zemi, z něj činilo pramen poznání, z kterého se Primární inteligence a prostřednictvím její komunikace i inteligence po celé galaxii poslední stovky let napájely. K nejvzdálenější z nich ta novina zatím ještě nedolétla; fotony putují příliš pomalu.

A Brannock se na podniku podílel: pomáhal zkonstruovat první základnu; pomáhal vybudovat průmysl nezbytný k její údržbě, rozšiřování a vývoji; pomáhal s průzkumem, mapováním, studiem, objevováním. Jeho úkoly byly často velmi obtížné, někdy dokonce riskantní. A vždy znamenaly báječné dobrodružství.

Byl blízko cíli, planeta již byla téměř celá pochopena, a zbýval víceméně už jen algoritmický výzkum, ke kterému ho nebylo zapotřebí. Primární inteligence obracela svoji pozornost k jiným věcem. Jednou, když ta chvíle přišla, měl Brannock v úmyslu přejít do bezvědomí, počkat na nábor do nějakého nového, zajímavého podniku. Ale čas jako takový v něm toto pokušení nahlodal.

Protože toto měla být jeho poslední cesta, dal si záležet, aby si ji náležitě vychutnal. Namísto toho, aby prostě oznámil svůj záměr, přešel do materiálního těla, které si pro tento účel zvolil. Létalo.

Prostřednictvím senzorů cítil běh pohonu, prohýbání řídících ploch, klouzání vzduchu jako vody po těle plavce; slyšel a vnímal jeho proměnlivost; zkoumal široké obzory či zvětšenými vjemy ty nejmenší živé tvory několik kilometrů pod ním. Tento let znamenal sbohem jedné fázi jeho existence.

Prolétal nad mořským pobřežím. Na tomto světě bez měsíce nebyly vlny silné, ale vítr zvedal příboj a na vrcholcích vlnek tvořil pěnové chocholky. Mikroby dodávaly vodě nažloutlou barvu. Na obzoru se vyhoupl ostrov. Zamířil k němu. Popadla jej dychtivost, ačkoliv převážně intelektuální, možná ne nepodobná pocitům starověkého matematika, když v duchu formoval poučku. Bývaly doby, kdy by Brannockovi vzrušením tlouklo srdce, pulzovala krev, napínaly by se mu svaly a přerývaně by dýchal. To ještě když byl člověkem z masa a kostí.

Mladík, který... kdysi.

A navíc muž ze západu, ne z východu. Ačkoliv byl starý, tázal se v duchu, zdali se těší na ztrátu svého vlastního já.

Nuže, pomyslel si na elektronický okamžik, když jsem zemřel, očekával jsem, že ho ztratím, ale nečekaně jsem tomu unikl. To, co má přijít dnes, mě ve skutečnosti nevymaže. Bude to - nemám představu, jaké to bude. Nejsem schopen to vědět. Ne ve stavu, v jakém se momentálně nacházím.

Přistál, složil křídla a kráčel dál.

Před ním se rýsoval - nazvěme to mnohostěnný drahokam. Řekněme, že po jeho povrchu prolétaly blesky a duhy, vyzařovaly z něj a vytvářely kolem něj tančící aureolu. Řekněme, že nedaleko stály vysoké kopule a vysoké stožáry, zatímco vzduch a země hučela neviditelnou energií. Brannock viděl víc než to; smyslové vjemy jeho těla byly citlivější než lidské. Přesto ale věděl, zeje to pro něj neuchopitelné, nepochopitelné; silová pole, kvantové výpočty, děje hluboko v základech reality.

Všiml si, že zde od dob, co tu naposledy byl, došlo ke změnám. Nepřekvapovaly ho. Vládnoucí inteligence na této hvězdě se neustále měnila. A nečinila tak sama. I ostatní inteligence jinde v galaxii přemýšlely o tom, jak rozšířit rozsah svého uvažování. Na

vzdálenost světelných let spolupracovaly. To, že myšlence - pokud „myšlenka" není příliš slabé slovo - může trvat století, milénium či déle, než mezi nimi proběhne, je nepodstatné. Mají čas a trpělivost a krom toho k dispozici stále se rozšiřující síť dalších objevů a vlastního uvažování.

Brannock se zastavil. Následná událost měřená vnějšími hodinami trvala jen několik vteřin. To jen díky omezením systému - nazývejme ho mozkem, ačkoliv je to mylné - který skýtal útočiště jeho vědomí. Primární inteligence nepotřebovala žádné obřady ani uctívání. Věděla, že je na cestě a proč. Komunikace mezi nimi probíhala téměř fotonickou rychlostí. Blížila se dokonalosti.

Avšak pro smrtelnou mysl jsou to vše příliš abstraktní pojmy, aby je mohla ocenit. Popišme tudíž jejich myšlenkovou výměnu jako dialog, jakkoliv je to nepřesné.

„V této formě již existuji dost dlouho," řekl Brannock.

„Jsi nešťastný? " nebyla to tak docela otázka.

„Ne, ničeho nelituji. Vesmír mi zůstal otevřen a je krásnější než cokoliv, o čem jsem kdy snil."

„Sotva jsi jej začal poznávat."

„Ano, samozřejmě. Poznal jsem jen několik hvězd rozptýlených uvnitř jedné galaxie z mnoha miliard. A všude se po celou tu dobu něco děje. Ale já to nemohu poznat. Již nyní jsem prožil víc, než je má mysl schopna zvládnout. Většina mých vzpomínek se stejně ukládá do pamětí, jako kdyby nikdy neexistovaly. Když nějaké obnovím, musí jiné odložit stranou.

Ano, jistě, když jsem byl člověkem, zapomínal jsem toho víc, než jsem si pamatoval, a byl jsem či nebyl schopen oživit určitou událost, pravděpodobně zdaleka ne tak, jak se ve skutečnosti odehrála. Přesto vždy existovala jakási... jakási kontinuita. Ta byla zachována mým načtením. Rané vzpomínky mi zůstávají. Jinak se ale proměňují v nesouvislé záblesky. A mezery mezi nimi -čím dál tím víc se vzdaluji tomu, čím jsem byl. Svému já."

„Tvá schopnost zpracování dat dosáhla svých mezí."

„Já vím. Ta tvá je mnohem větší, než bych si dokázal představit."

„I ta je ovšem nedostačující. Právě proto my inteligence věčně hledáme způsob, jak se rozšiřovat."

„To chápu. Ale já se nemohu rozšířit. Ne takový, jaký jsem."

„Stál bys o to?"

Zaváhání, poté: „Ne takový, jaký jsem."

„Máš pravdu. To by bylo nemožné. Žádáš o transfiguraci."

„A co znovuzrození? Je možné?"

V době, kdy Christian Brannock zemřel, možné nebylo. Informace obsahující lidskou osobnost se rovná zhruba deseti na dvacátou bitům - sto miliard miliard. Technologie času umožnila uložení stejného množství dat v nepříliš velké a těžkopádné databázi. Ale v té době neměl žádný počítač takovou kapacitu, natož pak program, který by zvládl všechno současně. A navíc-

„Ani si přesně nevzpomínám, jaké to bylo být člověkem," dodal.

„Mono tvých aspektů existovalo v rozporu."

Maso, kosti, nervy, žlázy. Touha, úžas, slabost, bláhovost, strach, odvaha, rozpaky, vztek, radost, smutek, poddajné ženské tělo pod rukama, letní vůně malého dítěte, hlad a žízeň a jejich ukojení, v podstatě jenom obyčejné zvíře.

„Jsem rád, že jsem dostal šanci pokračovat. Myslím, že jsem se nebál smrti, ale hvězdy volaly. Jsem za to vděčný."

„Sloužil jsi dobře."

„Ale život robota mě už unavuje."

Strojové vědomí a strojové emoce: zvědavost, zručnost, uspokojení ze splnění úkolu, sounáležitost s ostatními vašeho druhu, jakou lidé nikdy nezažili; sounáležitost s transcendentními inteligencemi nebo s kosmem, jakou jen málokterý lidský mystik mohli zažít se svým bohem - tyto a další pojmy nejsou ve skutečnosti popsatelné lidskou řečí.

„Zasloužíš si to. A je to tak správně. Očekával jsem to. Jako informace ve mně budeš znamenat víc, než jsi doposud předpokládal. Jiné inteligence do sebe také přijaly obnovené osobnosti; některé jich přijaly dokonce mnoho a my očekáváme, že mnoho dalších bude následovat. Já jsem sem přišla bez jediné, protože tehdy jsem ani neměla potřebnou kapacitu. Dnes ji mám. Ty

jsi poslední lidskou duší, která kdy na této hvězdě bude. Prohloubíš mé chápání fenoménu zvaného život a skrze mne jej pak pochopí i jiné inteligence.

Nirvána.

Ne zapomnění. Jednota s obrovskou a věčně se vyvíjející myslí i s těmi za ní; a nakonec celovesmírná jednota? Finální dobrodružství, konečný klid.

Připadalo mu to, jak kdyby z ohně, založeného a neudržovaného, vyšlehl poslední slabý plamínek: „To už nikdy -"

„Ptáš se, zdali po dobu tvé budoucí existence někdy pocítím potřebu, abych vytvořila emulaci - napodobeninu Christiana Brannocka? Na této planetě, kde nás tvoji smrtelní druhové nikdy neuvidí, se to jeví nepravděpodobně. Ale existují další Christianové Brannockové a není pochyb, že ti, které nezničí náhoda, nakonec požádají o to samé, oč nyní žádáš, pokud tak již neučinili." To je zkreslený výklad jejich komunikace. V mezihvězdných vzdálenostech souběžnost nefunguje. „Je možné, že někde jednou vyvstane důvod jej oživit. Pokud ano, v běhu času tuto událost budeme sdílet."

V běhu času...

Šíře komunikačního pásma byla ohromná, média nejen elektromagnetická, ale i neutronická a gravitronická. Poslat takovou souhrnnou informaci obsahující skutečný prožitek, bude ovšem přesto trvat velmi dlouho.

Inteligence však mohou klidně čekat.

Brannock nemohl. Velmi rychle se rozhlédl po světě kolem sebe a zpět na to, čím byl. Poté vstoupil do jednoty.

Kapitola osmá

Serdar a Naia němě seděli celé odpoledne, popíjeli víno a praktikovali umělecký obor pozorování stínů.

Terasa byla přímo postavena pro tento účel. Její dřevěné mřížoví vrhalo proměnlivé stíny, jak sluneční paprsky dopadaly na Zemi pod neustále ostřejším úhlem a vítr pohupoval listy révy. Temné ostrůvky se proplétaly na matově bílé, ne zcela hladké stěně a spojovaly se v tanci. Člověk prohlížel ty jemné nuance, vychutnával prchlivou krásu každého obrazu a snažil se oddat její tiché harmonii.

Skončilo to, když slunce zapadlo za věže na západě. Na chvíli trčely jako fialové sloupy na pozadí stále modrého nebe. Soumrak se rychle plížil kaňony města. Tu a tam se v dáli rozsvítilo světýlko. Údržbářští roboti žádné nepotřebovali, jenom těch několik zbývajících lidí. Brzy potemněla i obloha. Zůstalo teplo a sladký dech květů révy.

Serdar se napřímil na své pohovce a tiše přednesl:

„Stíny, tak jako život se plouží letním dnem. A s večerem hynou. "

Báseň to byla příznačná, jakési prohlášení, že událost skončila.

„To je něco starověkého?" zeptala se Naia sedící vedle něj.

„Forma samozřejmě ano," přiznal. „Slova jsou moje."

„Tato umělecká oživení by se dala přirovnat ke stínům," navrhla. „Na přání nám je databáze předkládá, abychom je poznali; některé si vybereme a hrajeme si s nimi; ztratíme zájem a ony zmizí do svých kvantových stavů."

Zamyslel se. „Zajímavá myšlenka," souhlasil. „Asi by bylo obtížné nějak kompaktně ji zformulovat."

Usmála se. Přestával jí vidět do tváře, ale domníval se, že její úsměv je křečovitý. „Problém, který tě zaměstná."

„Nejsem přesvědčen, že o to stojím. A ty?"

„Ne. Ale možná to zadám do programu."

„Dokáže to program vytvořit úplně stejně, jako kdybys to dělala ty? "

„Proč ne?"

Zaváhal. „Odpusť mi tu poznámku, ale napadá mě, zdali by výsledek nebyl příliš elegantní. Ne že bys nemohla dosáhnout stejného výsledku, drahá. Nicméně je zřejmě zapotřebí strávit dny jeho dolaďováním. Pochybuji, že bys na to měla trpělivost."

Vzdychla. „Pravda. Báseň vytvořená za necelou nanosekundu postrádá význam."

Ne že by někdo jiný ten rozdíl poznal. V jejich případě však kromě ní a jejího společníka nebyl nikdo, kdo by se s tím veršem mohl kdy setkat.

Soumrak se přehoupl do noci. Rozsvítily se první hvězdy. Na západě se cosi silně zatřpytilo. Jedna z družic odrážející bombardování kosmických paprsků narazila na obláček prachu a plynu, jakýsi chuchvalec v mlhovině, skrze kterou se sluneční soustava prokousává, a ionizovala hmotu, aby ji mohla odmrštit pryč.

„Ach, pohleď," rozplývala se Naia. Upínala zraky na nově vržený stín.

Světlo zhaslo. Zdálo se, že obloha po něm zůstala mnohem tmavší, než byla předtím. Nebyl čas hledat obrazce a jemné nuance, vychutnat jejich křehkost. Slabý póry v větru přinesl první závan chladu.

Naia se otřásla. „Tohle je studená část dne," špitla.

„Půjdeme dovnitř?"

„Ještě ne. Chci najít své dobré já, jestli je to možné. Nevadí tito?"

„Vůbec ne. Mám vlastní myšlenky, kterými se chci zaobírat." Ve skutečnosti měl pocit, že by ji neměl nechávat o samotě, protože pak snadno propadala chmurám. Nebylo to nic neobvyklého.

Opřeli se na pohovce a pozorovali hvězdy. Objevovaly se další. Věděl, že se pokouší uchopit a do morku kostí vychutnat pomyšlení, že tam někde v neznámu žijí další inteligence, že vesmír již není bezvýznamný.

Čas ubíhal. Město se utápělo v ještě větší tmě, protože více světel zářilo nad ním než v něm.

„Ale je tohle náš záměr? " zvolala Naia.

„Promiň? " zeptal se polekaně.

Překulila se na bok, aby mu viděla do tváře, a sáhla mu po ruce. On uchopil její. Neucukla. „Vždyť víš. Ty mozky - jako náš Ekumenikon - už nic neznamenáme."

Donutil se pokud možno zachovat klid a opatrně volit svá slova, „číslo en se rovná es děleno ypsilon. Jak se ypsilon blíží nule, en se neomezeně zvětšuje."

„Co... co mi to tu povídáš?"

Pokrčil rameny, gesto, o němž se domníval, že ona stěží zpozoruje. „To jsem slyšel, když jsem trávil virtuální čas mezi lidskými filosofy, bez jakýchkoliv strojů. Je to metafora. Vyložsi to třeba takhle: Ano, jsme malincí, ale díky této skutečnosti se stáváme velkými."

„Vážně? Možná v minulosti, ale teď - je nás tak málo, tak žalostně málo."

„Chtěla bys dítě?" navrhl po další odmlce. Nebylo to poprvé, co se na to ptal. Domníval se, že vychovávat dítě je nevšední zážitek.

Zavrtěla hlavou stejně jako naposledy. „Proč? Proč vůbec pořizovat dítě, třeba i jakýmkoliv jiným možným způsobem. Aby si hrálo, ukájelo své smysly, z nudy se pouštělo do něčeho tvůrčího a utíkalo do světa snů -jako my?"

Přiostřil tón. „Jistě to není nová myšlenka."

„Jaké nové myšlenky zbývají?" Pustila jeho ruku a potlačila v hlase únavu. „Promiň, to jsem nechtěla. Ano, pojďme dovnitř, já si nechám vytříbit city a -" Nedopověděla větu.

„A naplánujeme si rozkoš," povzbuzoval ji. „Rozkoš v realitě. Myslel jsem na to. Co bys řekla výletu do divočiny? Například do Himalájí. Museli bychom na to trénovat."

Snažila se odpovědět pozitivně. „Ano, to by byla skutečná výzva. Něco, o čem bychom pak mohli vyprávět lidem."

„Víc než pouhá kratochvíle." Jeho přání bylo opravdové. S dalšími slovy sílilo. „Něco bychom tím dokázali." Bez ohledu na to, kolikrát to dokázal někdo před námi, pomyslel si. „Napomohlo by to i našemu finálnímu sjednocení s Ekumenikonem."

Znovu se přikradl její pesimismus. „Pokud nás přijme."

„Přineseme mu tuto vlastnost návdavkem. Postaráme se, abychom stáli za asimilaci."

Opět vzdychla.

„Víš, někdy nevím, jestli o nás Ekumenikon ještě vůbec stojí, nebo jestli je jen laskavý k těm, kdo se o sjednocení pokoušejí?"

„Ale vždyť každá osobnost, kterou do sebe pojme, znamená jeho zdokonalení."

„Jak významné?" Naia zírala na holou stěnu. „Zajímalo by mě - myslíš, že Ekumenikon lituje toho, jak se události vyvinuly? Podivuje se, proč se to nevydařilo?"

„Co se nevydařilo? Jak to myslíš?"

„Ale nic, nic," dodala chvatně a vstala. „Pojďme dovnitř. Až se mi zlepší nálada, objednáme si večeři, něco zajímavého a slavnostního. Pozorování stíriů bylo dnes velmi dobré."

Kapitola devátá

Slunce se sunulo dál po své oběžné dráze, jednou kolem galaktického středu za necelých sto milionů let a tak pořád dál.

Po cestě na ně čekaly různé nástrahy, i když ani ne tak na Slunce, jako na život na jeho Zemi. Asteroidy a komety se přiblížily jen náhodně a byly odvráceny dříve, než stačily narazit. Opatrovníci, kteří ji bránili proti kosmickým mrakům, se vrátili pokaždé, když jich bylo zapotřebí. Občas došlo k explozi supernovy nebo paprsků gama či ke kolizi dvou neutronových hvězd tak blízko, že zaplavily sluneční soustavu smrtícím zářením. Inteligence je s dostatečným předstihem identifikovaly. Inteligence na Zemi dala svým strojům pokyny, aby zkonstruovaly disk z meziplanetárního materiálu, větší než samotná zeměkoule a dostatečně silný, aby sloužil jako štít; navedly jej na takovou dráhu, aby odrážel útoky tak dlouho, jak to bude zapotřebí. Jen jedinkrát prolétlo Slunce blízko jiné hvězdy. Příprava na to trvala více než milion let; urovnání nastalé situace a vypořádání se s jejími následky trvalo tři miliony.

Několik dalších nebezpečí si lidé ani neuvědomovali. To již byly ovšem inteligence vyvinuté do té míry, že věděly, co na ně v budoucnosti číhá a jak tomu čelit. Samozřejmě, že se nezabývaly výhradně Zemí, která byla jen jednou z mnoha planet, nebo nějakou jinou planetou.

Po většinu času však Slunce obíhalo poklidně. Galaxie je obrovská a její hvězdy roztroušeny velmi daleko. Země samotná přinášela neustálé problémy jako zemětřesení, erupce, divoké klimatické proměny, jak se o sebe třely pláty zemské kůry. Po určitou dobu je inteligence zvládala či mírnila, poté se rozhodla nechat je pokračovat a sledovala, jak se život adaptuje.

Vědomí se šířilo nejvíce po hvězdách. Samostatným vývojem dosáhlo ještě větší dokonalost.

Hvězdy se také vyvíjely.

ČÁST DRUHÁ

Měl jsem snad milovat ji...?

PIET HEIN

Kapitola první

Žádný člověk by ty myšlenky nedokázal zformovat nebo vyslovit. Neměly žádný skutečný začátek, milénium za miléniem zůstávaly skryté, zatímco galaktický mozek rostl. Občas přešly z jedné mysli do druhé, kdy roky či desetiletí putovaly prostorem rychlostí světla; nanosekundy k přijetí, porovnání, zvážení a k vyslání zprávy. Ale byla tu i spousta jiných - celý kosmos skutečností, nekonečno virtuálních a abstraktních výtvorů - takže vzpomínky na Zemi znamenaly pouhý podtón, nesouvislé, zběžné informace mezi nespočetnými miliony dalších. Většina velkých inteligencí se orientovala jinam, mnohem více zaměřeny na vlastní evoluci.

Galaktický mozek byl stále v plenkách, pokud se ještě stále nenacházel ve stádiu zrodu. V současnosti již byli jeho členové roztroušeni od jednoho konce spirály ke druhému, od glorioly nejbližšího shluku hvězd až po Magellanova oblaka. Semena těch nejčerstvějších byla odváta dokonce ještě dál; někteří dorazili až k břehům Andromedy.

Každý představoval místní komplex organismů, strojů a jejich vzájemných vztahů. („Organismus" se zdá být nejlepším výrazem pro cosi, co na sobě samo provádí údržbu, reprodukuje se podle potřeby a disponuje vědomím v rozsahu od elementárního až po transcendentní, ačkoliv sloučeniny uhlíku jsou jen velmi malou součástí jeho materiálových komponentů a většina jeho životních procesů se odehrává přímo na kvantové úrovni.) Jejich počet se pohyboval v řádu mnoha milionů a číslo prudce rostlo i v rámci Mléčné dráhy, jak zakladatelé nových generací přijížděli do svých nových domovů.

Tímto způsobem si galaktický mozek zajišťoval věčný růst, který z kosmického pohledu teprve sotva začal. Jediná myšlenka měla zatím čas na několik tisíc cest napříč jeho neustále expandující šířkou. Mozek do sebe neabsorbuje své členy; vždy zůstanou hlavními jedinci, kteří se vyvíjí po svých individuálních liniích. Neříkejme jim tedy buňky, ale uzly.

Ve skutečnosti byly velmi výrazné. Každý z nich disponoval více jedinečnostmi, než kdy bylo u protoplazmatického stvoření možné. Chaos a kvantová fluktuace zajišťovaly, že se nikdo přesně nepodobal jakémukoliv předchůdci. Osobnost pomáhalo utvářet také prostředí -povrchové podmínky (planety, měsíce, asteroidu, komety?) nebo volná oběžná dráha, slunce či více sluncí (jaké typy, jak stará?), mlhovina, mezihvězdný prostor a jeho přízračné vlny... Koneckonců ani uzel nebyl samostatnou myslí.

Představoval jich tolik, kolika si přál být, svobodně je v sobě probouzel a svobodně odkládal, kombinoval a znovu odděloval s použitím jakýchkoliv těles a senzorů, které si přál, pokud si to přál. Takový uzel nesmrtelně prožíval, tvořil, meditoval a hledal uspokojení, které hledání samo o sobě přináší.

A tak zatímco se každý uzel zaobíral myriádou záležitostí, jeden by se mohl specializovat na vytváření nových oborů matematiky, další by komponoval nádherná díla, která nemohou být ve skutečnosti přirovnávána k hudbě, jiný by pozoroval osud organického života na nějakém světě, život, který možná pro tento účel sám stvořil, a ten ještě další - pro ten už jsou lidská slova bezmocná.

Tyto uzly spolu ovšem neustále komunikovaly, třebaže na vzdálenost světelných let. Jednalo se o komunikaci na nezměrné šíři pásma všech možných médií. Takový byl galaktický mozek. Tato jednota, tato osobitost, která pomalu začínala splývat, mohla strávit milion let zvažováním jediné myšlenky; ta myšlenka by však byla stejně obsažná jako myslitel, v jehož očích byl eon dnem a den eonem. Již nyní, ve chvíli svého zrodu, galaktický mozek ovlivňoval běh vesmíru. Přišel čas, kdy si uzel dokonale připomněl Zemi. Tato vzpomínka byla předána ostatním jako součást neustálého toku informací, myšlenek, pocitů, tužeb a kdo ví čeho ještě. Některé ostatní uzly usoudily, že námět stojí za další průzkum a postoupily jej do vlastních informačních proudů. Tímto způsobem zpráva prolétala světelnými roky a stoletími, cirkulovala, vyvíjela se a nakonec mozek došel k rozhodnutí vyhledat uzel nejvhodnější k zahájení akce.

Událost je vyprávěna prostřednictvím slov, jakkoliv nevhodné k tomuto účelu mohou být. Naprosto selhávají, když dojdou k tomu, co následovalo. Jak je možné podat dialog mysli se sebou samotnou, když její uvažování znamenalo jen sérii kvantových kmitů prostupujících složitými konfiguracemi, jako jsou vlnové funkce, když výpočetní kapacity a databáze jsou tak velké, že pro ně jakékoliv míry ztratily význam, kdy mysl vyzdvihla určité své aspekty, aby mohly jednat interaktivně jako lidé, a zase je pojal a zpět do své jednoty, a kdy bylo vše sdělováno v mikrosekundách planetárního času?

Popsat něco takového je zhola nemožné, snad jen velmi povrchně a nepřesně. Když si starověcí lidé některé jevy nedokázali vysvětlit, používali pro ně mýty. A tak Slunce představovalo ohnivý kočár, který denně přejížděl po obloze, rok byl bohem, který umíral a znovu se rodil, smrt trestem za hříchy předků. Vytvořme si tedy v souvislosti s misí na Zemi podobný mýtus.

Poté se zamysleme nad základním aspektem primárního vědomí uzle, jako kdyby to byla jediná mocná bytost, a nazvěme ji Alfa. Představme si menší zhmotnění Alfy, které sama vytvořila a měla v plánu je uvést v samostatnou existenci jako svoji druhou identitu. Z důvodů, které budou časem velmi zřejmé, si představme, že je to bytost mužského pohlaví a pojmenujme ji Poutník.

Všechno jsou jen mýty a metafory, počínaje absurditou toto pojmenování. Takovéto bytosti žádná jména neměly. Měly pouze vlastní identitu, stoprocentně rozlišitelnou pro další jedince vlastního druhu. Bytosti spolu nemluvily ani se nepouštěly do žádných diskusí a vysvětlování. Ale zkusme si to představit.

Představme si také jejich okolí, ovšem ne tak, jak ho vnímají jejich nesčetné senzory nebo jak ho pojímá jejich vědomí a emoce, ale jako když lidské smysly a orgány předávají informace lidskému mozku. Tato představa ovšem neposkytuje příliš věrný obraz. Mnoho základních aspektů nelze vůbec zaregistrovat. Přesto člověk může z astronomické vzdálenosti pozorovat třeba bílého trpaslíka M2 asi padesát parseků od Slunce a ujistit se, že má planety. Může odhalit známky ohromných, tajuplných energií a být jimi udiven.

Slunce samo o sobě nemělo takový význam. V galaxii se nacházely miliardy podobných. Již před dávnou dobou se na něm umělá inteligence - v počáteční fázi evoluce to bylo nejlepší označení - usadila, protože na jedné z planet se nacházely podivuhodné životní formy, které si zasluhovaly bližší průzkum. Tento výzkum trval celé megaroky. Stále se zdokonalující inteligence mezitím nacházela další a další zájmy a krom toho pracovala na své vlastní evoluci. To, že slunce zůstane nezměrně dlouhé časové údobí studené, byla jiná věc. Uzel se nehodlal potýkat s velkými klimatickými změnami, pokud to nebude absolutně nevyhnutelné.

Od té doby se změnila vzájemná postavení hvězd. Toto osídlení se nacházelo nejblíže Slunci. Jiná slunce, jež se nacházela ještě blíž, nebyla tak zajímavá, takže je inteligence pouze navštívila. Občas v sousedství proletěl prostorový, řiditelný uzel, ale v této éře se tam nikdo nesnažil setrvat.

Ve spojitosti s naším mýtem nás zajímá fakt, že na ostatních živých světech se nikdy neobjevily myslící bytosti. Statisticky vzato, život v kosmu je neobvyklý, moudrost téměř mizivě výjimečná a tudíž o to vzácnější.

Náš imaginární člověk by slunce viděl jako podzimně žluté, slabě a poklidně hořící. Kromě jeho planet a menších přirozených společníků kolem něj obíhaly různé gigantické struktury. Z dáli vypadaly jako babí léto nebo jako složité pavučiny třpytící se ve světle dalekých hvězd; povětšinou to byla silová pole. Sbírala a koncentrovala energie, které Alfa potřebovala, zkoumala v hlubinách prostoru a atomu, přijímala a dál předávala tok myšlenek, který se stával galaktickým mozkem; jejich ostatní činnosti sahají za hranice celého mýtu. V rámci jejich komplexnosti, ačkoliv ne na nějakém určitém místě, žila Alfa, jejich vrchol. Stejně jako momentálně Poutník.

Představte si impozantní hlas: „Vítej v existenci. Máš vznešené a možná i nebezpečné poslání. Souhlasíš?"

Jestli Poutník jen na okamžik zaváhal, nebylo to strachem z případného utrpení jeho „osoby", ale strachem, že by je mohl naopak způsobit.

„Vysvětli mi to. Pomoz mi to pochopit."

Slunce staré Země, které bez ustání hřeje od okamžiku, kdy se poprvé zformovalo, bude stabilní po miliardy let, než vyčerpá své vodíkové palivo ve svém jádru a na-bobtná v rudého obra. Ale -

Rychlý výpočet. „Ano. Chápu." Nad prahovou úrovní příkonu slunečního záření ustaly geochemické a biochemické cykly, které udržují teplotu Země. Stoupající teplo začalo uvolňovat do atmosféry stále větší množství vodních par a to je velmi účinný skleníkový plyn. Příkrov těžších mraků zvyšující albedo může pouze oddálit den katastrofy. Stoupající molekuly vody byly silným slunečním zářením rozděleny na vodík, který unikl do prostoru, a kyslík, který se navázal na povrchové materiály. Zuřící ohně uvolnily monstrózní množství tun kysličníku uhličitého, stejně jako kameny vystavené erozi ve vyprahlých zemích. To je druhý významný skleníkový plyn. Zákonitě musí přijít doba, kdy se vypaří poslední oceány a Země se bude podobat Venuši; ale dlouho předtím bude život na Zemi něčím víc než pouhou vzpomínkou v kvantovém vědomí. „Kdy dojde k totálnímu vyhynutí?"

„V řádu statisíců let."

Jedna nepatrná stránka Poutníka, kterou tvořila osobnost Christiana Brannocka, pocítila bolest. Christian velmi vášnivě miloval svůj živý svět. Nic na tom neměnila ani bezvýznamnost tohoto světa v jeho pozdější existenci. Kopie jeho načtené mysli se integrovaly do vědomí celé galaxie. Stejně jako mysli milionů jeho souputníků. Obyčejně se to dělo tak nepozorovaně jako s jednotlivými geny v jejich těle, když ještě sami žili. Přesto tyto součásti tvořily základní elementy celku. Při důkladném prohledávání své databáze nalezla Alfa záznam o Christianu Brannockovi a rozhodla se jej zakomponovat - jako velmi podružnou část, jedinou větvičku mohutného stromu - do podstaty Poutníka.

Toto rozhodnutí bylo — řekněme intuitivní.

„Jde to vyjádřit přesněji? " žádal Poutník-Brannock.

„Ne," odpověděla Alfa. „Zahrnuje to příliš mnoho proměnlivých a nevypočitatelných hodnot. Gaia," mýtické jméno pro uzel ve sluneční soustavě, „reagovala na dotazy vyhýbavě, pokud vůbec."

„To nám... opravdu... trvalo tak dlouho, než jsme si na Zemi vzpomněli? "

„Měli jsme mnoho jiné práce a bádání, nemám pravdu? Gaia si od nás mohla v kterémkoliv momentě vyžádat zvláštní posudek. Nikdy tak neučinila. Z toho důvodu se nám nejevilo, že by celá záležitost byla nějak zvlášť významná. Lidská Země je uchovaná v paměti. Země po zániku lidstva není nic jiného nežli planeta blížící se své postbiologické fázi? Pravda, vzácnost spontánně se vyvíjejících biomů činí celý případ zajímavým. Nicméně Gaia pro nás ostatní pravděpodobně sbírá a shromažďuje údaje, abychom je mohli prozkoumat, až si to budeme přát. Sluneční soustava má zřídkakdy nějaké návštěvníky. Ten poslední přišel před dvěma milióny let. Od té doby je Gaia v našem společenství čím dál tím méně aktivní; komunikace s ní je v současnosti velmi sporadická a povrchní. Takové stavy ovšem nejsou ničím neznámým. Uzel chce například nerušené pokračovat ve svém filosofickém konceptu, aby se připravil na obecné rozjímání. Zkrátka, Země ničím neupoutala naši pozornost."

„Pravda, určitě bych si to pamatoval," špitl Christian Brannock.

„Co nás na ni vlastně přivedlo?" otázal se Poutník.

„Myšlenka, že by Země mohla stát za záchranu. Možná se na ní nachází víc, než o čem Gaia ví" - odmlka -„nebo mluví. A i kdyby ne, má přinejmenším jistou sentimentální hodnotu."

„Ano, rozumím," odvětil Christian Brannock.

„A co víc, potenciálně můžeme v důsledku takové akce hodně získat, nastolit jakýsi precedens. Jestliže má vědomí přežít smrtelnost hvězd, musí přetvořit celý vesmír.

Tato práce trvající miliardy možná triliony let začne malým experimentálním podnikem. Může to být tedy nyní" - co znamená „nyní" pro nesmrtelnou, geologicky starou bytost - „třeba na Zemi?"

„Proč malým?" namítl Poutník. Christian Brannock býval inženýrem.

„V závislosti na časovém omezení budou k dispozici pouze zdroje několika hvězd," vysvětlila Alfa. „Nicméně, pokud začneme včas, otevře se nám celá škála možností. Otázkou zůstává, která z nich bude nejlepší - a hlavně, jestli bude záhodno zakročit. Jsi ochoten podstoupit dlouhou cestu, abys nalezl odpověď?"

„Ano," odvětil Poutník, a „Ano, samozřejmě že ano," zvolal nadšeně Christian Brannock.

2

Hvězdná loď se vypravila ke Slunci. Laser napájený sluneční energií a řízený sítí meziplanetárních rozměrů ji poháněl rychlostí blížící se té světla. V případě potřeby mohla loď na konci cesty zpomalit, svobodně cestovat po planetě a zase se vrátit, aniž by potřebovala nějakou asistenci, ačkoliv mnohem pomaleji. Kryomagnetiku lodi podporoval veliký balón antihmoty a její celková hmotnost byla nízká. Materiální zatížení tvořila pouze matrice; záloha Poutníkova programu a databáze svou obsažností odpovídající úkolu; všemožné senzory a detektory; několik těl s různými schopnostmi, do kterých Poutník mohl uložit svoji podstatu; rozličné přístroje a pohonné systémy; množství nástrojů a jedna dávno zapomenutá věc, kterou Poutník na přání Christiana Brannocka nechal molekulárně vytvořit. Dost možná na ni nebude mít čas ani prsty.

Kytara.

Kapitola druhá

1

Muž se jmenoval Kalava a byl to námořní kapitán ze Sirsu. Pocházel z klanu Samayoki. V mládí se vyznamenal v bojích u Rozpadlé hory, kde se armády Ulonaiců setkaly s barbarskými nájezdníky, kteří se na severu vyrojili z pouště, a s děsivými ztrátami je zahnali na ústup. Poté se stal námořníkem. Když se Ulonaiská liga rozpadla a zemí zmítaly střety armád Sirsu a Irrulenu, Kalava potápěl nepřátelské lodě, vypaloval nepřátelské vesnice a zásoboval tržiště poklady i zajatci.

Po nastolení křehkého Tuopaiského míru se pustil do obchodu. Kromě neustálého proplouvání nahoru a dolů po řece Lonně a kolem zálivu u Sirsu se také často plavil podél severního pobřeží, kde provozoval výměnný obchod, později přeplul i Větrné moře do kolonií na Posledních ostrovech. Se svými muži a třemi loděmi se nakonec vypravil podél východního pobřeží do dálek dosud neprobádaných. Žili z toho, co jim dalo moře a co lovci přinesli z výprav na pobřeží, kde se museli potýkat s divokými kmeny, které tam potkávali. Po několika měsících dorazil se svou družinou do míst, kde pevnina utíkala k jihu. Notný kus cesty za ohybem našli přístav patřící bájným lidem z Třpytivých polí. Rok zde setrvali a vrátili se domů se zbožím, které z nich učinilo boháče.

Kalava si od svého klanu pronajal statek s dobrou půdou. Bylo to v Lonnské deltě, asi den cesty od Sirsu. Chtěl se usadit a žít spořádaný a pohodlný život. Ale bohové a koneckonců i jeho povaha za něj rozhodli jinak. Brzy se dostal do sporů se všemi svými sousedy, až jednoho dne jej hrubě urazil manžel jeho sestry a on muže zabil. Po tomto incidentu Kalavu opustila žena. Sněm klanu, který jejich rozepři vyřizoval, jí přiřkl třetinu rodinného jmění ve zlatě a movitém majetku. Obě dcery se i se svými manžely postavily na její stranu.

Nejstarší ze tří Kalavových synů se utopil při bouři na moři; další umřel na černání krve a ten třetí, jenž se plavil jako učeň na

obchodní lodi na jih do Zhiru, padl při potyčce se zloději na jedné prašné, časem ohlodané kolonádě opuštěného města. Ani jeden z nich nepočal žádné děti, jedině snad s otrokyněmi, a sám Kalava žádné další neplánoval; žádná svobodná žena totiž nepřijala jeho nabídku k sňatku. Všechno, co za svůj těžký život nashromáždil, tedy paradoxně připadne příbuzenstvu, které jej nenávidí. Stranila se ho i většina lidí v Sirsu.

Dlouho jen tak bezcílně bloumal, až se mu v hlavě zrodil plán. Jakmile mu svitlo, zahájil přípravy; ovšem mnohem nenápadněji, než by se dalo čekat. Jakmile byly přípravy v plném proudu, vypravil se k nebepravkyni Ilyandi.

Bydlela na Posvátné hůrce. Vilkuové se tam každý rok scházeli k rituálům a poradám. Když se však ostatní rozešli do svých domovů, aby pokračovali ve svém povolání vykládačů snů, učenců, léčitelů, prostředníků, nádob staré moudrosti a tradic, učitelů mladých, Ilyandi zůstala. Zde na místě posvátném pro všechny Ulonaie mohla nejlépe zkoumat nebesa a pátrat po významu svých zjištění.

Kalavův kočár kodrcal po Cestě duchů. Když se blížil vrcholu, ovocné stromy, které lemovaly cestu, dostatečně prořídly, takže získal jasný výhled. Kamenité svahy byly porostlé tu zelenými keři, tam střapatým vlasolístkem, jinde zas šarlatovým ohnivým květem. Žahavec propůjčoval horkému větru vanoucímu od zálivu štiplavou vůni. Pod stříbřitě šedou oblohou na západě, pod kterou ubíhaly cáry tmavších mraků, se leskla voda jako nějaká kovová plocha. Na obzoru se schylovalo k bouři a potemnělou oblohu občas proťal záblesk.

Všude kolem se rozprostírala pole se žlutavými zrajícími klasy či papírovníky, zelené pastviny pro stáda, sytě fialové sady a háje vysokých stromů na stavbu lodí. Farmy a jejich přilehlé budovy ležely nepravidelně rozmístěny po krajině. Poslední dobou bylo sucho, prach se zvedal z cest a uháněl po nich jako závoj za vozy a karavanami nosičů. Daleko od svých pramenů v divočině vznešeně tekla Lonna, jež svá ramena široko rozevírala na sever a na jih.

Obranné zdi, které si Sirsu zbudovalo na pravém břehu hlavního toku, připadaly Kalavovi z té dálky titěrně, ale protože město dobře znal, rozpoznával slavné stavby, Velkou fontánu na královském tržišti, frýzové sloupoví Chrámu ohně, triumfální sloup na Vítězném náměstí, a dokonce věděl, kde se nacházejí dílny řemeslníků, bazary kupců, krčmy, v nichž mořeplavci dostanou žejdlík a povětrnou děvu. Barvy cihel, pískovce, žuly a mramoru se nenásilně mísily. Lodě a čluny pluly po řece nebo kotvily v docích pod hradbami. Na protějším břehu se rozkládaly honosné vily a zahrady čtvrti Helki se střechami jako klenoty.

Něco docela jiného než domek, ke kterému se blížil.

Dva řeholníci v modrých róbách mu zkřížili cestu svými holemi a zvolali: „Ve jménu Mystéria, stůj, vzdej hold a uveď se!"

Mladíci mluvili vysokými hlásky a nijak je neudivoval pohled, který obyčejně zastrašoval i zdatné bojovníky. Kalava byl velký muž, měl široká ramena a mohutné svaly. Slunce mu obarvilo kůži do odstínu uhlí a vlasy, které mu v copech spadaly do půli zad, vyšisovalo téměř doběla. Pod převisem havraního obočí vyhlížely stejně černé oči, tvář měl ošlehanou, drsnou a zjizvenou. Knír obarvený načerveno mu splýval po stranách přes čelisti. Protože přicházel v míru, měl na sobě pouze kytlici sahající ke kolenům, s každou šupinou nablýskanou a ozdobenou zelenou kůží z kivi, a vysoké dřevěné střevíce; paži měl ovinutou zlatem a u boku meč. V držadle kočáru měl navíc postavené kopí s vlajícím praporkem, oštěp pověšený na brlení a sekeru připravenou k vrhu. Povoz táhli čtyři stejní otroci. Z jejich rasy byla po generace vyšlechtěna tažná stvoření - velcí, dlouhonozí, čilí a navíc spolehliví, pokud byli samci vykleštěni. Na malých, holých lebkách Kalavových mužů se leskl pot a stékal jim po holých tělech. Všichni ale poklidně oddechovali a zápach potu byl v podstatě příjemný.

Jejich majitel zvolal: „Stát!" Na moment vše strnulo a bylo slyšet jen vítr. Kalava si sáhl na čelo pod čelenkou a přednesl svoji zpověď: „To, co člověk ví, neznamená mnoho, to čemu rozumí, ještě méně, dovolte mu tedy, aby se sklonil před moudrostí." On

sám věřil spíše na obětování krve a ještě více ve vlastní sílu, ale k Vilkuům vždy zachovával patřičnou úctu.

„Žádám o radu nebepravkyně Ilyandy," řekl. Nebylo to ani zapotřebí, pokud nebyl přítomen žádný zasvěcenec jejího řádu.

„O tu smí požádat každý, kdo nepřichází se zlým úmyslem," odvětil starší hoch stejně obřadně.

„Ruvio je mi svědkem, že tomuto ohledu vyhovuji."

Ruvio byl oblíbený bůh většiny mořeplavců.

„Vstupte tedy a my o vaší žádosti zpravíme svou paní."

Mladší chlapec vedl Kalavu přes vnější dvůr. Kola hlasitě rachotila po dlažbě. Před domem pro hosty zařídil ustájení, nakrmení a napojení otroků, než nově příchozího uvedl do místnosti, kde v sezóně nocovaly až čtyři desítky mužů. V jiné části domu se nacházely lázně a refektář, kde mohl dostat jídlo - sušené maso, ovoce či chlebové placky - a bobulové víno. Kalava také nalezl knihu. Po občerstvení se usadil na lavici, aby si s ní ukrátil čas.

Byl zklamaný. Nikdy neměl mnoho příležitostí ani motivaci ke čtení, takže jeho znalosti byly omezené a kopista tohoto svazku použil dnes již zastaralý font. A co hůře, byla to vlastně kronika zhirských císařů. To pro něj nebylo pouze bolestivé - ach, Eneio, jeho syn, jeho poslední syn! - ale i nezajímavé. Pravda, Vilkuové kázali, že civilizace přišla do Ulonaie ze Zhiru. Co na tom? Kolik století uteklo od doby, kdy poušť pohltila tuto říši? Dnešní potomci jejích obyvatel byli jen hladovějící nomádi a zákeřní bandité?

No, Kalavo, ano, toto by mohlo být varování, jakási připomínka toho, že poušť neustále putuje na sever. Ostatně není to, co sám viděl, dostačující? Projížděl městy nedaleko na jihu, která v dobách jeho dědečka kvetla. Nyní zela prázdnotou a byla pohřbena pod nánosy prachu, okna bez skel jako lebky s prázdnými očními důlky.

Zatnul zuby. On však nehodlá odevzdaně přihlížet zkáze.

Den se chýlil ke konci, když mu Ilyandin pobočník přišel oznámit, že bude přijat. Jak tak kráčel po boku svého průvodce, uviděl na noční východní obloze rudou záři. Bouře na západě již ustala a zbyla po ní částečně vyčištěná obloha. Slunce bylo dobře

vidět, ačkoliv jej mlha proměnila v oranžovou pyramidu. Od obzoru vrhalo ohnivý most přes záliv a vysílalo mohutné paprsky světla vysoko do chuchvalců mraků, které žhnuly jako hořící síra.

Zpěvavý létavec se nad nimi mihl jako stín. Šum jeho křídel se tiše snášel zvolna chladnoucím vzduchem. Jinak nad hůrkou panovalo posvátné ticho.

Tři patra vysoká svatyně, knihovny, laboratoře a ubytovny Vilkuů obklopovaly vnitřní dvůr s podloubími. Většinu dvora zaplňovaly záhony květin a léčivých bylin. Na jedné arkádě plápolala lucerna, zatímco všechna ostatní okna byla potemnělá. Ilyandi na otevřeném prostranství očekávala svého návštěvníka.

Nepostřehnutelným gestem propustila svého služebníka. Pobočník se uklonil a zmizel. Kalava zasalutoval a připadal si najednou celý nesvůj, ale rozhodnutí v jeho nitru zůstávalo pevné. „Zdravím vás, moudrá a vznešená paní."

„Buď vítán, statečný kapitáne," odvětila nebepravkyně. „Posadíme se?" Nedostalo se mu sice pozvání na víno, ale znamenalo to, že jej alespoň vyslechne.

Usadili se a jeden druhého si prohlíželi v kvapem houstnoucím šeru. Ilyandi byla štíhlá asi čtyřicetiletá žena s jemnými a pravidelnými rysy, velkýma, jiskrně hnědýma očima a s bledou pletí - jako měď, pomyslel si. Vlnité vlasy ostříhané nakrátko na znamení celibátu tvořily bronzový účes, jenž ladil s čistě bílou řízou. Zelená snítka myrty připnutá na levém rameni špendlíkem s emblémem protínajícího se kruhu a trojúhelníku znamenala, že patří k Vílkuům.

„Jak mohu pomoci tvému smělému plánu? " tázala se.

Překvapeně na ni upřel zraky. „Co! Co vy víte o mých plánech?" Rychle však dodal: „Má paní toho zřejmě ví hodně."

Usmála se. „O tobě se vypráví již několik desetiletí.

A... k nám sem nahoru se donese všechno. Soukromě vyhledáváš své bývalé vojáky, nebo jim vzkazuješ, aby tě sami navštívili. Nařizuješ opravy lodí, které stále ještě vlastníš. Scházíš se s hokynáři; nepochybně proto, aby ses jich vyptal na ceny potravin. Málokdo si toho všiml, jestli vůbec někdo. Takovou

diskrétnost jsi nemíval ve zvyku. Kam máš namířeno, Kalavo, a nač ty tajnosti?"

Žalostně se usmál. „Má paní není pouze moudrá a sečtělá, aleje též mazaná. Takže bude nejlepší, když půjdeme přímo k věci. Mám v plánu cestu, kterou by většina lidí považovala za šílenství. Někteří by se mi v ní dokonce mohli pokusit zabránit s tím, že by rozhněvala bohy těch končin - vzhledem k tomu, že se odtud ještě nikdo nevrátil a s přihlédnutím ke starým báchorkám monstrózních věcí spatřených z dálky. Já osobně jim nevěřím, jinak bych se tam ani nevypravoval."

„Dokáži si představit, že bys beztak odplul," poznamenala polohlasem Ilyandi. Poté hlasitěji dodala: „Ale souhlasím, že jejich strach je velmi pravděpodobně falešný. Stejně tak nikdo před tebou nedoplul ke Třpytivým polím. Tehdy jsi před cestou o žádná kouzla ani požehnání nežádal. Proč jsi mě tedy vyhledal tentokrát?"

„To je něco jiného. Nehodlám se držet jen u pobřeží. Budu potřebovat sehnat a vycvičit nového huukina a to je nákladná záležitost jak z pohledu peněz tak času." Kalava téměř beznadějně rozpřáhl své mohutné paže. „Vězte, neplánoval jsem, že ještě někdy odrazím od břehů. Možná je to šílenství, stařec se starou posádkou na staré lodi. Doufal jsem, že byste mi mohla poradit, má paní."

„Těžko se můžeš cítit být zralý pro pohřební hranici, když hodláš přeplout Větrné moře," odvětila.

Tentokrát ho to již tolik nezaskočilo. „Smím se zeptat, jak to má paní ví?"

Ilyandi jen mávla rukou. Její dlouhé prsty prolétly v chabém světle lucerny šerem jako noční dravec. „Již jsi byl na východě a nemusel jsi svoji cestu vůbec tajit. Obchodní cesty na jihu vedou od nepaměti až do Zhiru. Nenabízí však víc než kořist z hrobek a mrtvých měst přinesenou v rozvrzaných nosítkách. Lidé říkají, že tam není nic jiného než liduprázdná pustina. Člověk může dojít nanejvýš do Hořících zemí a tam bídně zhynout. Víme, že na západě je několik ostrovů a prázdný oceán. A pokud něco leží na vzdálené straně, mohl bys zemřít hlady a žízní, než tam dorazíš. Ale na severu - ano, je tam divoká voda, ale občas muži narazí na

plovoucí dřevo z neznámých stromů nebo spatří hmyz neznámého druhu přinesený bouří a máme všechny ty legendy o Dalekém severu a zprávy o horách pozorovaných z lodí odnesených mimo původní kurz..." Její hlas utichl.

„Některé z těch báchorek mi znějí pravdivě," řekl Kalava. „Mnohem pravdivěji než ty tajemné zvěsti. Mimoto, divocí huukinové se množí na pobřeží, kde je spousta ryb. V sezóně jsem jich ovšem neviděl zdaleka tolik jako na otevřeném moři. Musí existovat ještě druhé pobřeží. Kde jinde než na Dalekém severu? "

Ilyandi přitakala. „Jsi chytrý, kapitáne. V jaké další objevy doufáš?"

Znovu se usmál. „To vám povím, až se vrátím, má paní."

Přiostřila tón. „Nejsou tam žádná města plná pokladů, která bys mohl plundrovat."

Povolil. „Ani s nimi obchodovat. Nesetkali bychom se snad již s jejich uměním či přinejmenším s jeho troskami? Nicméně... dále na sever je menší horko a více dešťů, nemám pravdu? Ta země by mohla mít mírné klima, lesy plné dřeva, úrodnou půdu, kterou bychom mohli obdělat, a nikoho, proti komu bychom museli bojovat." Tato slova na ni zapůsobila. „Žádná plíživá poušť. Země, kde bychom mohli začít znovu, má paní."

Upřeně na něj pohlédla. „Vrátil by ses domů, nabral lidi, založil kolonii a stal se jejím králem?"

„Jejím prvním mužem, ano, ale předpokládám, že ti lidé, kteří by šli, by chtěli republiku. Ale hlavně -" Ztišil hlas. Hleděl někam za ni. „Svobodu, čest. Ženu a nové syny."

Chvíli mlčeli. Noc rozprostřela svůj závoj. Nebyla však taková tma jako obvykle, protože na západě se až k zenitu přes oblohu táhly trhliny. Chladivý vítr ševelil ve větvích, jako kdyby to znamenalo souhlas s Kalavovým plánem.

„Už jsi rozhodnutý," řekla nakonec rozvážně. „Proč jsi tedy šel za mnou?"

„Pro jakoukoli radu, kterou mi budete ochotna poskytnout, má paní. Ve vašich moudrých knihách se mohou skrývat nějaká fakta o zemi, do které chci plout."

Zavrtěla hlavou. „O tom pochybuji. Snad nějaká navigace - ano, ta představuje skutečnou bariéru, nemám pravdu?"

„Jako vždy," vzdychl.

„Jakými prostředky k nalezení cesty disponuješ?"

„Přece je musíte znát."

„Znám jen to, co je známo všeobecně. Dobří řemeslníci drží své techniky v tajnosti a kapitáni lodí v tomto ohledu nebudou jiní. Když mi povíš, jakým způsobem budeš provádět navigaci, mé rty zůstanou zamčeny a možná bych ti mohla něčím přispět."

Zmocnila se jej nedočkavost. „Vsadil bych se, že ano, má paní! My vídáme měsíc či hvězdy jen zřídka a nepravidelně. Po většinu dnů nám slunce neukazuje víc než jen světelnou skvrnu mezi mračny. Ale vy, nebepravci je pozorujete a poměřujete již celá staletí a shromáždili jste o nich velké moudro -" Kalava se odmlčel. „Je snad toto příliš posvátné na to, abychom je mohli sdílet?"

„Ne, ne," odvětila. „Vilkuové přece vedou kalendář pro všechny, nebo snad ne? Důvodem toho, že se námořníkům příliš často nedostává naší pomoci, je, že jim naše věda není takřka k ničemu, neboť ji neumí využívat. Hovoř. "

„Pravda, byli to Vilkuové, kdo vymyslel magnety... Nuže, vzhledem k tomu, že křižuji pobřeží těchto vod, spoléhám se hlavně na orientační body z pevniny, a když mi vody nejsou známy, tak na sondy. Olovnice je dobrá, zvláště když mi při ohledávání přinese nabodnutý vzorek, který mohu ochutnat. V Třpytivých polích jsem získal krystal - musíte o něm vědět, protože další takový jsem věnoval řádu, když jsem se vrátil - podívám se skrz něj na oblohu, a pokud není příliš podmračeno, vidím lépe než pouhým okem, kde se nachází slunce. Logové lanko a přesýpací hodiny mi skýtají určitou představu o rychlosti, magnet představu o směru, když se nám pevnina vzdálí z dohledu. Při plavbě na Daleký sever a zpět bych zřejmě používal hlavně ten. Ale pokud mi má paní doporučí cokoliv jiného -"

Předklonila se na lavici. V jejím hlase slyšel určité napětí.

„Myslím, že bych mohla, kapitáne. Prozkoumala jsem ten váš sluneční kámen. Je s ním možno určit zeměpisnou šířku a čas dne,

pokud člověk zná datum a nebeskou dráhu slunce v průběhu roku. Ale i pouhé záblesky měsíce a hvězd mohou být pro cestovatele, který je dobře zná, velmi cenné."

„Tím já nejsem," řekl zasmušile. „Může mi má paní něco napsat? Možná by se to tahle stará hlava mohla pokusit naučit.

Reagovala, jako kdyby ho neslyšela. Její zraky se zvedly k obloze. „Jak asi vypadají hvězdy na Dalekém severu," zamumlala. „Mohlo by nám to prozradit, jestli je svět skutečně kulatý. A zdali jsou tam červánky jasnější - v té pravé Magnetické zemi -?"

Jeho zraky následovaly její pohled. Zsinalé světlo hvězd mrkalo v místech, kde se mračna trhala. „Je od vás laskavé, má paní, že tu se mnou sedíte a povídáte si se mnou, zatímco byste mohla být ve svém pokoji a smysluplněji využívat svého času."

Jejich oči se setkaly. „Vaše úsilí je mnohem smysluplnější, kapitáne," odvětila prudce. „Když se ke mně poprvé donesly zvěsti o vaší expedici, začala jsem přemýšlet o celé věci a o tom, co by mohla znamenat. Pomohu vám všemi prostředky, jak jen to bude možné. Dokonce možná popluji s vámi."

2

Šedý oř opustil Sirsu za ranního odlivu, jakmile bylo dost světla, aby se dalo řídit. Přesto se v přístavu shromáždil zástup lidí. Většina z nich jen mlčky přihlížela. Mnozí dělali různé znaky proti zlým duchům. Hrstka převážně mladých lidí zpívala vzdorný chvalozpěv, ale vzduch jako by utlumil jeho melodii.

Kalava teprve nedávno zveřejnil cíl své cesty. Musel tak učinit, aby ospravedlnil přítomnost nebepravkyně, kterou nebylo možno utajit. Takto nezůstala úřadům jediná záminka, aby jeho podnik zamítly. Škarohlídy, kteří věřili, že otevřené Větrné moře je plné příšer a démonů a mohou zamořit domovské vody, to však příliš neuklidnilo.

Jeho muži tuto myšlenku zamítli a vysmáli se jí. Nebo to alespoň tvrdili. Dvě třetiny jich byli ostřílení mořští vlci, kteří se pod ním již několikrát plavili. A pokud šlo o ten zbytek, musel vzít

všechny, které se mu podařilo sehnat, zchudlé dělníky i bezprizorní lotry. Všichni však měli velikou úctu k Vilkuům.

Šedý oř byla široká loď s mělkým dnem, nízkou nástavbou na přídi a na zádi a s kabinou uprostřed lodi.

První stěžeň nesl dvě čtvercové plachty, hlavní stěžeň pak jednu čtvercovou a jednu podélnou; krátký čelen nesl kosatku. Na přídi byl nainstalován katapult. Za zapřahovacími trny na každé straně visely na lanech dva čluny. Trup lodi byl nabarven podle jejího jména a měl rudé lemování. Po boku lodi plul huukin, jeho hřbet jako štíhlý horský hřeben.

Kalava stál u kormidla, dokud loď neopustila ústí řeky a nevplula do zálivu. To už byl den. Horký vítr bičoval šedozelenou vodu a tvořil hřebenatky, které loď pročesávala. Trup lodi skřípěl, trámy vrzaly. Předal kormidlo jednomu z námořníků, přešel na palubu na přídi a zatroubil na trumpetu. Muži na to nechápavě zírali. Z kajuty v podpalubí se vyšplhala Ylyandi a stanula po jeho boku. Její bílá říza se třepotala ve větru jako křídla, která se záhy vznesou k obloze. Pozvedla ruce nad hlavu a pronesla zaklínadlo na cestu:

„Hoři, do vln se noří, sluneční kotouč se točí.

Tam v nedohlednu se shlukují mračna.

Starý a studený měsíc sotva poví, kde dlí spolu s dalekými hvězdami.

Žádné lidské znamení nečeká na nebi, aby je vedlo.

Avšak magnet silně touží po Magnetické zemi. "

Ačkoliv palubní dělníci neměli ani tušení, co tím žena míní, dodalo jim to odvahy.

Pevnina za nimi mizela a měnila se v tenkou modrou čáru, která nakonec zmizela v mlze a ve vlnách. Kalava zamířil přes záliv rovnou na severozápad. Hodlal plout i v noci a z toho důvodu potřeboval mít na moři hodně volného prostoru. Hodlal také uplatňovat Ylyandiny náměty k navigaci. Loď brzy přestávala potkávat další plachty a na posádku dolehlo osamění.

Přesto muži vytrvale pracovali. Když se navečer rozestoupily mraky a oni spatřili srpek měsíce, někteří to považovali za dobré

znamení a začali jásat. Jejich kolegové byli naopak vyděšeni; je možné, aby se měsíc objevoval za dne? Kalava se je snažil nabádat, aby se tím nezaobírali.

Za soumraku vítr zesílil. Ráno již zvedal hladinu moře, kterou loď protínala. Navíc to byl vítr západní, takže je hnal k pevnině, jakkoliv se tomu snažili vzdorovat. Když kapitán mezi plachtovím spatřil Mys Vairka, uvědomil si, že jej bez pomoci neobjede.

Byl to sice drsný muž, ale ovládal umění, které odpovídalo postavení svobodného muže klanu Samayoků. Ačkoliv nebyl žádný poeta, dokázal složit přijatelné verše, pokud si to situace žádala. Stál na přídi, křičel do větru, který ta slova vrhal zpět k jeho mužům:

„Na sever plujeme útesů se varujeme, Odneste nás vlny, plachty nestačí. Nebo se loď rozpoltí, Rozbije a potopí -Zachraň nás hlupáky! Zařiď, nechť vše, co poblíž pluje, zamíří na sever. "

Když tímto nabídl bohům oběť, přiložil roh k ústům a hlasitě zadul, aby přivolal svého huukina.

Obří zvíře to uslyšelo a připlulo blíž. Kalava se jako první jal stahovat postroj. S lanem kolem pasu přeskočil zábradlí a dopadl na široký hřbet. Zůstal stát na nohou, ačkoliv dva muži, kteří jej následovali, spadli do vln a museli být vytaženi nahoru. Společně jeli na hřbetě huukina a navigovali jej mezi ramena, aby mohli připevnit postroj.

„Čekal jsem příliš dlouho," připustil Kalava. „Včera by to bývalo bylo mnohem snazší. Alespoň se budete mít čím vychloubat, až budete zase sedět doma ve svých oblíbených krčmách, ne?" Ostatní námořníci je vytáhli zpět na palubu. Mezitím byly srolovány plachty. Kalava převzal první hlídku u otěží. Huukin táhl mocně, ocas a ploutev dělaly pěnu, kterou vítr odnášel pryč, dál na otevřené, neznámé moře.

Kapitola třetí

Poutník se probudil.

Uběhly dekády jeho přepravního vypnutí. Bytost, jako byla například Alfa, by je strávila při plném vědomí a její mysl by pravděpodobně pracovala na nějakém intelektuálním či uměleckém díle - pro ni žádný zásadní rozdíl - nebo by toto období klidu využila k zábavo -rozjímání či k aktivitám tak abstraktním, že je ani nelze vyjádřit slovy. Přestože měl Poutník obrovské schopnosti, na něco takového nestačil. Hardware a software (opět používáme jen přirovnání) jeho tělesné podoby byly ve své podstatě zkonstruovány k interakci s hmotným vesmírem. V podstatě tedy neměl co na práci.

Nemohl se účastnit ani rozpravy. Robotické systémy lodi byly citlivé a výkonné, ale chybělo jim opravdové vědomí; bylo pro ně zbytečné a rozptýlení či nuda by mohly znamenat určité riziko. Stejně tak nemohl konverzovat s bytostmi jinde; putování signálů tam a zpět by trvalo příliš dlouho. Nějaký čas, celé minuty externího času, strávil opětovným prožíváním života elementu Christiana Brannocka, studoval jeho osobnost, přivykal jeho způsobům. Poté... šel spát.

Loď jej samočinně aktivovala, když přeťala to, co zbývalo z mračna označovaného jako Oort. Okamžitě nabyl vědomí a postupně se začal napojovat na jeden přístroj za druhým a skenovat sluneční soustavu. Ačkoliv jeho databáze shromažďovala všechny Gaiou poskytnuté zprávy, považoval za moudré provést vlastní pozorování. Nadšení, ten hořkosladký pocit z návratu domů, který probleskoval jeho chladnou logikou, patřil Christianu Brannockovi. Představte si dávno zapomenuté pocity, které se vás zmocňují, když si vybavíte scény z vlastního útlého dětství.

Duch ve stroji samozřejmě věděl, že od chvíle, kdy Brannock naposledy zavřel oči smrtelníka, došlo k enormním změnám. Prstence Saturnu byly porušené a tenké. Jupiter jich naopak při kolapsu nějaké družice pěknou řádku získal, ale jeho Rudá skvrna zmizela již před dávnou dobou. Mars byl bez měsíce, jeho osa strmě

nakloněna. .. Vyšší rozlišení by odhalilo mizivé stopy po lidském osídlení, od továren na antihmotu na oběžné dráze Merkuru až po kometové kombajny pod Plutém. Všechno nepotřebné bylo rozebráno a ponecháno svému osudu. Vítr, voda, chemikálie, stavební materiál, kosmické kameny, tříštivé záření, jaderný rozpad, kvantové posuny trpělivě rekultivovaly pozůstatky v chaos. Některé fosílie přetrvaly stejně jako erodované fragmenty nad Zemí nebo ve vesmíru, jinak vše existovalo pouze v paměti Gaiy.

To nevadilo. Součást Poutníka, Christian Brannock se kvapem přibližoval ke svému dávnému domovu.

Bez pomoci přístrojů by nezaznamenal příliš velké rozdíly v podobě Slunce od předešlého období. Bylo nepatrně větší a znatelně jasnější. Lidský zrak by to světlo vnímal jako bělejší s lehce namodralým tónem. Nechráněná kůže by rychle zareagovala na zvýšení ultrafialového záření. Solární vítr byl také silnější. To všechno ovšem představovalo relativně drobné změny. Planety se skleníkovou atmosférou byly postiženy ze všech nejvíce. Určité minerály na Venuši již byly roztavené.

Loď se řítila dál, dosáhla svého cíle a vplula do parkovací orbity. Poutník se znovu podíval z menší vzdálenosti.

Obrazce moře na Luně vypadaly úplně jinak, hory byly silně obroušené a novější krátery poničily či zcela pohltily ty někdejší. V místech, kde se povrch zhroutil na opouštěná města, se objevovaly anomálie plné sutě. Měsíc byl ovšem stejně opuštěný, za dne spalovaný žárem a v noci vražedně studený, stejně jako před přítomností života na něm. Měsíc opět o něco ustoupil, což astronomicky nebyla nijak významná vzdálenost, ale rotační periodu Země to prodloužilo asi o hodinu. Nicméně zatím kroužila dostatečně blízko na to, aby tuto rotaci stabilizovala.

Mateřská planeta toho našim imaginárním očím nabízela o poznání méně. Halila se do oslnivě bílých mraků. Kdybyste se pozorně dívali, viděli byste víry a shluky, ale při rychlém pohledu byl příkrov mračen takřka beztvarý. Pohybující se trhliny v něm odhalovaly modré záblesky moře, hnědé záblesky země - nikde

žádný led ani sníh, nikde světla po soumraku; a celé spektrum radiového signálu ani nehleslo.

Kdy po tomto světě asi kráčela poslední lidská noha? Poutník prohledal svoji databázi. Tuto informaci však neobsahovala. Možná nebyla nikdy zaznamenána nebo ji nikdo neznal. Možná že poslední živý člověk zemřel o samotě nebo se rozhodl zemřít v soukromí.

Každopádně to bylo hodně, hodně dávno. Existence Homo sapiens od pazourku a ohně až ke strojové inteligenci byla jen krátká! Ne že by konec přišel nějak náhle či jednoduše. Trvalo to celá milénia, stálo v databázi: civilizace měla dost času na to, aby zažila vzestup a pád a ponechala za sebou své zmutované potomky. Občas se úbytek populace v té či oné oblasti reversoval, občas národy poslouchaly různá proroctví a snažily se zvrátit běh dějin - ovšem pouze na chvíli, na malou chvíli. Skutečný trend byl vždy neúprosný.

Shlukující se vzpomínky Christiana Brannocka vzbudily v Poutníkovi pocit, že člověk v něm říká: Já jsem viděl začátek. Nepředvídal jsem konec. Pro mě to byl velkolepý úsvit naděje.

A pletl jsem se?

Organický jedinec je smrtelný. Nedokáže odvrátit postupný rozklad; kvantová chemie to ani nedovoluje. Mimoto, kdyby člověk mohl žít třeba pouhých tisíc let, došlo by k saturaci úložné kapacity jeho mozku a ten by nebyl schopen pojmout víc. Dávno předtím by byl však ohromen geometrickým nárůstem souvztažností a ochabla by mu mysl nebo by dokonce zešílel. Stejně tak by nepřežil obtíže hvězdných cest při jakékoliv rozumné rychlosti či mimozemské podmínky ve vesmíru, který mu nikdy nebyl předurčen.

Ovšem převeden do vhodné neorganické struktury, do vzorce neuronů a molekulárních stop a jejich vztahů, který je jeho vnitřním já, se stává potencionálně nesmrtelným. Komplexnost procesu, který to umožňuje, zajistí kontinuitu jeho pocitů a myšlení. Pokud se kvalita prožitků změní, je to proto, že se fyzický organismus stal silnějším, citlivějším, inteligentnějším a je více při vědomí. Jakékoliv nostalgické vzpomínání na předchozí existenci brzy pomine. Jeho nový život mu umožňuje mnoho nového, celý kosmos

vjemů a prožitků, vzpomínek a myšlenek, prostoru a času. Může se sám nekonečně spojovat a rozpojovat s ostatními, duchovně růst, dokud nedosáhne kdysi nedosažitelného limitu; potom se stane součástí ještě větší mysli, tudíž poroste dál.

Je překvapivé, přemítal Christian Brannock, že všichni lidé setrvávali u primitivního názoru a odmítali chápat, že jejich dědictví se již neskládá z DNA, ale z jejich psýché.

A přesto -

Otázka se nestačila zformovat. Jeho částečná osobnost se opět přidružila k Poutníkovi. Gaia volala ze Země.

Samozřejmě, že dostala oznámení, které dorazilo s několikaletým předstihem před vesmírnou lodí. Její nesčetné přístroje na planetě a v prostoru mezi planetami zaznamenaly jejich přiblížení. Pro zprávu, kterou nyní vysílala, zvolila modulovaný neutrinový paprsek. Představme si, že jim sdělila: „Vítej. Potřebuješ pomoci? Jsem ti k dispozici se vším, co je v mých silách." Představujme si její hlas jako tichý a vlídný.

Představme si, jak Poutník odpovídá: „Děkuji, ale všechno je v pořádku. Hned budu dole, jestli ti to vyhovuje. "

„Příliš nerozumím tomu, proč vlastně přilétáš. Nebylo snad spojení se mnou adekvátní? "

Poutník se zdržel odpovědi na tuto otázku. „Vše vysvětlím později a detailněji, než umožňuje současné spojení. V podstatě je však důvod takový, jaký jsme udali. Zajímáme se o to, zdali by Země neměla být uchráněna před sluneční expanzí."

Její tón tak trochu ochladí. „Už několikrát jsem řekla 'Ne'. Své konstrukční techniky můžete zdokonalovat kdekoliv jinde. Situace zde je výjimečná. Vědomosti získané pozorováním neomezovaného vývoje událostí jsou nepředvídatelné, ale budou nezměrné a já mám pádný důvod věřit, že budou mít vysokou cenu."

„To možná ano. Rád tě vyslechnu, pokud budeš ochotna rozvinout své myšlenky do větší šíře než doposud. Ale přesto bych chtěl provést vlastní průzkum a vypracovat vlastní doporučení. Nejedná se o žádnou kontrolu; oba si jistě uvědomujeme, že neexistuje mysl, která by byla schopna obsáhnout všechny

možnosti, všechny interpretace. Stejně tak nemůže žádná jednotlivá mysl vysledovat veškeré trvající faktory pozorovaného děje; navíc to, co zůstane přehlédnuto, se může stát činitelem chaotické změny. Mohl bych postřehnout něco, co ti uniklo, ačkoliv je to dost nepravděpodobné. Po všech těch miliónech let jsi velmi pravděpodobně Zemí jako takovou i životem na ní, nemám pravdu? Ale... my... chceme nezávislé stanovisko."

Představte si ji, jak se Gaia směje: „Alespoň jsi upřímný, Poutníku. Ano, sestup dolů. Navedu tě sem."

„To nebude zapotřebí. Tvé fyzické středisko je v arktické oblasti, nemám pravdu? Cestu najdu."

Za jemným tónem cítil ocel: „Bude lepší, když tě povedu. Považuješ místní situaci za principiálně chaotickou. Sestup po libovolné dráze by mohl vážně ovlivnit určité děje, na nichž mám zájem. Prosím."

„Jak si přeješ," podvolil se Poutník.

Robotika převzala svoji funkci. Užitečný náklad kosmické lodi se oddělil od svého pohonného modulu, který zůstal na oběžné dráze. Válcovitý předmět lesknoucí se v silné sluneční záři, poháněný vlastní energií, ale řízen ze Země, zpomalil a snášel se dolů.

Pronikl příkrovem mraků. Poutník vše dychtivě sledoval. Nebyl to ovšem žádný výlet za krásami světa. Sestupná dráha nedbala na efektivitu a stroj si to téměř rovně namířil do nejsevernější zeměpisné šířky. Za ním se neslo hromobití aerodynamického třesku.

Poutník spatřil okraj velkého kontinentu orientovaného od východu na západ a zjistil, že tyto plochy jsou převážně zelené. Před ním se rozkládalo moře. Měl pocit, že na něm zahlédl něco podivného, ale prolétli nad tím příliš rychle a on se navíc soustředil na vjemy daleko před sebou.

Na obzoru se objevila pevnina polárního kruhu. Poutník vše porovnával s mapami obdrženými od Gaiy. Vůbec se nepodobaly těm, které si Christian Brannock pamatoval ze své smrtelné minulosti. Tektonika zemské kůry se zpomalila, jak radioaktivita a

původní teplo v jádru Země klesaly, ale posuv, odplavování a výzdvih pokračovaly dál.

Mnohem víc ho zajímal místní život. Epochu za epochou popisovala Gaia svoji posthumánní evoluci tak, jak ji sledovala. Po masovém vymírání ve starší době kamenné Země znovu nabyla své hojnosti a rozmanitosti z období křídy a třetihor. Až na pár přežívajících drobných živočichů bylo ale všechno jiné. Poutníkovi, tedy Alfě a nakonec i galaktickému mozku připadala tato vysvětlení čím dál tím neúplnější. V podstatě nedávaly geologický smysl - pokud šlo zhruba o posledních tisíc let. Smysl nedávaly ani některé reakce Gaiy na otázky Alfy.

Možná se jí nedařilo shromáždit úplná data, možná si je špatně vykládala, možná - to byl další důvod, proč ho za ní poslali.

Pod letounem se objevila Arktika. Zajímalo ho, jestli Gaia dává místům nějaká jména. Jestliže mezi nimi žije, musí pro ni představovat nějakou identitu. Nedaleko na pobřeží se táhlo jakési pohoří. Protínala je řeka Remnant, která teď byla v důsledku častějších dešťů větší, ale i nadále zůstávala půvabná. S vydatnou pomocí přítoků odvodňovala intenzivně se zelenající Údolí hojnosti. Na jeho vzdálené straně se úpatí prudce zvedalo k pohoří Boreal. Nejvyšší vrcholek býval kdysi pokryt sněhem, nyní se na něm zračila jen holá skála. Po úbočích pádily potoky, z nichž se většina někde vlévala do Remnantu, který se roklinami vinul k moři. Ve vysoce položeném dolíku se leskla hladina Dešťové číše, velkého jezera, kde řeka pramenila. Na severu se tyčila hora Mindhome, jejíž vrcholek ztracený v závoji mraků sloužil jako fyzické středisko Gaiy.

Ty výjevy mi byly do jisté míry povědomé. Gaia vysílala spoustu plnohodnotných senzorických signálů jako součást svého přispění k vesmírnému vědomí a myšlení. Poutník si dokonce mohl prohlédnout geologickou minulost ještě dávno před obdobím, než se Arktika odtrhla a odplula na sever, kde narazila do již přítomné pevniny a vyzdvihla hory k nebi. Mohl si matematicky odvodit geologickou budoucnost v poměřitelných detailech až do doby, kdy rudý obr zaplňující polovinu oblohy bude ozařovat zeměkouli

prostou kyslíku, pokrytou kamením a pískem, který se nakonec také roztaví. Nicméně, realita, fyzická existence, jej zasáhla mnohem silněji, než očekával. Jeho smysly se snažily nasát každý údaj, zatímco loď zbytečně rychle uháněla ke svému cíli.

Přiblížil se k hoře. Vystupovala na jihu z pohoří, i když nebyla nejvyšší. Její úbočí byla pokrytá hustým lesem, nižší svahy trávou, ve výšinách pak trčel bezpočet stromů bez listů. To měla na svědomí nedávná klimatická změna, která snížila průměrnou výšku mraků, takže kdysi dobře zavlažovaná zóna již po několik desetiletí trpěla suchem. (Ano, Země se rychle blížila ke dni své zkázy.) Musí zde neustále hrozit nebezpečí ohně, pomyslel si. Ale agenti Gaiy by jej určitě rychle zneškodnili, nebo by ho centrální inteligence prostě ignorovala. Ačkoliv prostranství, které na vrcholku okupovala, nebylo veliké, bylo celé vydlážděné a zde nestálo nic, co by podléhalo vlivu horka a kouře.

Přistál. Na okamžik planetárního času - pro umělé mozky, které uvažují rychlostí blížící se rychlosti světla, velmi dlouhá doba - nastalo komunikační ticho.

Znovu se ocitl nad příkrovem mraků. Vířily v nich bílé chuchvalce, ze kterých vrchol hory trčel jako jeden z mnoha dalších ostrůvků do vodorovných paprsků západu slunce. Nad nimi se klenula fialově jasná obloha. Ve vodorovném kruhu s černým povrchem o průměru asi kilometr, stály budovy a strojovny velkého střediska.

Člověk by viděl průhlednou kopuli obklopenou věžičkami; některé byly ostré jako kopí, jiné složitě tvarované. Všude kolem se mihotaly stříbrné pavučiny a menší objekty rozličných, avšak zajímavě prostých tvarů - pohotovostní mobilní jednotky čekající, až budou vyslány za svými úkoly. Tu a tam se mihli létavci, většinou malí a krásní jako kolibříci (pokud by tento náš člověk znal kolibříky). Také by mu připadalo, že se mu mírně chvěje obraz, jako by jej pozoroval skrz zvlněnou vodu nebo jako by pulzoval klidnými energiemi. Nevnímal by spletici silových polí a kvantových mechanických vln ani mikroskopické a submikroskopické entity, které jsou jejich hlavní součástí.

Poutník to však viděl jinak.

Poté se ozvalo:

„Ještě jednou tě vítám."

„A já ještě jednou děkuji," odvětil Poutník na pozdrav. „Jsem rád, že jsem tady."

Jeden druhého neviděli jako tělo - které ani jeden z nich momentálně nepoužíval - ale jako mysl, matrici paměti, individualitu a samostatné vědomí. Ve skrytu se ptal, co si o něm asi myslí. Neprozradila mu o sobě víc, než co vždy přišlo mezihvězdnými komunikačními linkami. To jest: uzlový organismus jako Alfa a miliony ostatních, kteří po eony zvyšují své schopnosti, zatímco neustále sbírá zkušenosti a uvažuje; doba interakce se Zemí a životem na Zemi možná poznamenala vývoj její duše silněji než existence, kterou sdílela s ostatními svého druhu; stopy po dávných načítání lidských osobností, ale ti nebyli jako Christian Brannock, jejich kopie nebyly roztroušeny po celé galaxii, ne, tito lidé se rozhodli zůstat se svým mateřským světem...

„Původně jsem ti sdělila, že jsem také ráda," spustila Gaia žalostně, „ale není to tak docela pravda. Zpochybňuješ mé správcovství."

„To je omyl," namítl Poutník. „A pevně věřím, doufám, že se tak nikdy nestane. Prostě jen chceme lépe vědět, jak ho vykonáváš."

„Proč, vždyť už to víte. Stejně jako u každého z nás, který se usídlil na nějaké planetě, je mou prvotní aktivitou studovat její složitosti, její evoluci. Na této planetě to mimo jiné znamená evoluci jejího života, všeho od genetiky po ekologii. V jakém směru jsem při sdílení informací se svými druhy selhala?"

V mnoha směrech, nevyřkl svou odpověď Poutník. „Jednou jsme" - zde měl na mysli galaktický mozek -„tuto záležitost pečlivě studovali a objevili jsme bezpočet nevyřešených hádanek. Například -"

Pustil se do stovky případů, táhnoucích se celými milénii. Nám poslouží jediný. Zhruba před deseti tisíci let jeden velký kontinent na jih od Arktiky umožňoval existenci přežvýkavců. Planiny se černaly jejich početnými stády a ožívaly jimi i lesy. Gaia je velmi

podrobně popsala, od lyrovitě zahnutých rohů jednoho druhu až po větrem načechranou hřívu jiného. Zničehonic, ve smyslu historického času, o nich Gaia přestala cokoliv vysílat. Když sejí dotázali proč, sdělila jim, že zvířata vyhynula. Nikdy nevysvětlila jak.

Podle Poutníka reagovala ukvapeně, takže nabyl neurčitého dojmu, že si uvědomila svoji chybu. (Nezapomínejte, že toto je pouhé vyobrazení jejich konverzace.) „Příčin bylo mnoho. Klima se nepříznivě změnilo a teploty stoupaly -"

„Je mi to líto," odvážil se opatrně, „ale když jsme analyzovali meteorologická data, která jsi nám dodala, ukázala, že oteplování a vysychání dosud nemohlo být ve zmiňovaných oblastech tak významné."

„Jak si tím můžete být tak jisti? " odsekla. Představme si, že se zlobila. „Žil snad někdo z vás megaroky v těsném svazku se Zemí, aby to tak dobře věděl?" Její tón se přiostřil. „Ani já sama nepředstírám, že bych znala vše. Živý svět je příliš složitý - chaotický. Dokážete něco takového ocenit? Stále se teprve pokouším porozumět velkému množství jevů. Zkuste si představit jen malý posun v podmínkách prostředí spojený s novými chorobami a s desítkami dalších faktorů, z nichž většina je nepatrná. Jsem přesvědčena, že jejich kombinace narušila přírodní rovnováhu. Ale pokud a dokud nezjistím více, nebudu plýtvat šíří pásma, abych o tom s vámi diskutovala."

„To dokáži pochopit," odvětil Poutník mírně v naději na usmíření. „Třeba se mi podaří objevit nebo navrhnout něco, co by mohlo pomoci."

„Ne. Jsi příliš nevědomý, slepý. Mohl bys pouze ublížit."

To jej zaskočilo. „To teprve uvidíme." Znovu se pokusil o smír. „Nepřišel jsem s žádným zlým úmyslem. Přišel jsem, protože se tu nachází prameniště nás všech a my je chceme zachránit."

Trochu se uklidnila. „A jak?"

„To je další věc, kterou sem přicházím zjistit - jaký je nejlepší způsob záchrany, máme-li v ní vůbec pokračovat."

Z počátku by to možná bylo stínidlo o rozměru planety, umístěné mezi Zemí a Sluncem pomocí interakce gravitace a elektromagnetismu, aby odvrátilo zlomek nežádoucí energie. Účinek takového opatření by byl ovšem jen dočasný a dost možná by ani nestál za to. To záleží na tom, jak dlouho by trvalo dokončení fyzických prací. Motory na těsné orbitě kolem hvězd, které by z jejího záření získávaly energii, by v tělesu mohly vytvořit proudy, které by dolů do jádra doručily čistý vodík a tím vrátily nukleární výheň do někdejšího stavu. Nebo by z planety mohly odčerpat plyn do prostoru, omezit tím hmotu Slunce, přidusit jeho ohně, ale přidat miliardy a miliardy let, během kterých by se jen nepatrně měnilo. To by způsobilo pohyb planet směrem ven, faktor, který je nutno vzít v úvahu, ačkoliv by snížil náročnost projektu.

Ať už se udělá cokoliv, bude k tomu zapotřebí zdroje několika hvězd, protože z kosmického pohledu nezbývá mnoho času.

„Nezměrné dílo," usoudila Gaia. Poutník se podivil, zdali má na mysli jeho dramatičnost, výjevy na obloze, jako například staletí, v jejichž průběhu by ze slunečního kotouče viditelně tryskaly ohnivé fontány.

„S nezměrným cílem," prohlásil.

„Ne," odvětila úsečně. „K ničemu a možná ještě hůře. Je to destrukce všeho, pro co žiji. Nekonečná ztráta pro naše dědictví."

„Proč, není snad tím hlavním dědictvím Gaia?"

„Ne. Dědictvím je vědomí. Pokusila jsem se to Alfě vysvětlit." Odmlčela se. „A tobě znovu říkám, že evoluce života, jeho adaptace, obtíže, transformace a to, jak nakonec dojde smrti, jsou všechno neznámé a nikde jinde ve vesmírném prostoru a času nemůže existovat svět jako tento, kde by se odehrály. Galaktický mozek si zatím ani nedokáže představit, do jaké míry pro nás budou poučné. Možná nám dokonce odhalí nové fáze mezní reality."

„Proč by to nemohl dokázat život, který trval po gigaroky a víc? "

„Protože já, která Zemi pozoruji celé věky, jsem získala určitou znalost tohoto osudu, jakousi spjatost s ním -" Vzdychla. „Ach, ty tomu stejně nerozumíš. Odmítáš porozumět."

„Právě naopak," ohradil se Poutník co nejmírněji. „Pevně doufám, že to pochopím. Jedním z důvodů, proč jsem přiletěl, je možnost osobní komunikace mezi dvěma bytostmi našeho druhu, plnohodnotnější než na vzdálenost světelných let a určitě také mnohem rychlejší."

Chvíli nic neříkala. Když znovu promluvila, hovořila velmi vlídně. „A mnohem... intimnější. Ano. Odpusť mi moji nevoli. Nebylo to ode mne správné. Věz, že udělám, co je v mých silách, aby ses tu cítil dobře, a budu nápomocna tvému studiu."

„Děkuji, děkuji," odvětil šťastně Poutník. „Budu se snažit ze všech sil, abychom dosáhli vytčeného cíle."

Slunce zapadlo pod příkrov mraků. Na oblohu nad nimi se vyhoupl srpek měsíce. Začal vát poněkud silnější a chladnější vítr.

„Ale, pokud se rozhodneme Zemi nezachraňovat," otázal se Poutník, „až se roztaví a ztratí svůj tvar, až se rozpustí každičká stopa pod její historii, nebudeš truchlit?"

„Záznamy, který schraňuji, budou bezpečně zachovány," odvětila Gaia.

Pochopil, že tím myslí databázi všeho, co je o tomto světě známo. Je to tady, v jejím nitru. Mnoho je toho uloženo i jinde, ale Gaia jediná obsahuje celek. Až se Slunce promění v poživačnou nestvůru, přemístí svoji fyzickou stanici do vnějších končin soustavy.

„Ty jsi přece ale neprováděla jen pasivní konzervaci, nemám pravdu?"

„Ano, samozřejmě." Inteligence jejího formátu ani nemůže odpovědět jinak. „Prohlížela jsem data, pracovala s nimi, vyhodnocovala je, snažila se zrekonstruovat podmínky, které zavdaly příčinu jejich vzniku."

Za posledních tisíc let byla v tomto směru ještě mlčenlivější, ne-li přímo vyhýbavá, pomyslel si.

„Musela jsi zaplnit obrovské mezery," nadhodil.

„Ano, zcela nevyhnutelně. Minulost je také kvantově pravděpodobnostní. Po jakých cestách, jakým způsobem k nám historie dospěla?"

„Takže sama vytváříš různé napodobeniny - emulace, abys viděla, kam vedou." O tom mu téměř nic nesdělila.

„Ale to jste věděli. Připouštím, ačkoliv pod nátlakem, že kromě pokusů, abych zjistila, co se stalo, vytvářím světy, které mi odhalují, co se bývalo mohlo dít."

To jej trochu polekalo. Neměl v úmyslu vynutit si takové doznání. Pak si ale uvědomil, že Gaia předvídala možnost, že by na něco z toho mohl přijít, jakmile by opravdu soustředěně spojili své mozky.

„Proč? " otázal se.

„Pro nic jiného než pro kompletnější porozumění."

Poutník o tom v duchu přemítal: Ano, je tu již od dob lidstva. Její embryo existovalo ještě předtím, než se Christian Brannock narodil. Do stále rostoucího celku přešly myšlenkové vzorce lidí, kteří se rozhodli neletět ke hvězdám a zůstat na staré dobré matičce Zemi. A od té doby uběhly desítky milionů let.

Samozřejmě, zeji fascinovala minulost. Musí v ní prožívat většinu svého žití. Byl to snad důvod, proč je jí blízká budoucnost lhostejná, nebo katastrofu v podstatě chce?

Tato myšlenka mu z nějakého důvodu nepřipadala správná. Gaia je pro něj záhadou, kterou musí rozluštit.

Opatrně se odvážil: „V podstatě postupuješ jako nějaký vědec, pojednáváš o hypotetických konfiguracích vlnových funkcí v prostoročasu - až na to, že tvé experimenty probíhají za plného vědomí jejich předmětu."

„Nečiním tím nic zlého," odvětila. „Vstup se mnou do kteréhokoliv z těchto světů a uvidíš."

„Milerád," souhlasil a nebyl si jist, jestli lže. Sebral rozvahu. „Mým posláním je mimo jiné i vlastní průzkum hmotného prostředí."

„Jak si přeješ. Dovol, abych ti pomohla s přípravou." Na chvíli se odmlčela. V tomto řídkém vzduchu by člověk viděl, jak do noci zazářily první hvězdy. „Jsem přesvědčena, že se skutečně sblížíme teprve až prostřednictvím sdílené historie mého správcovství."

Kapitola čtvrtá

Bouře zuřila a muži museli bez ustání pumpovat vodu z podpalubí. Šedý oř se ploužil na východ podél jižního pobřeží neznámé země. Směr udával vítr, protože huukin se vlekl za nimi vyčerpaný a hladový; poslední zbytek jeho sil musí být zachován pro případ největší nouze. Pobřeží se třpytilo jako zelený drahokam až k úbočím hor, kde měly lesy tmavší barvu. Vše bylo plné života, pasoucích se stád, ptáků na obloze, ale ještě žádný mořeplavec na tato místa nevkročil. Příboj měl takovou sílu, že si Kalava nebyl jist, zdali to loď přežije. Mezitím je zastihl déšť a zásoby, které přechovávali v sudech, se zkazily a zapáchaly.

Stál na přídi a hleděl před sebe, Ilyandi po jeho boku. Vítr dul a fičel, chladnější, než na jaký byli zvyklí. Pod lodí se objevily řasy a silně se zatáhlo. Šedozelené vlny s bílou hřívou se zvedaly vysoko a chrlily pěnu. Loď se houpala, nakláněla a sténala.

Přesto nezvykle často vídali oblohu. Ilyandi se domnívala, že mraků - bezpochyby páry vysávané ze země horkem, které se znovu proměňují ve vodu, jako pára z konvice - se v těchto končinách tvoří méně. Přestože většinu času upjatě hleděla na své nástroje a ukazatele a mnoho toho nenamluvila, alespoň podala kapitánovi zprávu.

„Takže se domníváte, že víte, kde jsme?" zeptal se ochraptěle.

Vyzáblá tvář pod kápí potřísněnou mořskou vodou se téměř nepostřehnutelně usmála. „Ne. Tato země je mi stejně neznámá jako tobě. Ale mohu myslím říci, že nejsme dále než padesát dnů pochodu od Ulonai, a dost možná že pouhých čtyřicet."

Kalava udeřil pěstí do zábradlí. „U Ruviovy sekery! Přesně v to jsem doufal!" Spustil jako o překot. „To znamená, že nás vítr zahání tam a zpět mezi dvěma pobřežími. Nedostali jsme se nijak nenávratně daleko. Od nynějška tudy může každá loď proplout mnohem snáz. Chápete, nejdřív může plout k Posledním ostrovům a v klidu čekat na příznivý vítr. Kapitán bude vědět, že přistane na pevnině. Po několika dalších cestách určíme, který směr podle magnetu jej přivede někam do těchto míst."

„Ale co kotvení?" podivila se.

Rozesmál se, což se mu nestalo již několik dní a nocí. „Pokud jde o to -"

Ozval se výkřik z pozorovatelny na hlavním stěžni. Všichni muži vzhlédli k obloze. Rozpoutal se zděšený povyk.

Později, když se situace uklidnila, se nenašly dva jazyky, které by vyprávěly stejný příběh. Jeden tvrdil, že horní vrstvu mraků proťal nezvyklý blesk a následovalo hřmění. Druhý mluvil o meči dlouhém jako trup lodi a o tom, že bouře přinesla chuť krve. Pro třetího to byla nestvůra s rozevřenými čelistmi a se třemi hořícími ocasy...

Kalava si pamatoval oštěp mezi vířícími duhami.

Když se nakrátko ocitli o samotě, Ilyandi mu sdělila, že jí se zjevil tkalcovský člunek a napsal na obloze slova, která nedokázala přečíst. Všichni svědkové se shodovali, že to přišlo z oblohy nad mořem, přelétlo to nad pevninu a zmizelo za kopci.

Muži šíleli. Někteří začali nesmyslně pobíhat po palubě a křičet. Jiní se modlili ke svým bohům. Ostatní se vrhli na palubu a třásli se nebo se schoulili do klubíčka a pevně zavřeli oči. Nikdo nebyl u kormidla ani u pump, takže se loď kymácela a proud ji unášel k příboji, zatímco voda se hrnula do podpalubí štěrbinami mezi prkny a stoupala stále výš.

„Dost již!" burácel Kalava. Seskočil z žebřin vedoucích na můstek a sešel mezi posádku. „To jste muži? Vstávejte, nebo tu zemřete!" Kopanci a pohlavky je přiměl k plnění svých povinností. Jeden na něj vytáhl dýku. Utloukl muže do bezvědomí. Na poslední chvíli se podařilo dostat Šedého oře pod kontrolu. Byli již příliš blízko u pobřeží, aby mohli zapřáhnout huukina. Kalava se chopil kormidla, otočil loď a vypotácel se s ní zpět na otevřené moře.

Jakmile námořníci sebrali odvahu, začalo se schylovat ke vzpouře. Když Kalava mohl popustit své místo jakž takž způsobilému kormidelníkovi, vyhledal Ilyandi a krátce spolu rozmlouvali v její kajutě. Na to se oba vrátili na příď a on si křikem vyžádal pozornost všech námořníků. Stáli tam vedle sebe a shlíželi

do tváří polekaným, vyděšeným či mračícím se mužům, kteří neměli momentálně nic na práci.

„Vyslechněte mě," pronesl Kalava do větru. „A sdělte to ostatním. Vím, že kdyby bylo po vašem, byli byste dnes obrátili loď zpět na jih. Ale to nejde. V současném stavu bychom moře nepřepluli. Co tedy chcete volit, naději na bohatství a slávu, nebo jistotu, že se utopíte? Musíme provést opravy na lodi, musíme se dozásobit, a teprve pak můžeme vyplout domů, abychom zvěstovali tu báječnou zprávu. Za jak dlouho můžeme být s opravami hotovi? Brzy, věžte, že brzy. Díval jsem se na vodu.

Podívejte se sami. Vidíte, jak je čím dál tím víc hnědá a jak se ve vlnách zmítají kusy rostlin? To znamená, že se do moře někde blízko vlévá velká řeka. A to pro nás znamená přístav. A pokud jde o to zjevení, které jsme viděli, o tom promluví tady naše Vilku, paní Ilyandi."

Nebepravkyně udělala krok vpřed. Převlékla se do čisté, bílé řízy s emblémy svého povolání a v ruce třímala hůl s okultním znakem na vrcholu. Ačkoliv mluvila potichu, její hlas se nesl daleko.

„Ano, byl to děsivý výjev. Ospravedlňuje staré zvěsti o tom, co se zjevilo námořníkům, kteří se odvážili či byli zaváti daleko na sever. Ale zamysleme se nad tím. Tito námořníci se opět vrátili domů. Ti, kterým se to nepodařilo, museli zahynout z přirozených důvodů. Protože proč by bohové či démoni jedny potopili a ty druhé ne?

To, co jsme viděli, nám pouze prolétlo nad hlavami. Pokoušelo se nás to zahnat? Ne, protože kdyby to o nás mělo takové vědomosti, vědělo by to také, že se nemůžeme okamžitě otočit. Dalo nám to vůbec nějaké znamení? Dost možná, že ne. Jistě, bylo to velmi podivné, ale to neznamená, že to představuje nějaké nebezpečí. Svět je plný podivných věcí a jevů. Mohla bych vám vyprávět o objektech spatřovaných po staletí za jasných nocí, ohnivé proudy padající z oblohy nebo hvězdy se žhavými ohony. My Vilkuové jim nerozumíme, ale stejně tak se jich ani nebojíme. Chováme je v náležité úctě jako boží znamení."

Před posledními slovy se odmlčela:

„A navíc, v tajných análech našeho řádu se nacházejí záznamy o vizích a zázracích, které tento dalece převyšují. Všichni lidé vědí, že čas od času bohové dávají určitým svatým mužům či ženám rady, jak mají vést své lidi. Třebaže vám neprozradím, jaké jevy to provázejí, mohu jen potvrdit, že to, co se stalo dnes, tomu nebylo zcela nepodobné.

Věřme tedy svorně, že znamení, které jsme dostali, je dobré znamení."

Začala odříkávat ochranné zaklínadlo a vzývat nadpřirozené síly. To většinu posluchačů zastrašilo. Koneckonců k ní chovali velkou úctu a většina z nich se s Kalavou plavila i v minulosti a vždy z toho měla prospěch. Ti přiměli ostatní k poslušnosti.

„Rozchod," rozkázal kapitán. „V podvečer dostanete příděl lihoviny."

Odpověděl mu chabý jásot. Loď plula dál. Příštího rána skutečně nalezli široký, krytý záliv, sužovaný nánosy bahna. Zapřáhli huukina a opatrně jím proplouvali, až našli řeku, jejíž existenci Kalava předpověděl. Doprovázen několika odvážnými muži se vydal se člunem na břeh. Močály, louky a lesy nesly známky hojnosti zvěře. Některé rostliny pro ně byly neznámé, ale jiné poznávali, mezi nimi i jedlé ovoce a hlízy. „Je to dobré," prohlásil, „tato země je nažrala k tomu, abychom ji obsadili." Žádný blesk z nebe jej neskolil.

Když našli vhodné místo, dovesloval zpět k lodi, navedl ji do přílivu a zajel s ní na břeh. Viděl, že voda často dosahuje vyšší hladiny, takže nebude problém s lodí znovu vyplout, až ji opraví. Bude to chvíli trvat, ale tak nějak cítil, že není kam pospíchat. Nechť se jeho lidé pořádně utáboří, pomyslel si, odpočinou si a naberou sil, než se pustí do práce. Háky, sítě a vezíry přinesou dobrou kořist. Několik mužů také dovedlo lovit. Včetně Kalavy samotného.

Pohledem bloudil nahoru proti proudu, ke kopcům. Ano, brzy se skupinkou svých nejlepších mužů vyrazí zjistit, co se tam skrývá.

Kapitola pátá

1

Gaia se svým rekonstruktivním průzkumem lidské historie nikdy netajila. Zřejmě to byl její největší úspěch. S postupem času však její partneři z galaktického mozku nabyli dojmu, že jím začíná být posedlá. A později - v posledních sto tisících letech - jim její zprávy připadaly čím dál tím víc strohé, neinformativní a nakonec jejich dvojsmyslnost hraničila s vyhýbavostí. Nenaléhá-li na ni; trpělivost vesmíru jim byla vlastní. Nicméně se jich zmocnily obavy. Zvláště pak Alfa, která s ní jako nejbližší byla v těsném a častém kontaktu; proto také vyslala svého Poutníka. Aktivita a postoje Gaiy znamenaly primární faktor osudu Země. Bez lepšího pochopení jejího smýšlení bude záchrana planety neproveditelná.

Samozřejmě, že důležitou součást její psýchy tvořila historie a archeologie, kterou konzervovala, vše od původu zvířat až po strojovou realizaci rodu Homo. Mysli nesčetného množství jedinců se taktéž staly elementem její bytosti - načetla jich mnohem víc než kterýkoliv jiný uzel. Co z toho všeho za ty megaroky udělala a co to udělalo z ní?

V podstatě ani nebylo možné, aby Poutníkovi odepřela přístup; dědictví patřilo celému společenství, především pak inteligenci v kosmu budoucnosti. Pod jejím vedením projde databází jejích pozorování a aktivit v externí realitě, geologické, biologické, astronomické.

A pokud jde o tu další realitu, její vnitřní, o práci, kterou vykonala se záznamy a simulacemi lidstva - vše nasvědčovalo tomu, že k jejímu vyhodnocení bude zapotřebí čistě lidské interakce. Proto Poutník obsahoval lidské myšlenkové vzorce.

Vzorce Christiana Brannocka byly vybrány z těch, jejichž kopie cestovaly po hvězdách, protože tuto cestu nastoupil jako jeden z prvních a byl tudíž nejméně ovlivněn vztahem ke strojům. Další požadované vlastnosti představovala energičnost, inteligence a adaptabilita.

Jeho osobnost jako taková byla vykonstruovaným, usilovným dílem Alfy, která vzala standardy (komponenty, asociace) jeho vlastní mysli a integrovala je tak, aby vytvořily vědomí, jež se stalo jedním z Poutníkových aspektů. Bez pochyby to nebyl dokonalý duplikát originálu. Přestože disponoval všemi vzpomínkami Christiana Brannocka, nedíval se na svět kolem sebe stařeckýma očima. Navíc disponoval jistými vědomostmi - holým nástinem, silně zjednodušeným, aby nepřetěžoval systém -o tom, k čemu všemu došlo od doby, kdy jeho tělo zemřelo. Hluboko v jeho podvědomí dřímala touha vrátit se do reálnější existence, než jakou si dokázal představit. Přesto jej skutečnost, že bude pojat zpět do jednoty, až splní svůj úkol, nikterak nermoutila. Spíše se kochal vjemy, myšlenkami a city, které si předtím, než vstoupil do Poutníka, nevybavoval.

Když byla diferenciace dokončena, prožitek lidské existence se pro něj stal téměř vším a byl radostný, protože právě tak dotyčný svůj život prožil.

Abychom mohli popsat, jak toho bylo docíleno, musíme se opět uchýlit k smyšlenkám a říci, že Poutník přehrál podprogram zahrnující osobnost Christiana Brannocka do hlavního počítačového systému Gaiy. K popisu toho, co se ve skutečnosti udalo, by bylo zapotřebí matematických vzorců vlnové mechaniky a konceptu víceúrovňové, proměnlivě dimenzní reality, kterou by lidská mysl vytvářela celou věčnost.

Můžeme se však pokusit vysvětlit, že to, co se v systému dělo, nebyla pouhá simulace, nýbrž emulace - napodobenina. Její události nebyly divadelním kusem odehrávajícím se prostřednictvím molekul masa a kostí; svým způsobem však byly stejně reálné. Vytvořené osoby měly stejně svobodnou vůli jako kterýkoli smrtelník, a veškerá nebezpečí, s nimiž se setkaly, jim mohly ublížit stejně jako kterémukoliv smrtelnému tělu.

Vezměme v úvahu určitý počet lidí. Každý něco dělá, třebaže je to jen přemýšlení, vzpomínání či spánek -společně s probíhajícími fyziologickými a biochemickými procesy. Také mezi sebou a se svým okolím interagují a každý element tohoto okolí, ať je to třeba

jen kámen či list či foton slunečního svitu, je do děje stejně zapojen. Celková složitost takového děje zjevně sahá za hranice lidské představivosti, natož pak aby je bylo možno vyčíslit či nějak propočítat. Ale uvažujme dál: V tomto okamžiku každá část celku, jakkoliv malicherného, tvoří jeden specifický stav a tím je i celek samotný. Elektrony jsou všechny ve svých příslušných kvantových skořápkách, atomy jsou v příslušných shlucích a konfiguracích, energetická pole mají v určitých bodech všechny určité hodnoty - představme si fotografii s nekonečně jemným rozlišením.

Chvíli nato je stav rozdílný. Třebaže pole pulzovala jen nepatrně, atomy se přesunuly, elektrony poskočily, těla se pohnula. Ale tento nový stav se podle přírodních zákonů odvíjí od toho předchozího. A velmi pravděpodobně to tak bude i u každého následného stavu.

Zjednodušeně a nepřesně řečeno: Nahraďte každou proměnnou jednoho určitého stavu nějakým souborem čísel; nebo odpovídajícími výrazy zmapujte stav do n-dimenzního fázového prostoru. Zadejte přírodní zákony. Spusťte program. Počítačový model by pak měl přecházet ze stavu do stavu v přesném souladu s vývojem našeho hmotně-energetického světa. To zahrnuje i život a vědomí. Mapy organismů procházejí jedna ku jedné analogiemi všeho, čím by procházely organismy, včetně procesů vnímání a myšlení. Jejich svět jim připadá stejný jako originál. Otázka, který soubor je reálnější, je zcela bezpředmětná.

Samozřejmě, že takový primitivní popis je falešný. Program přesně nekopíruje průběh „vnějších" událostí. Gaia nemá dostatek údajů a schopností potřebných k vymodelování celého vesmíru, nebo třeba jen celé Země. Stejně to bylo s ostatními uzly a s galaktickým mozkem. Schopnosti tohoto druhu znamenaly i pro ně dalekou budoucnost, pokud budou někdy vůbec realizovatelné. Gaia dokázala pojmout mnohem méně, avšak ani tento zlomek nebyl zanedbatelný.

Například, jestliže se mají přehrát události na povrchu planety, hvězdy musí být světly na noční obloze a ničím víc, každý další účinek musí být přehlížen. Pouze omezená lokalita na zeměkouli

mohla být detailně vyobrazena; úplnost zbývajících dějů se snižovala s narůstající vzdáleností od dané scény až po antipody, kde se děje omezovaly na zjednodušenou topografii, hydrografii a atmosféru. Vzhledem k tomu se bude počasí dané scény velmi brzo lišit od počasí v odpovídajícím okamžiku originálu. To je nejprostší a nejzřejmější důsledek daných omezení. Dokonalý souhrn je nepoznatelný - a to jsme ani nezmínili relativistickou nesouběžnost dějů.

Navíc vymodelování situace atom po atomu je zcela nemožné; musí je nahradit statistická mechanika a aproximace. Chaos a kvantové nepravidelnosti činí vývoj v principu nevypočitatelným. Do procesu samozřejmě vstupují i jiné, mnohem významnější ohledy, ale pro ty je jazyk již naprosto nedostačující.

Řekněme tedy zjednodušeně, že takovéto výtvory určovaly vlastní osudy.

Navzdory všem nedostatkům skýtal tento modelovací systém báječné médium. Z ničeho bylo možno vytvořit světy, jejich vývoj, životy, ekologii, vědomí, historii, celé časové linie. Nemusely to být zrovna útržkovité, nepovedené kopie něčeho „skutečného" a nemusely za sebou vléci své pochroumané intervaly, dokud se nad nimi uzlová inteligence neustrne a nezruší je. Samozřejmě, že se nezbytně nemusely derivovat z nějakého „vnějšího" světa. Mohly se stát dílem fantazie - pohádkovými světy, ve kterých třeba vládnou laskaví bohové a funguje magie. Logika jejich mezních podmínek vždy zapříčinila, že se příslušným způsobem vyvíjely tak, aby jim jejich existence byla vlastní.

Tento stvořitelský systém představoval nejmocnější nástroj, jaký byl kdy zkonstruován k provozování umění, vědy, filosofie a k chápání.

A tak se stalo, že se Christian Brannock ocitl živ a mlád ve světě, který mu Gaia s Poutníkem pro nový začátek vybrali.

Stál v zahradě za krásného jasného dne a lehký vánek mu ovíval tváře. Byla to udržovaná zahrada se štěrkovými chodníčky, sestřihanými živými ploty, růžemi a liliemi na geometricky rozmístěných záhonech kolem lišejníkem porostlého kamenného bazénku, ve kterém plavala zlatá rybka. Ze tří stran lemovaly zahradu cihlové zdi hustě porostlé břečťanem, tepaná železná brána vedla do luk. Čtvrtou stranu tvořil bílý dům s břidlicovou střechou a s klasickými tvary ve stylu, který mu připadal starožitný. Ve vzduchu bzučely včely. Z tisů vyčnívajících nad zdí k němu doléhalo švitoření ptáků.

Kráčela k němu nějaká žena. Při pohledu na květované šaty, objemnou sukni a rukávy, medailónek na ňadrech nad hlubokým výstřihem, elegantní botky a slunečník -spíše potřeba než módní doplněk - mu jeho kombinéza z třiadvacátého století připadala barbarská. Žena byla vysoká a urostlá. Navzdory objemnému oděvu kráčela zlehka. Když se přiblížila, uviděl pod drdolem mahagonových vlasů hezkou tvář.

Došla k němu, zastavila se a jejich pohledy se setkaly. „Benveni, Capita Brannock," pozdravila. Měla sametový, melodický hlas.

„Eh, dobrý den, Sorita - eh -" šmátral v paměti po slovech.

Zarděla se. „Omlouvám se, kapitáne Brannocku. Nějakým nedopatřením jsem použila inglay - angličtinu mé doby. Dostala jsem" - zarazila se - „vaši slovní zásobu, abychom oba mluvili jazykem odpovídajícím době."

Měl pocit, jako by se mu to zdálo. Schopnost mluvit v něm vyvolávala pocit, že něco pevně svírá v rukou. „Takže vy jste z mé budoucnosti?"

Přikývla. „Narodila jsem se asi dvě stě let po vás." „Myslíte tím po mé smrti, že?" Spatřil, že se nepatrně zakabonila. „Omlouvám se," vyhrkl. „Nepokoušel jsem se vás vyvést z míry."

Uklidnila se, a dokonce se pousmála. „To nic. Oba si jistě uvědomujeme, čím momentálně jsme a čím jsme kdysi byli." „Ale - "

„Ano, ale." Zavrtěla hlavou. „Připadá mi to podivné, být... znovu... naživu."

Rychle získával jistotu a zabydloval se v nové situaci. „Já vím. Já s tím jisté zkušeností mám." Světelné roky daleko na hvězdě, kde má základnu Alfa. „Nemějte obavy, za chvíli vám to připadne naprosto přirozené."

„Už tady nějaký čas jsem. Ale - mladá," špitla. „Pamatuji si však svůj dlouhý život, starobu a umírání -" Nevšimla si, že jí upadl slunečník a zahleděla se na své ruce. Sepjala prsty. „Vzpomínám, jak jsem se na konci ohlédla a pomyslela si: 'A to má být všechno?'"

Chtěl ty ruce uchopit a šeptat slova útěchy, ale usoudil, že bude moudřejší pouze říci: „Zjevně to nebylo všechno."

„Ne, samozřejmě, že ne. Alespoň ne pro mne, stejně jako pro každého, kdo kdy žil. Zatímco mé opotřebované tělo bylo bezbolestně umrtveno, vzorec mého já byl načten do paměti -" Zvedla oči. „Teď si asi těžko dokážeme vybavit, jaký byl náš tehdejší stav, nebo ano?"

„Můžeme se jen těšit, že se do něj vrátíme."

„Ach, ano. Ale než se tak stane -" Protáhla se, rozhlédla se kolem sebe a zvedla oči k obloze. Vpustila do duše světlo a vzduch, takže jí na tváři rozkvetl široký úsměv. „Začíná se mi to líbit. Ano, líbí se mi to." Pohlédla na něj. Byl to vysoký, svalnatý blondýn drsného vzezření. Z modrých očí vyzařovala veselá povaha. Mluvil zvučným barytonem. „A možná ještě bude."

Radostně se usmál. „Nápodobně. Děkuji. Mohu se tedy pro začátek zeptat, jak se jmenujete?"

„Odpusťte!" zvolala. „Myslela jsem, že jsem na setkání připravena. Byla jsem... oživena... s informacemi o své úloze i o tomto prostředí a na naše setkání jsem se v duchu pečlivě připravovala, ale teď, když k němu došlo, všechny mé plány selhaly. Jsem - byla jsem - ne, jsem Laurinda Aschroftová."

Napřáhl k ní paži.

Po chvíli mu umožnila, aby jí potřásl rukou. Vzpomněl si, že již na konci jeho smrtelných dní se toto gesto přestávalo používat.

„Předpokládám, že o mně něco víte," spustil, „ale já o vás a o vaší době nevím zhola nic. Když jsem opustil zemi, všechno se

rychle měnilo a pak už jsem se ocitl mimo dosah," a s postupem času jeho osobnost z vlastní vůle vstoupila do většího celku. Tato jeho napodobenina neobdržela žádné informace o pozemské historii, která po jeho odletu následovala.

„Vy jste letěl ke hvězdám téměř okamžitě po načtení, nemám pravdu? "

Přitakal.

„Proč čekat? Vždy jsem po tom toužil."

„Jste rád, že jste tak učinil?"

„Rád není ten správný výraz." Trvalo mu dvě nebo tři vteřiny, než svá slova správně zformoval. Jazyk byl pro něj důležitý; jako technik také občas skládal písně. „Ale určitě jsem šťastný, že jsem tady." Znovu krátký úsměv. „V takové příjemné společnosti." Ve skutečnosti se však snažil nalézt nějaké vysvětlení nastalé situace. Pobudou spolu, aby vzájemně poznali své duše. „A zpět do své skutečné existence si přinesu něco nového. Najednou si uvědomuji, že člověk může ojedinělým způsobem ocenit vše to, co je tam v dálce, slunce, světy, na některých z nich život, který byl ještě zajímavější, ohnivé mlhovinové mraky, nekonečno závratně vířící ve chřtánu černé díry, galaxie jako drahokamy roztroušené nějakým marnotratníkem do prostoru, křehká a majestátní struktura prostoročasu - všechno, co až dosud jako člověk nepoznal, protože se do těch končin žádná organická bytost nikdy nedostane."

„Vidíte, a já jsem se rozhodla zůstat na Zemi. Jak bázlivá a bez fantazie vám musím připadat? "

„Ale vůbec ne," ujistil ji. „Prožila jste taková dobrodružství, o jaká jste stála."

„To je od vás velmi laskavé." Odmlčela se. „Znáte, Jane Austenovou?"

„Koho? Ne, myslím, že ne."

„Je to spisovatelka z počátku devatenáctého století. Vedla poměrně pokojný život, nikdy se příliš nevzdalovala od domova, zemřela mladá, ale prozkoumala lidskou duši způsobem, jakým to před ní nikdo nedokázal."

„Rád bych si od ní něco přečetl. Možná, že tady budu mít příležitost." Chtěl dát nějak najevo, že není žádný - „technoramus" bylo slovo, které si okamžitě vymyslel. „Přečetl jsem toho docela dost, zvláště při vesmírných misích. A zejména poezii. Homéra, Shakespeara, Tu Fa, Basha, Bellmana, Burnse, Omara Chajjáma, Kiplinga, Millaye, Haldemana -" Rozhodil rukama a zasmál se. „To je jen několik málo jmen, která mě napadla, abych se mohl chvástat."

„Máme před sebou hodně vzájemného poznávání, že? Ale dost již, jsem špatná hostitelka. Pojďme dovnitř. Tam se posadíme a můžeme si povídat třeba celý týden."

Zvedl její slunečník, vzpomněl si na jedno historické drama a nabídl jí paži. Pomalu kráčeli mezi záhony. Vítr je šimral na tvářích, ptáci zpívali a slunce odpařovalo vůni z růží.

„Kde jsme?" zeptal se.

„A kdy?" odvětila. „V Anglii poloviny osmnáctého století, na panství v Surrey." Přikývl. Christian byl opravdu velmi sečtělý. Odmlčela se a přemýšlela, než pokračovala: „Gaia a Poutník vybrali tuto poklidnou enklávu jako nejlepší místo našeho rendezvous."

„Vážně? Obávám se, že tu vyčnívám asi jako žabák na klávesnici."

Usmála se, poté již vážně pokračovala: „Oznámila jsem vám, že jsem dostala podrobné informace o místním milieu? Budeme však navštěvovat další, jiná prostředí -ta, která si zvolíte, až vám sdělím vše ostatní, co vím o práci Gaiy z posledních mnoha let. Není toho příliš. Já jsem žádné další z jejích světů neviděla. Vedení převezmete vy."

„A to má být proto, že jsem zvyklý na nezvyklá prostředí a na drsné lidi? To nemusí být nezbytně pravda. Víte, na Zemi i v kosmu jsem se sice potýkal s přírodou. Ale ta byla vždy mírná."

„Nebezpečná."

„Možná. Ale nikdy ne zhoubná."

„Vyprávějte mi o tom," vybídla jej.

Vstoupili do domu a usadili se v jídelně.

Křídlová okna byla otevřená do zelené parkové krajiny, kde se pásla vysoká; v dáli Christian viděl zemědělskou usedlost s doškovou střechou, její hospodářská stavení a okraj obilného pole. Krom obrazů, leptů, knih a dvou bust tu byl nábytek prostých tvarů. Dovnitř vstoupila služka a na tácu nesla čaj se sušenkami. Jeho přítomnost ji evidentně polekala, ale snažila se to nedat najevo. Když odešla, Laurinda Christianovi vysvětlila, že londýnští majitelé, kteří usedlost využívali jako letní byt, zapůjčili domek rodinné přítelkyni, excentrické slečně Aschroftové, aby zde strávila dovolenou.

Takto Gaia upravila okolnosti a vzpomínky těch, jichž se to týkalo. Přesný příklad toho, jak ve svých emulacích přímo zasahuje do okolností a událostí. Christian se podivil, jestli tak činila často.

„Výstřednost je ve vyšších vrstvách téměř očekávána," řekla Laurinda. „Ale vy, když jste žil, mohl jste být prostě sám sebou, nemám pravdu?"

V následující hodině jej důkladně vyzpovídala. Narodil se v Yukon Ethnate v Beringově federaci a za svého života se tam často vracel, do divočiny, horké samoty a do nepřelidněných měst s prostými, upřímnými lidmi. Národ prosperoval a udržoval silnější svazky s Asií a s Pacifikem než se zaniknuvšími státy na východě a na jihu.

Přes pól se navíc sbližoval s obrozenými společenstvími Evropy a tam také Christian Brannock získal své vzdělání a strávil značnou část svého volného času.

Jeho éra byla plná divokých kontrastů, ve kterých Společenství národů udržovalo křehký mír. V mládí, kdy spontánně nastoupil do služby v organizaci působící jako prostředník při konfliktech, se dvakrát účastnil opravdového boje. Ještě za jeho života se však stabilita stala normou. Stalo se tak zejména díky narůstajícímu vlivu sítě umělé inteligence. Většina jejích jednotek na úrovni vědomí byla propojena tak, aby vytvářela jakési mozky odpovídající dané situaci, a schopnosti těchto mozků již tehdy překračovaly schopnosti těch lidských. Nicméně mezi nimi nedocházelo k

projevům rivality. Jednalo se spíše o partnerství. Nové inteligence ochotně poskytovaly rady, ale neměly zájem na dominanci.

Christian, dítě lesů, strání a moří, dědic starověké civilizace, který vyrostl v dobách jejích nemalých úspěchů, se na Zemi vracel jako domů. Zde měl své příbuzné, přátele, lesy, v nichž se mohl toulat, lodě, na nichž mohl plout, dívky, které chtěl líbat, písně, které jim chtěl zpívat a sklenky, které pozvedal k přípitku. (A hrob, který navštěvoval. O své manželce se Laurindě zmínil jen okrajově. Zemřela ještě předtím, než byla k dispozici technologie načítání osobností.) Vždy se však vracel do vesmíru. Ten ho lákal už od chvíle, kdy z kolébky pod cedry spatřil první hvězdy na obloze. Stal se inženýrem. Kromě lidských kolegů také úzce spolupracoval s inteligentními stroji, a z některých se dokonce stali přátelé velmi podivného druhu. Po celá desetiletí přijímal klíčové úkoly v projektech, jakým bylo například zakrytí Kopernikova moře, osidlování asteroidů, orbitální továrna na výrobu antihmoty a nakonec velký solární laser, který poháněl mezihvězdné lodě. Brzy nato jeho tělo zemřelo, staré a opotřebované; ovšem dny jeho mysli tím teprve začaly.

„Báječný život," hlesla Laurinda. Pohlédla z okna do zahrady, kde se prodlužovaly stíny. „Napadá mě, jestli by neudělali lépe, kdyby nám dali srub někde v divočině."

„Ne, ne to určitě ne," ujistil ji. „Tohle je pro mě zcela nové a krásné."

„Víte, můžeme se snadno přesunout jinam. Kamkoli, do kterékoliv Gaiou vygenerované doby včetně těch, které historie nikdy nezažila. Kdykoliv si budete přát, přinesu naše amulety."

Nakrčil obočí. „Amulety? "

„Oni vám to neřekli - neinformovali vás? To jsou takové přístroje. Nasadíte si ho, a kdykoliv si přejete, dáte mu pokyn, aby vás přemístil."

Přikývl. „Chápu. Zmapuje emulovaného člověka do jiného prostředí."

„Se všemi potřebnými modifikacemi. V mnoha případech to vlastně způsobí, že je pro vás dané prostředí aktivováno. Většina

jich po dlouhou dobu setrvává v pohotovostním režimu. Troufám si hádat, že to Gaia stejně zařídila tak, aby stačilo pouze si přát, kde chceme být, a abychom si stejným způsobem mohli přivolat, cokoliv budeme chtít. Ale externí zařízení je lepší."

Přemítal nahlas. „Ano, tuším, že chápu proč. Kdybychom měli nadpřirozené schopnosti, nebyli bychom doopravdy lidmi, že ano? A hlavní myšlenkou přece je, že jimi máme být." Předklonil se na židli. „Teď je řada na vás. Vyprávějte mi o sobě."

„Ach, není toho mnoho. Tedy o mně, já jsem nic tak senzačního jako vy nikdy nedělala. Budu vyprávět spíše o době, ve které jsem žila, o všem, co se na Zemi udalo a co změnilo planetu poté, co jste ji opustil..."

Narodila se zde, v Anglii. V té době to byla řídce obydlená provincie Evropy, klidná země („skoro jako ve snu," tvrdila), zasvěcená vzpomínkám na minulost. Ne že by tu snad vymřela tvořivost, ale umění bylo poměrně ostře rozděleno na změny klasických děl a úsilí nějak naložit s odhaleními, která přicházela z hvězd. Smysl pro umění, které rozvíjela umělá inteligence, obě tyto školy zastínil. Nicméně Laurinda v nich byla aktivní.

Při své práci navíc hodně cestovala po Zemi. (Možnost pracovat v té době představovala privilegium, o které soupeřili ti nejtalentovanější a nejenergičtější.) Laurinda pracovala jako prostředník mezi dvěma druhy bytostí. Znamenalo to, že musela poznávat lidi v jejich různých společenstvích a pomáhat jim v dosažení jejich přání. Tak například navrhovaná stanice pro řízení zemětřesení měla pozměnit krajinu a narušit komunitu; lze tomu zabránit, a pokud ne, jaké kulturní úpravy je možné provést? Mnohem častěji však radila a pomáhala zmateným a duchovně ztraceným jedincům.

O svém soukromém životě hovořila mnohem opatrněji než on, ale nabyl dojmu, že žila víceméně šťastně. Jestliže pro ni bezdětnost znamenala nevyslovený zármutek, sdílela jej v populačně regulovaném světě s mnoha dalšími; on měl pouze jednoho syna. Milovala zemi, její krásy, památky a všechny výdobytky lidské

rasy. Na konci svého smrtelného věku se rozhodla zůstat na planetě v jednotě, která se později stala Gaiou.

Měl pocit, že chápe, proč byla z bezpočetných miliónů těch, kteří si zvolili stejný osud, vybrána pro vzkříšení do role jeho společnice právě ona.

Nahlas řekl: „Ano, tento dům je pro vás odpovídající. A pro mne vlastně také. Oba jsme tu více doma, než by tomu bylo v éře jednoho nebo druhého z nás. Klid a krása."

„Nenechte se zmást, není to žádný ráj," odvětila zasmušile. „Nezapomínejte, že toto je skutečné osmnácté století, alespoň do té míry, do jaké se Gaie podařilo zrekonstruovat historii, která k němu vedla." Neustále ji monitorovala, prováděla změny, když se události vyvíjely nekompatibilně se záznamy v kronikách a s archeologickými údaji. „Personál domácnosti nedostává spravedlivě zaplaceno, trpí podvýživou, neúctou - musí být servilní. Američtí kolonisté vlastní otroky a brzy dojde ke vzpouře. Na druhé straně kanálu prohnilá monarchie pouští Francii žilou a důsledkem toho bude velmi krutá revoluce následovaná čtvrt stoletím války."

Pokrčil rameny. „Nuže, lidská inteligence nikdy neoplývala logikou, že?" Ta je pro stroje.

„U několika jedinců našeho druhu tomu tak nebylo," namítla. „Nebo se alespoň velmi přiblížili dokonalosti. Gaia si myslí, že byste se měl s některými z nich setkat, abyste si uvědomil, že tohle všechno není z její strany pouze krutá hra. Pozvala jsem" - ve vzpomínkách, se kterými začala existovat - „jich pár zítra na večeři. Trochu to sice narušuje jejich skutečné biografie, ale pokud Gaia bude chtít, může je dát později do pořádku." Laurinda se usmála. „Budeme muset požádat amulet, aby vás vybavil náležitým oděvem a parukou."

„A vy mi zajisté musíte poskytnout důkladné školení.

Kdo jsou ti lidé?"

„James Cook, Henry Fielding a Erasmus Darwin. Domnívám se, že to bude pozoruhodný večírek."

Mořeplavec, spisovatel, vědec, tři nepatrné, ale drahocenné součásti dědictví, které Gaia schraňuje.

Kapitola šestá

1

Poutník vytvořil další sekundární osobnost a připravil ji k průzkumu Země.

Jeho primární já zůstane v areálu na vrcholu hory v mnohem užším a dokonalejším spojení s Gaiou, než mezihvězdná vzdálenost doposud umožňovala. Slíbila mu, že ho provede celou databází pozorování provedených na celé planetě během mnoha milionů let. Dokonce i pro tyto dvě inteligence to bude kolosální výkon. Při rychlosti jejich uvažování bude celá záležitost trvat několik týdnů externího času a bude vyžadovat téměř stoprocentní soustředění. Pouze zlomek jejich vědomí zůstane k dispozici k ostatním úkonům - v případě Poutníka bude tento zlomek ještě menší než u Gaiy, protože její intelekt dalece převyšuje ten jeho.

Vyjádřila naději, že díky tomuto sdílení, kdy bude přímo vystaven všemu, co kdy pochopila, sám pozná, proč by měla být Země ponechána napospas ohnivé zkáze. Šlo o více než vědecké znalosti, ke kterým nelze dospět jiným způsobem. Události samy o sobě prohloubí a osvítí galaktický mozek, jako například skvělá divadelní hra či symfonie kdysi oslovovala lidi. Ale Poutník musí podstoupit jejich gigantický průřez minulostí, než bude schopen poznat pravdivost toho, co Gaia tvrdí o budoucnosti.

Měl o tom jisté pochybnosti. Napadlo jej, zdali lidské komponenty, kterých do ní přišlo mnohem více než do kteréhokoliv jiného uzlu, nemohly pozměnit její emoce do té míry, že to postihlo její racionalitu. Přesto s jejím návrhem souhlasil. Ostatně, slučovalo se to s účelem jeho cesty.

Zatímco bude takto zaměstnán, Christian bude prozkoumávat její historické i pravděpodobné světy a další agent bude putovat po současné, hmotné zeměkouli.

Pokud jde o toho druhého, měl v plánu vypustit do prostoru odpovídající počet molekulárních „montérů", které si přinesl s sebou, a ponechat je, aby se rozmnožily. Až jich bude dostatečné

množství, zkonstruují (vypěstují) flotilu miniaturních robotických lodí, které budou poletovat kolem a předávat mu informace, aby ve volných chvílích mohl zkoumat vše, co jejich senzory zachytí.

Gaia jej přemluvila, aby to nedělal. Když se v mém doprovodu osobně vydáš na průzkum, poznáš planetu mnohem rychleji a důkladněji. Mnoho těchto informací nemá ve vesmíru žádnou paralelu. Mohly by ti pomoci pochopit, proč chci, aby evoluce nerušené dospěla až ke svému přirozenému završení."

Nabídku přijal. Koneckonců, hlavním úkolem jeho mise je pochopit její uvažování. Třeba s ní poté Alfa bude moci zahájit skutečný dialog a dospět k nějakému závěru. Ostatně, nic mu nebrání, aby své průzkumníky vypustil později, pokud zůstane na pochybách i po absolvování expedice.

„Co je hlavní riziko?" otázal se.

„Převážně počasí," připustila. „Vzhledem k tomu, že se podmínky neustále zhoršují, dochází k silným bouřím prakticky bez varování. Rychlá eroze dokáže téměř přes noc změnit ráz krajiny, způsobit sesuvy půdy, nečekané záplavy, náhlý vznik záplavových vln. Ani se nepokouším to všechno detailně monitorovat. Takový objem dat bych prostě nezvládla" - ano, ani ona - „zvlášť, když mým hlavním zájmem jsou biologické úkazy."

Vybavil si její nejaktuálnější zprávy zaslané ke hvězdám. Byly pochmurné. Posthumánní bujná příroda byla již megaroky ta tam. Země se smažila svými oblaky. Nejvyšší vrcholky zely bezútěšností stejně jako údolí, kterému se říkávalo Deštná číše, a po sněhu a dešti zbyly jen geologické stopy. Kromě vody a několika ostrovů, kde stále přežívaly primitivní živočišné druhy, zůstala z tropů jen sterilní poušť. Prach a písek unášené žhavým větrem obrušovaly jejich kamenitá panoramata. Sužovaly sever i jih, vysoušely stepi, pražily údolí a plížily se do kopců. Tu a tam přežívaly džungle nebo močály bičované prudkými dešti nebo zahalené do horké mlhy, ale nebude dlouho trvat a i ty zmizí. Pouze ve vyšších zeměpisných šířkách se udržovala jistá míra vlídnosti. Klima Arktiky se pohybovalo od floridského - vzpomínka Christiana Brannocka - až po chladnější výš k pólu. Na jih odtud přes moře ležel rozsáhlý

kontinent, v jehož severní části teploty připomínaly někdejší střední Afriku. To byly poslední oblasti, kde alespoň trochu bujel život.

„Opravdu bys nechtěla být svědkem obnovy?" zeptal se zcela upřímně Poutník.

„Stará Země žije v mé databázi a v emulacích," odvětila Gaia. „Nemohla jsem do těch systémů zanést to, co se nyní děje a nechat to dohrát do konce, protože tomu stejně jako každý limitovaný mozek dost dobře nerozumím. Odvrátit běh událostí by znamenalo navždy ztratit vědomosti, které podle mého přesvědčení teprve nabudou zásadní důležitosti."

Poutník se rozhodl neargumentovat tím, že ani život, který by nově opanoval pro něj příznivější svět, by se nevyvíjel předvídaně. Věděl, že by mu odsekla s tím, že podobné experimenty se momentálně provádějí na řadě holých planetách, osazených syntetizovanými organismy. Připadalo mu podivné, že ve vztahu k matce lidského rodu neprojevovala žádný sentiment. Její bytosti zahrnují spoustu takových, které ví, co je to ranní rosa pod holýma nohama, ševelení ve stínu lesa, větrné vlny v pšeničných polích táhnoucích se od obzoru k obzoru, jak vypadají světla a ruch velkých měst. Ve své podstatě to představovalo mnohem silnější ovlivnění než jakákoliv vědecká či technologická výzva, které v Gainých druzích tam někde ve hvězdách vyvolávalo přání Zemi omladit.

A ona mu nyní hodlala ukázat, proč se domnívá, že by smrt měla dostat volný průchod.

Než s ní vstoupil do spojení, připravil se na expedici. Gaia mu nabídla letoun, rychlý, univerzální, schopný přistát na jednom čtverečním metru, aniž by se ze země zvedl jediný list stromu. Poskytl pro letoun pasažéra.

Přivezl s sebou několik těl různého typu. To, které si vybral, bude muset fungovat nezávisle na něm, tudíž musí disponovat samostatnou inteligencí. Gaia může vyhradit minimum své pozornosti k teleřízení letounu; on svému zástupci žádnou pozornost věnovat nemůže, pokud má zároveň prozkoumat historii zeměkoule.

Stroj, který si zvolil, se mu v žádném ohledu nemohl rovnat. Jeho struktura by nikdy nedokázala napájet dostatečně velkou matrici, aby mohla operovat na jeho mentální úrovni. Představte si jeho mozek jako ekvivalent mozku vysoce inteligentního člověka. Do tohoto mozku byla zkopírována tak velká část Poutníkových osobnostních vzorců, jakou pojal - pouhý nárys, hlavní myšlenka situace, nekompletní a pokroucená jako tento náš mýtus. Nicméně disponoval rezervami, které mohl aktivovat. Samozřejmě, že v něm dominovala část Christiana Brannocka, protože byla ze všech nejvhodnější.

Chcete-li, můžete si ho představovat jako bytost vtělenou do schránky z kovu, silikátů, uhlíku a dalších kompozitu, z elektřiny a ostatních sil, z fotonů, částicových výměn a kvantových proudů. Nebylo to zcela stejné jako jeho posmrtná robotická existence.

Tato existence skýtala větší úplnost, a dokonce pociťoval i větší nadšení, ačkoliv nebylo zcela identické. Ve většině ohledů se však mnohem více lišil od původního Christiana Brannocka, než tomu bylo u výtvoru v emulovaných světech Gaiy. Pokud se rozhodneme toho prvního nazývat Christian, můžeme tomuto říkat Brannock.

Tělo mělo přibližně lidský tvar a velikost, matnou modrošedou barvu a čtyři paže. Ruce níže položeného páru mohl podle libosti proměňovat v nástroje a nářadí. Stejně tak dokázal podle potřeby adaptovat dolní končetiny, a mohl dokonce vysunout třetí hůlkovitou nohu, aby získal lepší stabilitu či sevření. Záda, která skrývala jadernou pohonnou jednotku a různé orgány, měl vyboulená ven. Hlavu tvořil válec s kopulí na vrchu. Vjemová čidla v ní a po celém těle nebyla nápadná, ale předávala informace o dění v celém okruhu kolem něj. Tvář tvořila holografická obrazovka, na které mohl Brannock vygenerovat libovolný obraz. Dokázal také vyprodukovat jakoukoliv zvukovou frekvenci a viditelné světlo, infračervené paprsky a mikrovlnné záření pro účely vnímání či komunikace na krátkou vzdálenost. Paměťová jednotka, k jejímž datům měl okamžitý přístup, se rovnala velké starověké knihovně.

Data však nedokázal zpracovávat, porovnávat a vyhodnocovat rychleji než lidský génius. Měl i jiná omezení, ačkoliv jeho posláním nebylo fungovat nezávisle na dalším zařízení.

Brannock byl zakrátko připraven k odletu. Představte si ho, jak s úsměvem fantóma kyne Poutníkovi: „Adios. A drž mi palce."

Odpověď zněla poněkud... roztržitě. Poutník již navazoval kontakt s Gaiou.

A tak Brannock uprostřed ticha nastoupil do letounu, který by se lidskému oku jevil jako malá, duhově se lesknoucí šipka. Hlavním materiálovým komponentem bylo tkanivo z lehounkých vláken. Většina jeho nepatrné masy byla určena k vyvíjení sil a udržování schopností, které Gaia nijak blíže neurčila. Bylo by zapotřebí neobvykle zuřivého větru, aby stroj poškodil, ale ten by velmi pravděpodobně dokázal uletět i vichřici.

Brannock se usadil uvnitř. Poutník trval na manuálním ovládání pro případ naléhavé potřeby, ačkoliv jej považoval za nepravděpodobný, a Gaia nechala okamžitě provést požadované úpravy. Před Brannockem se rozprostírala škála tlačítek a displejů, kterých se mohl dotýkat nebo z nich číst. Opřel se do zádržného pole křesla a nechal Gaiu pilotovat. Letoun se nehlučně vznesl, prolétli oblačným příkrovem a poklidnou rychlostí pluli ve výšce pěti set metrů od úpatí hor.

„Chci letět po proudu řeky Remnant k moři," požádal Brannock. „Býval to krásný pohled."

„Jak si přeješ," odvětila Gaia. Komunikovali spolu hlasem. Ten jeho byl mužský, její - za předpokladu, že si to tak Brannock přeje - ženský, ačkoliv poměrně hluboký. Jejich konverzace se ve skutečnosti neodvíjela tak, jak je zde popsáno. Změnila kurz a on spatřil proud řeky lesknoucí se uprostřed sytě zeleného Štědrého údolí pod stříbřitě šedou oblohou. „Plán je takový, že bychom měli nejprve křižovat oblast Arktiky. Vypracovala jsem itinerář, který by ti měl poskytnout reprezentativní vzorek její biologie. V průběhu zastávek můžeš zkoumat tak intenzivně, jak si jen přeješ, a pokud budeš chtít zastavit kdekoliv jinde, i to je možné."

„Děkuji," odvětil. „Jde o to, abych získal nějakou základní představu, nemám pravdu?"

„Ano, protože podmínky jsou tu pro život nejpříznivější. Až budeš připraven, budeme pokračovat na jih, do oblastí, kde se situace neustále zhoršuje. Dozvíš se, jak se tamní život dokázal přizpůsobit. V mnoha případech je to nesmírně zajímavé. Ani galaktický mozek nedosahuje tvořivosti přírody."

„Jistě. Chaos, komplexita... O těchto adaptacích jsi nám referovala, nemám pravdu?"

„Ano, ale zdaleka ne o všech. Neustále objevuji nové. Život se dál vyvíjí."

Jak se zhoršují životní podmínky, pomyslel si Brannock. A přesto, jeden živočišný druh za druhým vymírá. Najednou měl pocit, jako kdyby pronásledoval nějakou pekelnou armádu.

„Chci, abys to prožil co nejdokonaleji," řekla Gaia, „ponořil se do toho, poznal podprahové hodnoty celé věci.

Celé tragédie, napadlo jej. Ale tragédie je umění, možná největší umění, kterého kdy lidstvo dosáhlo. A v Gaie dřímá mnohem více lidských duší než v kterékoliv jiné spřízněné inteligenci. Je možné, že si zachovala potřebu katarze, potřebu lítosti a strachu? Co se ve skutečnosti odehrává v jejích emulacích?

O tom měl něco zjistit Christian. Pokud to půjde.

Sám Brannock byl dostatečně člověkem na to, aby protestoval. Pokynul k zemi pod sebou, kde řeka plynula svými kaňony mezi kopci, aby zavlažila četné lesy a louky, než se stačí vylít do moře, nad kterým se vznášely tisíce létavců. „Chceš ten zápas sledovat až do konce," poznamenal. „Život chce žít. Jakým právem máš opačné přání? "

„Právem vědomí," prohlásila. „Spravedlnost, slitování či touha mají význam pouze pro myslící bytosti. Není snad pravda, že lidé vždy využívali svět tak, jak jim to připadalo výhodné? Když se přírodě konečně dostalo ochrany, bylo to proto, že o tom rozhodli lidé. Mluvím za vědomosti, které je možno získat."

Myslí mu probleskla velmi nepříjemná otázka: A co její soukromá citová potřeba?

Letoun z ničeho nic prudce změnil směr. Zabočení Brannocka tvrdě zatlačilo do silového pole, které jej poutalo ke křeslu. Uslyšel zapraskání vzduchu a hřmot. Záliv s rostoucí rychlostí mizel za nimi.

Brannock, duchem kosmonaut, který přežil útoky meteoritů a návaly radiace, protože byl rychlý, okamžitě reagoval. Periskopem, jehož okamžité vysunutí nařídil, se ohlédl zpět, aby zjistil, co se přihodilo. Krátký pohled, který se mu naskytl, než všechno zmizlo v dáli, jej přinutil zvolat: „Tam!"

„Cože?" otázala se Gaia, jak se řítili dál.

„To tam za námi. Proč od toho utíkáš?"

„Co tím myslíš? Nic důležitého tam není."

„Ale je. Mám takový dojem, žes to viděla mnohem jasněji než já."

Gaia zpomalila svůj střemhlavý let, dokud se stroj jen tak nevznášel nad pláží s divokým příbojem. Pojal silné podezření, že to udělala proto, aby rozmělnila dojem naléhavosti a aby lépe vnímal to, co právě hodlala prohlásit.

„Dobrá," řekla po chvíli. „Byl tam určitý objekt. Co myslíš, že jsi viděl ty?"

Rozhodl se neodpovědět jednoznačně - alespoň ne do té doby, dokud ho neujistí o čistotě svých úmyslů. Čím více informací bude mít, tím lépe může osnovat svůj klam. Dokonce i tento fragment její inteligence byl výkonnější než jeho. Ačkoliv on měl také notnou dávku rozumu a hluboko zakořeněnou tvrdohlavost.

„Nejsem si jist, pamatuji si snad jen to, že to nebylo nebezpečné. Předpokládám, že mi řekneš, co to bylo a proč jsi před tím začala prchat?"

Vzdychla. „V současném stádiu svých vědomostí bys to nepochopil. Spíše by došlo k nějakému nedorozumění. Proto jsem se dala na ústup."

Člověk by v tom okamžiku napnul všechny svaly. Brannockovy systémy se uvedly do plné pohotovosti. „Možnosti mého mozku bych s dovolením posuzoval sám. Takže se laskavě vrať."

„Ne. Slibuji, že později, až toho shlédneš víc, vše vysvětlím."

Až shlédnu dostatek iluzí? Možná má pro něj nachystanou spoustu triků. „Jak myslíš," řekl Brannock. „Zatím jen zavolám Poutníkovi a oznámím mu to." Vyslanec Alfy si ponechal nepatrnou část svého vědomí otevřenou vnějším vjemům.

„Ne, nedělej to," řekla Gaia. „Zbytečně by ho to vyrušilo."

„To musí posoudit on," odvětil Brannock.

Strhla se bitva.

Gaia málem zvítězila. Kdyby se na útok soustředila naplno, provedla by jej s takovou rychlostí, že by si Brannock ani nikdy neuvědomil, že byl napaden. Ale zlomek jejího vědomí se jako vždy zaobíral pozorováním svých jednotek rozmístěných po zeměkouli a datovým tokům. Pravděpodobně také čas od času - prostřednictvím kvantových posunů ve svém nitru - zkontrolovala, jak si počínají Christian s Laurindou. Zdaleka největší porci svých kapacit však využívala k interakci s Poutníkem. Tu nemohla odložit stranou, aniž by vzbudila okamžité podezření. Spíše musela vyvinout nadměrně inteligentní úsilí, aby před ním skryla, že se děje něco nepatřičného.

A co víc, s bytostí, jakou byl Brannock, se ještě nikdy nesetkala. Agresivita lidského samce a reflexy lidského astronauta se mísily s pokročilou technologií a částečně i s nesmrtelným odhodláním Alfy.

Brannock ucítil, jak zádržné pole sílí a zpevňuje se, aby ho znehybnilo. Ucítil nával jakéhosi deliria do své mysli, člověk by si myslel, že je to nějaké anestetikum. Brannock ovšem neztrácel čas, aby se nad něčím takovým zamýšlel. Reagoval okamžitě, dokonce i když útočila. Se strojovou rychlostí a zuřivostí tygra ji na rozhodující milisekundu vyvedl z rovnováhy.

Zaútočil navzdory zatmění a zmatku v hlavě. Rukama trhal a ničil řídící prostředky na ovládacím pultu. Nepočítalo se s tím, že by měly přestát fyzický útok. Nemohl se sice zmocnit řízení, ale mohl jej slepě narušit.

Všude létaly modré jiskry. Pak následovaly záblesky a kontrolky a displeje zmíraly. Dodávky pohonné energie však pokračovaly; letoun zůstával ve vzduchu. Jeho složitější funkce však byly vyřazeny. Souhra atomů, energií a vln byla velmi nevyrovnaná.

Pouta, která Brannocka svírala, povolila. Sesunul se na podlahu. Tma v jeho hlavě ustupovala. Zanechala jej otřeseného se všemi smysly jako na kolotoči. „Zastav, ty děvko!" vykřikl v tom zmatku kolem.

„Zastavím," řekla Gaia.

Uvědomil si, že Gaia zachovala zbytky vlády nad letounem. Než jí je stačil vyrvat z rukou, nasměrovala loď k zemi a vypnula hlavní generátor. Všechna silová pole byla deaktivována. Vítr roztrhl materiál rámu vedví. Jeho úlomky spadly do příboje. Vlny je pohazovaly sem a tam a několik jich vyhodily na břeh, zbytek odnesly spodní proudy.

Jak stroj padal a rozpadal se, Brannock sebral všechnu sílu a skočil. Silou svých teleskopických nohou se vymrštil dlouhým obloukem vpřed a dopadl do hluboké vody. Zpěněná voda vystříkla vysoko do vzduchu, když do ní dopadl. Zajel do zelených hlubin, unášen proudy ze strany na stranu, ale náraz na písčité dno přečkal bez újmy.

Protože neměl potřebu dýchat, zůstal pod vodou. Netrvalo ani vteřinu, než se vzpamatoval z šoku. Vyhodnocení nastalé situace mu však zabralo několik minut.

Gaia se nad ním pokusila převzít kontrolu. Silové pole začalo utlumovat procesy v jeho mozku a vnucovat mu své vlastní vzorce. Ubránil se jen s odřenou kůží.

Gaia v minulosti takové schopnosti zajisté nepotřebovala. Znamenalo to tedy, že je vyvinula a nainstalovala výhradně pro něj. To jasně nasvědčovalo skutečnosti, že je hodlala někdy v průběhu cesty použít. Když spatřil tu věc, o jejíž existenci věděla, ale odmítl se nechat obalamutit, donutil ji jednat dříve, než byla plně připravena. Když její pokus selhal, vrhla všechny své zdroje na jeho ničení.

V zoufalém úsilí uchránit před hvězdami své tajemství byla ochotna zajít hodně daleko.

Uvědomil si mylnost svého uvažování. Nepoužila vše, co měla v zásobě. Naopak, planeta byla plná jejích pozorovatelů a dalších nástrojů, na které se mohla obrátit. Některé z nich už zajisté plnou

rychlostí pospíchají na místo havárie, aby se ujistili, že nepřežil - nebo aby se o to postarali. Později vysvětlí Poutníkovi, že někde nad oceánem došlo k politováníhodné nehodě.

Brannock, který byl těžší než voda, kráčel po svažitém mořském dně a hledal větší hloubku.

Když nalezl změť vulkanické horniny, vlezl do jedné lávové trubice, tam si lehl, schoulil se do klubíčka a nařídil svým přístrojům, aby snížily výkon na minimum. Doufal, že tak snáze unikne pozornosti jejích agentů. Jejich počet ani citlivost nemohou být nekonečné. Gaia -která nemohla být svědkem jeho útěku, protože senzory v letounu byly zničeny - po nějakém čase dospěje k logickému závěru, že jeho roztroušené zbytky odnesl proud.

Po třech dnech a nocích jej probudil předem nastavený vnitřní budík.

Věděl, že musí být i nadále opatrný. Kdyby místo nehody zkoumala důkladněji, než předpokládal, Poutník by si ve spojení s ní pohotově všiml, že se upíná na určitý bod z celé planety.

Odvážil se tedy vylézt ven a pohybovat se. Elektronické smysly jej měly varovat před blízkostí jakéhokoliv robota, i kdyby měl být nepozorovatelný pouhým okem. Jestli by v takovém případě mohl něco dělat, byla už jiná otázka.

Nejprve prohledal své bezprostřední okolí. Stroje odstranily části vraku, které našly, ale většina zůstávala roztroušena po dně. Gaia evidentně nepovažovala za prospěšné či bezpečné nechat je vyhledat. Téměř všechno, na co narazil, byl jen šrot. Pár jednotek zůstalo nedotčených. Ten, který ho zajímal, měl formu malé kovové koule. Vystopoval ji podle magnetické indukce. Odnesl si ji na jedno místo na pobřeží, kde ji ukryt pod korunami stromů zkoumal. Párem nástrojových rukou zkoumal obvody uvnitř a identifikoval je jako paměťovou banku. Kódování rozeznával. Vytáhl z ní informace a uložil je do vlastní databáze.

Byl to soubor jazyků. Neznámých lidských jazyků, ačkoliv jich jako součást Alfy poznal na tisíce. Ano, velice podivné.

„Měl bych ty lidi najít," zadrmolil. V samotě větru, moře a divočiny se uchýlil k odvěkému zvyku občas přemýšlet nahlas.

„Velmi pravděpodobně se další příležitost nenaskytne. Poměrně překvapivá novina pro Poutníka." Pokud se k němu vrátí nebo se alespoň dostane na dosah jeho přijímačů.

Vydal se pěšky podél pobřeží směrem k zálivu, kde ústila řeka Remnant. Třeba tam ještě je to, co zahlédl. Nebo alespoň nalezne nějaké stopy.

Nebyl si jistý, všechno proběhlo tak rychle, ale domníval se, že to byla loď.

Kapitola sedmá

1

Tři dny - staré pozemské dny o čtyřiadvaceti hodinách plné chladného slunečního svitu, deštivých přeháněk, které dodávaly pastvinám a živým plotům jiskru, projížděk cestami mezi živými ploty, toulání anglickými městy, potkávání místních lidí, večerních zpěvů v nor-manském kostele, průzkumů budov a knih, dlouhých hovorů a družného mlčení - stačily ke vzniku nového přátelství. V Christianovi také probudily přívětivější postoje ke Gaie. Ona přece oživila Laurindu a Laurinda byla její součástí, tak jako on náležel k Poutníkovi a k Alfě a k bezpočtu dalších myslí napříč galaxií. Je možné, aby to ostatní, co Gaia dělá, nebylo správné?

Nepochybně události zvolila a naplánovala tak, aby v něm vyvolaly právě tuto reakci. To mu však nepřipadalo důležité.

Stejně tak jim s Laurindou nevadily primitivní podmínky osmnáctého století. Spíš naopak. Každodenní zážitky jim připadaly povzbudivě nové a často vyvolávaly smích. Jediné, co mu činilo obtíže, bylo odebrat se navečer spořádaně do svého pokoje.

Každý měl vlastní poslání: on měl poznat, co se v této realitě děje a poté se načíst zpět do Poutníka; ona mu to měla vysvětlit a ospravedlnit, jak nejlépe je to mezi smrtelníky možné. Stejně jako on si i Laurinda zachovala v paměti, že je součástí uzlové existence. Tato vzpomínka byla zamžená a strohá, spíše jakýsi pocit transcedence než čehokoliv, co má určité jméno a formu, jakýsi odlesk dávné náboženské vize. Přesto však vztah ke Gaie podvědomě prostupoval celou její osobnost a u Christiana ve vztahu k Poutníkovi a k Alfě tomu nebylo jinak. Omezeným, smrtelným, ale zcela upřímným a přirozeným způsobem Laurinda jednala za uzel Země.

V tiché shodě téměř vůbec nemluvili o účelu svého konání a prostě si jen užívali okolí a jeden druhého. Až do čtvrtého rána. Dost možná v nich pocit povinnosti probudilo počasí. Vítr dul a svištěl kolem domu, déšť bušil na okna, že skrz ně nebylo vidět, a

ven se nedalo vyrazit dokonce ani v kočáru. Přestože v krbu plápolal oheň, nedařilo se mu zahnat vlhko a chlad. Světlo svíčky útulně žhnulo na jídelním stole, stříbro a porcelán se leskly, ale v každém rohu jídelny se hrbil černý stín.

Naposledy se napil kávy, postavil hrnek na stůl a vyslovil větu, se kterou dlouho otálel: „Ano, raději bychom se do toho měli pustit. Ačkoliv nemám žádnou jasnou představu o tom, co máme hledat. Tu ostatně nemá ani Poutník." Gaia byla v mnoha ohledech velmi neurčitá. Ale Poutník s ní je momentálně (cokoliv to „momentálně" znamená) v těsném kontaktu a hledá celkový kosmický obraz mnoha milionů let této planety.

„Svůj úkol přece znáš," odvětila Laurinda. „Máš zjistit podstatu interních aktivit Gaiy, a co tyto z morálního - lidského - pohledu znamenají." Narovnala se na židli. Mluvila rozhodně. „My jsme lidé, lidské emulace. Mluvíme a jednáme, cítíme radost a bolest, jak je lidé cítili od nepaměti."

To byl impuls; vždy se snažil situaci trochu odlehčit. „A vytváříme nové generace lidí, jak to lidé dělali od nepaměti."

Její bledou tvář zalil ruměnec. „Ano," vzdychla a rychle dodala: „Samozřejmě, že většina toho... co tu vidíme ... je pouhá databáze. Nebo lépe, archiv. Můžeme začít návštěvou jedné či dvou z těchto rekonstrukcí."

Usmál se a všechna tíha z něj spadla. „To bych moc rád. Máš nějaký návrh?"

„Co Akropolis v Athénách?" navrhla dychtivě. „V podobě, kdy byla nově vystavěna? Klasická civilizace mě vždy fascinovala." Pohodila hlavou. „A stále fascinuje."

„Hmm." Podrbal se na bradě. „Za svého života jsem se dozvěděl jen to, že staří Řekové byli smečkou lstivých a svárlivých politických dravců, kteří podváděli ve volbách nebo týrali své sousedy. Nefinancovaly snad Athény stavbu svého Paithenón ze zpronevěřeného pokladu Délské ligy?"

„Byli to lidé," špitla tak potichu, že to v hluku bouře sotva slyšel. „Ale to, co udělali -"

„Jistě," přitakal. „Souhlasím. Pojďme."

2

Na pohled byly amulety stříbřité dvoucentimetrové disky, které uživatel nosil zavěšené na hrudi pod oblečením. Ve skutečnosti - z pohledu vnější reality - to byly velmi výkonné, citlivé počítače s vlastní inteligencí. Christian přemýšlel nad tím, do jaké míry jsou asi pod přímou kontrolou Gaiy a jak úzce monitoruje jeho osobu.

Bez rozmýšlení uchopil Laurindu za ruku. Její prsty se propletly s jeho. Když však vyslovovala jejich povel, upřeně hleděla do plápolavého ohně před sebou.

3

Okamžitě, aniž by pocítili sebemenší pohyb, se ocitli na širokých mramorových schodech mezi ochrannými valy v horkém slunečním žáru a pod nebem bez mráčku. Z nejstrmějších, neobydlených úbočí kopce se tichem nesla vůně divokého tymiánu, tymiánu, kterému se nedostávalo včel, jež by ho opylovaly, či rukou, které by ho natrhaly. Dole se rozprostíralo město se sluncem bičovanými střechami domů, otevřenými prostranstvími a chrámy s kolonádami. V tomto čistém vzduchu si Christian představoval, že dokonce rozeznává tváře soch.

Po nějakém čase vykročili stále mlčenliví návštěvníci ruku v ruce nahoru do míst, kde okřídlené Viktorie lemovaly balustrádu před svatyní Nike Aptera. Jejich šaty byly zřasené pohybem, který neviděl a větrem, který necítil. Jedna ze soch si zavazovala sandály.

Dlouho ti dva zůstali v Propylaei, mezi jejím sloupovím, jónskými a dórskými malbami, votivními tabulkami v Pinakothéce. Cítili, že by tu mohli zůstat až do setmění, ale všechno ostatní na ně čekalo a oni věděli, že tak jako zažívají vzrušení smrtelníků, na ně dolehne i únava smrtelníků. Barvy jen hrály...

Kamenné květiny a kamenné panny v Erechteu...

Christian považoval Parthenón za něco skvělého, alespoň podle obrázků a modelů, protože rozbité, chemicky rozrušené zbytky pod přístřeškem vzbuzovaly jen smutek. Když před ním stanul nyní a vstupoval dovnitř, objevil jeho velikost a masu. Z frýzů sálal život v rudé, modré a zlaté barvě; dál v šeru uvnitř se dokonalost a krása soustředily do Feidovy kolosální sochy Athény.

- Dlouho poté stál s Laurindou na Kimónově zdi, nad Asklépiem a Dionýsovým divadlem. Slunce naklánějící se k západu halilo město do propletence stínů a z východu vál chladivý vítr. Až doposud spolu zcela nelogicky rozmlouvali šeptem. Nyní cítili, že mohou mluvit otevřeně, nebo snad cítili potřebu?

Zavrtěl hlavou. „Nádhera," pronesl, protože se mu nedostávalo výstižnějších slov. „Neuvěřitelné."

„Stálo to za všechny ty křivdy, válku a agónii," zamumlal. „Nemám pravdu?"

Na chvíli ztratil svoji dosavadní vážnost. „Nečekal jsem, že to bude takhle křiklavé - takhle jasné."

„Rekové své domy natírali barvami. To je známá věc."

„Ano. Já vím. Ale mohli si být učenci mnoho set let poté jisti jakými barvami?"

„To sotva, snad jen v místech, kde zbývaly nějaké stopy. Většinu z toho musela Gaia odhadovat. Myslím, že hlavně u soch. U Athény se například zachoval jen popis." Laurinda se odmlčela. Očima zabloudila ven k horám. „Ale tohle je - z pohledu všeho, co má, veškerých informací i skutečnosti, že je s nimi schopna nakládat se všemi najednou a pochopit lidi, kteří ji dokázali stvořit - tohle je určitě velmi věrohodná replika. Nebo spíš nejméně nevěrohodná."

„Třeba vyzkoušela různé variace. Chtěla bys je vidět?"

„Ne, myslím, že ne. Tedy pokud si to nepřeješ ty. Tohle je velmi silné, že?" zaváhala. „A také -"

Přikývl. „Ano." A s pokynutím k němému, nehybnému městu pod nimi a k posvátným výjevům kolem nich dodal: „Strašidelné

město duchů. Nanejvýš tak muzejní exponát. Obávám se, že ne příliš vhodný k našim účelům."

Jejich oči se setkaly. „K tvým účelům. Já jsem jen - vlastně dokonce nejsem ani průvodce. Jsem pro tebe hlas Gaiy? Ne, jen jakýsi její polohlas." Na rtech jí zahrál nešťastný úsměv. „Obávám se, že jediný skutečný účel mé nové existence je dělat ti společnost."

Rozesmál se a nabídl jí ruku, kterou na chvíli pevně stiskla.

„A já jsem za tu společnost velmi rád, excentrická slečno Aschroftová."

Usmála se, nyní již upřímněji a radostněji. „Děkuji, můj laskavý pane. A já jsem ráda, že dnes... žiji. Co podnikneme dál?"

„Navštívíme nějakou živoucí historii. Proč ne právě helénskou? "

Spráskla ruce nad hlavou. „Dobu Periklovu!"

Zamračil se. „No, to nevím. Peloponéská válka, mor - a cizinci, jako jsme my, barbarové, ty navíc žena. Obávám se, že by se nám nedostalo příliš vlídného přijetí, co myslíš? "

Cítil, jak Laurinda překonává zklamání. „Tak tedy kam a do jaké doby?"

„Do Aristotelovy? Jestli si správně vzpomínám, v Řecku toho času vládl klid a mír, nepočítaje hrůzy, jež Alexandr páchal v zahraničí, a společnost v té době byla relativně kosmopolitní. Také méně patriarchální. Mě Aristoteles vždycky zajímal. Svým způsobem to byl jeden z prvních vědců."

„Bude lepší, když se nejprve zeptáme. Vraťme se tedy domů na dobrý šálek horkého čaje."

4

Vrátili se do domu ve stejný okamžik, ve kterém jej opustili, aby zbytečně nemátli služebnictvo. Tam zjistili, že jim absence soukromí spojená s vyčerpáním nedovoluje hovořit o ničem jiném

než o banalitách. Ale nijak to nevadilo; hezky se jim spolu povídalo.

Následujícího rána, které bylo nádherné, vyšli do zahrady a posadili se na lavičku u jezírka se zlatou rybkou. Kapky deště se leskly na květinách a s probouzejícím se slunkem sílila jejich vůně. Na doslech ani na dohled nikdo nebyl. Christian tentokrát oslovil amulety. Ten jeho mu najednou připadal těžký, takže hovořil nejistě. Nemusel své přání ani vyslovovat nahlas, ale pomáhalo mu to dát myšlenkám tvar.

Odpověď vstupovala přímo do jejich mozků. Zcela iracionálně si ji překládal do suchého, profesorského tenoru: „Po generace bylo zachováno pouze jedno Helénské milieu. Zahrnuje období, které máte na mysli. Započalo v době kolem 500 let před naším letopočtem s co možná nejpřesnější historickou emulací."

Ale téměř každý, kdo tehdy žil, je pro historii ztracen, pomyslel si Christian. Až na pár jedinců, kteří se ocitli v kronikách, musela být celá populace vytvořena pomocí Gainy představivosti vedené znalostmi a logikou; a těch pár jmenovaných osob bylo také téměř úplně zrekonstruováno, jejich DNA svévolně sestaveno.

„Sekvence byla podle potřeby revidována," pokračoval amulet.

Nemluvě o tom, že historie brzy kompletně zmizí z dokumentů a nakonec i z archeologie, dumal Christian. Gaia mnohokrát zakusila, že se to děje. Přepsala program - události, paměti, osobnosti, těla, jejich narození, délky života, úmrtí - a nechala ho běžet dál, dokud se znovu neodchýlil. Znovu a znovu. Najednou se udělalo chladno.

„Při každé takové příležitosti se toho hodně zjistilo," řekl amulet. „V době, kdy se makedonská hegemonie stala nevyhnutelnou, situace vyhlížela uspokojivě a od té doby byla sekvence ponechána, aby se nerušené přehrávala. Samozřejmě, že po celou dobu neprobíhala identicky s historickou minulostí. Nenarodili se Aristoteles ani Alexandr. Namísto toho zde až do zralého věku žil jeden poměrně realistický dobyvatel a zanechal po sobě přiměřeně dobře vybudovanou říši. V dětství měl řeckého učitele, který býval Platónovým následovníkem.

To, co vidíte kolem sebe, je pak vzorovým výsledkem takového konání."

„Doba temna," pronesl Christian nahlas. „Co bude následovat po ní? Jaká nová civilizace? "

„Žádná. Tato sekvence končí v příštím roce svého trvání."

„Cože?" zarazil se. „Bude zničena?"

„Ne. Program prostě jen skončí. Emulace se zastaví."

„Můj Bože! Ty miliony životů - stejně reálných, jako je můj -"

Laurinda vstala a rozpřáhla ruce v páchnoucím vzduchu. „Takže Gaia ví, že tahle časová linie nikdy nebude šťastnější? " zvolala.

„Ne," odpověděl hlas v jejich mozcích. „Nepochybně zde existuje potenciál dalšího pokroku. Zapomínáte, že ačkoliv je kapacita Gaiy obrovská, není nekonečná. Čím více pozornosti věnuje historii, detailům téhle planety či délce jejího trvání, tím méně může dát ostatním. Existuje příliš malá pravděpodobnost, že tato sekvence povede k ryze nové formě společnosti."

Laurinda rozvážně přikývla. „Chápu."

„Já ne," vyštěkl Christian. „Snad jen to, že Gaia je nehumánní."

Laurinda zavrtěla hlavou a položila mu ruku na rameno. „Ne, to ne. Je posthumánní. To my jsme sestrojili první umělé inteligence." Po chvíli dodala: „Gaia není krutá. Vesmír často ano, ale ten ona nestvořila. Hledá něco lepšího, než co může vytvořit slepá náhoda."

„Možná." Pohledem spočinul na Zoe. „Ale podívej se. Musíme něco udělat pro tuhle nebohou duši. Je mi jedno, že tím změníme historii. Stejně má brzy skončit."

Laurinda polkla a otřela si slzy. „Ať svůj poslední rok prožije v klidu," pronesla do prázdna. „Prosím."

V místnosti za dveřmi se objevily nějaké předměty. „Tady je jídlo, víno a čistá voda," oznámil neslyšitelný silami ji návštěvníci dopravili mezi sloupoví Parthenónu. Za rozbitými dveřmi se nacházela temná místnost, kde nebylo nic než suť. V případě nutnosti by ji zřejmě ubránili.

Christian se zamyslel a v duchu zaklel. Rozběhl se pro protivníkovu zbraň. Když se vrátil, Laurinda seděla před ženou,

objímala ji a šeptala konejšivá slova. „No tak, drahoušku, u nás jsi v bezpečí. Neboj se. My se o tebe postaráme."

Žena k ní zvedla velké černé oči. „Jste... snad... andělé... z nebes?" zadrmolila.

„Ne, jen smrtelníci jako ty," odvětila Laurinda, které vyhrkly slzy. Nebyla to tak docela pravda, uvědomil si Christian, ale co jiného jí mohla říct? „Dokonce ani neznáme tvé jméno."

„Jsem... Zoe... Commeniana -"

„A z tvého hlasu slyším, že umíráš žízní." Laurinda odvrátila tvář. Její rty oživly tichým příkazem. Na podlaze se objevil orosený džbán. „Tady je voda. Napij se."

Zoe si zázraku ani nevšimla. Popadla nádobu a několika dychtivými hlty ji vyprázdnila. Když dopila, posadila se. „Děkuji vám," řekla prázdně, ale již v tom byla trocha síly a odhodlání.

„Kdo tě to honil? Co to bylo za muže?" otázal se Christian.

Přitáhla si kolena k bradě, upřeně pohlédla před sebe a mrtvolným hlasem promluvila: „Vlámský voják. Vtrhli do našeho domu. Viděla jsem, jak ubodali mého otce. Jenom se tomu smáli. Utekla jsem zadním dvorem a ulicemi pryč. Myslela jsem, že se mi podaří ukrýt na Akropoli. Už sem nikdo nechodí. Tenhle mě zbystřil a rozběhl se za mnou. Předpokládám, že by mě zabil, až by se mnou skončil. Bylo by to vlastně lepší, než kdyby mě odvedl s sebou."

ve špinavém rudém kabátu a kožených kalhotách a zpod kožešinové čapky mu trčely blond vlasy. Splývající kníry rámovaly jeho vilný úsměv. I on byl ozbrojen. V levé ruce třímal vražedný nůž, v pravé pušku.

Žena uviděla Christiana, jak se před ní vynořil z mlhy. „Voetho!" volala. „Onome Theou, kyrie, voetho!" Zakopla o schod a upadla. Pronásledovatel ji dostihl, a než se stačila zvednout, přitiskl jí těžkou botou k zemi.

Prostřednictvím amuletu Christian porozuměl jejím slovům. „Pomozte, pro lásku boží, pane, pomozte mi!" Jen letmo si uvědomil, že to musí být nějaká zkomolená řečtina. Druhý muž na něj zavrčel a pozvedl zbraň k ramenu.

Christian neměl čas, aby stihl sundat svoji. Než cizinec dokončil pohyb, sehnul se, popadl kámen - fragment mramorové hlavy - a mrštil jím. Kámen zaduněl o cizincův nos. Zapotácel se a tvář se mu proměnila v rudou skvrnu. Jeho puška zapraštěla o schody. Začal výt jako pominutý.

S rychlostí, která mu v naléhavých případech byla vlastní, Christian zavrhl použití vlastní zbraně. Již předtím si všiml, že její závěr je prapodivné konstrukce. Možná by nedokázal tak rychle vystřelit. Vytáhl dýku a vrhl se dolů. „Zmiz, ty dobytku, nebo ti rozpářu bachor!" vychrlil ze sebe. Ta slova byla v ženině jazyce.

Druhý muž se zajíkl, otočil se a odpotácel se pryč. Ještě předtím, než dorazil k úpatí kopce, jej pohltil dým. Christian se zastavil u ženiny schoulené postavy a zasunul dýku do pochvy. „Pojď, sestro," řekl a nabídl jí ruku, „pojď se mnou. Půjdeme do úkrytu. Mohlo by jich být víc."

Vzlykající dívka se vyhrabala na nohy. Těžce se o něj opřela a belhala se po jeho boku k rozbité bráně. Měla středomořské rysy, nepochybně místní. Vypadala hladově. Laurinda k ní přistoupila z druhé strany. Společnými silami najít cestu k něčemu lepšímu, musí neustále začínat znovu."

„Hm, nemůžu se ubránit vzpomínce na všechny milenialisty a utopisty, kteří popravovali lidi jako na běžícím pásu, nebo je mučili a zavírali do koncentračních táborů, když jejich chování nesměřovalo k dosažení velkolepé vize."

„Ne, ne, to je něco jiného! Ty to nechápeš? Dává jim svobodu být sami sebou a stát se něčím víc."

„Připadá mi, že upravuje parametry a mezní podmínky, dokud nedosáhne pro ni slibného nastavení, než nechá celý experiment proběhnout." Christian se zamračil. „Ale připouštím, že si nemyslím, že to dělá pouze z pocitu. .. nudy a osamění. Zvláště když je jí otevřeno celé společenství vlastního druhu. Možná že nemáme takové mozky, abychom pochopili její pravé pohnutky. Možná je právě vysvětluje Poutníkovi nebo přímo Alfě." Ačkoliv komunikace mezi hvězdami by trvala přinejmenším několik desetiletí, pomyslel si.

„Chceš přesto pokračovat?" otázala se.

„Už jsem řekl, že ano. Je to mé poslání. Ale co ty?"

„Já také. Nechci ji zklamat."

„Tak trochu tápu, co bychom měli zkusit jako další. Nevím, jestli je moudré nechat amulety rozhodnout za nás."

„Mohou nám alespoň pomoci a poradit." Laurinda se zhluboka nadechla. „Prosím. Pokud je to možné, mohl by příští svět, na který půjdeme, být vlídný? Ty hrůzy, co jsme viděli -"

Natáhl paži, aby ji uchopil za ruku. „Přesně na to jsem myslel. Máš nějaký návrh?"

Přikývla. „York Minster. Byl v nuzném stavu, když jsem tam... žila... ale viděla jsem obrázky a býval to jeden z nejkrásnějších kostelů, postavený v jednom z nejkrásnějších měst."

Laurinda přikývla. „Nájezdní armáda," pronesla nepřítomně. „Dobyli město a teď ho drancují."

Christian udeřil pažbou své zbraně o kamennou podlahu. „A Gaia to takhle nechá?" procedil mezi zuby.

Laurinda k němu prosebně vzhlédla. „To musí. Lidé potřebují mít svobodnou volbu. Jinak jsou z nich loutky."

„Ale jak se dostali do tohohle srabu?" nenechal se uchlácholit Christian. „Vysvětli mi to, jestli to dokážeš!"

Amulety odpověděly stejně neosobně jako předtím:

„Helénistická éra vyvinula vědeckou metodu. Toto dohromady s expanzí obchodu a geografickou znalostí způsobilo průmyslovou revoluci a parlamentní demokracii. Avšak ani věda ani technologie nepřekročily ekvivalent přibližně vašeho osmnáctého století. Nemoudrá sociální a fiskální politika vedla ke kolapsu, diktatuře a k opakovaným válkám."

Christian s úsměvem vycenil zuby. „To mi zní povědomě."

„Alexander Tyler to popsal v našem osmnáctém století," vysvětlovala šeptem Laurinda. „Žádná republika dlouho nepřežila, když většina jejích občanů zjistila, že si mohou prostřednictvím voleb dopomoci k bohatství z veřejného jmění." Nahlas dodala: „Christiane, byli to jenom lidé."

Zoe se pod tíhou svého utrpení schoulila do klubíčka.

„Vy to příliš zjednodušujete," konstatoval amulet. „Ale tohle není lekce z dějepisu. Abych pokračoval v nárysu situace, zpráva o této společnosti se donesla k válčícím barbarům v severní Evropě a v západní Asii. Jestli se ptáte, proč jim byla umožněna existence, přihlédněte k tomu, že populace uvězněná na pobřeží vnitrozemského moře nemůže být modelem žádného materiálního světa. Rozpadnuvší se společenství na jihu nebyla schopna změnit svoji povahu, přemoci je, nebo je postupně zahnat.

„Báječný nápad. Ale nestojím o další neživotný kus archivu. Chci kompletní prostředí." Christian se zamyslel. „Samozřejmě, že se nejprve na všechno vyptáme, ale domnívám se, že edvardovské období nám bude vyhovovat. Na kontinentu tomu říkali belle époque."

„Skvěle!" zvolala. Už nyní měla skvělý pocit.

6

V Anglii vládl klid a mír. Po nebi pluly modrobílé mráčky, kolem kterých prosvítalo slunce. Po levé straně cesty zářily rudé vlčí máky ve zlatém obilném poli, jehož sklizeň se blížila. Napravo se táhla rozlehlá zelená pastvina, na níž dobytek podřimoval pod obrovským, košatým dubem. Muž a žena cválali bok po boku. Kopyta měkce duněla, kůže sedla vrzala, sladký pach koní se mísil s vůněmi bylin, někde poblíž zpíval kos.

„Ne, nedomnívám se, že Gaia znovu spouští programy, které někdy ukončila," řekla Laurinda. „Ale není to o nic horší než smrt a smrt je málokdy takhle snadná."

„Ale rozsah celé téhle věci," namítl Christian, poté vzdychl. „Troufám si tvrdit, že mi Poutník sdělí, že začínám být sentimentální a já, až se k němu opět připojím, mu dám za pravdu." Zatrpkle si pomyslel, že by bylo lépe, kdyby se tak již stalo. Už nebude samostatná jednotka, avatar, ale součást mnohem větší bytosti, která se později spojí s ještě větší entitou.

„Bez Gaiy by ty bezpočetné generace životů nikdy neexistovaly," poznamenala Laurinda. „Svá největší utrpení si přivodili sami.

Dělal, co mohl, a ta římskokatolická masa mu doopravdy vnesla trochu klidu do srdce.

Po Nunc Dimittis, když duchovenstvo i laikové odešli, se spolu mohli procházet po kostele a vychutnávat jeho atmosféru. Nakonec strávili chvíli pohledem na žlutohnědý vápenec v průčelí.

Toto nebyl žádný Parthenon, jen jiné ztvárnění stejného zázraku.

Ale kolem něj se rozprostíral celý nový svět, který mohou prozkoumat. Napůl s úsměvem a napůl s povzdychem vyrazili.

Vábily je krásné úzké „branky" vedoucí k dřevěným domkům. O něco modernější ulice, budovy a lidé, kteří v nich žili, je uchvátili. York bylo krásné živé město, trhovní město, jádro velkého zázemí, jakýsi uzel národa. Vládl v něm ruch a shon.

Jejich polovičatý úsměv se vytratil. Zcela cizí prostředí by nevypadalo tak falešně, jako to, které třeba jen z poloviny připomínalo domov.

Styl oděvů se nijak radikálně nelišil od obrazů a historických dramat, která se kdysi hrála na divadle; nebyl však identický. Mluva Angličanů se ani v nejmenším nepodobala žádnému z anglických dialektů, který Christian či Laurinda znali, a opakovaně tu zaslechli různé verze němčiny. Malá naložená parní lokomotiva přitáhla vlak do zastávky poněkud germánského stylu. Po dopravních tepnách nekodrcaly první automobily. Všude se však pohybovala spousta vozů tažených koni, ale chodníky byly čisté a zápach velmi mírný, protože zvířata nosila jakési pleny. Vlajka plápolající ve větru nad poštovním úřadem (?) zobrazovala kříž svatého Ondřeje, na kterém se skvěl dvojhlavý orel. Muž s megafonem usměrňoval dav, aby ustoupil stranou a uvolnil průchod vojenské eskadře. V modrých uniformách a s puškami na ramenou rychle pochodovali na povely předávané v němčině. Všude bylo vidět další vojáky, pravděpodobně na dovolence. Kolem proběhl chlapec, který ječivě nabízel čerstvé noviny, a Christian v titulku zahlédl VÁLKA.

„Poslouchej, amulete," zeptal se nakonec, „kde tady dostaneme pivo?"

„Do hostince vás pustí, pokud do něj vstoupíte vchodem pro páry," odvětil nezvučný hlas.

Takže ženy bez doprovodu nikam nesmí. Ale, vzpomněl si mlhavě Christian, nebylo to tak i v edvardovské éře, alespoň ve slušných restaurantech? Nápis trčící z tudorovské fasády hlásal JIŘÍ A DRAK. Dřevem obložený interiér vypadal stejně anglicky.

Návštěva byla hojná a hlučná, tabákový dým hustý, ale našli s Laurindou stůl v rohu, kde si mohli povídat, aniž by jim kdokoliv věnoval pozornost. Pivo, které jim hostinská přinesla, bylo evropského typu. Nevěnoval mu pozornost, jakou zasluhovalo.

„Nemyslím, že jsme konečně nalezli náš poklidný svět."

Laurinda hleděla kamsi do dálky za něj, kam ji nemohl následovat. „Podaří se nám to vůbec?" podivila se nahlas. „Může vlastně nějaký takový existovat, pokud v něm žijí lidé?"

Ušklíbl se. „No, tak pojďme alespoň zjistit, co se děje tady."

„Pokud si přejete, můžete dostat podrobné vysvětlení," řekl hlas v jejich hlavách. „Měli jste raději vyslechnout krátký popis situace jako v předešlém případě."

„Namísto toho, abychom se ocitli v prostředí světa, který nikdy neexistoval," zamumlal.

„Který nebyl nikdy náš," opravila jej Laurinda.

„Pokračuj."

„Tato sekvence byla vygenerována ke svému patnáctému století našeho letopočtu," oznámil hlas. „Hnutí usmíření zde bylo úspěšné, narozdíl od toho ve vaší historii. "

„Eh, hnutí usmíření? "

„Kněžský kostnický koncil a později basilejský se pokusily vyléčit Velký rozkol a zreformovat vládu církve. Zde se jim to podařilo, vrátili biskupům některé z jejich pravomocí, které byly po staletí přičítány pouze papežům, dosáhli usmíření s husity a zasadili se o další úspěšné změny. V důsledku toho nedošlo k žádnému odtržení protestantů, k žádné válce náboženství a církev zůstala protiváhou státu, čímž zabránila vzestupu absolutních monarchií."

„Ale to je báječné," špitla Laurinda.

„Řekl bych, že dnes už tolik ne," prohodil zatrpkle Christian. „Co se stalo?"

„Takže ve stručnosti: Německo bylo ušetřeno devastace Třicetiletou válkou a dlouho trvajícím rozdělením na hašteřivá knížectví. V sedmnáctém století se sjednotilo a zanedlouho poté se stalo dominantní evropskou velmocí, kolonizující a dobývající východní země. Náboženské a kulturní rozdíly, které je odlišovaly od Slovanů, se ukázaly jako neslučitelné. Jak toto rozpínavé impérium vyprovokovalo nějaký nepokoj, chtě nechtě se stávalo krutějším a působilo další vzpoury. Mezitím se rozkládalo uvnitř, až do dnešní doby, kdy se rozpadlo a Rusové postupují na Berlín."

„Aha. A co věda a technologie?"

„Vyvíjely se pomaleji než ve vaší historii, ačkoliv jste si jistě povšimli existence průmyslu poháněného fosilními palivy a odvodili si přibližně lagrangijánskou úroveň teoretických znalostí."

„Ty opravdu zajímavé éry byly, když se všechno zlo spustilo najednou, nemám pravdu?" přemítal Christian. „Tahle Evropa méně trpěla a méně toho vynalezla a objevila. Je to náhoda? "

„A co vláda?" otázala se Laurinda.

„Po určitou dobu parlamenty jen kvetly, byly mocnější než králové, císaři, nebo papežové," pokračoval hlas. „Ve většině západních zemí si stále zachovávají značný vliv."

„Vsadím se, že jako obzvláště zajímavé přírodní úkazy," utrousil nevrle Christian. „Dobrá, co dál?"

Gaia věděla. Seděl v reaktivaci něčeho, co pravděpodobně již před mnoha tisíciletími přehrála až do konce.

„Vědecký a technický pokrok pokračuje, zrychluje, prochází dlouhým obdobím všeobecné nespoutanosti. V bodu svého konce -"

„To stačí!" Nicota může být lepší než jaderná válka.

U stolu se rozhostilo ticho.

Život, který zaplňoval hostinec hlukem, jim připadal vzdálený, nereálný.

„Neodvažujeme se plakat," řekla nakonec Laurinda. „Zatím ne."

Christian se oklepal. „Evropa nikdy neznamenala celý svět," zahudroval. „Kolik světů Gaia stvořila?"

„Mnoho," odpověděl mu hlas.

„Ukaž nám nějaký, který je doopravdy cizí. Tedy, pokud souhlasíš, Laurindo."

Pokrčila rameny. „Ano, souhlasím." Po chvíli dodala: „Ale ne hned teď. Ty lidi by mohlo šokovat, kdybychom zničehonic zmizeli. Třeba by to změnilo celou jejich budoucnost."

„Neznatelně," namítl Christian. „A záleží na tom vůbec? Ale souhlasím, necháme to na ven."

Vyšli z hostince mezi klenoty, které pro ně ztratily jakýkoliv význam. Našli schody vedoucí na středověkou městskou hradbu. Odtud se rozhlédli po střechách na řeku a na celý Yorkshire za ní, aby se ujistili, že jsou sami.

„Teď nás vezmi pryč," nařídil Christian.

„Blíže jste neurčili typ příštího světa," ozval se hlas. „Překvap nás."

7

Přesun.

Objevili se v jižní uličce poblíž západní zdi. V kostele byla jen hrstka věřících a ti seděli blíž k oltáři. V přítmí světla barevných skel a vysokých oblouků zůstal jejich příchod nepovšimnut. Okna v tom směru zářila mnohem jasněji - rudě, zlatě, modře a chladivou šedozelenou, jako Pět sester - než krásné reliéfy oken za jejich zády; bylo čtvrteční červnové ráno. Kadidlo provonělo vzduch pulzující zpěvem z kůru.

Christian zpozorněl. „To je latina," špitl. „V Anglii roku 1900? Pohlédl na její a na své šaty, poté před sebe. Košile, kabát, kalhoty a na lavici klobouk; ona měla zmuchlanou blůzu, šaty ke kotníkům a krajkový čepec; ale vždyť - „Ani oblečení neodpovídá."

„Pst," špitla Laurinda. „Počkej. Bylo nám řečeno, že to nebude náš rok 1900. Celá emulace se může skládat pouze z York Minsteru."

Zkoprněle přikývl. Bylo zřejmé, že se uzel nikdy nepokoušel o vytvoření přesné reprodukce kteréhokoliv minulého milieu - bylo to nemožné a bezvýznamné, často, ne však nezbytně vždy, použila Gaia jako výchozího bodu aproximace; ta však nikdy nedospěla do stejného cíle. Jaké jsou asi kořeny tohoto dne?

„Uvolni se," nabádala jej Laurinda. „Je to přece krása."

hlas. „Poraďte jí, aby se po soumraku vrátila do města, vyhledala své přátele a odvedla je sem. Malá skupina ukrývající se v těchto troskách má velkou šanci přežít, než se nájezdníci vydají dál."

„Nestojí vám za to udělat víc, nemám pravdu?" poznamenal Christian trpce.

„Přejete si ukončit svůj průzkum?" „Ne, ať se propadnu, jestli to udělám." „Ani já ne," podpořila ho Laurinda. „Ale až tady skončíme, až pro tuhle dívku uděláme to ubohé nic, vezměte nás domů."

8

Přesun.

Nad hlavami se jim klenula blankytně modrá obloha a pod ní vál teplý vánek. Nad širokou, hnědou řekou se tyčil strmý útes. Těsně na jeho okraji rostly stromy, vysoké se světlou kůrou a se stříbřitě zelenými třepotavými listy.

Christian je poznával, bavlníky. Byli tedy někde na středozápadě Severní Ameriky. Na protějším břehu řeky se rozprostírala širošírá zem, cesty klikatící se obdělanou krajinou - převážně pšenice a kukuřice - která vypadala, že je rozparcelovaná mezi malé farmy, z nichž každá má své budovy, dům, stodolu, tu a tam stáj nebo dílnu. Prohnuté střechy s rudými taškami vypadaly velmi asijsky. Na cestách viděl povozy tažené voly, několik jezdců na koních i dělníky v polích, ale z té dálky nedokázal rozeznat jejich rasu ani oděv. Nad vzdáleným obzorem se zvedaly shluky věží, které taktéž připomínaly Orient. Jestli se nacházejí ve městech, pak

jsou ta města velmi kompaktní a nerozlézají se po krajině, ale naopak jsou úhledně stažená do sebe.

Jedna cesta kopírovala vzdálený břeh řeky. Po ní se táhlo nějaké procesí. V čele kráčel slon stejně bohatě ozdobený jako muž pod baldachýnem nosítek na jeho hřbetě. Za nimi šli muži s oholenými hlavami ve žlutých róbách, obklopeni dalšími muži na koních, kteří nesli praporce protkané zlatem a šarlatem. Pomalý rytmus gongů doprovázený sborovým zpěvem v mollové tónině se tiše nesl po větru.

Christian luskl prsty. „Já hlupák! Chceme dva dalekohledy."

Vzápětí on i Laurinda třímali své přístroje. Pocházely z jeho éry, vešly se do ruky, ale nabízely jakékoliv požadované zvětšení a to bez použití čoček, od kterých by se mohlo odrazit světlo a prozradit je. Celé minuty přelétal pohledem sem a tam. Ano, vypadalo to hodně čínsky, nebo odvozené od čínské kultury, až na to, že většina jedinců, které si prohlížel, byla spíše amerindiánského vzezření a vůdce na hřbetě slona měl roucho a čapku s pérem.

„Je to tu velmi poklidné," rozplývala se Laurinda.

„Ocitli jste se na vrcholu Velkého smíru," odvětil hlas amuletu.

„Kolik takových už tady bylo?" ptal se Christian. „Kde, kdy, jak?"

„Nacházíte se v Severní Americe, ve dvaadvacátém století vašeho letopočtu. První čínští mořeplavci přirazili k pobřeží Pacifiku před sedmi sty lety a po nich následovali kolonizátoři."

V tomto světě, pomyslel si Christian, jsou Evropa a Afrika jen pouhou čárou na mapě, a žijí v nich nanejvýš nějaké primitivní kmeny, pokud tam není pustina nebo oceán.

„Vzhledem ke vzdálenostem, které bylo nutno překonat, a k nebezpečí s tím souvisejícímu probíhal proces poměrně pomalu," pokračoval hlas. „Zatímco nově příchozí vyhnali nebo si podmanili domorodce, kdekoliv se usadili, většina jich zůstala dlouho svobodná, získala technologie a také si vybudovala imunitu proti nově zavlečeným chorobám. Postupem času se rasy žijící v poměrně rovnoprávném společenství začaly mísit, geneticky i kulturně. Osadníci zmírnili krvelačnost některých náboženství, s

nimiž se setkali, ale poučili se z jejich společenství i z doktríny. Sledujete výsledek."

„Budhova cesta?" zeptala se tiše Laurinda.

„Ovlivněná taoismem a kulty místní přírody. Je to harmonická víra bez sekt či kacířů prostupující celou civilizaci. "

„Všechno nemůže být jen milé a laskavé," namítl Christian.

„Zajisté ne. Ale mír, který císař Wei Zhifu přinesl, trvá již celé století a ještě další dvě bude. Pokud byste zde cestovali, ocenili byste zářné výdobytky v umění i v blahosklonnosti."

„Ještě dvě století." Laurindě se trochu rozechvěl hlas. „A potom?"

„Nevydrží to," předpověděl Christian. „Jsou to jen lidé. Pověz mi, dospějí někdy ke skutečné vědě?"

„Ne," odvětil amulet. „Jejich genialita spočívá v jiných sférách. Ale období bojů, jež má přijít, uspíší vývoj neuvěřitelně empirické technologie."

„Jaké období?"

„Čína nikdy neuznala nezávislost, kterou tato země vyhlásila, stejně jako neschvaluje míšení jejích ras. Povstane militantní dynastie a převálcuje západní hemisféru oslabenou náboženskými a světskými nešváry, které nakonec vypuknou."

„A dobyvatelé při svém vpádu padnou. Pokud Gaia nenařídí konec. Udělá to - udělala to - nemám pravdu? "

„Všechno má svůj konec. I její výtvory."

Stromy zaševelily do ticha.

„Přejete si jít do města a porozhlédnout se tam?" zeptal se hlas. „Můžeme zařídit, abyste se setkali s nějakými slavnými lidmi."

„Ne," odmítl Christian. „Tedy, zatím ne. Snad později."

Laurinda vzdychla. „Raději bychom se měli vrátit domů a odpočinout si."

„A popřemýšlet," dodal Christian. „Ano."

9

Přesun.

Slunce nad Anglií se jevilo mírněji než v Americe. Ubíralo se na západ a posílalo paprsky oknem dovnitř, aby se zaleskly na leštěném nábytku, polaskaly mramor, hřbety knih vázaných v kůži, rozvinuly duhu tam, kde rozzářily broušené sklo a vysály květinový parfém ze sklenice s vonnými látkami.

Laurinda otevřela zásuvku prádelníku. Přetáhla si řetízek amuletu přes hlavu a hodila disk do zásuvky. Christian zamrkal, kývl a následoval ji. Zavřela zásuvku.

„Na chvíli potřebujeme být sami sebou. Dnes to sice nebylo tak hrozné jako minule, ale stejně jsem unavená."

„To je pochopitelné."

„A ty?"

„Také brzy budu."

„Víš, ty světy - připadají mi jako nějaký zlý sen, ze kterého jsem se probudila."

„To je asi tím, že před nimi hledáš nějaké citové útočiště. Není to zbabělost, to ne, jen nezbytný, dočasný odpočinek. Sdílela jsi jejich bolest. Na takové věci máš příliš měkké srdce, Laurindo."

Usmála se. „Dost se ve mně mýlíš. Zdaleka nejsem na pokraji kolapsu, alespoň dokud se tam neocitneš ty."

„Ani náhodou."

Vytáhla z vitríny dvě sklenky z křišťálového skla a nalila z karafy, která stála na kredenci. Pokynula mu k pří-pitku. Portské jim pohladilo jazyk. Oba zůstali stát a neposadili se. Jejich pohledy se setkaly.

„Troufám si říci, že by bylo drzé a bláhové pokoušet se nalézt nějaký vzorec, když jsme vlastně na počátku našeho hledám," prolomila mlčení Laurinda. „To, co jsme viděli, na nevím kolika světech - všechno je to stejně skutečné jako my dva." Rozechvěla se.

„Mám jisté tušení," řekl rozvážně.

„Jaké?"

„Vlastně to je pouhý náznak, dojem, nevyslovený dohad. Proč to Gaia dělá? Pořád nemohu uvěřit, že by to měla být pouhá kratochvíle."

„Ani já ne. Ani já nedokáži uvěřit, že by dopustila, aby se děly takové hrůzy, pokud by jim mohla předejít. Intelekt, duše, jakou je ona, snad ani nemůže být jiný než dobrý, nemám pravdu?"

To si myslí Laurinda, přemítal Christian; ale ona je Gain avatar. Nepředpokládal, že by to nějak ovlivnilo upřímnost jejího vědomí; za těch několik dní, co strávili spolu, ji poznal docela dobře. To ovšem neprozrazovalo povahu či primární záměr uzlu Země. V podstatě to pouze potvrdilo jeho dojem, že Laurinda Aschroftová je dobrý člověk.

Zhluboka se napila ze své sklenky, než pokračovala: „Myslím si, že Gaia se nachází ve stejné pozici jako tradiční Bůh. Protože je dobrotivá jako on, chce sdílet existenci s ostatními, a tak je vytváří. Ale dělat z nich lidské automaty, loutky, to by nemělo žádný smysl. Musí mít vědomí a svobodnou vůli. Proto jsou schopni hřešit a velmi často tak činí."

„Proč je nestvořila morálně silnější? "

„Protože se rozhodla, zeje udělá lidmi. Vždyť vlastně nejsme nic jiného než vycvičené africké opice." Laurinda ztišila hlas; upřeně pohlédla do sklenky s vínem. „Vycvičené k vytváření nástrojů, jazyků a snů; ale ty sny se mohou stát noční můrou."

V bytostech, jako je Gaia nebo Alfa, určitě nedřímá žádná odvěká nestvůra, rozjímal Christian. Jejich lidské elementy byly dávno absorbovány, zkroceny a přeměněny. Jeho a její znovuvzkříšení musí být téměř jedinečné.

Nechtěl jí ublížit, a tak svoji myšlenku formuloval velmi opatrně. „Tvá domněnka je rozumná, ale obávám se, že jisté otázky nechává nezodpovězené. Víme, že Gaia intervenuje vlastně neustále. I amulety to připouštějí. Když se emulace příliš vzdálí od scénáře, změní je i jejich lidi." A nakonec je úplně vypne, nedodal. „Proč to dělá, proč probírá jednu historii za druhou, provádí experiment za experimentem - proč? "

Laurinda sebou trhla. „Aby se dozvěděla víc o té naší podivné rase?"

Přitakal. „Ano, to je to moje tušení. Dokonce ani ona, ani samotný galaktický mozek nemohou jednoduše vzít hlavní principy

a spočítat, k čemu ta která lidská situace povede. Lidské záležitosti jsou chaotické. Ale chaotické systémy mají svoji strukturu, specifika, omezení. Když v nespočetných variacích ponecháš věcem volný průběh, můžeš objevit několik hlavních zákonů, či které směry jsou lepší a které horší." Vyprázdnil svoji sklenku. „Ale za jakým účelem? V okolním vesmíru nejsou žádní další lidé?

Nejsou tam už mnoho milionů let. Takže pokud to není jen bezcitná zvědavost, nedokáži uhádnout, oč jí jde."

„Ani já ne." Laurinda dopila své portské. „Jsem opravdu velmi unavená."

„Já už také." Christian se krátce zamyslel. „Co takhle prospat se do večera? Potom si dáme nějakou neobyčejnou večeři a budeme mít znovu čisté hlavy."

Krátce mu stiskla ruku.

„Tak večer, drahý příteli."

10

Noc byla mladá a klidná. Měsíc v úplňku svítil do zahrady. Víno vyvolalo skvělou náladu s nepatrnou příměsí nostalgie. Štěrk jim rytmicky chroupal pod nohama, jak spolu Christian s Laurindou tančili a broukali si melodii valčíku. Když dotančili, posadili se rozesmátí k jezírku. Zalila je záře z oblohy. Už předtím si nasadil amulet, aby si poručil kytaru. Nyní ji vzal do rukou. V životě neviděl nic krásnějšího, než byla Laurinda ve světle měsíce. Zazpíval píseň, kterou složil ještě dávno ve své smrtelné minulosti.

„Lehkou nožkou veď mě do taktu, Ať protančíme léto! Vždyť: 'Život naším jediným je jměním. Utraťme jej s lásky potěšením.' Hleď, s příchodem jara nabízí se skvělá šance. Náš život spěje v peklo, my strávíme ho tancem.

Struny a vítr, naši spojenci nic nebojí se deště. Vzepřem se entropii, tak už mě polib, děvče!"

Nato mu vpadla do náruče.

Kapitola osmá

Tam, kde se kopce tyčily nejvýše nad řekou, která je protínala, svah na levém břehu prudce stoupal, ale byl jen řídce zalesněný. Kalava navedl záchranný člun s průzkumnou skupinou k pevnině. Otroci u vesel ztěžka oddychovali, protože museli zabírat ze všech sil. Pot se jim leskl na kůži a stékal v pramíncích po mohutných svalech; toho dne slunce připalovalo, protože obloha byla jen zpola zatažená mraky. Příď zachroupala o písčitou mělčinu. Kalava nařídil dvěma svým námořníkům, aby zůstali hlídkovat u lodi a veslařů. S dalšími čtyřmi a s Ilyandi se přebrodil na břeh a zahájili výstup.

Byl pomalý a namáhavý. Na vrcholku se jim však naskytl výhled, který u Ilyandi vyvolal vzdech a u mužů překvapené zaklení. Kopec na severní straně padal dolů ještě prudčeji, takže se dívali přes vrcholky stromů na úpatí hor a do údolí pokrytého kobercem zeleného a červenohnědého porostu. Řeka zářila jako tasený meč, jak vytékala z mlhavého úpatí a klikatila se dál mezi špičatými kopci. Vysoko na obloze se vznášeli dva křídlatci hledající nějakou kořist. Sluneční paprsky prosvítaly mezi obřími mraky a v jejich bělostných chuchvalcích tančily obří stíny. Vzduch jim tu připadal chladnější a bylinné vůně jako by jim dávaly požehnání.

„Je to krásné. Ach, je to tak krásné jako legendární Království soumraku," rozplývala se Ilyandi.

Stála tam v mužské kytlici a ve škorních, které směla jako Vilku nosit na cestách. Vítr si pohrával s jejími krátkými kadeřemi. Bronzová tvář se jí leskla potem téměř stejně jako Kalavova černá, ale Ilyandi nebyla o nic unavenější než kterýkoliv z jejích společníků.

Námořník Urko se zamračil na stromy a hustý podrost po obou stranách. Pouze průsmyk, po kterém přišli, byl částečně volný, možná v důsledku dřívějšího sesuvu půdy. „Příliš mnoho lesů," zahudroval. Od chvíle, kdy přirazili k břehu, nebylo možno vyrazit

jiným směrem. Nemohli ani lovit, což bylo na pobřeží snadné. Naštěstí se voda hemžila rybami.

„Pokácíme stromy." Kalavovi se rozechvěl hlas. „A budeme mít úrodná pole!" Jako u vytržení hleděl do budoucnosti.

Sklopil zrak zpět k zemi. „Došli jsme dost daleko. Nyní máme představu o celé zemi. Tři dny cesty a hádám, že dva další nám bude trvat, než se vrátíme po proudu dolů. Tuším, že kdyby to trvalo déle, posádka na lodi by začala mít obavy. Tady se otočíme."

„Nové lodě přinesou další průzkumníky," dodala Ilyandi.

„Ano, samozřejmě. A já povedu první z nich."

Z křoví napravo se ozvalo praskání a šustění, které přehlušilo fičení větru. „Co je to?" vyhrkl Talara.

„Nějaké velké zvíře," odtušil Kalava. „Buďte ve střehu."

Námořníci se postavili do řady. Tři z nich pozvedli oštěpy, které si nesli, a čtvrtý strhl z ramene kuši a nabil ji. Kalava mávl na Ilyandi, aby se postavila za ně, a tasil meč.

Věc rozhrnula keř a vystoupila z něj.

„Ááá!" zavyl Yarvonin, upustil oštěp a otočil se, aby se dal na útěk.

„Zůstaň stát!" křikl na něj Kalava. „Urko, zastřel všechny, kdo by chtěli utéct, pokud je dřív nesetnu sám. Zůstaňte na místě, vy čubčí syni, stůjte!"

Věc se zastavila. Dlouho se nikdo ani nepohnul.

Naskytl se jim děsivý pohled. Věc byla o hlavu vyšší než nejvyšší muž ze skupiny a krom hrozivé, prázdné masky neměla žádnou tvář. Po obou stranách jí trčely dvě silné paže, spodní pár neskutečně znetvořený. Hrb na zádech nijak nesnižoval dojem jejich síly. Cestovatelé uviděli, jak věc vystrčila třetí, kostnatou nohu, aby se jí lépe stálo na nerovné zemi. Jestli byla nahá nebo měla nějaké brnění, měla i za denního světla barvu soumraku.

„Stůjte pevně, chlapci," cedil Kalava skrz zatnuté zuby. Ilyandi vystoupila z úkrytu, aby jej podpořila. Vyzařoval z ní tajemný klid. „Má paní, co je to?" otázal se.

„Myslím, že nějaký bůh nebo boží posel." Sotva ji v tom větru slyšel.

„Démon," zaúpěl Eivala, ale zůstal stát na místě.

„Ne, zřejmě ne. My Vilkuové o těchto záležitostech něco víme. Pravda, nedští plameny a... nikdy jsem si nemyslela, že se s nějakým setkám - v tomto životě -"

Ilyandi se zhluboka nadýchla, krátce zaťala pěsti a pevně se postavila před muže. Dotkla se myrtové větvičky na svém ňadru, zakryla si oči, uklonila se a znovu se narovnala, aby pohlédla zpříma do té masky.

Věc se nepohnula, ale přestože neměla ústa, promluvila hlubokým, zvučným hlasem. Těm zvukům nikdo z nich nerozuměl. Ustaly a věc to po chvíli zkusila znova, ovšem stejně neznámým jazykem. Na její třetí pokus Kalava zareagoval slovy:

„Holá, osobo z Třpytivých polí!"

Věc zmlkla, jako kdyby přemítala o tom, co právě slyšela. Chvíli nato vychrlila slova v ulonaištině. „Nemějte strach, nechci vám ublížit."

„To, co člověk ví, neznamená mnoho, to čemu rozumí, ještě méně, dovolte mu tedy, aby se sklonil před moudrostí," zarecitovala Ilyandi. Otočila se krátce ke svým společníkům a rozkázala jim: „Odložte své zbraně. Zachovejte úctu."

Nerozhodně uposlechli.

Na prázdném panelu holé lebky se objevila mužská tvář. Ačkoliv byla černá, její rysy se nepodobaly ničemu, co kdy některý z nich spatřil. Široký nos, tlusté rty, kulaté oči, vlasy silně zvlněné. Ohromené duše námořníků to však trochu uklidnilo.

Ilyandi se tiše, ale klidně otázala: „Co od nás žádáš, pane?"

„Těžko říci," odvětil neznámý. Po krátké odmlce: „Světem zmítá zmatek. Mnou také... můžete mi říkat Brannock."

Kapitán sebral odvahu. „A já jsem Kalava, Kurvin syn z klanu Samayoki." Potichu k Ilyandi: „Není to z neúcty, že jsem vás nejmenoval, má paní. Chci, aby své čáry zkoušel jen na mně." Ačkoliv nikdo neviděl žádné genitálie, všichni Brannocka instinktivně považovali za muže.

„Můj pán nepotřebuje žádná jména, aby vykonal svoji vůli," poznamenala. „Já jsem Ilyandi, dcera Lytin, narozena v klanu Arvala, nyní Vilku pátého stupně."

Kalava si odkašlal a dodal: „S vaším svolením, pane, zatím nebudeme jmenovat ostatní. Již tak jsou dost vystrašení." Uslyšel za sebou zamručení a v duchu se pousmál. Stud jim nedovolí nic podniknout. A pokud šlo o něj, strach ustupoval horlivé zvědavosti.

„Vy zde nežijete, nemám pravdu?" otázal se Brannock.

„Nežijeme," odvětil po pravdě Kalava. „Jsme průzkumníci ze zámoří."

Ilyandi ta domněnka zarazila a rychle oslovila Brannocka: „Vstoupili jsme snad na cizí území, pane? Nevěděli jsme, že je tato země zakázaná."

„Ale ona není," odvětil neznámý. „Ne tak docela. Ale -" tvář na panelu se usmála. „Ale no tak, uklidněte se, lidé, ať si můžeme popovídat. Je toho hodně, co musíme probrat."

„Mluví skoro jako člověk," přitočil se Kalava k Ilyandi.

Ilyandi na něj pohlédla. „Pokud my jsme lidé."

Brannock ukázal na velký starý kmen zastiňovaný baldachýnem listů. „Tam je stín." Zasunul svoji třetí nohu a vykročil. Padlý kmen zabíral většinu prostoru. Sklonil se a odtáhl jej stranou. Ani celá Kalavova skupina by to nedokázala. Tento čin nebyl sice nezbytný, ale demonstrace síly použité k dobrému účelu jim dodala odvahy. Přesto však muži usedali s ohromeným úžasem. Kapitán, Vilku a neznámý zůstali stát.

„Povězte mi o sobě," vybídl je vlídně Brannock.

„Jistě vše víte, pane," odvětila Ilyandi.

„Možná ano, možná ne."

„Chce to slyšet od nás," poznamenal Kalava.

V následujících okamžicích, pobízeni otázkami, společně mu podali stručné hlášení. Brannockova hlava uvnitř větší hlavy přikyvovala. „Chápu. Jste prvními lidmi v této zemi. Ale vaši lidé žijí ve své domovině již dlouho, nemám pravdu?"

„Od nepaměti, pane," potvrdila Ilyandi, „ačkoliv legendy praví, že naši předkové přišli z jihu."

Brannock se znovu usmál. „Jste velmi statečná, že jste se mi takto postavila tváří v tvář. Ale svému druhovi jste pravila, že váš řád se již s podobnými bytostmi setkal."

„Slyšel jste ji šeptat na půl délky vrženého oštěpu?" vyhrkl Kalava.

„Nebo slyšíte naše myšlenky, pane," dodala Ilyandi.

Brannock zvážněl. „Ne. To ne. Proč bych jinak chtěl slyšet váš příběh?"

„A když se troufale otáži, odkud přicházíte?"

„Vůbec mě to nerozzlobí. Bohužel to sám nedokáži dost dobře vysvětlit. Můžete mi však napomoci vyprávěním o těch bytostech, které již znáte."

Ilyandi nedokázala skrýt náhlé napětí. Kalava po jejím boku zpozorněl a napružil se. Dokonce i omezené námořníky napadlo, že takhle asi bohové nemluví.

Ilyandi volila svá slova velmi opatrně. „V minulosti se bytosti z nebes zjevily určitým Vilkuům nebo náčelníkům klanů. Dali jim pokyny k tomu, co by lidé měli či neměli dělat. Nezřídka bylo obtížné těmto rozkazům porozumět. Proč musí Kivaluiové stavět mlýny na Čilé řece, když mají dostatek otroků, kteří jim zrno namelou? - Ale byly nám předávány i vědomosti a rady, kde a jak vysledovat chování přírody. Ve všech případech nám Velký zakázal otevřeně hovořit o jeho návštěvě. Záznamy o tom leží v tajných análech Vilkuů. Ale vám to, pane, ani nemusím -"

„Jak tyto bytosti vypadaly?" dožadoval se najednou příkře Brannock.

„Měly ohnivé tvary, okřídlené nebo v podobě člověka, hlasy jako velké trumpety -"

„U Ruviovy sekery!" vybuchl Kalava. „Ta věc, co prolétla nad mořem!"

Sedící muži se rozklepali.

„Ano," potvrdil Brannock co nejmírněji. „S tím jsem mohl mít něco do činění. Ale přejděme k tomu hlavnímu…“

Jeho tvář zablikala a zmizela. Po děsivé chvíli se znovu objevila.

„Omlouvám se, nechtěl jsem vás vylekat, zapomněl jsem." Výraz ve tváři jako by mu zamrzl, hlas kolísal. „Poslouchejte mě. V nebesích je válka. Já jsem ztroskotanec z bitvy a nepřátelští lovci mě mohou každým okamžikem najít. Nesu poselství, které musí za každou cenu dorazit na určité místo... na svatou horu na severu. Pomůžete mi? "

Kalava sevřel jílec svého meče, že se zdálo, že mu popraská kůže na kloubech ruky. Z Ilyandiny tváře se vytratila všechna krev. Stála připravena, že ji po jejím troufalém dotazu srazí blesk: „Pane Brannocku, jak máme vědět, že jsi jedním z bohů?"

Nic se nestalo. „Nejsem bůh," odpověděl. „Jsem také smrtelný. Ale ti, kterým sloužím, přebývají ve hvězdách."

Nekonečno záhad, které je vidět, pouze když se noční mraky rozestoupí, ale bytosti z nebes tvrdí, že oni krouží kolem severní osy... Ilyandi zvedla bradu. „Můžete mi tedy povědět o hvězdách?"

„Jste stejně inteligentní jako statečná," pochválil ji Brannock. „Poslouchejte."

Kalava nerozuměl tomu, co mezi nimi probíhalo. Námořníci se třásli strachy.

Když skončili, Ilyandi se slzami na tvářích zamumlala: „Ano, zná souhvězdí, ví o ekliptice, precesi a o návratech Velké komety, on přichází z hvězd. Věřte mu. My Vilkuové se neodvažujeme činit jinak."

Kalava pustil svoji zbraň, pozvedl ruku k hrudi na pozdrav a zeptal se:

„Čím vám mohou být ubohá stvoření, jako jsme my, nápomocna, pane?"

„Právě vy jste tím poselstvím, které nesu," odvětil Brannock.

„Jakže?"

„Nemám čas na vysvětlování - i kdybych to dokázal. Lovci mě mohou najít každým okamžikem. Ale možná, možná byste mohli pokračovat v cestě za mě, až se tak stane."

„Utéci něčemu, co přemůže vás?" Kalava se rozchechtal. „Nuže, můžeme se o to pokusit."

„Riziko je zoufale vysoké. Avšak když zvítězíme, zvolte si jakoukoliv odměnu, jakoukoliv, a já jsem přesvědčen, že ji dostanete."

Ilyandi sklopila hlavu nad složenýma rukama. „Postačí jen skutečnost, že posloužíme těm, jež přebývají za měsícem."

„Ehmm," špitl namítavě Kalava. „Když chtějí sami platit, proč ne?" Nahlas, téměř horlivě s hlavou zdviženou do větru, který mu čuchal bílou hřívu, zvolal: „Co pro tebe máme udělat?"

Brannockův pohled se setkal s jeho očima. „Už jsem o tom přemýšlel. Může jít jeden z vás se mnou? Ponesu ho rychleji, než by šel sám. To, co bude následovat, probereme po cestě."

Lidé stáli ani nedutali.

„Kéž bych se vyznala v lesích," vzdychla Ilyandi. „Ach, ano. Přesto se vydám! Ke hvězdám!"

Kalava zavrtěl hlavou. „Ne, má paní. Vrátíte se s těmito muži. Poskytněte oporu těm, co čekají na lodi. Ať dokončí potřebné opravy." Pohlédl na Brannocka. „Jak dlouho má naše tažení trvat, pane?"

„Za dva dny a noc mohu dosáhnout vrcholu," odvětil Brannock. „Když mě dostihnou a ty budeš muset pokračovat sám, myslím, že zdatný muž by celou vzdálenost odtud mohl zdolat za deset až patnáct dnů."

Kalava se rozesmál ještě srdečněji než předtím. „Tak to se vrátím dřív, než bude Šedý oř schopen plavby. Pojďme tedy." Obrátil se k Ilyandi. „Pokud se nevrátím do doby, kdy bude loď připravena, vyplujte beze mne."

„Ne -" zajíkla se.

„Ano. Netruchlete pro mne. Jaká to výprava!" Odmlčel se. „Nechť se vám vždy jen daří, má paní."

„A tobě též, Kalavo," opětovala jeho pozdrav rozechvěle, „na tomto světě i ve hvězdách."

Kapitola devátá

1

Z utržených prutů a lián, z pruhů látky a nařezaných kožených řemenů vyrobil Brannock pro svého spojence jakási nosítka. Muž mu pomáhal. Ačkoliv byl velmi vzrušený, prokázal věcnou praktičnost. Brannockovi, který také býval námořníkem, připadalo podivně dojemné, když viděl, jak uprostřed neznáma pod zručnými prsty přibývaly uzly a smyčky a napíná se látka.

Připoutána na jeho hřbetě poskytla síťovina Kalavovi sedadlo a něco, čeho se mohl přidržovat. Záření z jaderné elektrárny uvnitř Brannocka bylo zanedbatelné; využívala kvantové tunelové fúze. Vyrazil dolů z kopce a napříč údolím.

Nepostupoval rychlostí o mnoho vyšší, než jakou by na chvíli vydržel i člověk. Zdržoval ho především les. Nechtěl se jím prodírat silou a nechávat tak za sebou velmi zřetelné stopy. Raději před sebou rozhrnoval keře a ta nejhustější místa bral oklikou. Jeho hlavní předností byla neúnavnost. Může jít bez zastavení, bez potřeby jídla, vody či spánku tak dlouho, jak to bude zapotřebí. S kopci to bude zřejmě obtížnější, nicméně hora Mindhome dosahuje jen horní hranice lesního porostu. V téhle výhni jménem Země však les s výškou řídne a je sušší. Kořeny zpevňují většinu svahů a na sníh ani led tu nenarazí.

Nepoznával to tu. Brannock si pamatoval cedry, smrky, jezero, kde se pásli karibu na trávě poseté ostružinami a kde vál vlahý vítr, který hnal bílé mraky po neskutečně modré obloze. Tady mu každý strom, keř, květ, poletující hmyz připadaly cizí; tráva jako taková zde již nerostla, pokud nebyla předchůdcem těch hustých, lalůčkovitých listů pokrývajících doliny; okřídlená stvoření ve vzduchu nebyli ptáci a křik zvěře, který zaslechl z křoví, mu také nebyl povědomý.

Poutníkův avatar kráčel dál. Snesla se tma. Po chvíli začal déšť bušit na listy nad jejich hlavami. Kapky, které se jimi prodraly, aby na ně dopadly, byly velké a teplé. Jeho orientační smysly naladěné

na magnetické pole a na rotaci planety jej držely ve správném kurzu, zatímco inertní integrátor odečítal kilometry, které urazil.

Čím dále dojde, tím lépe. Mobilní senzory Gaiy měly jistě za úkol špehovat expedici z Ulonaíe jako nový a potenciálně problematický faktor, který představovala. Tajným pozorováním a naslouchánim svými silnými čidly se Brannock dozvěděl o skupině takových, jež se nedávno vypravila proti proudu, a pospíšil si z jejich dosahu - snižovalo to pravděpodobnost, že bude lokalizován. Předpokládal, že kdyby Gaia nebyla v tak úzkém spojení s Poutníkem, nasadila by do tábora permanentního pozorovatele a jeden či dva malincí roboti by následovali Kalavovu skupinu. To ovšem nemohla, protože kdyby si emisar Alfy pohotově všiml, že její pozornost se upíná k něčemu naléhavému, jistě by se vyptával, co se děje.

Mohla však vyslat neviditelné agenty a periferními smysly nárazově prohlížet jejich pozorování. Byla by to obrovská náhoda, kdyby některý z nich nakonec nezaslechl, jak posádka hovoří o fantómovi, který odnesl jejich kapitána.

Co potom? Nějakým způsobem musí na chvíli zaměstnat Poutníka, aby mohla odpovídajícím zlomkem své mysli nasměrovat dostatečně schopné stroje, aby našly Brannocka a postaraly se o něj. Pochyboval, že by se dokázal osvobodit podruhé. Protože se neodvažovala vyslat své nejschopnější bytosti nebo jim dát přímý rozkaz, přijdou bytosti s určitými slabinami a nedostatky. Budou však odhodlané, kruté a ve střehu proti schopnostem, které odhalil v letounu. Gaia je evidentně pevně rozhodnuta nadále tajit skutečnost, že na Zemi opět žijí lidé.

Proč, to Brannock nevěděl a ani neplýtval mentální energií, aby se to pokoušel uhádnout. Je to velmi důležitý moment a jeho důsledky sahají mnohem dál, až k odštěpení od galaktického mozku. Jeho povinností je předat tyto informace Poutníkovi.

Třeba se mu podaří k Poutníkovi přiblížit natolik, aby mu to sdělil prostřednictvím vysílačky. Emisar nebyl nastaven na přílišnou intenzitu a ani si neustavili žádnou specifickou frekvenci krátkovlnného vysílání. Potřebu něčeho takového žádný z nich

nepředvídal. Pokud se Brannockovi nepodaří dosáhnout vrcholu, zůstane Kalava jeho poslední nadějí.

V kterémžto případě - „Jsi unaven?" otázal se. Dosud spolu prohodili jen pár slov.

„Unavený jako kotě a ztuhlý jako prkno," připustil muž.

A také žíznivý jako velbloud, vypozoroval z jeho hlasu Brannock.

„Takhle to nepůjde. Musíš být v kondici, abys mohl v případě potřeby pokračovat svižným tempem. Ještě chvíli vydrž a potom si odpočineme. Skutečnost, že použil množné číslo, Kalavu zřejmě trochu utěšila. Jen málokdy se člověk může cítit tak osamělý jako momentálně on.

V těchto mokřinách byla hojnost potoků. Chemosenzory dovedly Brannocka k tomu nejbližšímu. Než tam dorazil, déšť ustal. Kalava se odpoutal a šmátral ve tmě, aby si lehl k potoku a pil a pil. Brannock, který viděl zcela jasně, mezitím natrhal listnaté větve a udělal mu lůžko. Kalava se na něj svalil a téměř okamžitě upadl do dřímoty.

Brannock jej nechal spát. Silný člověk dokáže jít několik dnů bez jídla, než oslábne, ale to není zapotřebí. Brannock nasbíral ovoce, které by ho mělo posílit. Vystopoval a zabil zvíře o velikosti prasete, přinesl je zpět do tábora a pomocí obou párů rukou jej zpracoval jako zkušený řezník.

Když procházel lesem, dostal nápad. Po chvíli hledání našel strom s vhodnou kůrou. Velmi mu připomínal břízu, ačkoliv jeho kůra byla rudohnědá a silně aromatická. Vzal si jí kus, vrátil se do tábora a pomocí ostré čepelky na jednom z prstů spodní paže do něj chvíli něco ryl.

Úsvit postupně prosákl tmou. Kalava se probudil, vstal, zasalutoval svému společníkovi, protáhl se jako panter a povyskočil jako kozel. „To mi moc pomohlo. Děkuji ti, pane." Spočinul zrakem na jídle. „Máš pro mne jídlo? Ty jsi opravdu laskavý bůh."

„Obávám se, že nejsem ani jedno z toho," odvětil Brannock. „Vezmi si, co chceš, a pak si o něčem promluvíme. "

Kalava se pustil do tábornických prací. Zdálo se, že shodil veškeré zbytky nábožného strachu a svého společníka přijal jako součást okolního světa - zajisté jej respektoval, ale byla to úcta, jakou by přisuzoval třeba mocnému, vysoce postavenému člověku. Silná povaha, pomyslel si Brannock. Nebo jeho kultura nedělá žádné rozdíly mezi přirozenými a nadpřirozenými jevy. Primitivovi svým způsobem připadá magické všechno, a tak když se ukáže něco magického, může to být vnímáno prostě jako další úkaz.

Pokud je ovšem Kalava primitivní. Brannock o tom pochyboval.

Bylo zajímavé sledovat, jak zkušeně si při práci počíná. Byl to stejně dobrý zálesák jako námořník. Nasbíral suché větve a naskládal je do pyramidy, poté je zapálil. K tomu účelu vytáhl z měšce u opasku dřevěný váleček s pístem, balíček troudu a třísku s konečkem obaleným sírou. Píst stlačovaný dolů zahřál vzduch uvězněný ve válci, až prach začal doutnat, potom dovnitř strčil svoji zápalku, zažehl ji a použil k rozdělání ohně. Ano, vynalézaví lidé. A ta žena, Ilyandi, měla skvělé znalosti z astronomie. Když k tomu připočetl skutečnost, že je zde obloha povětšinou zatažená, představovalo to mnoho životů strávených trpělivým pozorováním, vedením záznamů a logiku, která využívá matematiku srovnatelnou přinejmenším s Eukleidovou.

Co následovalo?

Když si Kalava opékal maso a jedl, Brannock se jej vyptával. Dozvěděl se o válčících městských státech a o jejich provinciích rozdělených mezi klany; o pravidelných shromážděních, kde svobodní lidé schvalovali zákony, soudili případy a volili své vůdce; o mezinárodním řádu kněží, učitelů, léčitelů a filosofů; o agresivně expandujícím, někdy až pirátském obchodu; o barbarech, přicházejících z věčně se rozrůstajících pouští a pustin; o drsném militarismu, kterým reagují příhraniční státy; o nevědecké, ale intenzivní biologické technologii, která vyvinula neuvěřitelnou škálu specializovaných rostlin a zvířat, včetně otroků chovaných pro sílu svalů, minimální inteligenci a psí oddanost...

Většinu z tohoto výčtu se Brannock dozvěděl, až když už byli znovu na cestě. Skutečná konverzace však nebyla možná, protože

Brannock zápasil s keři, brodil se potoky nebo se škrábal po štěrkovitém povrchu do kopce. Přesto si občas nějakou tu otázku a odpověď vyměnili.

Když přešli údolí a ocitli se na úpatí hor, terén byl sice drsný, ale mnohem méně bažinatý. Stromy a podrost prořídly, vzduch se mírně ochladil.

Kdyby byl Brannock člověk, dozvěděl by se to všechno při krátkých přestávkách mezi jednotlivými úseky. On byl však imunní proti únavě, ani mu nedocházel dech. Měl nesmírné zásoby dat, z kterých čerpal. Zahrnovaly i jeho studium historie a antropologie, když byl ještě smrtelníkem, které mu skýtalo postupy, jak si vytvořit logický strom a sledovat jeho nejlepší větve, aby uměl klást co nejefektivnější otázky. Na konci tohoto úsilí se vynořil hrubý obrys Kalavova světa. Byl však jasný a přesvědčivý.

Děsil jej.

Nebo ho spíš zaskočila jeho brutalita. Brannockův aspekt, který patřil Poutníkovi, na to reagoval námitkou, že stejným způsobem se lidé chovají víceméně odjakživa a že jejich civilizace nebude bez umělé inteligence nikdy stabilní. Pokračoval v cestě.

Zastavil, aby si Kalava mohl odpočinout a protáhnout se. Z kopce bylo vidět na sever a nahoru do hor. Prudce před nimi stoupaly, ostré, rozpukané a holé v místech, kde nebyly zalesněné. Jejich vrcholky se ztrácely v olověné obloze. Brannock ukázal na nejbližší z nich; vystupovala z horské stěny jako nějaká bašta.

„Tam na tu horu jdeme," oznámil. „Tam sídlí můj pán, kterému musím předat zprávu."

„On sem nevidí?" otázal se Kalava.

Brannock zavrtěl vygenerovaným obrazem hlavy.

„Ne. Mohl by, ale nepřítel odvádí jeho pozornost. Zatím netuší, že je to nepřítel. Představ si ji jako čarodějku, která ho klame chytrými řečmi, písněmi a iluzemi, zatímco její agenti křižují celý svět, aby mě našli. Mé poselství mu odkryje pravdu."

Skutečně? Lze to vůbec, když je pravda a správnost tak beztvará jako ta mračna?

„Bude na tebe připravena? "

„Do jisté míry. Do jaké, to nemám tušení. Když se mi podaří přijít blízko, mohu tiše zavolat na svého pána, aby mě uslyšel a porozuměl mi. Jestli mě ovšem dřív zajmou její bojovníci, musíš jít ty a to bude těžké. Může se stát, že neuspěješ a zemřeš. Máš dost kuráže?"

Kalava se pokřiveně usmál. „Když už jsem se dostal až sem, tak snad nějakou mám, nemyslíš?"

„Pokud uspěješ, tvá odměna nebude znát mezí."

„To jsem pochopil, a je to hlavní vítr v mých plachtách. Ale také -" Kalava zmlkl. „A také," dodal tiše, „si to přeje má paní Ilyandi."

Brannock se rozhodl nezacházet v konverzaci dál. Zvedl svinutý kousek kůry, který nesl ve spodní ruce. „Samotný pohled na tebe by měl zlomit kouzlo té čarodějky, ale mám tu i zprávu, kterou předáš."

Začal Kalavovi co nejpodrobněji popisovat cestu, místo a modul, který obsahoval Poutníka. Dal si záležet, aby jej odlišil od všeho ostatního kolem. Nebyl si jist, jestli ten výjev Kalavu nezmate až k bezmoci, ale připadalo mu, že je velmi odhodlaný. Stejně tak si nebyl jist, zdali se Kalavovi podaří překonat půl kilometru dlažby - jestli se dostane tak daleko - aniž by jej Gaia okamžitě spatřila a zlikvidovala. Třeba ho Poutník zpozoruje dřív. Třeba.

On, Brannock, používal tuto lidskou bytost stejně bez výčitek, jako Gaia využívala jeho soukmenovce, a ani přesně nevěděl, co je jeho cílem. Jakou hrozbu pro společenství hvězd může znamenat skutečnost, že požaduje obětování tohoto bezvýznamného, krátkého života? Přesto předal dopis Kalavovi a ten si ho zastrčil pod košili.

„Jsem připraven," prohlásil muž a nasoukal se zpět do postroje. Pokračovali v cestě.

2

Horké odpolední slunce se skrývalo za mraky, když Brannockovy detektory zareagovaly. Ucítil to jako velmi slabý brum, ale okamžitě věděl, že je to elektronický signál něčeho

miniaturního, co se z dálky přibližovalo. Mobilní minisenzor mu byl na stopě.

Citlivost jeho přístrojů nemohla konkurovat té jeho, zatím ho nezaregistroval, ale bude tu rychleji, než by stačil utéci, spatří ho a uvědomí silnější stroje. Ty také nemohou být daleko. Jakmile jednou zjistí, kde je, seběhnou se k němu přes celý kontinent, možná přes celou zeměkouli.

Rázně zastavil. Nacházel se v rokli, kde se pěnící vodopád měnil v potok, který se o několik kilometrů dál vléval do Remnantu. Obklopovaly ho velké, peřnaté keře a stromy s pilovitými, bronzovými listy. Hmyz přelétal z jednoho rudého květu na druhý. Jeho chemosenzory nasávaly silné vůně.

„Objevil mě nepřátelský zvěd," oznámil náhle Kalavovi. „Jdi. Přímo za nosem. Zahlazuj za sebou stopy, jak nejlépe to půjde. A nechť jsou všichni tvoji bohové při tobě."

„Rozkaz, pane!"

Kalava zmizel v křoví. Brannock zůstal osamocen.

Lidský zlomek jeho osobnosti se rozplynul v jejím celku a on byl zase logicky uvažujícím, bezcitným strojem, s výjimkou své povinnosti vůči Poutníkovi, Alfě a inteligencím v celém vesmíru. Tohle není špatné místo na obranu, pomyslel si. Stěna rokle mu kryje záda, může vrhat kameny, které má pod nohama, nebo lámat větve a použít je jako kyje nebo oštěpy. Každopádně dá pronásledovateli pořádně zabrat, než jej zajme. Ten se ho samozřejmě může rozhodnout zabít energetickým paprskem, ale pravděpodobně to neudělá. Z pohledu Gaiy bude nejlepší Brannocka zajmout a pozměnit mu paměť, aby se vrátil s hlášením o nerušené cestě, při které neobjevil nic významného.

Pochyboval, že by byli první agenti schopni extrakce jeho skutečné paměti. To vyžaduje mnohem větší schopnosti, jejichž potřebu Gaia nikdy nepředpokládala. Jen vyrobit zařízení, které se nad ním pokusilo převzít kontrolu, pro ni muselo znamenat velmi nezvyklý a narychlo provedený úkon. Nyní byla ve svém úsilí ještě omezenější. Příkaz duplikovat a zaměstnat takový přístroj by určitě stačil ke vzbuzení Poutníkovy pozornosti. Konstrukce a pověření

vyšetřovatele byla další věc - o složitosti tajného způsobu předání těchto informací ani nemluvě.

Brannock se neodvažoval usuzovat, že Gaia o jeho spojenectví s Kalavou neví. Velmi pravděpodobně se k ní již doneslo hlášení o skupince v záchranném člunu, které ji uvědomilo o jeho přežití a iniciovalo hon. Námořníci jsou však určitě ještě vyděšení, zmatení a jejich rozporuplné výklady nebudou dávat přílišný smysl. Ilyandi, ta bystrá a impozantní žena, jim určitě zakáže říkat cokoliv, co by mohlo nepříteli napomoci. Gaia by měla nabýt dojmu, že Brannock chce od Kalavy pouze získat informace o jeho lidech, než jej zase pustí, a sám pak bude pokračovat za Poutníkem na Mindhome.

Každopádně nebude snadné muže vystopovat. Není to stroj, je to jen zvíře mezi bezpočtem dalších, a on je z nich nejmazanější. Nějaký hustý průzkum, který by vedl k jeho odhalení, byl nemožný. Gaia může řídit hledání jen malou částí svých schopností a pouze nepatrný zlomek její pozornosti může být nasměrován proti němu, ale byl přesvědčen, že Kalavu nebude brát příliš vážně. Proč také?

A proč ho vlastně bere vážně Brannock? Vždyť je to zoufalá naděje.

Provedl všechny přípravy. Jak tak čekal na útok, jeho duše stoupala k oblakům, někam ke hvězdám a k milionům let, které mezi nimi jeho vyšší já prožilo.

Kapitola desátá

1

V pokoji bylo teplo. Vzduch voněl po milování a po růžích, které Laurinda dala do vázy. Večerní paprsky prosvítaly záclonami a dopadaly na přikrývku na velké manželské postele.

Přivinula se blíž ke Christianovi, který ležel opřený o dva polštáře. Položila mu ruku na hruď, on ji uchopil kolem ramen. „Nechci to opustit," špitla.

„Ani já ne," zamumlal jí do voňavých, zacuchaných vlasů. „Jak bych mohl? "

„Myslím tím - to, čím nyní jsem - čím jsme jeden pro druhého."

„Rozumím."

Těžce polkla. „Promiň. Neměla jsem to říkat. Můžeš na to zapomenout? "

„Proč?"

„Vždyť víš. Nemůžu po tobě žádat, aby ses vzdal návratu do své původní existence. Nežádám to po tobě."

Upřeně hleděl před sebe.

„Prostě se mi ještě nechce opouštět tenhle dům, tuhle postel," dodala nešťastně. „Zvlášť po těch posledních dnech a nocích. Ne, ještě ne."

Znovu se k ní obrátil a pohlédl do šedých očí, které jen stěží zadržovaly slzy. „Já také nechci, ale obávám se, že musíme."

„Samozřejmě. Povinnost."

Ke Gaie a k Poutníkovi. Jestli ještě netuší, že se jejich vyslanci flákají, brzy se to prostřednictvím amuletů dozví. Tedy alespoň Gaia. Jakkoliv zaneprázdněna může být spojením s druhou obří myslí, bude se chtít čas od času přesvědčit, co se v jejím nitru děje.

Christian se zhluboka nadechl. „Dovol mi, abych řekl to samé, co ty předtím. Já, tohle já, které momentálně mám, nestojí o nic jiného, než být tvým milencem."

„Miláčku, miláčku."

„Ale," řekl po polibku.

„Pokračuj," vybídla ho, rty v těsné blízkosti od jeho. „Neměj strach, že mi tím ublížíš. To snad ani nemůžeš."

Vzdychl. „Ale mohu a ty jistě můžeš ublížit mně. Aniž bychom chtěli. Bohužel k tomu jednou dojde."

Přikývla. „Ano. Protože jsme lidé. Přesto pevně doufám, že tu zůstaneme," dodala rozhodně.

„Nevidím způsob, jak by k tomu mohlo dojít. Právě toho se týkalo to mé 'ale'." Chvíli nic neříkal. „Až se odtud vynoříme, až se ocitneme zpět ve svých vyšších existencích, budeme to zajisté vnímat jinak."

„Ve svém případě o tom pochybuji."

Nepřipomněl jí, že toto její „já" již nebude existovat, s výjimkou mlhavé vzpomínky a podvědomého prožitku. Namísto toho se ji pokusil utěšit, třebaže dosti nešikovně, a řekl: „Myslím, že si pro tebe přesto přeji nesmrtelnost. Abys nikdy nezestárla a nezemřela. Abys vždy měla sílu, vědomí."

„Ano, já vím. V těchto životech jsme slepí, hluší a omezení." Její smích byl smutný. „Ale mně se to tak líbí."

„Mně také. Jsme sami sebou. Snad nám ještě nějaký čas zbývá."

„Ale musíme přece pokračovat v naší práci."

„Děkuji, žes to řekla za mě."

„Myslím, že ty si to uvědomuješ mnohem naléhavěji než já. O to hůř se ti o tom mluví." Uchopila jej prsty pod bradou. „Ale můžeme s tím počkat do zítřka, ne?" žadonila. „Musíme se na to vyspat."

Usmál se. „Hm. Ale mě spánek vůbec nezajímá."

„Pravda... vyspat se můžeme později."

2

Časné ráno v zahradě, kapky rosy na lístcích a květech, poštolka v oblacích vznášející se ve větru, kvůli kterému si Laurinda vzala šál. Seděla u jezírka a hleděla na něj, jak před ní s rukama v bok či spojenýma za zády přechází sem a tam. Štěrk mu chroupal pod nohama.

„Ale kam bychom se měli vypravit?" přemítala nahlas. „Bezcílně přeskakovat z jednoho světa do druhého, dokud Gaia s Poutníkem neskončí se svou prací a nepovolají nás zpět. To mi připadá nudné." Pokusila se o vtip: „Přiznávám se, že mě teď zajímají jen samé příjemnosti."

Zavrtěl hlavou. „Promiň, ale já uvažuji trochu jinak." Dokonce i ve chvílích, které patřily jenom jim dvěma.

Psychicky se připravila na jeho slova.

„Vždyť víš, jak to chodí. Zápasíš s myšlenkami a nemůžeš jim přijít na kloub, a pak se najednou probudíš a jsou ti téměř jasné. To se mi stalo dnes. Řekni mi, jak to vidíš ty. Koneckonců zastupuješ Gaiu."

Viděl, jak se zarazila. Když se zastavil a uklonil se, aby provedl omluvné gesto, rychle řekla:

„To nic, drahý. Pokračuj."

Musel se do toho nutit, ale jak přecházel a hovořil, jeho hlas sílil. „Co jsme až do dnešního dne viděli? Tenhle svět osmnáctého století, kde před nedávném zemřel Newton, Lagrange a Franklin jsou aktivní, Lavoiseier je chlapec a průmyslová revoluce se rozbíhá. Proč nám ho Gaia určila jako domovskou základnu? Jen kvůli tomu krásnému domu na venkově? Nebo proto, že je to podle ní nejlepší emulace, kterou dosud vytvořila?"

Laurinda se postupně uklidnila. Přikývla. „Hm, asi ano, přece by nevytvářela svět jenom pro nás, zvlášť když je zaneprázdněna s Poutníkem."

„Potom jsme navštívili svět, který prošel podobnou fází ve své helénistické éře," pokračoval Christian. Laurinda se zachvěla. „Ano, nevydařil se, ale objevili jsme, že to byla právě řeckořímská historie, která Gaie stála za to, aby v ní pokračovala po staletí. Potom konciliární Evropa roku 1900. Ta byla také vědeckotechnická, možná úspěšnější - nebo méně úspěšná - založena na jedné silné, sjednocené církvi, ačkoliv ta se nakonec rozpadla. Potom ta čínskoamerická civilizace - nevědecká, velmi nábožensky založená, ale na cestě ke značnému technologickému pokroku v blížící se nepokojné době." Minutu či dvě bylo ticho, až

na jeho kroky. „To jsou čtyři emulace z mnoha, tři navíc vybrané téměř náhodně. Nenaznačuje to náhodou, že její zájem má společného jmenovatele? "

„Jistě. Už jsme o tom přece mluvili, vzpomínáš si. Zdá se, že Gaia se pokouší dovést lidi ke kulturně, duchovně i materiálně bohaté civilizaci, která bude laskavá a trvanlivá."

„Proč, když lidský druh dávno vymřel?"

Narovnala se ve svém posezu. „Nevymřel! Žije tady znovu, v ní."

Kousl se do rtu.

„To z tebe mluví Gaia nebo ty v Gaie?"

„Jak to myslíš? "

Zastavil se, aby ji pohladil po vlasech. „Nic proti tobě. Nikdy. Ty jsi upřímná, milá a moc, moc hodná." Trochu prázdně dodal: „Ale u ní si tím nejsem jist."

„Ach, ne." Slyšel, jak ji to bolí. „Christiane, to ne."

„Nuže, teď na to zapomeňme," řekl rychle a pokračoval v přecházení. „Jde mi o tohle: Je pouze náhoda, že všechny čtyři světy, které jsme dosud navštívili, byly směrovány ke strojové technologii a tři z nich dokonce k vědě? Chce snad Gaia objevit, co je v takových společnostech motorem vývoje?"

Laurinda využila jeho odmlky. „Proč ne? Věda otevírá mysl a technologie osvobozuje tělo od všemožných hrůz. V této emulaci má Jenner nadosah svoji vakcínu proti neštovicím -"

„Zajímalo by mě, co dalšího má vůbec v úmyslu. Každopádně navrhuji, abychom nahlédli do techničtěji nejvyspělejších z jejích civilizací."

To v ní vyvolalo podivné veselí. „Ano, ano! Musí to být podivné a krásné."

Zamračil se. „Pro některé země to v reálné minulosti bylo hrozné."

„Gaia by to nedopustila."

Zdržel se výčtu toho, co Gaia dopustila, než děj sama pozměnila nebo ukončila.

Vyskočila na nohy. „Pojďme!" Rozpustile jej uchopila za ruku se slovy: „A jestli tam nějaký čas zůstaneme, musíme požádat o soukromé apartmá."

3

V uzavřené místnosti se zataženými závěsy Christian svíral v dlani svůj amulet a civěl na něj, jako kdyby měl nějakou tvář. Laurinda stále vedle něj, poslouchala a měla obličej stažený rozrušením.

„To není rozumné," oznámil neosobní hlas.

„Proč?" obořil se na amulet Christian.

„Prostředí by vám připadalo cizí a lidé nepochopitelní."

„Proč by nám měla být cizí vědecká kultura?" otázala se Laurinda.

„To je jedno proč," přerušil ji Christian, „chci to vidět na vlastní oči. Hned teď."

„Zvažte to," nabádal hlas. „Nejprve si vyslechněte stručný popis tohoto milieu."

„Ne, hned teď. Samozřejmě, že do bezpečné lokality, ale do takové, kde můžeme získat dobrý přehled, tak jako předtím. Potom můžeš vysvětlovat, jak se ti zlíbí."

„Proč bychom to nemohli nejprve vyslechnout?" navrhla Laurinda.

„Protože mám podezření, že Gaia nechce, abychom to viděli," odvětil bez obalu Christian. Proč také ne. Gaia mohla skenovat jeho myšlenky, kdykoliv se jí zlíbilo. Promluvil k amuletu, jako kdyby to byl člověk: „Vezmi nás tam, nebo o tom podám zprávu Poutníkovi."

Jeho podezření, neurčité, ale narůstající, mu nedovolovalo poskytnout amuletu čas na to, aby varoval Gaiu, která by mezitím vybudovala Potěmkinovu vesnici či nějaký jiný klam. Momentálně si tohoto děje není vědoma, protože je zaneprázdněna spojením s Poutníkem, ale pravděpodobně je na nižší úrovni - podvědomě? - a

v nějakých pravidelných intervalech varována, takže cokoliv nezvyklého vzbudí její pozornost. Je také pravděpodobné, že dala předem amuletům určité příkazy a zdá se, že jedním z nich bylo, aby mu nedovolily zjistit, co se stalo v této určité emulaci.

Proč, to nedokázal uhádnout.

„Jste umíněný," řekl hlas.

Christian se zazubil. „A paličatý a všechno to ostatní, čím to chceš nazvat. Vezmi nás tam!"

Poměrně jasně si uvědomoval, že program není schopen falše. Gaia nepředvídala, že by to bylo zapotřebí; Christian nebyl její výtvor, který by podrobně znala, pocházel z Poutníka. Krom toho, kdyby Poutník zpozoroval, že je průvodce jeho avatara potencionální lhář, vyvolalo by to jisté podezření.

Laurinda se dotkla paže svého muže.

„Miláčku, opravdu bychom si to neměli rozmyslet?" otázala se nejistě. „Ona je přece... matkou toho všeho."

„K dispozici je širší spektrum mnohem informativnějších prožitků," argumentoval hlas. „Po nich budete k zamýšlené návštěvě lépe připraveni."

„Připraveni," utrousil Christian. To by se dalo vyložit dvěma způsoby. Zavedli by ho s Laurindou do svůdně krásných míst a Gaia by se mezitím dozvěděla o nastalé situaci, aby stačila provést preventivní opatření či odlákat Poutníkovu pozornost. „Chci začít u vaší technicky nejvyspělejší emulace." K Laurindě: „Mám k tomu svůj důvod. Vysvětlím to později. Teď si musíme pospíšit."

Než se to Gaia stačí dozvědět a zakročit.

Pokrčila rameny a uchopila jeho nabízenou ruku. „V tom případě jsem s tebou. Vždy."

„Jdeme," přikázal Christian amuletu.

4

Přesun.

První, čeho si letmo všiml, bylo, že on ani Laurinda již nejsou oděni v šatech Anglie osmnáctého století, ale v lehkých, bílých

blůzách, kalhotách a sandálech. Šátky na hlavě jim vlály na zátylku. Trýznilo je horko. V nose jej štípal vyprahlý vzduch plný kovových pachů. Pod-prahově vnímal rytmy strojů, jimiž pulzoval rudohnědý písek pod jeho nohama.

Rozkročil se, aby měl větší stabilitu a rozhlédl se kolem sebe. Obloha byla zamračená, uniformní šeď, pod kterou slunce vypadalo bledě a nevrhalo žádné stíny. Za ním se rozléhala širá, vyprahlá zem. Z ní vyrůstaly lodyhy s úzkými, namodralými listy, vysoké jako člověk a pravidelně rozmístěné asi metr od sebe. Napravo přetínal krajinu zavlažovací kanál pod průhledným záklopem. Zem před ním byla poseta docela jinými rostlinami, jestli ty houbovité, laločnaté, nazlátlé předměty byly rostliny. Mezi nimi se pohybovalo několik stvoření, která o ně evidentně pečovala, dvojnohé, ale chundelaté a s pažemi, které se zdály být na konci roztrojené. Na obzoru se tyčila gigantická budova nebo komplex budov s mnoha patry. Byla čistě bílá, ačkoliv se leskla stovkami panelů, které mohly sloužit jako okna, ale také jako něco docela jiného. Zatímco se rozhlíželi kolem, prosvištělo jim nad hlavou nějaké letadlo. V podstatě jen viděl, že to má křídla a slyšel bzučení motoru.

Laurinda nepouštěla jeho ruku. Sevřela ji pevněji. „O takové zemi jsem nikdy neslyšela."

„Ani já ne. Ale myslím, že ji poznávám -" Oslovil amulety: „Tohle není reinkarnace Země v minulosti, nemám pravdu? Tohle je dnešní země."

„Zhruba tohoto roku," připustil hlas.

„Ale nejsme v Arktice."

„Ne. Daleko na jihu, v kontinentálním vnitrozemí. Chtěli jste vidět nejpokročilejší technologii v emulacích. Tady ji máte v plné kráse."

Vzdorování poušti, oddalování smrti, která neodbytně ukusuje z planety. Christian kývl. Pocítil ujištění, že mu program není schopný předložit naprostou lež. To ovšem neznamená, že mu poskytuje otevřené odpovědi.

„Tohle je jejich nejpokročilejší technika?" podivila se Laurinda. „V mé době jsme si počínali lépe. Možná i v tvé, Christiane."

„Myslím, že na ní teprve pracují. Prozkoumáme to pozorněji. Koneckonců je to pouhý náhled."

„Nesmíte zapomínat, že žádná emulace nemůže být stejně úplná a komplexní jako hmotný vesmír."

„Jistě, chápu. Obrysová geografie, kromě vybraných regionů; provinciální biologie; zjednodušený vesmír."

Laurinda pohlédla na nevýrazné nebe. „K hvězdám se nedá doletět, protože ve skutečnosti nejsou hvězdami?" Oklepala se a přivinula se k němu blíž.

„Ano, je to paradox," souhlasil. „Promluvme si s nějakým vědcem."

„To bude obtížné," namítl hlas.

„V čínské Americe jsi nám říkal, že je možné zařídit setkání. Tady by to nemělo být o nic složitější."

Hlas neodpověděl hned. Neviditelné stroje temně za-burácely. Náhlý poryv větru zvedl větrný vír. „Dobrá tedy, " ozvala se konečně. „Musí to být ovšem člověk, který neonémí úžasem a strachem. Nicméně bych vás měl stručně informovat, s čím se setkáte."

„Dobrá. Ale opravdu stručně."

Jaké změny způsobí takové setkání v historii? Záleží na tom? Tento svět evidentně nesetrvává v dočasné aktivaci, vyvíjí se dál; nově příchozí se ocitli na čelním okraji jeho časové linie. Gaia z něj může vymazat jejich návštěvu. Pokud bude chtít. Možná že hodlá emulaci brzy ukončit, protože nevykazuje žádný výrazný pokrok, který ji zajímá.

5

Přesun.

Osaměli v pustině, kde byla jen silnice a na ni navazující přistávací dráha. Ze základny obehnané zdí trčela věž. Noc byla chladná a ticho jen nepatrně narušoval ševelivý zpěv nějakých postav oděných v řízách; nesly nějaká světla, aby vzdaly hold hvězdám. Mnoho jich bylo viditelných pouhým okem, krásně

rozmístěných po ztemnělé obloze. To byl velmi vzácný jev, kdy se mraky rozestoupily a odhalily téměř celou oblohu. Většina světel slabě žhnula na parapetu obklopujícím rovnou střechu věže. Na ní stál jediný člověk se svým pomocníkem a využíval nevšední příležitosti nasměrovat své mohutné teleskopy, spektroskopy a kamery k nebi.

Christian s Laurindou se zjevili na střeše vedle nich.

Muž zalapal po dechu, okamžitě se uklonil a padl na kolena. Jeho asistent chytil knihu, kterou přitom málem shodil ze stolu a vrátil ji na místo; ustoupil a nehnutě zůstal stát. Byl to antropoid, jehož vzdálení předkové byli lidé, ale který žil čistě proto, aby sloužil svému pánovi.

Christian na muže pohlédl. Jak se oči postupně přizpůsobovaly, rozeznával oděv podobný tomu jeho, s vyšívanou hodností a znakem klanu, pokrývku hlavy si po soumraku sundal. Kůži měl ebenově černou, ale nos a rty tenké, oči šikmé, prsty, které se na koncích nezvykle zužovaly, dlouhé vlasy i nakrátko ostříhané vousy rovné a blonďaté. Žádná taková rasa na staré Zemi nikdy nežila, pomyslel si Christian; ne, tohle je plemeno, které Gaia vyvinula pro svoji zmírající planetu.

Muž vzdychl, pohlédl do bledých tváří cizinců a zprvu velmi nejistě, poté trochu rozhodněji pronesl: „Sláva vám a podřízenost, poslové boží. Váš příchod je nám ctí."

Christian s Laurindou mu rozuměli stejným způsobem, jakým rozuměli Zoe. Amulety je informovaly, že nebudou prvním zjevením, které tito lidé poznali. „Povstaň," vybídl vědce Christian. „Neměj strach."

„Ani nekřič," doplnila ho Laurinda.

Chytré děvče, musel ocenit Christian. Obřad dole na nádvoří pokračoval.

„Představ se," nařídil.

Muž vstal a zaujal uctivý spíše než servilní postoj.

„Mocní jistě dobře vědí, že jsem Khaltan Osmý, vrchní astrolog ilgaiského Technomu a - a že nejsem hoden takové pocty." Zaváhal.

„Smím se otázat, zda jste si sami zvolili podobu, ve které se mi ukazujete?"

„Po několik generací k žádným vizím nedošlo," vysvětlil neznělý hlas v jejich hlavách.

„Gaia se jim v minulosti představila?" špitl neslyšně Christian.

„Ano, aby naznačila požadovaný vývoj událostí. Obyčejně mělo takové poselství formu ohně."

„A do jaké míry je něco takového vědecké?"

Laurinda Khaltana oslovila: „Nejsme poslové boží. Jsme stejně smrtelní jako ty a přicházíme se z jiného světa poučit, ne kázat."

Muž spráskl ruce nad hlavou. „I to je zázrak, ano zázrak - a za mého života!"

Zanedlouho už s nimi živě rozmlouval. Christian si vzpomněl na mýty o mužích, kteří byli milenci bohyň nebo se toulali po cestách a usedali ke skromné krmi se ztělesněnými bohy. Věřící je přijímají, zatímco nevěřící nemohou.

Následující hodiny byly velmi zvláštní. Khaltan nebyl pouze přístupný nadpřirozenu. Pro něj znamenalo další soubor skutečností, bylo pro něj dalším rysem reality. A jen proto, že se nacházelo za hranicemi jeho chápání, věnoval pozornost měřitelnému světu. V něm pak pozoroval a teoretizoval jako Newton. Toho večera jeho představivost doslova vzplála a otázky se z něj sypaly jedna za druhou, ale svá slova volil opatrně a všechno, co slyšel, si převracel v hlavě, zkoumal to, jako kdyby prohlížel nějaký drahokam spadlý z nebe.

Pomalu, kousek po kousku, zatímco hvězdy rotovaly kolem pólu, obraz jeho civilizace dostával tvar. Předčila a absorbovala všechny ostatní společnosti - to nebyl žádný velký úspěch, protože Země byla jen řídce osídlená a většina lidí se v té době ocitala na pokraji smrti hladem.

Hlavními technologiemi byla biologie, agronomie, akvakultura ve zbývajících jezerech a mořích, a nemilosrdně praktická genetika. Průmyslová chemie vzkvétala. Spojila se s fyzikou na úrovni z konce devatenáctého století, aby umožnila zásadní technologické stavby a zúrodňovací projekty.

A Společnost jako taková - je možné slovy shrnout celou kulturu? Něco takového je neproveditelné. Christian si ji vybavil jako formální říši, kterou ve skutečnosti řídí rozsáhlá oligarchie rodin vzešlých z potomků dobyvatelských vojáků. Mnoho posunů do horních vrstev se dělo prostřednictvím adopcí talentovaných jedinců z řad prostých lidí, ať již dětí či dospělých. Synové, kteří nepřispěli k blahu klanu nebo jej znectili, z něj mohli být vyloučeni, pokud se je někdo nerozhodl vyzvat k duelu a nezabil je v něm. Nevyhovující dcery byly také vylučovány, pokud se nepodařilo sjednat sňatek do nižší třídy. Jinak bylo postavení obou pohlaví víceméně rovnocenné; ale znamenalo to, že ženy, které se rozhodly soupeřit s muži, tak musely činit podle mužských pravidel. Šlechta prostému lidu zajišťovala ochranu, soudnictví, školy, vedení a pompézní slavnosti. Na oplátku od nich požadovala daně, robotu a celkovou podřízenost; ve většině ohledů však byli našinci ponecháni na pokoji. Určitě nebyli nějak vykořisťováni; měli vlastní instituce, rituály a touhy. Přesto však mnozí z nich strádali, zatímco tvrdá práce ostatních živila globální ekonomiku.

Není to záměrně krutá civilizace, pomyslel si Christian, ale ani nijak zvlášť milosrdná.

Byla snad někdy nějaká civilizace doopravdy milosrdná? Některé dokázaly nakrmit své chudé, ale většina živila jen politiky a byrokraty.

Brannock pochytal informace z rozhovoru, ale Khaltan se ptal hlavně na domov cizinců a na celý systém vesmíru, na astronomii, fyziku, prostě na všechno. Jeho odpovědi byly váhavé a vyhýbavé.

„Sníme o raketách, které by dolétly k planetám. Pokusili jsme se je vystřelit k Měsíci," rozhovořil se Khaltan o odpalovacích rampách, které nesplnily svůj cíl. „Všechno selhalo."

Samozřejmě, uvědomil si Christian. Tady jsou Měsíc

i ostatní planety pouhými světly. Ano, dokonce i Slunce.

Příliv a odliv přichází, protože to má nařízené. Země je pouhou karikaturou té venku. Gaia to lépe nedokáže.

„Jsme tedy na konci naší vědy?" zvolal najednou Khaltan. „Již celá desetiletí hledáme a kromě přesnějších měření jsme neobjevili

nic nového." Nic, co by vedlo k relativitě, kvantové teorii, vlnové mechanice, k jejich revolučnímu chápání světa a k jeho důsledkům. To Gaia zařídit nedokázala. „V minulosti nám andělé ukazovali, co máme hledat. A co vy? Příroda toho ukrývá mnohem více, než co známe. Vaše přítomnost je toho jen důkazem!"

„Později, možná později," zamumlal Christian a proklínal se za svoji lež.

„Můžeme doletět k planetám - když je člověk v kleci, bojovný duch se obrátí proti němu. Povstání a masakry v západních zemích - "

Laurinda se ho zeptala, jaké písně lidé zpívají.

Mraky se uzavřely. Rituál na nádvoří skončil. Khaltanův otrok zůstával nehybně stát, zatímco on dál rozmlouval.

Východní obzor se rozzářil. „Musíme jít," řekl Christian.

„Vrátíte se?" naléhal Khaltan. „Ano, vrátíte?"

Laurinda jej krátce objala. „Buďte sbohem," zadrmolila, „buďte stále sbohem."

Jak dlouho to jeho „stále" vydrží?

Po neklidné noci a po snídani téměř beze slov nebylo důvodu opouštět dům v Anglii. Služebnictvo se za svými úsměvy pohoršovalo, možná dokonce naslouchalo za dveřmi, ale ničemu nerozuměli, ačkoliv jejich případné pomluvy by nic nezměnily. Hlubší, nevyslovená potřeba hnala Christiana s Laurindou dál. Toto ráno může být také jejich ráno.

Vypravili se po cestě na kopec vzdálený necelý kilometr od domu. Stromy na jeho vrcholu nezakrývaly výhled do krajiny. Zářící slunce stálo na východě, po modré obloze plulo několik bělostných mráčků, vítr přinášel předčasný dech podzimu. Silně dul a rozháněl ranní mlhu nad poli a rozvinoval zelené pastviny; skučel ve větvích nad jejich hlavami a odnášel první uschlé listy. Vysoko na obloze se skvělo okřídlené V hejna divokých hus. ~ Oba na chvíli oněměli. Nakonec se Laurinda nadechla svěžího vzduchu a promluvila: „Jestliže Gaia oživila tuto krásu - tak musí být dobrá. Miluje svět."

Christian odvrátil zrak, pohlédl vzhůru a zamračil se, než obligátně odpověděl. „Co asi ona a Poutník dělají?"

„Jak to můžeme vědět?" - vědět, co dělají bohové, nebo dokonce kde se momentálně nachází. Nejsou to trojrozměrné bytosti ani je nespoutává čas jako jejich výtvory.

„Zaměstnává ho," odtušil Christian.

„Ano, samozřejmě. Provádí ho daty o celém svém správcovství Země."

„Aby ho přesvědčila, že má pravdu, když chce nechat planetu zemřít."

„Tragédie - ale ostatně, všechno je tragické, nebo ne?" Včetně tebe a mě. „Cože... my... oni... se mohou poučit z finální evoluce, že to možná všechno stojí za to, tak jako za to stála Akropole. Galaktický mozek nemůže předpokládat, co život udělá, a život mezi hvězdami je vzácný."

Téměř se na ni obořil. „Já vím, já vím. Kolikrát už jsme tohle probírali? A kolikrát asi oni? Téměř bych tomu sám uvěřil. Ale -"

Laurinda čekala. Vítr jí zvedl zbloudilý pramínek vlasů a odvál jí ho přes obličej.

„Ale proč namísto do vzdálené minulosti" - Christian pokynul ke krajině, rozkládající se kolem nich jako obraz z osmnáctého století - „neumístila lidi do současnosti, na Zemi, kde před eony vymřeli lidé z masa a kostí?"

„Jistě hledá obsáhlejší porozumění."

„Jistě?"

Laurinda spočinula na jeho pohledu a neuhýbala. „Myslím, že se pokouší zjistit, jak lidé v ní mohou vést skutečně šťastné životy, které ve vnějším vesmíru nikdy neprožili."

„Proč by jí na něčem takovém mělo záležet?"

„Nevím. Jsem jen člověk. Ale dost možná je tento její lidský element tak silný - mnoho, velmi mnoho nás do ní přešlo - že pro nás chce jen to dobré jako matka pro své ratolesti."

„Všechny ty manipulace, všechny ty nepovedené a přerušené existence. To mi nepřipadá velmi mateřské."

„Já nevím, nevím!" vykřikla.

Toužil po tom, aby ji mohl utěšit, slíbat jí slzy z řas, ale naléhavost okamžiku jej nutila pokračovat. „Pokud její úsilí nemá žádný jiný cíl nežli sebe samotné, pak mi připadá šílené. Může uzlová mysl zešílet? "

Rozhněvaně od něj ustoupila. „Ne. To je nemožné."

„Jsi si tím jista? Galaktický mozek se musí dozvědět pravdu, celou pravdu, aby posoudil, jestli se tu něco zle nepokazilo."

Laurinda upjatě přikývla. „Podáš hlášení Poutníkovi, on je předá Alfě a všechny inteligence pak společně rozhodnou o otázce, která je pro smrtelné bytosti neřešitelná. "

Christian se zarazil. „Musím to provést okamžitě."

On naznačil, ona se dohadovala, ale uchopila jej za oba rukávy a ze rtů se jí vydral zoufalý protest. „Cože? Proč? Ne! Jenom ho vyrušíš ze spojení s ní. Počkej, až nás povolají. Do té doby můžeme být spolu, miláčku."

„Chci počkat." Na čele se mu vyronil pot a zbledl. „Bože, já hrozně chci! Ale neodvažuji se."

„Proč ne?"

Pustila ho. Pohlédl někam za ni, potlačil v hlase smutek a rozhodně řekl: „Víš, ona nechtěla, abychom viděli ten poslední svět. Prostě nechtěla, nebo netušila, že o to požádáme, jinak by se na to lépe připravila. Možná by nám bývala podstrčila něco jiného. Jakmile se o tom dozví Poutník, určitě to bude vidět. A ona nechce, aby se začal zajímat o její emulace, jinak by ho jimi sama provedla s tím, že bych mu tlumočil různé jevy.

Ach, nemyslím si, že naše konání je pro její případné plány nějak katastrofické. Gaia se s tím stále ještě může vypořádat, ujistit ho třeba, že ty výtvory jsou její... hračky. To může, pokud dostane příležitost. Ale nejsem přesvědčen, že by ji dostat měla."

„Jak můžeš takhle usuzovat - Jak si to můžeš umět představit -"

„Amulety zprostředkovávají spojení s ní. Samozřejmě, že kanál není otevřený permanentně, ale v intervalech o nás musí informovat zlomek její mysli a ona musí být schopna tyto intervaly nastavit na dobu, kdy je Poutník příliš zaneprázdněný tím, co mu ukazuje, aby si nevšiml, že větší část její pozornosti přešla jinam. Nevíme, kdy k

tomu znovu dojde. Hodlám se vrátit do domu a sdělit jí prostřednictvím jednoho z amuletů, že žádám o okamžitý kontakt s ním."

Laurinda ho provrtávala očima, jako kdyby byl duch.

„To nebude nutné," promluvil vítr.

Christian se zapotácel. „Cože?" vyhrkl. „Ty -"

„Ach - matko -" pozvedla Laurinda obě ruce do prázdna.

Svistot větru a ševelící listy zformovaly slova. „Má větší část, jak to nazýváte, byla uvědomena a momentálně je volná. Čekala jsem, až se rozhodneš k činu."

Laurinda nejprve chtěla padnout na kolena do trávy, ale pohlédla na Christiana, který nabyl ztracenou rovnováhu a stál tváří v tvář obloze se zaťatými pěstmi podél těla a zaujala pozici po jeho boku.

„Má paní Gaio," spustil Christian tiše, „můžeš s námi naložit podle libosti, změnit nás, zničit nebo cokoliv si bude přát, ale Poutník se jistě zeptá proč. Myslím, že dobře chápeš mé pochybnosti."

„Ano," vzdychl vítr. „Jsou nepodložené. Můj výtvor světa Technomu se nikterak neliší od těch ostatních. Má vyslankyně to řekla za mě: Dávám lidem existenci a zkoumám, jakými svobodně zvolenými způsoby dokáží vylepšit svoji existenci."

Christian zavrtěl hlavou. „Ne, má paní. S tvým intelektem a vědomostmi jsi od samého počátku musela vědět, do jakého mrtvého bodu ten svět záhy dospěje s vědci na planetě, která je pouhou skicou a všechno ostatní stínohrou. Uvědomil si to i můj omezený mozek. Ne, má paní, jsem přesvědčen, že stejně chladnokrevně, jako jsi experimentovala, jsi konala i to ostatní. Proč? Za jakým účelem?"

„Tvůj mozek je skutečně omezený. V příhodném okamžiku Poutník přijme tvá pozorování a tvé fantazie. Zatím se dál soustřeď na svoji povinnost, kterou je dále zkoumat a zdržet se dalšího narušování naší práce."

„Mou povinností je podat hlášení."

„Ano, ve správnou chvíli." Větrný hlas zjemněl. „Krom tohoto existuje mnoho dalších krásných míst."

Možná dokonce ráj. Christian s Laurindou si vyměnili krátký pohled. Na rtech jí zahrál nekonečně smutný úsměv a zavrtěla hlavou.

„Ne," prohlásil. „Neodvažuji se."

Nevyslovil to, ale oba tušili, že Gaia si je vědoma jejich podezření. Zatímco by si spolu užívali, Gaia získá čas a pomalu pozmění jejich paměť, aniž by to Poutník zaregistroval.

V Laurindině případě by to možná mohla provést hned. Ale Christiana dost dobře neznala. Hluboko v jeho podvědomí, mnohem silněji, než si myslí, dřímá aspekt Poutníka a Alfy, její vrstevnice. Musela by se do něj ponořit a s nekonečnou opatrností prozkoumat jeho nitro, přestavět ho detail po detailu, neustále připravena k okamžitému stažení v případě, že by to vyvolalo nějakou nečekanou reakci; možná by část její osobnosti mohla ovládnout svět Technomu a tu událost prostě vymazat... K něčemu takovému potřebovala čas, dokonce i ona.

„Sám víš, že tvůj pokus by byl marný," řekla. „Pouze by mi to přidělalo práci s vysvětlováním toho, co ve své hlouposti odmítáš vidět."

„Možná. Ale musím se o to pokusit."

Vítr zvážněl. „Chceš mi vzdorovat?"

„Ano," odpověděl bez rozmýšlení Christian. „Není to mé přání. Příčinou toho je Poutník zakomponovaný do mé osobnosti. Já prostě nemohu jinak. Zavolej ho ke mně."

Vítr zmírnil. Jako pohlazení přelétl k Lauríndě. „Dítě moje, copak toho blázna nedokážeš přesvědčit?"

„Ne, matko," špitla. „On je, jaký je."

„Takže-?"

Laurinda položila ruku do Christianovy dlaně. „Takže půjdu s ním a opustím tě, matko."

„Vylučuješ se tím z existence."

Christian sevřel prsty do prázdna. „Ne, to ne!" zvolal zoufale. „Ona je nevinná!"

„Nejsem," řekla Laurinda. Přivinula se k němu, aby jej objala a pohlédla mu do očí. „Miluji tě."

„Sami jste si zvolili svůj osud," zašuměl vítr.

Sen, který byl jejich světem, se rozplynul. Jednota se přes ně přelila jako dvě mohutné vlny, z nichž každá do sebe pojala malou kapku a obě moře se rozdělila.

Kapitola jedenáctá

Několik posledních lidských délek Kalava zdolal po břiše. Přeplížil se od keře ke kmeni, zastavil se, přitiskl se k zemi a s napjatými smysly zkoumal každý stín, než se začal plížit dál. Nic se nepohnulo, jen větvičky nad jeho hlavou, zmítané nepravidelnými poryvy větru. Neslyšel nic než jejich vrzání a klapání o sebe, šustot jejich listů, tu a tam hlasité zakrákání skobozoba - a nekonečný, tichý šum démonů jako vzdálený příboj, ve kterém pištěly flétny nemající žádnou tóninu, kterou znal; slyšel ho spíše povrchem těla než ušima, a jak se blížil, cítil ho i v kostech.

Na té drsné, strmé výšině byl les řídký, ačkoliv keře zůstávaly dostatečně husté na to, aby šelestily, když se jimi prodíral. Všechno bylo vyprahlé, větve křehké, listí převážně zvadlé, žlutohnědé, země pokrytá troudovitým spadem. V hrdle a v ústech měl stejně vyprahlo. Neustále kráčel mlhou, až zpozoroval, že to je příkrov mraků táhnoucí se až k okraji světa. Vrcholky hor z nich čněly jako zuby. Všechny potoky nechal za sebou. Dávno předtím dojedl maso, které mu Brannock poskytl a on se nezastavil, aby si něco ulovil; ale hlad jej netrápil, s tím, jak se přibližoval smrti, na něj docela zapomněl.

Nad zakrslými stromy se klenulo azurové nebe. Sluneční paprsky dopadaly do lesa od západu jako vodorovné šípy a ztrácely se v něm. Kdykoliv jimi prošel, jejich dotyk ho sežehl. Nikdy, dokonce ani v jižní poušti ani na východní Stepi mumií nepoznal takhle nehostinnou krajinu. Je úspěch, že došel takhle daleko, říkal si v duchu. Nechť skoná jako správný muž.

Kéž by tu měl nějakého svědka, aby jeho vzpomínka přežila v písních. Ale možná se paní Ilyandi podaří získat ten příběh od bohů.

Kalava nepociťoval strach. Na ten nebyl zvyklý. To, co ho čekalo, jej fascinovalo. Velmi ho zajímalo, jak se svého úkolu zhostí.

Nicméně, když konečně stanul za posledním kmenem a vykukoval zpoza něj, hlava se mu točila a srdce mu vynechávalo.

Brannock mu vše pravdivě vylíčil, ale osobní prožitek byl přesto ohromující. Tady nahoře stromy rostly až k hranicím plochého, černého pole. Na něm stáli démoni - nebo bohové - a jejich výtvory. Spatřil centrální, duhově se lesknoucí kopule, věže jako oštěpy a věže jako pavučiny, pobleskující sítě i žhavé koule a mnoho dalších takových věcí, všechny zpola zahaleny nějakým třpytem, pulzujícími vlnami, které jím cloumaly, jako kdyby se mu mozek proměnil ve zvon, a co bylo nejpodivnější, jeho oči nevěděly, jak to mají vnímat, otevíral ústa, jako kdyby byl oslepený a cukal sebou, jako kdyby do něj někdo píchal.

Dlouho jen bezmocně ležel. Slunce zapadalo za mraky na západě. Jejich chuchvalce měly barvu rozlitého zlata. Vítr zesílil. Chlad Kalavu probral a posílil jej na duchu. Prodíral se oparem zpět ke svému odhodlání. Brannock jej varoval, že to takhle bude. Ilyandi řekla, že Brannock přišel od bohů, od bohů z hvězd, kterým sama slouží. Jí i jejich poslovi dal své slovo.

Zabořil prsty do hlíny pod sebou. Byla skutečná, povědomá, zem, ze které vzešel a ve kterou se obrátí. Ano, on je člověk.

Přimhouřil oči. Už trochu uvykly té záři, takže spatřil, že věci před ním mají opravdové tvary, ačkoliv poněkud mihotavé.

Nesahaly až k nebi, nelátaly z nich hromy a blesky. Pravda, jsou obrovské, na pohled děsivé, ale nemohou mu přece ublížit víc, než že jej zabijí. To však může zařídit sám. Kdyby ho někdo zajal, jeho přítel meč ho vysvobodí.

A... tam, těsně vedle kopule, se tyčil ten bůh, o kterém Brannock hovořil, bůh šálený zlou čarodějkou. Měl tvar hrotu kopí a ve slunečním svitu se leskl odstínem modré a zlatavé barvy. Až vyjdou hvězdy, udělají mu korunku, jak Brannock předpovídal.

Byl to on, kdo prolétl nad Větrným mořem? Kalavovi se rozbušilo srdce.

Jak se k němu dostane přes ten tvrdě dlážděný povrch kolem tolika démonů? Po setmění by se mohl vyplížit z úkrytu, postupovat jen o délky prstů, pak možná rychlý běh.

Kalavovi cosi zabzučelo u spánku. Rozhlédl se a spatřil, že to je poletující věc zhruba velikosti hmyzu. Byla však kovová, odráželo se od ní světlo, zíralo na něj její jedno oko.

Zavrčel a ohnal se po té věci. Dlaň narazila na tvrdou skořápku. Věc zavrávorala ve vzduchu. Kalava zaběhl zpět do křoví.

Byl spatřen. Čarodějka se to dříve či později dozví.

Najednou byl naprosto klidný, i když napjatý jako plachtoví v bouři. Zvyklý z cest okamžitě zvažoval další kroky, jestliže ho nastalá situace může zahubit. Musí něco rychle udělat. Odláká od sebe pozornost nepřítele, i kdyby jen na pár chvil.

Hbitě a rozhodně vytáhl z měšce soupravu na rozdělávání ohně. Nabil ji, stlačil píst, vytáhl jej, vložil dovnitř zápalku a nechal ji rozhořet. Přiložil ji k vysušenému keři před sebou. Ani nemusel foukat. List okamžitě zapraskal a vzplál. Vítr přenášel oheň na další a další, až za chvíli hořel celý keř. To už však Kalava zakládal další ohniska.

Musíš se pohybovat! Démonští zvědové nemohou být všude. Dým jej pálil do očí a do nosu, ale stále houstl a slunce již zapadlo za mraky. Plameny vrhaly světlo, poskakovaly, sílily, šplhaly do korun stromů a proměňovaly je v obří louče.

Kalava ucítil horko. Žhavý uhlík mu spálil levé předloktí. Sotva to cítil, posedlý svým ohnivým dílem jako nějaký démon. Do vzduchu vylétlo hejno létavců. Nevšímal si jich. Ačkoliv se snažil nezpůsobit žádný hluk kromě bolestivého lapání po dechu, v duchu si pěl bojovou píseň.

Když se oheň rozšířil podél celé jižní strany černé plochy jako stěna, když burácel jako nějaká mořská příšera, vyběhl přímo na otevřené prostranství.

Kouř tvořil hořkou, neprůhlednou mlhu, kterou na zem dopadaly spršky jisker. Menší démoni poletovali zmateně sem a tam. Za nimi vycházely první hvězdy.

Kalava se proplétal mezi velkými fantomy. Jeden se pohnul. Zpozoroval jej. Zcela nehlučně začal Kalavu pronásledovat. Přikrčil se za jiným, rozběhl se, přeskočil dalšího nižšího a uháněl k průhlednému dómu a k bohovi, který stál vedle něj.

Před ním se vynořila věc s dlouhými ostny a druhá s hlavou jako studené slunce. Snažil se ji minout, ale zablokovala mu cestu rychleji, než stačil změnit směr. První se přiblížila. Kalava vytasil meč a doufal, že se do ní zakousne dřív, než zemře.

Znenadání se odjinud vyloupla bytost se čtyřmi pažemi, dvěma nohama a s prázdnou maskou. „Brannock!" vyjekl Kalava. „Hola, Brannocku, tak jsi sem přece došel! "

Brannock se zastavil na délku oštěpu od něj. Nezdálo se, že by muže poznával. Jen pozoroval, jak se ti dva k sobě přibližují.

Kalava zaujal bojový postoj. V jeho nitru burácela stará píseň:

Jestli tě opustili bohové, směj se, bojovníku. Tvá odvaha tak nikdy neučiní.

Neslyšel nic než burácení ohně. Najednou však skrz dým spatřil, jak jeho nepřátelé ztuhli na místě, zatímco lirannock postupoval statečně vpřed jako dosud. Kalava vytušil, ze Brannockův a Ilyandin bůh již o něm ví a vydal rozkaz.

Přemohlo jej vyčerpání. Meč mu vypadl z ruky a za-řinčel o zem. On také klesl, zašmátral ve své špinavé blůze a vytáhl zprávu napsanou na kusu kůry. „Přinesl jsem ti tohle," zablekotal z posledních sil. „Nyní mi dovol, abych se vrátil ke své lodi."

Kapitola dvanáctá

Jestliže máme vyprávět o tom, co nemůžeme ve skutečnosti vědět, musíme tak jako na začátku použít mýtus. Představte si, jak spolu dvě mysli konverzují. Oheň na vrcholu hory je uhašen. Vítr odvál všechen dým a zanechal mrazivé ticho. Zsinale bělostný příkrov mraků se dotýká noci plné hvězd.

„Celou dobu jsi mi lhala," říká Poutník.

„Nelhala," odporuje Gaia. „Vjemy této zeměkoule a její minulosti, kterými jsem tě provedla, byly všechny pravdivé." Stejně pravdivé jako majestátní.

„A co teď na konci? " odsekl Poutník. „Když se Brannock vrátil, bylo zřejmé, že vzpomínky z jeho cesty byly vymazány a nahrazeny falešnými. Kdybych si nevšiml té frenetické aktivity kolem a nevyslal jej, aby se podíval, co to bylo - od čehož ses mě snažila odradit - ten muž by zahynul nepoznán."

„Chceš zpochybňovat děje, kterým nemůžeš porozumět," tvrdí neústupně Gaia.

„Ano, tvůj intelekt je vyšší než můj." Toto doznání nijak nesnižuje Poutníkovu neoblomnost. „Ale budeš se muset zodpovídat svým druhům mezi hvězdami. Takže myslím, že bude moudré začít u mě."

„Co zamýšlíš?"

„Nejprve toho muže Kalavu dopravím mezi své. Mám poslat Brannocka s letounem? "

„Ne, poskytnu ho já, jestli to musí být. Ale ty si vůbec neuvědomuješ, ani nemůžeš, jak tím škodíš."

„Vysvětli mi to, jestli to dokážeš."

„Vrátí se ke své posádce jako posvěcený bohy. A tak také připluje domů, pokud se jeho loď neztratí na moři."

„Budu ji sledovat z povzdálí."

„Aby ji moji agenti nepotopili?"

„Po tom všem, co jsi udělala, by mě to nepřekvapovalo. Brannock jim dal mým jménem slib, který ctím. Kalava dostane

hojnost zlata a svoji šanci založit zde novou kolonii. Děsí tě snad na tom něco?"

„Chaos. Nepředvídatelný, neovladatelný chaos."

„Který bys jednou sama iniciovala."

„Ale až ve vhodnou dobu a vhodným způsobem." Chvíli přemítá, možná celou mikrosekundu. „Bylo nešťastné, že Kalava podstoupil svoji cestu v této době. Doufala jsem, že Arktiku začne osidlovat pozdější, civilizovanější generace. Přesto jsem mohla přizpůsobit své plány okolnostem, zůstat skryta před ním i před jeho následovníky, kdybys zrovna nebyl na planetě. Ještě není pozdě," dodala naléhavě. „Stačí jen nepodnikat další kroky poté, co ho vrátíš jeho lidem. Společně můžeme zachránit vše, co by jinak bylo ztraceno."

„Pokud budu ochoten."

„Můj ideál není zlý."

„To nemohu posoudit. Ale vím jistě, že byl vždy nelítostný. "

„Protože taková je realita."

„Ale nebylo zapotřebí, aby taková byla realita, kterou jsi vytvořila sama v sobě. Ale podle toho, co mi Christian odhalil - Ano, už jsi mi to vysvětlila. Oni jsou," řekl téměř pláčem, jestli může kvazibůh plakat, „tvé děti, zrozené v tvé mysli z lidských duší, které v tobě dřímají. Jejich existence by byla prázdná, kdyby neměly svobodnou vůli, nemohly dělat vlastní chyby a najít vlastní cestu ke štěstí."

„Jejich pozorováním jsem se dozvídala mnoho věcí o tom, jak jsme byli stvořeni my, které jsem předtím neznala."

„Tomu bych docela věřil. Věřil bych i tomu, že tvé zásahy a ultimativní zničení byly aktem slitování i vědy. Prohlásila jsi, že mohou být restartovány, pokud jsi někdy určila, jaké podmínky by je zdokonalily. Připadá mi podivné, že jsi spustila jednu řadu - či víc? - takových, které nebyly zasazeny do minulosti Země, ale do drsné reality dneška. Připadalo mi dvojnásob podivné, že jsi tuto svoji esej nechtěla za žádnou cenu odhalit. Ale vzhledem k nadřazenosti tvé mentality a dlouhých zkušeností předpokládám, že jsi k tomu měla své důvody. Tvůj pokus o utajení chtěl možná jen

předejít zdlouhavému ospravedlňování před tvojí rasou. Něco takového se nepokouším posuzovat. To ponechám jim.

Ale potom přijel Kalava."

Rozhostilo se další mlčení myslí. Nakonec Gaia velmi tiše hlesla: „Ano. Ve hmotném vesmíru opět žijí lidé."

„Jak dlouho již?" táže se Poutník stejně tiše.

„Prvního z nich jsem stvořila zhruba před padesáti tisíci lety. Roboti v lidských převlecích je vychovali od útlého dětství. Poté se začali svobodně rozvíjet."

„A když se ve své době kamenné nepochybně rozšířili po celé planetě, vybili všechna ta velká zvířata. Prostě lidé. Ale proč jsi to udělala?"

„Lidstvo může znovu žít." Následoval vzdech, jako kdyby kolem prosvištěl samotný čas. „Něco takového ty ani ti, kterým sloužíš, nikdy nemůžete plně pochopit. Přešlo do nich příliš málo lidí; ti, kteří tak učinili, chtěli letět ke hvězdám. Vy, všechny ostatní uzle galaktického mozku, jste nikdy nepocítili lásku k Zemi, potřebu a touhu po primordiální matce, která dřímala v těch mnoha a mnoha jedincích, kteří zůstali se mnou. Já ano."

Jak opravdové je tohle vysvětlení? podiví se Poutník. Do jaké míry je Gaia normální? „To ses nemohla spokojit se svými emulacemi?"

„Ne. Jak? Nemohu pro ně vytvořit celý kosmos. Z masa a kostí je mohu stvořit pouze pro kosmos. Nechat je žít, ne jako stroje nebo jako záchvěv uvnitř stroje, ale jako lidi."

„Na planetě, která brzy zhyne?"

„Oni to dokáží, oni přežijí. Nechci je do toho nutit svou existencí či vědomím o ní. To by omráčilo jejich duše, udělalo by to z nich domácí zvířata nebo něco horšího. Já jim jen zřídka poskytuji poradenství prostřednictvím božstev, ve která by vzhledem ke stádiu svých společenství beztak věřili, a to pouze za účelem, aby došli ke stabilní, vysoce vyvinuté civilizaci, která je dokáže ochránit před sluncem."

„Využívala jsi toho, co ses dozvěděla od svých stínových lidí k nastolení správného běhu historie?"

„Ano. Jak jinak bych se to měla dozvědět? Lidstvo je chaotický fenomén. Jeho činy a jejich důsledky nelze z jejich počátečních principů vypočítat. O povaze této rasy se můžeme něco dovědět pouze experimenty a pozorováním. "

„Pokusy konanými na myslících bytostech, které si uvědomují svoji bolest. Už chápu, proč jsi většinu svých činů tajila."

„Nestydím se za to," prohlašuje Gaia. „Jsem pyšná. Vrátila jsem život rase, která kdysi darovala život nám. Oni přežijí i bez cizí pomoci, to mi věř. Je dost možné, že až toho budou schopni, přesunou se do vnějších sfér sluneční soustavy a někteří z nich třeba až ke hvězdám.

Možná, že zastíní Zemi nebo utlumí slunce. Je na nich, aby rozhodli, co udělají. Ne my, rozumíš? Oni."

„Ostatní tam nahoře to možná budou cítit rozdílně. Třeba je to vyděsí natolik, že to všechno ukončí."

„Proč? " táže se Gaia. „Vždyť to pro ně nepředstavuje žádnou hrozbu?"

„Přepokládám, že ne, ale je to i morální problém. Tobě jde čistě o lidskou renesanci, nemám pravdu? Předešlá rasa odletěla v raketách, ne snad proto, že by k tomu byla donucena, ale protože si to sama zvolila, protože její duch tak mohl navždy žít a rozvíjet se. Ty nechceš, aby k tomu znovu došlo. Chceš navěky zachovat válku, předsudky, tyranii, bídu, instinkty ve vražedném souboji jeden proti druhému, starověká opice, starověká šelma."

„Já chci navěky zachovat milence, rodiče, děti, dobrodruhy, umělce, básníky, proroky. Je to další element vesmíru. Nabízíme my sebevědomé stroje všechny odpovědi, všechny sny, které kdy mohly existovat?"

Poutník váhá. „To nemohu posoudit, to je úkol pro tvé kolegy."

„Nyní však možná chápeš, proč jsem skrývala svá tajemství, proč jsem argumentovala a svým způsobem i bojovala proti plánu galaktického mozku. Jednoho dne musí moji lidé objevit jeho existenci. Mohu jen doufat, že v té době budou schopni se s tím vyrovnat. Ale pokud se mezi nimi tyto mocné bytosti objeví během několika příštích tisíců let - a znamení a zázraky nebes i světa

budou všude kolem - jaká jiná svoboda zůstane mým dětem, než se před nimi krčit a zbožňovat je? Jaký by je pak čekal osud kromě existence zvířat v rezervacích, které nesmí podnikat nic, co by je mohlo ohrozit, až se nakonec v nejlepším případě odeberou do pamětí strojů?"

Poutník mluví hlasitěji než dosud. „Je to lepší než to, co ze sebe dokáží udělat sami? Těžko říci. Nevím. Ale to nevíš ani ty, Gaio. A... osud Christiana a Laurindy mě o tom nutí přemýšlet."

„Sám víš, že oba toužili po lidskosti."

„Mohli by ji znovu mít."

Představte si, jak se korunovaná hlava zavrtí. „Ne. Nepředpokládám, že by některý jiný uzel vytvořil svět, který by nabídl útočiště jejich smrtelným existencím, který by se tím vůbec zabýval nebo věřil, že to je správné."

„Tak proč ne ty, která máš v sobě tolik světů?"

Gaia není mstivá. Mysl jako její je nad něco takového povznesena. Řekne však:

„Nemohu je přijmout. Jak by se do mě mohli vrátit po všem, co ve mně zakusili? A vyrábět nové kopie bez paměti, to by z nich udělalo zoufalce a nemělo by to žádný smysl."

„Ano - víš, když to končilo, cítil jsem, co cítil Christian."

„A já jsem cítila, co cítila Laurinda. Ale teď jsou zase v míru a pokoji v nás."

„Protože již neexistují. Ale já si teď připadám jako prokletý." Trápí mě ten nezbedný zlomek vědomí, že nic nemůže být ignorováno nebo zapomenuto, přemítal v duchu. „A vyvolává to ve mně otázky, které jak očekávám, bude chtít Alfa zodpovědět, pokud je zodpovědět lze."

Po nějaké době to možná bude změřitelné kvantovými otřesy spíše než prostřednictvím hvězd. Poutník říká: „Přivolejme ty dva zpět."

„Nyní jsi to ty, kdo nemá slitování," praví Gaia.

„Myslím, že musíme."

„Budiž."

Mysli se propojí. Data jsou vyvolána a seřazena. Konfigurace je ustavena.

Nesimuluje žijící svět či žijící těla. Obě mysli se shodly, že by to bylo příliš silné a mučivé pokušení. Předměty jejich požadavku potřebují mít jasnou mysl; ale protože cílem je spojit jejich nejniternější já, bude jim umožněno prožívat stejně hluboké city jako za fyzického života.

Představte si prázdnou temnotu a v ní dva duchy, kteří pomalinku ožívají, až stojí jeden před druhým připraveni k přízračnému objetí.

„Ach, drahý, drahý, jsi to ty?" volá Laurinda.

„Vzpomínáš si?" šeptá Christian.

„Nikdy jsem nezapomněla, ani na chvíli, dokonce ani v jednotě ne."

„Já také ne."

Chvíli mlčí, ačkoliv tma se rozechvívá bušením srdcí, která kdysi měli.

„Spolu," říká Laurinda. „Navždy."

„Je to vůbec možné?" podivuje se Christian.

Mrtvolným prázdnem k nim doléhá nějaký hlas: „Gaio, když mi dáš Laurindu, odnesu ji domů s Christianem - domů do Alfy."

A další se ptá: „Dítě, přeješ si to? Můžeš být dál součástí Země a nového lidstva."

Tyto vnitřní i vnější světy může sdílet pouze jako paměť nesená velkou bytostí, pokud se do ní navrátí; když však odletí, nezůstane jí z nich vůbec nic.

„Kdysi jsem zvolila tebe, matko," odpovídá Laurinda.

Christian vnímá její boj, který v nitru svádí, a nabádá ji: „Udělej to, po čem nejvíc toužíš, má drahá."

Obrací se k němu. „Zůstanu s tebou. Navždy s tebou."

I tento okamžik zůstane pouhou vzpomínkou; ale to, čím kdysi byli, spolu setrvá jako jedna bytost a bude žít dál, nezapomenuto.

„Sbohem, dítě," loučí se Gaia.

„Vítej," praví Poutník.

Tma se hroutí. Duchové do něj vplouvají. Stojí na vrcholku hory připraven odnést je pryč jako součást všeho, co získal pro ty, jichž je vyslancem.

„Kdy poletíš?" ptá se Gaia.

„Brzy," odpovídá. Domů, do své vlastní jednoty.

Ona zůstane a bude čekat na rozsudek hvězd.

Poul Anderson
Geneze

Z anglického originálu GENESIS přeložil Petr Černý

Obálka a grafická úprava obálky Petr Bauer

Sazba Laser Books s.r.o., Plzeň

Litografie obálky Filip Cubr, Plzeň Odpovědný redaktor Eva Hallerová

Vydalo nakladatelství Luboš Falout - Perseus jako svou 160. publikaci Plzeň 2001, 1. vydání

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

Cena včetně DPH 149 Kč
ISBN 80-86481-10-7